TEKST STUDIUM
WRAZ ZE ZMIANĄ DLA REJONU SZYBU L-VI OBEJMUJĄCEGO FRAGMENTY OBRĘBÓW KOŹLICE I RYNARCICE

PROJEKT

Etap wyłożenia do publicznego wglądu

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ A. WSTĘP 5
1. WPROWADZENIE. 6
1.1. Wprowadzenie do Zmiany Studium Nr 1. 9
1.2. Wprowadzenie do Zmiany studium Nr 2. 10
2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA. 11
2.1. Zmiana Studium Nr 1. 12
2.2. Zmiana studium Nr 2 12
3. INFORMACJE O DANYCH ŹRÓDŁOWYCH. 13
4. CELE STUDIUM. 19
5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY. 21
CZĘŚĆ B. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY RUDNA 23
DZIAŁ I. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE 24
6. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE. 25
6.1. Abiotyczne elementy środowiska. 25
6.1.1. Położenie fizyczno-geograficzne. *25*
6.1.2. Rzeźba terenu i struktura litologiczna podłoża. *25*
6.1.3. Surowce mineralne oraz obszary i tereny górnicze. *26*
6.1.4. Klimat. *29*
6.1.5. Wody *30*
6.2. Biotyczne elementy środowiska. 31
6.2.1. Gleby i ich przydatność rolnicza. *31*
6.2.2. Szata roślinna. *32*
6.2.3. Zwierzęta. *35*
6.3. Obiekty i obszary chronionej przyrody. 38
6.4. Stan środowiska i główne źródła jego zagrożeń. 46
6.4.1. Zagrożenia środowiska ze strony obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) „Żelazny Most”. *46*
6.4.2. Jakość powietrza. *51*
6.4.3. Zagrożenie hałasem. *53*
6.4.4. Jakość wód podziemnych i powierzchniowych. *53*
6.4.5. Zagrożenie powodziowe. *55*
6.4.6. Stan i jakość gleb. *57*
6.4.7. Prognozowane wpływy od eksploatacji górniczej. *58*
6.5. Uwarunkowania przyrodnicze rozwoju przestrzennego – podsumowanie. 61
7. ŚRODOWISKO KULTUROWE. 65
7.1. Charakterystyka rozwoju przestrzennego gminy Rudna. 65
7.2. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków i wskazane do ujęcia w ewidencji zabytków, z wyłączeniem stanowisk archeologicznych. 65
7.3. Stanowiska archeologiczne. 80
7.4. Strefy ochrony konserwatorskiej. 113
7.5. Miejsca pamięci narodowej. 116
7.6. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego wynikające z zasobów i walorów środowiska kulturowego – podsumowanie. 116
DZIAŁ II. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE 118
8. DEMOGRAFIA. 119
8.1. Dynamika rozwoju zaludnienia i cechy biologiczne populacji. 119
8.2. Uwarunkowania wynikające z procesów demograficznych – podsumowanie. 128
9. MIESZKALNICTWO. 130
9.1. Charakterystyka stanu istniejącego i dotychczasowego rozwoju zasobów i standardów mieszkaniowych. 130

9.2. Uwarunkowania wynikające z rozwoju mieszkalnictwa – podsumowanie..... 134
10. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA. 136
10.1. Uwagi ogólne. 136
10.2. Oświata i wychowanie. 136
10.3. Kultura..... 138
10.4. Sport i rekreacja. 139
10.5. Usługi zdrowia. 141
10.6. Cmentarze i kościoły. 142
10.7. Urzędy publiczne i organizacje społeczne. 143
10.8. Miejscowości najlepiej wyposażone w obiekty i instytucje infrastruktury społecznej. 144
10.9. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego wynikające ze stanu infrastruktury społecznej i czynników jej rozwoju – podsumowanie..... 145
11. BAZA EKONOMICZNA GMINY. 146
11.1. Sytuacja ekonomiczna gminy..... 146
11.2. Struktura branżowa gospodarki gminy..... 148
11.3. Rolnictwo (produkcja bezpośrednia)..... 152
11.4. Leśnictwo. 153
11.5. Uwarunkowania rozwoju wynikające z rozwoju i struktury bazy ekonomicznej gminy – podsumowanie..... 153
DZIAŁ III. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ISTNIEJĄCEGO ZAGOSPODAROWANIA I STRUKTURY WŁASNOŚCI GRUNTÓW 155
12. STAN PRAWNY GRUNTÓW. 156
12.1. Struktura własności gruntów. 156
12.2. Uwarunkowania wynikające ze struktury władania gruntami – podsumowanie. 158
13. KOMUNIKACJA I TRANSPORT. 159
13.1. Układ drogowy. 159
13.2. Obsługa ruchu samochodowego..... 164
13.3. Komunikacja kolejowa..... 165
13.4. Komunikacja lotnicza..... 166
13.5. Transport zbiorowy. 166
13.6. Trasy rowerowe i szlaki turystyczne. 167
13.7. Szlak wodny Odry. 169
13.8. Uwarunkowania wynikające z istniejącego systemu komunikacyjnego oraz możliwości i potrzeb jego rozwoju – podsumowanie..... 169
14. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA. 171
14.1. Sieć osadnicza. 171
14.2. Struktura użytkowania terenu..... 174
14.3. Uwarunkowania wynikające ze struktury funkcjonalno-przestrzennej – podsumowanie..... 177
15. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA. 179
15.1. Gospodarka wodno-ściekowa. 179
15.1.1. Zaopatrzenie w wodę. 179
15.1.2. Odprowadzanie ścieków..... 185
15.2. Gospodarka odpadami. 188
15.3. Gospodarka energetyczna. 190
15.3.1. Zaopatrzenie w energię elektryczną. 190
15.3.2. Zaopatrzenie w gaz. 192
15.3.3. Zaopatrzenie w energię cieplną. 193
15.4. Telekomunikacja. 194
15.5. Infrastruktura techniczna KGHM Polska Miedź S.A. 194
15.6. Uwarunkowania wynikające z istniejącego wyposażenia w systemy infrastruktury technicznej – podsumowanie..... 195
DZIAŁ IV. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH..... 198
POD ZABUDOWĘ 198

IV.1. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy. 199
IV.2. Najważniejsze założenia przyjęte do obliczeń bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. 201
IV.3. Wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę i ich stosowanie. 206
CZĘŚĆ C. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY RUDNA 211
16. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW. 212
17. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW. 214
17.1. Ogólne kierunki i zasady zagospodarowania terenów. 214
17.2. Funkcjonalne jednostki terenowe – ogólne zasady. 215
17.3. Funkcjonalne jednostki terenowe – szczegółowe zasady i standardy zagospodarowania. 218
17.4. Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 239
18. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ UZDROWISK. 240
18.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, przyrody i krajobrazu kulturowego wynikające z prowadzonej eksploatacji złóż rud miedzi. 240
18.2. Pozostałe zasady ochrony środowiska i jego zasobów, przyrody i krajobrazu kulturowego. 243
18.3. Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 246
19. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO. 248
19.1. Obiekty i ich zespoły wpisane do rejestru zabytków. 248
19.2. Obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji zabytków. 249
19.3. Strefy ochrony konserwatorskiej. 250
19.4. Pozostałe zasady ochrony. 253
20. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI. 254
20.1. Układ i hierarchia ważniejszych dróg, ustalenia dotyczące dróg. 254
20.2. Ustalenia dotyczące pozostałych elementów komunikacji i transportu. 256
20.3. Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 257
21. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ. 259
21.1. Zasady wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej. 259
21.2. Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 266
22. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ. 268
23. OBSZARY LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO. 271
23a. OBSZARY LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO W ZASIĘGU ZMIANY STUDIUM NR 2. 271
24. FILARY OCHRONNE. 271
25. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREFY OCHRONNE. 273
26. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ I OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH. 273
27. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI BĄDŹ REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE. 274
28. TERENY ZAMKNIĘTE I ICH STREFY OCHRONNE. 274
29. UZDROWISKA. 275
30. TERENY, NA KTÓRYCH PRZEWIDUJE SIĘ LOKALIZACJĘ OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 m^2 ORAZ POWYŻEJ 400 m^2 276
31. OBSZARY PROBLEMOWE I OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM. 276
32. NARZĘDZIA REALIZACJI STUDIUM. 278
32.1. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. 278
32.2. Obszary, w stosunku do których podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, a ich procedury nie zostały jeszcze zakończone. 284
32.2.1. Obszary w zasięgu Zmiany Studium Nr 1, w stosunku do których podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, a ich procedury nie zostały jeszcze zakończone. 284

32.2.2. Obszary w zasięgu Zmiany studium Nr 2, w stosunku do których podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, a ich procedury nie zostały jeszcze zakończone. 285
32.3. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. 285
32.4. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. 285
32.5. Ogólne zalecenia dotyczące przystępowania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 286
32.6. Wnioski do ponadgminnych działań i opracowań planistycznych lub wykonywanych w sąsiednich gminach. 288
33. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM WRAZ Z UZASADNIENIEM OBJAŚNIAJĄCYM PRZYJĘTE ROZWIĄZANIA. 289
34. SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM NR 1 WRAZ Z UZASADNIENIEM OBJAŚNIAJĄCYM PRZYJĘTE ROZWIĄZANIA. 293
35. SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM NR 2 WRAZ Z UZASADNIENIEM OBJAŚNIAJĄCYM PRZYJĘTE ROZWIĄZANIA. 294

CZĘŚĆ A.

WSTĘP

1. WPROWADZENIE.

Niniejsze opracowanie jest drugą całościową edycją tego typu dokumentu w gminie. Stanowi ono zmianę dotychczas obowiązującego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna" (zwanego dalej pierwotnym Studium), przyjętego Uchwałą Nr XXXVII/280/98 Rady Gminy Rudna z dnia 18 czerwca 1998 roku oraz zmienionego uchwałami:

1) Nr XXXIV/225/05 z dnia 22 września 2005 r. (obejmującą obręby Rynarcice, Koźlice, Juszowice oraz część obrębu Rudna);
2) Nr XVI/108/08 z dnia 27 marca 2008 r. (obejmującą projektowany zbiornik wodny w obrębie Rudna);
3) Nr XX/137/08 z dnia 5 września 2008 r. (obejmującą obręb Chobienia);
4) Nr XXXV/261/10 z dnia 29 kwietnia 2010 r. (obejmującą obręb Chobienia);
5) Nr VI/48/2011 z dnia 21 czerwca 2011 r. (obejmującą fragmenty obrębów Rudna i Rynarcice, przeznaczone dla obsługi obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most").

Pierwotna wersja Studium z 1998 r. sporządzona została na mocy ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 89, poz. 415, z późn. zm.). Zmian pierwotnej wersji Studium dokonano już pod rządami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.). Zmiany wprowadzone do pierwotnej wersji Studium z 1998 r. miały charakter fragmentaryczny, zarówno w wymiarze przestrzennym jak i merytorycznym. Obejmowały one tylko wybrane obszary w gminie oraz aktualizowały uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego tylko w wymiarze niezbędnym dla realizacji bieżących potrzeb gminy oraz wniosków o zmianę dokumentów planistycznych. Warto przy tym zaznaczyć, że dokonując fragmentarycznych zmian pierwotnego Studium nie sporządzano ujednoliconych wersji tego dokumentu. W efekcie utrudniało to interpretację polityki przestrzennej określonej dla gminy Rudna.

Niniejsze Studium jest całkowicie nowym dokumentem, w którym uwzględniono znaczącą część rozwiązań, zawartych w dotychczasowym Studium. Tym nie mniej zmiany wprowadzone w stosunku do dotychczasowego Studium mają charakter kompleksowy. Dokonano ich zarówno w części dotyczącej uwarunkowań (co wynikało głównie z potrzeby aktualizacji danych statystycznych, ale także z konieczności uwzględnienia sporządzonych w międzyczasie różnych gminnych dokumentów planistycznych - strategii, programów, planów - w tym miejscowych

planów zagospodarowania przestrzennego, ale także z potrzeby weryfikacji niektórych tez diagnozy), jak i w części dotyczącej kierunków polityki przestrzennej. Zmieniono także układ i zakres dokumentu, stosownie do wymogów wynikających z obecnie obowiązujących przepisów.

Przystąpienie do opracowania całościowej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna (określanej w dalszej części opracowania jako Studium), wynikało przede wszystkim z:

- potrzeby umożliwienia rozbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most", zwanego dalej OUOW „Żelazny Most", i wprowadzenia związanych z tą rozbudową zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- wejścia w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.) i jej późniejszych zmian, a także Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233),
- przyjęcia różnych dokumentów dotyczących gospodarki przestrzennej w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- konieczności uporządkowania stanu planistycznego w gminie (rozumianego jako uzyskanie zgodności pomiędzy obowiązującymi na obszarze gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego a ustaleniami Studium – w miejscach gdzie jest to konieczne),
- zmian będących efektem przewidywanego wzrostu aktywności gospodarczej, w szczególności w zakresie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości (MŚP), rozwoju turystyki i rekreacji oraz zmian w innych strefach gospodarki,
- zmieniających się zewnętrznych uwarunkowań społeczno-gospodarczych (w tym w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej),
- potrzeby wskazania dodatkowych terenów przeznaczonych pod zabudowę osadniczą,
- potrzeby modernizacji i usprawnienia układu komunikacyjnego gminy,
- potrzeby doposażenia istniejących terenów osadniczych w sieci infrastruktury technicznej,
- potrzeby aktualizacji innych rozwiązań planistycznych.

Przy sporządzaniu Studium uwzględniono w szczególności ustalenia:

1) „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030", przyjętej Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. (M. P. z 2012 r., poz. 252);

2) „Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku”, przyjętej Uchwałą Nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2005 r.;
3) „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego”, przyjętego Uchwałą Nr XLVIII/873/2002 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 sierpnia 2002 r. (Dz. Urz. Województwa Dolnośląskiego z 2003 r. Nr 4, poz. 100);
4) „Projektu zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” (wersja z kwietnia 2010 r.);
5) „Programu małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim”, przyjętego Uchwałą Nr LIX/896/2006 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 12 października 2006 r.;
6) „Wytycznych kierunkowych do kształtowania sieci drogowej i kolejowej w województwie dolnośląskim”, przyjętych przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr 4298/III/10 z dnia 11 maja 2010 r.;
7) „Studium wydobycia i transportu surowców skalnych na Dolnym Śląsku. Stan i perspektywy”, przyjętego przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr 4297/III/10 z dnia11 maja 2010 r.;
8) „Wieloletniego Programu Inwestycyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013” przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/583/09 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 stycznia 2009 r.;
9) „Strategii Rozwoju Gminy Rudna na lata 2004-2014”, przyjętej Uchwałą Nr XVIII/114/04 Rady Gminy Rudna z dnia 06 lutego 2004 r.

Przy sporządzaniu Zmiany Studium Nr 1 uwzględniono dodatkowo ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” przyjętego Uchwałą Nr XLVIII/1622/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r.

Przy sporządzaniu Zmiany studium Nr 2 uwzględniono dodatkowo ustalenia: „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, zatwierdzonego przez Radę Ministrów w dniu 18 października 2016 r., Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, zatwierdzonego przez Radę Ministrów w dniu 18.10.2016 r. oraz „Strategii Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015-2022”, przyjętej Uchwałą Nr XIV/124/2016 Rady Gminy Rudna z dnia 14 marca 2016 r.

Studium jest podstawowym dokumentem dla władz samorządowych gminy, na podstawie którego prowadzona ma być polityka i strategia działań, przede wszystkim w sferze zagospodarowania przestrzennego, ale także w sferze społeczno-gospodarczej i ekologicznej, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają na kształtowanie struktury przestrzennej oraz układu funkcjonalno-przestrzennego. W przypadku istotnych zmian uwarunkowań lub dokonania znaczących odstępstw od ustaleń niniejszego Studium, należy przystąpić do kolejnych jego aktualizacji. Między innymi dlatego celowe jest – zgodnie z obowiązującymi przepisami – dokonywanie oceny aktualności Studium co najmniej raz w ciągu kadencji Rady Gminy Rudna.

Zgodnie z wymogami ustawowymi (art. 10 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) Studium składa się z części tekstowej i graficznej. Tekst niniejszego Studium podzielono na trzy części. Pierwsza z nich („A") zawiera wstępne informacje m.in. o zawartości dokumentu, jego roli (niniejszy rozdział) i prawnej podstawie sporządzenia oraz o podstawowych celach Studium. Część druga („B") przedstawia uwarunkowania rozwoju przestrzennego, w podziale na 11 rozdziałów branżowych, pogrupowanych w trzech działach: uwarunkowania środowiskowe, uwarunkowania społeczno-gospodarcze i uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania przestrzennego i struktury własności gruntów. Na końcu każdego rozdziału części „B" zamieszczono syntetyczny zapis uwarunkowań wynikających z charakteru i stanu istniejącego, a także wnioski dla przyszłego zagospodarowania czy rozwoju danej dziedziny życia. W ostatniej, trzeciej części („C") określono kierunki rozwoju przestrzennego, ujęte w 18 kolejnych rozdziałach, przy czym w ostatnim z nich przedstawiono syntetyczne streszczenie wraz z uzasadnieniem objaśniającym przyjęte rozwiązania.

Jak już wspomniano, integralnym elementem Studium jest załączona do niniejszego tekstu część graficzna. Składają się na nią dwa rysunki w skali 1:10000, obejmujące cały obszar gminy Rudna, o następujących tytułach:

- **„Uwarunkowania rozwoju przestrzennego",**
- **„Kierunki rozwoju przestrzennego".**

W rzeczywistości, w niektórych sytuacjach, podział treści na rysunkach jest nieco umowny, ze względu na potrzebę zapewnienia ich odpowiedniej czytelności i funkcjonalności.

1.1. Wprowadzenie do Zmiany Studium Nr 1.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna – zwana dalej Zmianą Studium Nr 1, dla której zastosowano czcionkę koloru czerwonego – sporządzona została na podstawie Uchwały Nr XXVII/265/2014 Rady Gminy Rudna z dnia 18 czerwca 2014 r. Zmiana ta wynikała z konieczności dostosowania dokumentów planistycznych

obowiązujących w gminie do potrzeb związanych z zamiarem realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV relacji Czarna-Polkowice.

Dwutorowa linia elektroenergetyczna 2x400 kV relacji Czarna-Polkowice stanie się ważnym elementem krajowej sieci elektroenergetycznej. Jej budowa pozwoli na zaspokojenie ciągle rosnących potrzeb szybko rozwijającego się rejonu polkowickiego – zarówno inwestycji związanych z przemysłem miedziowym, jak i w wyniku rozwoju tej części regionu. Docelowo budowa linii elektroenergetycznej 2x400 kV znacząco poprawi bezpieczeństwo dostaw energii, a także odciąży pozostałe linie przesyłowe w południowo-zachodniej części naszego kraju.

W obecnie obowiązującym studium zamierzenia inwestycyjne dla tej linii są uwzględnione, jednak przyjęty tam przebieg pochodził jeszcze z opracowań koncepcyjnych i różni się od zakładanego docelowego przebiegu tej linii.

Zmianą studium objęto stosunkowo długi i wąski obszar (na większości przebiegu o szerokości 70 m), który niezbędny będzie dla realizacji linii elektroenergetycznej 2x400 kV i późniejszego jej funkcjonowania. W tym obszarze znalazły się także grunty, które będą wykorzystywane dla lokalizacji tymczasowych odciągów dla słupów podtrzymujących przewody. Szerokość omawianego obszaru wynika także z szerokości przewidywanego pasa technologicznego tej linii, w którym po jej realizacji będą występowały pewne ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów, a także będzie on niezbędny dla prowadzenia związanych z nią prac konserwacyjnych i ewentualnie budowlanych lub rozbiórkowych.

Znaczą większość obszaru Zmiany Studium Nr 1 obejmują fragmenty terenów przewidzianych w dotychczasowym studium na cele leśne. Ponadto znalazły się tam tereny przewidziane na cele rolne, infrastrukturalne. W obszarze Zmiany Studium Nr 1 nie przewiduje się możliwości wznoszenia nowych budynków.

1.2. Wprowadzenie do Zmiany studium Nr 2.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna – zwana dalej Zmianą studium Nr 2, dla której zastosowano czcionkę koloru niebieskiego – sporządzona została na podstawie Uchwały Nr XVI/142/2016 Rady Gminy Rudna z dnia 17 czerwca 2016 r. Zmiana ta wynikała z potrzeby umożliwienia realizacji inwestycji związanych ze zmianą funkcji szybu górniczego L-VI, a tym samym konieczności powiększenia jego obszaru oraz zmiany zasad zabudowy i zagospodarowania istniejącego placu szybowego, położonego w południowo-zachodniej części gminy Rudna, zgłoszoną przez KGHM Polska Miedź S.A. Zmianą studium Nr 2 objęto rejon szybu L-VI obejmujący fragmenty obrębów Koźlice i Rynarcice (obszar o powierzchni 6,2868 ha).

Zmiana studium Nr 2 w części tekstowej opracowania polegała na dokonaniu zmian w rozdziałach: 1, 3, 6.1.3., 6.4.7., 15.3.1., 16, 17.2., 17.3., 18.1., 20.1., 21.1., 22, 27 i 31., a także wprowadzeniu nowych rozdziałów: 1.2., 2.2., 23a, 32.2.2. i 35 oraz wprowadzeniu działu IV. Treści, które zostały zmodyfikowane w stosunku do pierwotnego Studium i jego zmiany Nr 1 oznaczono czcionką w kolorze niebieskim. Obszar objęty Zmianą studium Nr 2 został oznaczony na rysunkach zmiany Studium, poprzez wyróżnienie kolorem niebieskim granicy obszaru objętego tą zmianą.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA.

Podstawę prawną niniejszego opracowania stanowi art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Formalnym aktem otwierającym prace nad projektem tego dokumentu była Uchwała Nr VII/61/2011 Rady Gminy Rudna z dnia 30 sierpnia 2011 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rudna. Natomiast niniejszy dokument został przyjęty Uchwałą Nr XXIV/240/2013 Rady Gminy Rudna z dnia 23 grudnia 2013 roku w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna.

Projekt niniejszego Studium został opracowany przez zespół Biura Urbanistycznego Ecoland z Wrocławia, pod kierunkiem mgr. inż. arch. Marka Wilanda (nr uprawnień urbanistycznych: 1016/89 z dnia 12.09.1989 r.; członka Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą we Wrocławiu, nr Z-044). W skład zespołu opracowującego Studium wchodzili:

1) mgr inż. Katarzyna Drobot,
2) mgr inż. Grzegorz Garniec,
3) mgr inż. Joanna Hartman-Łesiuk - członek Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą we Wrocławiu - nr Z-562,
4) mgr inż. Edyta Jaworska - członek Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą we Wrocławiu - nr Z-440,
5) mgr inż. Karolina Lesiczka - członek Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą we Wrocławiu - nr Z-575,
6) mgr inż. Grzegorz Łesiuk,
7) mgr inż. Bożena Olczyk - członek Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą

we Wrocławiu - nr Z-531,

8) mgr inż. Alicja Wojda,
9) mgr inż. Marzena Wolny - członek Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą we Wrocławiu - nr Z-454,
10) mgr inż. Kamil Zalewski.

2.1. Zmiana Studium Nr 1.

Zmiana Studium Nr 1 sporządzona została w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r., Nr 118, poz. 1233).

Prace nad Zmianą Studium Nr 1 służącą realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV relacji Czarna – Polkowice w gminie Rudna zostały zainicjowane Uchwałą Nr XXVII/265/2014 Rady Gminy w Rudna z dnia 18 czerwca 2014 r.

Projekt tej Zmiany Studium Nr 1 opracowany został przez zespół Biura Urbanistycznego Ecoland Wrocławia, pod kierunkiem mgr inż. arch. Marka Wilanda. W składzie zespołu opracowującego Studium znaleźli się:

1) mgr inż. Grzegorz Łesiuk
2) mgr inż. Katarzyna Drobot
3) mgr inż. Grzegorz Garniec
4) mgr inż. Joanna Hartman-Łesiuk
5) mgr inż. Edyta Jaworska
6) mgr inż. Karolina Lesiczka
7) mgr inż. Elżbieta Olczyk
8) mgr inż. Alicja Wojda
9) mgr inż. Marzena Wolny
10) mgr inż. Kamil Zalewski.

2.2. Zmiana studium Nr 2.

Zmiana studium Nr 2 sporządzona została w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu

studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r., Nr 118, poz. 1233).

Prace nad Zmianą studium Nr 2 zostały zainicjowane Uchwałą Nr VI/142/2016 Rady Gminy Rudna z dnia 17 czerwca 2016 r. Projekt Zmiany studium Nr 2 opracowany został przez zespół Biura Urbanistycznego Ecoland z Wrocławia, pod kierunkiem mgr inż. arch. Marka Wilanda. W składzie zespołu opracowującego Zmianę studium Nr 2 znaleźli się:

1) mgr inż. Katarzyna Drobot
2) mgr inż. Grzegorz Garniec
3) mgr inż. Joanna Hartman-Łesiuk
4) mgr inż. Edyta Jaworska
5) mgr inż. Karolina Lesiczka
6) mgr inż. Grzegorz Łesiuk
7) mgr inż. Agata Noga
8) mgr inż. Elżbieta Olczyk
9) mgr inż. Alicja Wojda
10) mgr inż. Marzena Wolny
11) mgr inż. Kamil Zalewski.

3. INFORMACJE O DANYCH ŹRÓDŁOWYCH.

W analizach diagnostycznych prowadzących do określenia uwarunkowań dla gminy, jako bazowe przyjęto dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) z 2010 r. (lub z lat wcześniejszych, w przypadku braku aktualniejszych danych). Zebrane informacje wykorzystano w szczególności przy dokonywaniu porównań w szerszym kontekście przestrzennym (powiatowym lub wojewódzkim) oraz identyfikacji niektórych procesów dynamicznych (np. zmian liczebności populacji i przy prognozie demograficznej). Dla określenia tzw. „stanu istniejącego" niektórych cech społeczności lokalnej, stanu prawnego, infrastruktury technicznej czy gospodarki i zagospodarowania terenów przedstawiono także dane pozyskane w Urzędzie Gminy lub u innych podmiotów, w tym m.in. dyrekcji placówek edukacji, zarządców sieci infrastruktury technicznej oraz dróg. Ponadto część danych i informacji zaczerpnięto m.in. z następujących opracowań:

1) Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie; Kraków, luty 2012 r. zespół pod kierownictwem prof. dr hab. inż. Edwarda Popiołka. Uzupełnienie opracowania „Aktualizacja prognozy wpływów eksploatacji górniczej na powierzchnię terenu dla potrzeb koncesji na eksploatację złóż miedzi KGHM Polska Miedź S.A. w latach 2013-2063";

2) Aktualizacja prognozy oddziaływania na środowisko rozbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" i budowy „Kwatery Południowej" do rzędnej zapór 195 m. n.p.m. Instytut Inżynierii Środowiska Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Wrocław, grudzień, 2012 r.;
3) Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl);
4) Bilans Zasobów Kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2010 r., Państwowy Instytut Badawczy PIG, Internet (http://surowce-mineralne.pgi.gov.pl/index.htm);
5) Bobrowicz G., 1996. Dokumentacja przyrodnicza projektowanego użytku ekologicznego „Naroczycki Łęg" w dolinie rzeki Odry. Wołów;
6) Bobrowicz G., Konieczny K., Odrzański Park Krajobrazowy. Fundacja Ekologiczna Ziemi Legnickiej „Zielona Akcja", Legnica 2002;
7) Bok A., Chwistek M., 2006. „Związek Gmin „Zagłębia Miedziowego" Przewodnik przyrodniczo-turystyczny". Polkowice;
8) Bezpieczna gmina nad Odrą – materiały informacyjne, pod red. Piotra Nieznańskiego. WWF – Polska, Wrocław 2007;
9) Centrum Informacji Lasów Państwowych, 2010. Raport o stanie lasów w Polsce 2009. Internet (www.bip.lasy.gov.pl);
10) Dane Lasów Państwowych uzyskane w ramach Inwentaryzacji Przyrodniczej 2007;
11) Dolnośląska Fundacja Rozwoju Regionalnego. Możliwości reaktywacji połączeń kolejowych na osi Legnica-Lubin-(Rudna)-Polkowice-Głogów. Wrocław, czerwiec 2012 r.;
12) Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu, Pomiary i prognozy natężenia ruchu. Internet (www.dsdik.wroc.pl);
13) Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu, Wykaz dróg wojewódzkich - stan na 1 stycznia 2010 r. Internet (www.dsdik.wroc.pl);
14) Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu, Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w 2005 r. województwo dolnośląskie. Internet (www.dsdik.wroc.pl);
15) Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu, Prognoza ruchu na drogach wojewódzkich w 2020 r. województwo dolnośląskie. Internet (www.dsdik.wroc.pl);
16) Dolnośląska Służba Dróg i Kolei, Aktualny wykaz Dróg Wojewódzkich na Dolnym Śląsku (stan na marzec 2010 r.), Internet (www.dsdik.wroc.pl);
17) Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, Parki Krajobrazowe, Internet;
18) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Sieć dróg krajowych w Polsce.

Internet (www.gddkia.gov.pl);

19) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, 2010. Wykaz dróg krajowych zgodny z zarządzeniem Nr 73 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 02/12/2008 r., z uwzględnieniem zmian wprowadzonych zarządzeniami Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad: Nr 77 z dnia 10.12. 2009 r. oraz Nr 6 z dnia 03. 02. 2010 r., Internet (www.gddkia.gov.pl);
20) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Centralny rejestr form ochrony przyrody. Internet (www.gdos.gov.pl);
21) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000. Internet (natura2000.gdos.gov.pl);
22) Gębka B., 2006. Erozja wietrzna. Vademecum nauk erozyjno-rolniczych, Puławski Ośrodek Badań Erozyjnych,
Internet (www.erozja.iung.pulawy.pl/Vademecum/V1Pl.htm);
23) Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Geoportal. Internet (http://geoportal.gov.pl/);
24) Gminny program opieki nad zabytkami gminy Rudna, przyjęty Uchwałą Nr IX/92/2011 Rady Gminy Rudna z dnia 28 grudnia 2011;
25) Hanula P., Sikorski M., 2011. Ocena stanu czystości wód podziemnych województwa dolnośląskiego rok 2010. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Internet (www.wroclaw.pios.gov.pl);
26) IKAR Geoportal Państwowego Instytutu Geologicznego, Internet (ikar.pgi.gov.pl);
27) Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Puławy, 2007. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej, Internet;
28) Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Rudna, 1996 r. Fundacja Ekologiczna Ziemi Legnickiej „Zielona Akcja", Legnica.
29) Józefczuk J., 2008. Walory przyrodnicze Wzgórz Dalkowskich, Fundacja ekologiczna Zielona Akcja, Internet
(http://www.wzgorzadalkowskie.pl/pliki/Realizowane_projekty/Historie_drzewami/Walory_przyrodnicze.pdf);
30) Kotarski P., 2008. Studium zasadności rewitalizacji i perspektyw rozwoju połączeń na linii kolejowej Wrocław - Legnica - Lubin - Głogów z koncepcją włączenia w ten system linii Lubin - Polkowice. Instytut Rozwoju i Promocji Kolei, Poznań - Lubin;
31) Kowalska A. i in.: Waloryzacja przyrodnicza obszaru górniczego Lubin I wraz z oceną potencjalnych zmian siedliskowych oraz propozycjami działań minimalizujących. Via Naturae; Wrocław, luty 2011 r.;

32) Kowalska A. i in.: Waloryzacja przyrodnicza obszaru górniczego Małomice I wraz z oceną potencjalnych zmian siedliskowych oraz propozycjami działań minimalizujących. Via Naturae; Wrocław, luty 2011 r.;
33) Kubrak J., Szydłowski M., Obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most". Informacja niezbędna do sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego. Prognoza zasięgu zalewów wywołanych awarią zapory osadnika Żelazny Most. Biuro kierujące: Hydroprojekt Sp. z o.o., Warszawa 2011;
34) Kukuła S., Krasowicz S., 2006. Regionalne zróżnicowanie polskiego rolnictwa w świetle badań IUNG-PIB, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy Puławy;
35) Kutkowska B., Parylak D., Patkowska-Sokoła B., Kordas L., 2007. Diagnoza stanu i kierunki rozwoju rolnictwa na Dolnym Śląsku. Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych, Politechnika Wrocławska, Wrocław;
36) Materiały do planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk (SOO) Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie" (PLH020018)". WWF Polska, Wrocław 2008 r. (aktualizacja 2010 r.);
37) MIDAS Geoportal Państwowego Instytutu Geologicznego, Internet (geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/MIDASGIS);
38) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 (z elementami prognozy do roku 2020) przyjęta przez Radę Ministrów dnia 29 czerwca 2005 r., Internet;
39) Niedzielenko A., 1992. Wykaz miejscowości woj. legnickiego wraz z datami najwcześniejszych wzmianek na ich temat. Państwowa Służba Ochrony Zabytków, Legnica;
40) Ocena ryzyka dla obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych Żelazny Most" KGHM CUPRUM Sp. z o. o. CBR, kierujący pracą: mgr inż. Andrzej Szafran, Kierownik Zakładu dr inż. Andrzej Grotowski, Wrocław, wrzesień 2010 r.;
41) Opinia hydrogeologiczna analizująca wpływ prowadzonej eksploatacji rudy miedzi na pracę ujęć wód podziemnych z utworów czwartorzędowych Koźlice I i II. KGHM CUPRUM Sp. z o. o. CBR, kierujący pracą: Marek Kalisz, Magdalena Worsa-Kozak, Wrocław, sierpień 2011 r.;
42) Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, 2010. Kwartalny Biuletyn Informacyjny wód podziemnych Państwowej Służby Hydrogeologicznej sierpień 2011 – październik 2011, Internet (http://www.psh.gov.pl/plik/id,6508.pdf);

43) Państwowa Służba Hydrogeologiczna, Charakterystyka JCWPd, Internet;
44) Plan rozwoju lokalnego gminy Rudna 2004; Uchwała Nr XXV/165/04 Rady Gminy Rudna z dnia 16 listopada 2004 roku;
45) Plan urządzania lasu dla nadleśnictwa Lubin na okres 01.01.2006-31.12.2015 r., Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej – Oddział w Brzegu, Brzeg 2006;
46) Plan urządzania lasu dla nadleśnictwa Głogów na okres 01.01.2007-31.12.2016 r., Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej – Oddział w Brzegu, Brzeg 2007;
47) Plan Urządzeniowo-Rolny gminy Rudna. Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych. Zespół autorski: Grzegorz Szczasiuk, Lesław Wołcz. Wrocław, 2011;
48) proGEO Sp. z o.o; 2009. Plan gospodarki odpadami dla gmin należących do „ZGZM" – Związku Gmin Zagłębia Miedziowego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015. Wrocław;
49) Program gospodarowania odpadami wydobywczymi w KGHM Polska Miedź S.A., Oddział Zakład Hydrotechniczny. KGHM CUPRUM Sp. z o. o. CBR, kierujący pracą: mgr inż. Andrzej Szafran, Kierownik Zakładu dr inż. Andrzej Grotowski, Wrocław, październik 2010 r.;
50) Program małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim, 2006. Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu, Wrocław;
51) Program ochrony środowiska dla powiatu lubińskiego na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, przyjęty Uchwałą Nr XXXIX/235/2009 Rady Powiatu w Lubinie z dnia 28 maja 2009 r.;
52) Raport o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych Żelazny Most do rzędnej 180 m n.p.m. KGHM CUPRUM Sp. z o. o. CBR, kierujący pracą: mgr inż. Andrzej Szafran, Kierownik Zakładu dr inż. Andrzej Grotowski, Wrocław, wrzesień 2010 r.;
53) Raport o oddziaływaniu na środowisko wydobycia rudy miedzi w obszarach górniczych „Lubin I" i „Małomice I". KGHM CUPRUM Sp. z o. o. CBR, kierujący pracą: mgr Wojciech Mizera, Kierownik Zakładu dr inż. Andrzej Grotowski, Wrocław, kwiecień 2011 r.;
54) Raport o oddziaływaniu na środowisko wydobycia rudy miedzi w obszarach górniczych „Rudna I" i „Rudna II". KGHM CUPRUM Sp. z o. o. CBR, kierujący pracą: Izabela Kotarska, Kierownik Zakładu dr inż. Andrzej Grotowski, Wrocław, kwiecień 2011 r.;

55) Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2010 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Wrocław 2011;
56) Rozbudowa korpusu zapory od strony odpowietrznej wraz z przebudową istniejącej infrastruktury. Materiały do wniosku o wprowadzenie zmian do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Aktualizacja – listopad 2011 r. Hydroprojekt Sp. z o. o. Generalny projektant: dr inż. Krzysztof Wrzosek;
57) Rozbudowa korpusu zapory od strony odpowietrznej wraz z przebudową istniejącej infrastruktury. Materiały do wniosku o wprowadzenie zmian do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Aktualizacja – listopad 2011 r. Aneks nr 1 (maj 2012). Hydroprojekt Sp. z o. o. Generalny projektant: dr inż. Krzysztof Wrzosek;
58) Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Rejestr pomników przyrody, Internet;
59) Sieradzki J., Glubowski M., Stachów J., Drobiński R., Wlazło Z. Inwentaryzacja przyrodnicza przeprowadzona na potrzeby rozbudowy OUOW „Żelazny Most". Eko-Efekt Spółka z o.o. Warszawa, grudzień 2012 r.;
60) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna (przyjęte Uchwałą Nr XXXVII/280/98 Rady Gminy Rudna z dnia 18 czerwca 1998 roku);
61) Studium zagospodarowania turystycznego dolnośląskich odcinków szlaków wodnych, 2004. Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu;
62) Szczepański M. Inwestycje na terenach górniczych KGHM Polska Miedź S.A., Internet;
63) Urząd Komunikacji Elektronicznej, 2011. Stacjonarny dostęp szerokopasmowy do internetu - gmina Rudna, Internet (http://www.mapa.uke.gov.pl/index.php?id=021103);
64) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, 2011. Stan środowiska w województwie dolnośląskim w 2010 r., Internet;
65) Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012, przyjęty Uchwałą Nr XXIV/616/12 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 czerwca 2012 r.;
66) Wydawnictwo Edukacyjne WIKING, Klimat w Polsce, Internet (http://www.wiking.edu.pl/);

67) Wytyczne konserwatorskie do planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna, woj. Legnickie, opracowane na zlecenie Wójta Gminy Rudna, 1993-1994. Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu, Wrocław.

68) Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2010 – 2025.

69) Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2010-2025 - Aktualizacja w zakresie lat 2014-2018.

70) Biuro Urbanistyczne Ecoland, maj 2017 r. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę na potrzeby zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w rejonie szybu L-VI obejmującego fragmenty obrębów Koźlice i Rynarcice. Wrocław;

71) Program ochrony środowiska dla powiatu lubińskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024, przyjęty Uchwałą Nr XIV/96/2016 Rady Powiatu w Lubinie z dnia 28 stycznia 2016 r.

4. CELE STUDIUM.

Celami polityki przestrzennej zapisanej w niniejszym Studium są w szczególności:

1) stworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju gminy i poprawa warunków zamieszkiwania (habitatu) ludności gminy, m.in. poprzez stworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego, odpowiednie doposażenie terenów osadniczych w zakresie infrastruktury technicznej, racjonalny rozwój infrastruktury społecznej;
2) ochrona walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych gminy;
3) ochrona i poprawa stanu środowiska;
4) stworzenie warunków przestrzennych dla aktywizacji rozwoju gospodarczego, tj. wzmocnienia i poszerzenia bazy ekonomicznej i w konsekwencji ograniczenie bezrobocia, przede wszystkim poprzez dalszy rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury technicznej i porolniczego majątku trwałego oraz kwalifikacji miejscowej siły roboczej, zasobów surowców, przy uwzględnieniu celu wymienionego w pkt 3 (kształtowanie zrównoważonego rozwoju);
5) poprawa powiązań komunikacyjnych - zewnętrznych i wewnętrznych gminy;
6) ograniczanie potencjalnych konfliktów pomiędzy istniejącą i planowaną działalnością górniczą a pozostałymi aktywnościami gospodarczymi gminy; także podejmowanie

działań ograniczających zagrożenia wynikające z działalności przemysłu miedziowego.

Główne przesłanki dla podejmowania decyzji planistycznych w kierunku osiągnięcia ww. celów to:

1) wskazanie rezerw terenów dla różnych inwestycji - głównie mieszkaniowych i gospodarczych - zgodnie z zasadą:
   a) w rejonach największego zainteresowania inwestorów,
   b) w rejonach stanowiących kontynuację terenów zainwestowanych,
   c) z dogodną komunikacją,
   d) w rejonach wymagających doinwestowania,
   e) w miarę możliwości na najsłabszych glebach,
   f) w rejonach jak najmniej zagrożonych wylewami powodziowymi i podtopieniami oraz poza rejonem zagrożenia ze strony obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most”;
2) kolejność realizacji inwestycji zgodnie z zasadą:
   a) w pierwszej kolejności – tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych, uzbrojone lub łatwe do uzbrojenia oraz tereny, których zagospodarowanie może w istotny sposób przyczynić się do rozwoju gminy,
   b) w drugiej kolejności – tereny odleglejsze, wymagające większych nakładów na komunikację i uzbrojenie oraz mające mniejsze znaczenie dla rozwoju gminy;
3) podział ogólny terenów zainwestowanych na:
   a) obszary mieszkaniowe brutto wraz z nieuciążliwymi usługami i drobną produkcją - jako uzupełnienie istniejącej zabudowy lub dodane do istniejących układów osadniczych; co ma na celu ograniczanie rozpraszania zabudowy,
   b) obszary dla rozwoju różnej działalności gospodarczej (tereny aktywności gospodarczej), oddzielone od terenów o funkcji mieszkaniowej lub rekreacyjnej (segregacja funkcji),
   c) obszary turystyczne, wypoczynkowe i sportowe,
   d) obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wód powierzchniowych oraz obszary leśne i przeznaczone do zalesienia,
   e) obszary dla lokalizacji obiektów związanych z przemysłem miedziowym, a także dla obiektów infrastruktury technicznej i komunikacji;
4) ochrona zasobów i walorów gminy:

a) przyrodniczych:
   - kompleksów przyrodniczych objętych ochroną lub o wysokich walorach (z propozycją ich ochrony),
   - lasów i zadrzewień,
   - wód powierzchniowych,
   - gleb wyższych klas bonitacyjnych,
   - wód podziemnych,
   - zasobów kopalin;

b) kulturowych:
   - krajobrazu kulturowego,
   - zabytkowych obiektów kubaturowych,
   - zabytkowych obiektów i terenów archeologicznych,
   - zespołów objętych ochroną konserwatorską;

5) wskazanie powierzchni terenów z przeznaczeniem na zalesienie;
6) wskazanie rozwiązań komunikacyjnych usprawniających powiązania wewnętrzne i zewnętrzne gminy (z uwzględnieniem nowych terenów przewidzianych pod rozwój osadnictwa i różnych aktywności gospodarczych);
7) wskazanie zasad uzbrojenia terenów;
8) wskazanie obszarów zagrożenia powodziowego;
9) wskazanie obszarów zagrożeń wynikających z funkcjonowania wydobywczej działalności górniczej oraz z funkcjonowania obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.

Gmina Rudna położona jest w północnej części województwa dolnośląskiego, w północnej części powiatu lubińskiego. Gmina graniczy z ośmioma gminami:

1) Ścinawa i gmina wiejska Lubin (od południa) – powiat lubiński;
2) Wińsko (od południowego-wschodu) – powiat wołowski;
3) Jemielno (od wschodu) i Niechlów (od północy) – powiat górowski;
4) Pęcław (od północy) – powiat głogowski;
5) Grębocice i Polkowice (od zachodu) – powiat polkowicki.

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina położona jest w zasięgu Wzgórz Dalkowskich (środkowa i zachodnia część gminy), Obniżenia Ścinawskiego (wschodnia część gminy), Pradoliny Głogowskiej (północno-wschodnia część gminy) oraz Wysoczyzny Lubińskiej

(południowo-zachodnia część gminy).

Poniżej przedstawia się wybrane dane o gminie:

1) Powierzchnia (GUS 2010 r.): 216,64 km^2 (21 664 ha), co stanowi 30,44% powierzchni powiatu lubińskiego i 1,09% powierzchni województwa dolnośląskiego.
2) Struktura użytkowania gruntów (stan na 1.01.2011 r.):
   - użytki rolne 49,13%
   - lasy i zadrzewienia 39,38%
   - wody powierzchniowe 1,31%
   - tereny osadnicze 6,64%
     (obejmujące też, traktowany jako przemysłowy, teren obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most")
   - tereny komunikacyjne 2,78%
   - pozostałe 0,76%.
3) Zaludnienie (GUS 2010 r.): 7453 mieszkańców, co stanowi 7,06% populacji powiatu lubińskiego i 0,26% ludności województwa dolnośląskiego.
4) Średnia gęstość zaludnienia (GUS 2010 r.): 34 osoby/km^2 (powiatu lubińskiego - 148 osób/km², województwa dolnośląskiego - 144 osoby/km².
5) Osadnictwo (GUS 2010 r.): 29 sołectw, 1 osiedle; 27 obrębów ewidencyjnych; Miejscowości: Brodowice, Brodów, Chełm, Chobienia z przysiółkami Chobinek i Laskowa, Ciechłowice, Gawrony z przysiółkiem Gawronki, Górzyn, Gwizdanów z przysiółkiem Bytków, Juszowice, Kębłów, Kliszów wraz z kolonią o tej samej nazwie, Koźlice, Miłogoszcz, Mleczno, Naroczyce z kolonią o tej samej nazwie i przysiółkiem Górki, Nieszczyce z przysiółkiem Chałupki, Olszany, Orsk, Radomiłów, Radoszyce, Rudna, Rynarcice, Stara Rudna, Studzionki, Toszowice, Wądroże i Wysokie z przysiółkiem Rozłogi.
6) Wiodące funkcje: rolnictwo, leśnictwo, mieszkalnictwo, usługi, górnictwo.
7) Główne elementy układu komunikacyjnego:
   - drogi wojewódzkie: dwa odcinki drogi nr 292 (relacji Nowa Sól – Prochowice), droga nr 323 (relacji Leszno-Lubin), nr 331 (relacji Chocianów-Rynarcice) i droga nr 334 (relacji Chobienia – przeprawa promowa – Moczydlnica Dworska);
   - trzynaście dróg powiatowych;
   - czynna pasażerska linia kolejowa państwowego znaczenia nr 273 relacji Wrocław Główny – Szczecin Główny.

CZĘŚĆ B.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY RUDNA

DZIAŁ I.
UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

6. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.

6.1. Abiotyczne elementy środowiska.

6.1.1. Położenie fizyczno-geograficzne.

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Rudna położona jest w zasięgu następujących mezoregionów (wg dziesiętnego podziału regionalnego J. Kondrackiego):

- Wzgórza Dalkowskie (mikroregion – Wzgórza Polkowickie 318.424);
- Pradolina Głogowska (318.22);
- Obniżenie Ścinawskie (318.43);
- Wysoczyzna Lubińska (317.76).

6.1.2. Rzeźba terenu i struktura litologiczna podłoża.

Struktura litologiczna podłoża wraz z rzeźbą terenu decydują (w określonych uwarunkowaniach klimatycznych) o pozostałych elementach przyrodniczych, we wzajemnych ich powiązaniach (tj. o układach przyrodniczych). Przesądzają więc o uwarunkowaniach siedliskowych, a także o warunkach budowlanych i gospodarczych.

Rzeźba terenu w środkowej części gminy, czyli w obrębie Wzgórz Polkowickich, jest zróżnicowana, a krajobraz ma charakter pagórkowaty. Najwyższa kulminacja osiąga rzędną 205,3 m n.p.m. Wzgórza stanowią pozostałość wału czołowomorenowego, wyznaczającego zasięg stadiału warciańskiego zlodowacenia środkowopolskiego. Północne zbocza tego wału są strome (spadki osiągają 8-12%), natomiast południowe łagodnie opadają przechodząc w falistą równinę Wysoczyzny Lubińskiej, w południowej części gminy.

Płaskodenne Obniżenie Ścinawskie, na terenie wschodniej części gminy, tworzy terasa zalewowa, na wielu odcinkach oddzielona skarpami od wysoczyzny mezoregionu Wzgórz Polkowickich. Północny niewielki fragment gminy wkracza na piaszczyste plejstoceńskie terasy Pradoliny Głogowskiej o równinnej (płaskiej) rzeźbie. Również to pradolinne obniżenie oddzielone jest od wysoczyzny morenowej wyraźną krawędzią.

W zachodniej części gminy jest rozbudowywana wielka antropogeniczna forma rzeźby terenu. Jest to nadpoziomowe składowisko, będące obiektem unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) „Żelazny Most". Korona obwałowań tego obiektu osiąga obecnie rzędną 175-177,5 m n.p.m. Na terenie gminy Rudna obiekt zajmuje powierzchnię 5,23 km². Przewiduje się dalszą jego rozbudowę, polegającą na podwyższeniu korony wałów do rzędnej 195 m n.p.m. oraz zwiększeniu powierzchni obiektu o ok. 609 ha. Zwiększenie powierzchni OUOW ma być dokonane

przede wszystkim poprzez budowę nowej kwatery przylegającej od strony południowej do Obiektu Głównego (tzw. „kwatera południowa”), która zajęłaby wysunięte na zachód, zalesione tereny gminy Rudna. Szczegółowe parametry charakteryzujące OUOW przedstawiono w rozdz. 6.4.1.

Podobnie jak rzeźba terenu, również struktura litologiczna wierzchnich warstw podłoża gminy ukształtowana została w wyniku procesów morfogenetycznych związanych ze zlodowaceniami i denudacją peryglacjalną. Największe powierzchnie zajmują gliny zwałowe zlodowacenia środkowopolskiego. Kulminacje czołowomorenowe zbudowane są z piasków, żwirów i glin. W głębszych strefach występują tu zaburzenia glacitektoniczne, w których glina środkowopolska została przemieszana (w formie zafałdowań i łusek glacitektonicznych) z utworami starszymi fluwioglacjalnymi, a nawet iłami trzeciorzędowymi.

Mniejsze rozprzestrzenienie na powierzchni mają piaski i żwiry wodno-lodowcowe, pokrywające gliny morenowe większymi lub mniejszymi nieregularnymi płatami o miąższości od kilkudziesięciu centymetrów do kilkunastu metrów. W południowej części gminy (na południe od OUOW „Żelazny Most”) wyłaniają się na powierzchnię warstwowane utwory zastoiskowe (iły zastoiskowe). Dno doliny Odry (w zasięgu Obniżenia Ścinawskiego i Pradoliny Głogowskiej) oraz dolin pozostałych cieków wypełniają holoceńskie osady rzeczne – piaski, żwiry i mady budujące terasy zalewowe i wyższe terasy plejstoceńskie.

Miąższość utworów czwartorzędowych (plejstoceńskie osady lodowcowe i wodnolodowcowe oraz rzeczne i zastoiskowe osady holoceńskie) jest na obszarze gminy znacznie zróżnicowana. Pofałdowana powierzchnia stropu trzeciorzędu zalega tu na głębokości 20 do około 50 m p.p.t., miejscami sięgając do 100 m. Trzeciorzęd reprezentują iły, gliny zwięzłe, gliny z przewarstwieniami piasków pylastych lub drobnych i średnich oraz przewarstwienia węgli brunatnych. Utwory piaszczyste występują najczęściej w formie soczew pośród utworów ilastych, tworząc poziomy wodonośne.

Gmina Rudna leży w obrębie monokliny przedsudeckiej zbudowanej z krystalicznych utworów paleozoicznych i proteozoicznych. Występują tu liczne uskoki tektoniczne oraz systemy spękań i szczelin. Na tym najstarszym podłożu zalegają skały osadowe permu i triasu, przede wszystkim piaskowca i skał węglanowych. Seria złożowa rud miedzi związana jest ze stropowymi utworami czerwonego spągowca oraz spągowymi utworami cechsztynu.

6.1.3. Surowce mineralne oraz obszary i tereny górnicze.

Ze strukturą litologiczną podłoża związane są zasoby surowców mineralnych. W zachodniej części gminy Rudna, w starszym mezozoicznym podłożu (w piaskowcach czerwonego spągowca oraz piaskowcach lub łupkach miedzionośnych cechsztynu) występują przede wszystkim złoża rud

miedzi. Towarzyszą im pierwiastki metaliczne – głównie srebro, ale także cynk, ołów, kobalt, nikiel, wanad i molibden. Rudy miedzi zalegają tu na głębokości 600-1200 m.

Na terenie gminy występują koncesjonowane złoża rud miedzi „Rudna" i „Lubin-Małomice". Obecnie te zasoby rud miedzi nie są eksploatowane na terenie gminy. Planuje się natomiast eksploatację ze złoża „Lubin-Małomice". Wydobycie przewidziane jest na lata 2015-2050 [Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie; Kraków, luty 2012 r.]. W środkowo-zachodniej części gminy (na północny-wschód od OUOW „Żelazny Most") występuje ponadto nieeksploatowane, lecz rozpoznane szczegółowo złoże rud miedzi „Retków" (udokumentowane w kategorii C_1 i C_2).

Złoża rud miedzi wydobywane są metodą podziemną. Na potrzeby eksploatacji wydane zostały koncesje na rzecz KGHM Polska Miedź S.A. w Lubinie. Wydobywanie rud miedzi ze złoża „Lubin-Małomice" jest prowadzone (na razie poza granicami gminy) na podstawie koncesji Nr 231/93 i 232/93 wydanych przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dnia 7.12.1993 r. i ich późniejszych zmian. W ramach koncesji Nr 231/93 wyznaczono teren górniczy „Lubin I" oraz obszar górniczy „Lubin I". Powyższy obszar górniczy zajmuje w granicach gminy Rudna (około 1370 ha, co stanowi 6,3% powierzchni gminy). Natomiast w ramach koncesji Nr 232/93 wyznaczono teren górniczy „Małomice I" oraz obszar górniczy „Małomice I". Powyższy obszar górniczy także wchodzi w granice gminy Rudna (około 244 ha, co stanowi 1,1% powierzchni gminy). Ważność powyższych koncesji mija 31.12.2013 r. Złoże rud miedzi „Lubin-Małomice" posiada zasoby przemysłowe w ilości 274626 tys. Mg, w tym miedzi – 3470 tys. Mg oraz srebra – 15647 tys. Mg. Złoże to jest wyeksploatowane w 41,6% w rudzie oraz w 45,8% w miedzi (2009 r.).

Wydobywanie rud miedzi ze złoża „Rudna" odbywa się na podstawie koncesji Nr 233/93 z dnia 7.12.1993 r. oraz koncesji Nr 24/96 z dnia 24.06.1996 r., wydanych przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa i ich późniejszych zmian. W ramach koncesji Nr 233/93 wyznaczono teren górniczy „Rudna I" oraz obszar górniczy „Rudna I", a w ramach koncesji Nr 24/96 – teren i obszar górniczy „Rudna II". Te ostatnie nie obejmują swoim zasięgiem gminy Rudna, natomiast obszar górniczy „Rudna I" wchodzi niewielkim fragmentem w granice gminy Rudna (około 73 ha, co stanowi 0,3% powierzchni gminy). Ważność powyższych koncesji kończy się odpowiednio 31.12.2013 r. oraz 30.06.2046 r.

Przedsiębiorca górniczy ubiega się o przedłużenie koncesji na wydobycie rud miedzi ze złóż „Lubin-Małomice" i „Rudna". W ramach przedłużenia koncesji oraz w związku z planowanym wydobyciem złóż rud miedzi z obszaru gminy Rudna, przewiduje się poszerzenie granic terenu górniczego dla złoża „Lubin-Małomice" – celem objęcia jego zasięgiem miejscowości Mleczno i

Juszowice.

Poza złożami rud miedzi w gminie Rudna znajdują są także złoża kruszyw naturalnych. Złoże „Brodowice", zlokalizowane na północ od miejscowości Brodowice, jest obecnie eksploatowane na podstawie koncesji Nr 9/93/98 z dnia 28 grudnia 1998 r. wydanej przez Wojewodę Legnickiego. Koncesja na wydobycie piasków z tego złoża została udzielona firmie „Brodpiach" s.c. w Brodowicach na okres do 31 grudnia 2063 r. Ponadto na terenie gminy znajduje się złoże kruszywa naturalnego „Kębłów I", dla którego dokumentację geologiczną przyjęto w dniu 29 listopada 2011 r. Na terenie gminy występują ponadto nieeksploatowane obecnie złoża kruszywa naturalnego: „Gwizdanów", „Juszowice", „Kębłów", „Mleczno" i „Nieszczyce".

W południowo-zachodniej części gminy Rudna występuje wstępnie rozpoznane w kategorii C_2 (1 639 725 tys. ton) oraz w kategorii D (127 258 tys. ton) złoże węgla brunatnego „Ścinawa".

Między innymi na terenie gminy Rudna Minister Środowiska wydał w 2009 r. koncesję Nr 8/2009/p z dnia 17 lutego 2009 r. (zmienioną decyzjami Ministra Środowiska z dnia 30 października 2011 r. oraz z dnia 24 września 2012 r.) na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w rejonie „Wschowa". Koncesja została udzielona firmie Liesa Investments sp. z o.o. (aktualnie Liesa Energy Sp. z o.o.) z siedzibą w Warszawie na okres 5 lat. Na terenie gminy Rudna koncesja obejmuje północno-wschodnią część gminy.

W tabeli nr 6.1.3. przedstawiono charakterystykę złóż kopalin występujących na obszarze gminy Rudna.

Tabela 6.1.3. Złoża kopalin na obszarze gminy Rudna.

Nazwa złoża	Stan	Rodzaj surowca	Zasoby bilansowe geologiczne [tys. t]*	Powierzchnia złoża w granicach gminy Rudna [ha]
Brodowice	eksploatowane	kruszywa naturalne	2296	13,69
Lubin-Małomice	eksploatowane	rudy miedzi	392182**	1311,86
Gwizdanów	eksploatacja zaniechana	kruszywa naturalne	615	6,12
Juszowice	rozpoznane szczegółowo	kruszywa naturalne	16	0,41
Kębłów	rozpoznane szczegółowo	kruszywa naturalne	91	0,84
Kębłów I	rozpoznane szczegółowo	kruszywa naturalne	1,58413	12,24
Mleczno	rozpoznane szczegółowo	kruszywa naturalne	570	6,43
Nieszczyce	eksploatacja zaniechana	kruszywa naturalne	103	1,02
Retków	rozpoznane szczegółowo	rudy miedzi	137288	2736,19
Rudna	eksploatowane	rudy miedzi	410990***	73,09
Ścinawa	rozpoznane wstępnie	węgiel brunatny	1766983	59,42

** stan na 31.12.2010 r., źródło: Państwowy Instytut Geologiczny. Bilans Zasobów Kopalin i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2010 r., http://surowce-mineralne.pgi.gov.pl; Państwowy Instytut Geologiczny. Infogeoskarb; http://baza.pgi.gov.pl/igs*

*** źródło: zawiadomienie Ministra Środowiska z dnia 5 marca 2012 r. o przyjęciu dodatku nr 1 do dokumentacji geologicznej złoża rud miedzi „Lubin-Małomice".*

**** źródło: zawiadomienie Ministra Środowiska z dnia 5 marca 2012 r. o przyjęciu dodatku nr 4 do dokumentacji*

geologicznej złoża rud miedzi „Rudna”.

Zmiany decyzji w zakresie koncesji wydanych na mocy ustawy Prawo geologiczne i górnicze w zasięgu Zmiany Studium Nr 1.

Minister Środowiska, wydaną dnia 12.09.2013 r. koncesją Nr 10/2013 dla wydobycia złoża „Lubin-Małomice”, ustanowił teren górniczy „Lubin-Małomice” oraz obszar górniczy „Lubin-Małomice”. Zgodnie z zamierzeniami przedsiębiorcy górniczego w ramach przedłużenia koncesji teren górniczy został poszerzony o fragmenty obrębów Mleczno i Juszowice. Część obszaru Zmiany Studium Nr 1 położona w obrębie Mleczno znajduje się poza granicami obszaru górniczego natomiast teren górniczy obejmuje swym zasięgiem cały obszar zmiany studium.

Surowce mineralne oraz obszary i tereny górnicze w zasięgu Zmiany studium Nr 2.

Obszar objęty Zmianą studium Nr 2 leży w całości w zasięgu złoża rud miedzi „Lubin-Małomice” RM 22. Złoże to jest eksploatowane – metodą podziemną – na mocy koncesji Nr 10/2013 wydanej przez Ministra Środowiska dnia 12.09.2013 r. W koncesji tej ustanowiono teren górniczy „Lubin-Małomice” oraz obszar górniczy „Lubin-Małomice”, które obejmują cały obszar Zmiany studium Nr 2.

W zasięgu Zmiany studium Nr 2 dotychczas nie udokumentowano kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

6.1.4. Klimat.

Obszar gminy Rudna według regionalizacji klimatologicznej W. Okołowicza należy do krainy klimatycznej o średnich wpływach oceanicznych, ze słabo zaznaczonym modyfikującym wpływem gór (zasięg wiatrów fenowych).

Gmina Rudna należy do najbardziej usłonecznionych i najbardziej suchych rejonów Dolnego Śląska. Średnioroczne usłonecznienie rzeczywiste przekracza tu 1550 h (pow. 3700 MJ/m^2), a klimatyczny bilans wodny w skali roku jest ujemny (-120 mm) i tylko w półroczu zimowym dodatni (+60 mm). Roczna suma opadów wynosi około 550 mm – 650 mm, ale na elewacjach wzgórz morenowych jest wyraźnie wyższa – do 700 mm. Średnia suma opadów rocznych w stacji Rudna w dekadzie 1999-2009 r. wynosiła 604 mm i zmieniała się w przedziale 397,5 mm (2003 r.) do 617 mm (2001 r.). Na półrocze letnie przypada 62% rocznej sumy opadów, z maksimum w lipcu – 84,9 mm. Średnioroczna temperatura powietrza przekracza 8°C; w miesiącu lipcu wynosi ona ok. 18°C, a w najzimniejszym miesiącu styczniu – ok. -1°C.

Średnioroczna prędkość wiatru wynosi około 3 ms^{-1}, wraz z wysokością jednak znacznie wzrasta. Udział energetycznych prędkości wiatru (4 do 25 ms^{-1}) szacuje się na 40%, a udział cisz –

na poniżej 15%. Dominują wiatry z sektorów zachodnich (ok. 40%): W – 17,4%, SW – 11,8%, NW – 9,7%. Relatywnie wysoki jest też udział wiatrów południowych (S – 14,8%) i południowo-wschodnich (ok. 12%).

6.1.5. Wody.

Gmina Rudna dysponuje zasobnymi zbiornikami wód podziemnych, związanymi zarówno z osadami trzecio-, jak i czwartorzędowymi. Pod tymi kenozoicznymi poziomami wodonośnymi występuje też system poziomów triasowo-permskich. Zarówno kenozoiczne, jak i triasowo-permskie systemy wodonośców podziemnych składają się z kilku poziomów rozdzielonych warstwami utworów nieprzepuszczalnych oraz mają charakter subartezyjski, z wyjątkiem czwartorzędowych wód przypowierzchniowych. Te ostatnie, zwłaszcza płycej zalegające w utworach wodnolodowcowych, nieprzykrytych warstwą utworów nieprzepuszczalnych, są wysoce wrażliwe na zanieczyszczenie.

Głębokość zalegania wód gruntowych jest zróżnicowana, w zależności od złożonej struktury litologicznej wierzchnich warstw podłoża i rzeźby terenu. Najpłycej (0-2 m p.p.t.) wody gruntowe występują na terenach przyodrzańskich i w dnach dolin pozostałych cieków. Na wysoczyźnie, w strefach sąsiadujących z dolinami i w obniżeniach wysoczyzny wody gruntowe zalegają na głębokości 2-5 m p.p.t., a w najwyżej położonych fragmentach wysoczyzny morenowej i wału czołowomorenowego 5-10 m oraz 10-20 m p.p.t.

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (2000/60/WE), w ustawie Prawo wodne wprowadzone zostało pojęcie „jednolitych części wód podziemnych” (JCWPd). Obejmują one wody podziemne w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności umożliwiającej pobór znaczący dla zaopatrzenia ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Gmina Rudna leży w zasięgu fragmentów trzech JCWPd: nr 69, 70, 75, których wody porowe zalegają w utworach piaszczystych. W ramach omawianych JCWPd wydzielono Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) „Pradolina rzeki Odra (Głogów)” o powierzchni 347 km^2.

Pod względem hydrograficznym gmina Rudna położona jest w całości w dorzeczu Odry, w części stanowiąc obszary przyrzecza. Wzdłuż koryta Odry przebiega wschodnia granica gminy. Największa część gminy należy do zlewni II-rzędu rzeki Rudna. Rzeka ta bierze początek na Wysoczyźnie Lubińskiej; źródła znajdują się pomiędzy miejscowościami Rynarcice, Juszowice i Koźlice. Jest ciekiem niewielkim (w granicach gminy – 14,5 km) i płytkim. Przyjmuje też liczne dopływy na terenie gminy, z których największe to Kalinówka (lewy), której koryto rozdziela (na dwa odcinki) OUOW „Żelazny Most” oraz Borownica (8,5 km w granicach gminy) i Kanał

Południowy (3,2 km) – oba prawe. Południowa i środkowo-południowa część gminy odwadniana jest przez Przychowską Strugę (6,7 km), uchodzącą, wraz z jej lewobrzeżnym dopływem – Kijanką, do Odry, tworząc odrębną zlewnię II-rzędu. Wschodnia i północno-wschodnia część obszaru gminy należy do bezpośredniej zlewni rzeki Odry. Bezpośrednio do Odry uchodzą: Górecka Woda (4,1 km), Jesień (6,6 km) oraz Słociec (5,8 km).

Ogólnie sieć hydrograficzna gminy jest dobrze rozwinięta. Oprócz naturalnych cieków, z których część została w wysokim stopniu uregulowana (jako elementów systemu melioracji podstawowej), występują tu liczne kanały i rowy melioracyjne, a w dolinie Odry – także starorzecza i inne zbiorniki wodne. Na rzece Rudnej planowana jest budowa zbiornika wodnego „Rudna IV" o pojemności 0,161 mln m^3 (jako realizacja Programu Małej Retencji w Województwie Dolnośląskim). Łączna długość cieków melioracji podstawowej na obszarze gminy wynosi 83,8 km (łącznie z korytem Odry). W systemie melioracji szczegółowej, całkowita długość rowów melioracyjnych wynosi 204,3 km, z tego 2,6 km zostało zaoranych. Stan pozostałych rowów (201,7 km) jest niezadowalający; wiele rowów jest pozarastanych roślinnością lub zamulonych i wypłyconych. Również sieć drenarska, pochodząca jeszcze z czasów przedwojennych, jest silnie zdekapitalizowana i niedrożna wskutek braku robót konserwacyjnych.

Rzeka Odra stanowi granicę gminy Rudna na długości 23,4 km (w km 340,7-362,5). Na całym tym odcinku Odry występują powszechnie odcięte zakola, często wypełnione stojącą wodą o charakterze starorzeczy.

6.2. Biotyczne elementy środowiska.

6.2.1. Gleby i ich przydatność rolnicza.

Zróżnicowana struktura litologiczna podłoża gruntowego przyczyniła się do mozaikowego układu gleb, zarówno ich typów genetycznych, jak i siedliskowych oraz walorów produkcyjnych. W areale użytków rolnych dominują gleby bielicowe (41,5%). Znaczny udział mają też, wykształcone na bardziej gliniastym podłożu, gleby brunatne – właściwe i kwaśne (32,6%). Występują też czarne ziemie – właściwe i zdegradowane (6,6%), a w dolinach – mady rzeczne (17,9%). Największe rozprzestrzenienie mają gleby średniej wartości – IVa i IVb klasy (40,9% powierzchni gruntów ornych). Gleby zaliczone do klas IIIa i IIIb obejmują 28,7% areału gruntów ornych, a gleby bardzo dobre – II klasa – zaledwie 0,6%. Gleby klasy I nie występują. Wśród użytków zielonych przeważają gleby średnie (IV klasa) – 47,1% areału tych użytków. Gleby słabe i najsłabsze stanowią 31,3% użytków zielonych.

Walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy można uznać za średnie; wg punktacji IUNG-Puławy walory te określono na 69,2 pkt, tj. mniej niż średnio dla całego województwa (73,2

pkt) i powiatu lubińskiego (71,6 pkt). Wskaźnik ten jest jednak wyższy od średniokrajowego (66,6 pkt). Można więc uwarunkowania przyrodnicze dla produkcji rolniczej w gminie ocenić jako korzystniejsze niż przeciętne (w skali kraju). Lokalnie uwarunkowania te są pogorszone w wyniku zanieczyszczenia gleb związanego z działalnością przemysłu miedziowego. Zwłaszcza w rejonie nadpoziomowego obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) „Żelazny Most" notuje się podwyższone zawartości w glebach metali ciężkich, głównie miedzi.

Ze względu na gleby najwyższymi walorami produkcyjnymi wyróżnia się przestrzeń rolnicza w obrębie Olszany, a następnie w obrębach Górzyn, Brodów, Chobienia, Miłogoszcz, Brodowice, Wądroże, Ciechłowice, Orsk i Nieszczyce. Najsłabsze walory występują w obrębach: Wysokie, Gawrony, Koźlice i Mleczno.

Ponad połowa gleb w gminie Rudna ma odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny, a trzecia część – lekko kwaśny. Występuje też zagrożenie erozją wodną i wietrzną, zwłaszcza w obrębach: Mleczno, Rudna, Brodów, Wysokie, Radomiłów, Studzionki i Brodowice [Plan urządzeniowo-rolny, 2011].

6.2.2. Szata roślinna.

Pomimo silnej antropopresji, wynikającej z gospodarki rolnej, osadnictwa, a w ostatnich dekadach z rozwoju górnictwa i przemysłu miedziowego w rejonie, gmina Rudna charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi. Pod względem florystycznym obszar gminy zaliczany jest do Krainy Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich, której specyficzną cechą jest występowanie czystych buczyn. Zbiorowiska te reprezentowane są m.in. w rezerwacie „Skarpa Storczyków" pod Orskiem oraz na południe od Rynarcic. Najstarsze drzewostany bukowe stanowią tu zubożałe postacie kwaśnej buczyny niżowej i żyznej buczyny górskiej. W wymienionej krainie przebiega północna lokalna granica zasięgu jodły, świerka, buka i jawora. Występowanie wiciokrzewu pomorskiego związane jest ze zwiększoną wilgotnością miejscowego klimatu (topoklimatu). Jednocześnie na wylesionych piaszczystych wzgórzach, zwłaszcza na ich południowych zboczach, występuje światłolubna roślinność kserotermiczna (rejon Mleczna i Toszowic).

Z przedstawicieli chronionych gatunków flory wymienia się tu wawrzynka wilczełyko, śnieżycę wiosenną, listerię jajowatą, barwinka pospolitego, marzankę wonną, kopytnika pospolitego, kosaćca syberyjskiego, pełnika europejskiego, buławnika wielokwiatowego i mieczolistnego, paprotkę zwyczajną, lilię złotogłów, kruszczyka szerokolistnego i sinego, gnieźnika leśnego, podkolana białego i wspomnianego już wcześniej wiciokrzewa pomorskiego. Wyróżniającym się przedstawicielem flory jest szafirek miękkolistny.

W gminie występują także cenne siedliska przyrodnicze ujęte w Załączniku I Dyrektywy

Siedliskowej Unii Europejskiej:

- 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*;
- 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe;
- 6440 – łąki selernicowe;
- 6510 – łąki świeże użytkowane ekstensywnie;
- 9110 – kwaśne buczyny;
- 9130 – żyzne buczyny;
- 9170 – grądy środkowoeuropejskie;
- 91EO – lasy łęgowe topolowe, olchowe, jesionowe i wierzbowe;
- 91FO – łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe;
- 91IO – ciepłolubne dąbrowy;
- 9190 – acidofilne dąbrowy.

Na rysunku pt.: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego" przedstawiono lokalizację ww. siedlisk na podstawie danych przekazanych przez Lasy Państwowe, uzyskanych w ramach Inwentaryzacji Przyrodniczej 2007, na podstawie „Waloryzacji przyrodniczej terenu górniczego Lubin I i Małomice I…" [2011] oraz na podstawie „Materiałów do planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk (SOO) Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie" (PLH020018)" [2008-2010].

W strukturze przyrodniczej gminy zwraca uwagę wysoki wskaźnik lesistości. W 2010 r. na obszarze gminy Rudna lasy wraz z zadrzewieniami zajmowały 8508 ha, tj. 39,3 % powierzchni gminy. Najwyższą lesistością wyróżnia się południowo-zachodni skraj gminy (obręby Rynarcice, Juszowice i Koźlice) oraz pas biegnący równoleżnikowo przez środek gminy (w szczególności obręb Kębłów). Dynamika wzrostu powierzchni gruntów zalesionych w gminie jest niewielka. Od 2000 r. wyniosła 1,88%.

Przy założeniu, że wszystkie proponowane w „Planie Urządzeniowo-Rolnym gminy Rudna" [2011] grunty zostaną zalesione, prognozowany stopień lesistości zwiększy się do 45%. Kalkulacje te uwzględniają wylesienie gruntów pod realizację zbiornika wodnego Rudna IV. Prognozowany stopień lesistości z pewnością ulegnie jednak zmianie ze względu na planowaną rozbudowę obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most", wymagającą wylesienia znacznych areałów gruntów. Wskazane jest zatem przeznaczenie pod zalesienie także gruntów o słabej bonitacji nie uwzględnionych w planie urządzeniowo-rolnym.

Pod względem typów siedliskowych lasów dominują bory mieszane świeże (48% areałów

leśnych), a następnie bory świeże (21%) i lasy mieszane (17%). Pozostałe typy siedliskowe występujące na obszarze gminy to las świeży, ols, las łęgowy i las wilgotny. Zajmują one łącznie tylko 12% leśnej przestrzeni produkcyjnej, mają jednak duże znaczenie ekologiczne (zwłaszcza łęgi).

W strukturze gatunkowej drzewostanu leśnego wybitnie dominuje sosna – sztuczne drzewostany sosnowe (77% areału leśnego), mało odporne na przemysłowe zanieczyszczenia powietrza. Stąd też lasy gminy zaliczono do uszkodzeń przemysłowych 1- i 2-stopnia. Drugim istotnym gatunkiem lasotwórczym jest dąb (około 10% leśnej przestrzeni produkcyjnej). W ekosystemach leśnych ze sztucznymi drzewostanami sosnowymi obserwuje się fazy regeneracyjne kwaśnych dąbrów. Znaczna część lasów w gminie to lasy ochronne (uszkodzone przez przemysł, wodochronne, drzewostany nasienne wyłączone lub położone w odległości 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców).

Rolnicza przestrzeń produkcyjna (agrocenozy) obejmuje 49,13%, z czego na trwałe użytki zielone przypada 9,0% powierzchni gminy (18,6% użytków rolnych). Cenne przyrodniczo łąki koncentrują się głównie na najniższych terasach w dolinie Odry oraz w dnach dolin pozostałych większych cieków. Znaczna część użytków rolnych – 17,4% – jest odłogowana (głównie grunty orne).

Jak wynika z inwentaryzacji przyrodniczej, prowadzonej w okresie od maja do października 2012 r. na zlecenie KGHM Polska Miedź S.A. w promieniu od 1 do 2 km od granic planowanej rozbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most", w sąsiedztwie obiektu dominują różnowiekowe monokultury sosnowe reprezentujące zbiorowiska borów świeżych i mieszanych. Obok borów na inwentaryzowanej powierzchni występują także płaty lasów łęgowych (w dolinach cieków Rudna i Lipówka), będące typami siedlisk chronionych w ramach sieci Natura 2000. Powszechnie na zewnętrznych stokach obiektu „Żelazny Most" występują zbiorowiska murawowo-łąkowe, miejscami z dominującą szczotlichą siwą *Corynephorus canescens* i jastrzębcem kosmaczkiem *Hieracium pilosella,* inne z dominującą mietlicą pospolitą *Agrostis vulgaris* [Sieradzki J. i in., grudzień 2012].

Spośród roślin chronionych na podstawie *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną* (Dz. U. z 2012 r., Nr 14, poz. 81), na badanym terenie w granicach gminy Rudna stwierdzono występowanie 2 gatunków objętych ochroną ścisłą oraz kilka chronionych częściowo [Sieradzki J. i in., grudzień 2012]:

- Kosaciec syberyjski *Irys siberica* – objęty ochroną ścisłą, zinwentaryzowany w okolicach zbiornika wodnego na Lipówce;

- Listera jajowata *Listera ovata* – objęta ochroną ścisłą, zinwentaryzowana w okolicach doliny Lipówki;
- Barwinek pospolity *Vinca minor* – chroniony częściowo, zinwentaryzowany na starym cmentarzu w Rynarcicach;
- Bluszcz pospolity *Hedera helix* – chroniony częściowo, zinwentaryzowany w okolicach miejscowości Rynarcice;
- Kalina koralowa *Viburnum opulus* – chroniona częściowo, zinwentaryzowana w dolinie rzeki Rudna pomiędzy Rynarcicami a Rudna;
- Kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium* – chroniona częściowo, liczne stwierdzenia na stokach OUOW „Żelazny Most";
- Konwalia majowa *Convallaria majalis* – chroniona częściowo, zinwentaryzowana przy południowej zaporze OUOW „Żelazny Most";
- Marzanka wonna *Asperula adorata* – chroniona częściowo, zinwentaryzowana przy południowej zaporze OUOW „Żelazny Most";
- Porzeczka czarna *Ribes nigrum* – chroniona częściowo, zinwentaryzowana w dolinie rzeki Rudna.

Orientacyjne lokalizacje zinwentaryzowanych siedlisk ww. gatunków przedstawiono na rysunku Studium pt.: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego".

6.2.3. Zwierzęta.

W świecie zwierząt szczególnym bogactwem gatunkowym wyróżnia się awifauna. W inwentaryzacji przyrodniczej gminy zidentyfikowano występowanie 163 gatunków ptaków, z czego 130 (albo prawdopodobnie 137) to gatunki lęgowe, a 26 to gatunki przelotne, koczujące bądź zimujące. Spośród tych gatunków 148 podlega ścisłej ochronie. Występują tu gatunki zagrożone w skali globalnej, związane głównie ze strefą międzywala w dolinie Odry: kania ruda *Milvis milvus,* bielik *Heliactus albicill* (oba gatunki ujęte w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt") oraz derkacz *Crex crex*. Z gatunków zagrożonych wyginięciem w skali Europy wymienia się takie, jak: bąk *Botaurus stellaris*, bączek *Ixobrychus minutus,* bocian czarny *Ciconia nigra*, bocian biały *Ciconia ciconia*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, trzmielojad *Pernius apivorus,* kania czarna *Milvus migrans*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, żuraw *Grus grus,* zimorodek *Albedo atthis*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius,* jarzębatka *Sylvia nisoria*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, gąsiorek *Lanius collurio* oraz ortolan *Embriza hortulana*.

Zagrożone wyginięciem lub potencjalnie zagrożone na Śląsku są gatunki: kobuz *Falco*

subbuteo, srokosz *Laniu excubitor*, płaskonos *Anas clypeata,* cyranka *Anas querquedula,* lerka *Ulula arboreta*, świergotek polny *Anthus campestris*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis,* przepiórka *Coturnix coturnix,* dudek *Upupa epos*.

Większość z wymienionych gatunków ptaków egzystuje w dolinie Odry. Poza doliną Odry i pozostałymi obniżeniami dolinowymi, frekwencję ptaków określa się jako umiarkowaną w przypadku ptaków pospolitych – jastrzębia, krogulca, myszołowa i pustułki. Umiarkowane wykorzystanie przestrzeni poza dolinami dotyczy także ptaków związanych ze środowiskiem podmokłym – gęgawa, gęś zbożowa, kormoran czarny, czapla siwa, łabędź niemy. Odnotowano ponadto marginalne wykorzystanie omawianej pozadolinnej przestrzeni przez bociana białego i żurawia.

Na obszarze gminy stwierdzono występowanie 46 gatunków ssaków, spośród których 20 gatunków znajduje się pod ścisłą ochroną. Do tych ostatnich należą w szczególności nietoperze:

- nocek *Natterera natterera,*
- nocek duży *Myotis myotis,*
- nocek rudy *Myotis daubentonii*,
- gacek szary *Plecotus austriacus,*
- gacek brunatny *Plecotus auritus,*
- karlik *Pipistrellus pipistrellus,*
- borowiec wielki *Nyctalus noctula,*
- mroczek późny *Eptesicus serotinus,*
- mopek *Barbastella barbastellus.*

Największym żerowiskiem nietoperzy jest dolina Odry, a zwłaszcza sama rzeka i jej brzegi (głównie nocki). Poza doliną Odry najliczniej odwiedzane przez nietoperze żerowiska związane są z terenami leśnymi i wszelkimi zadrzewieniami oraz układami osadniczymi (nietoperze stwierdzono we wszystkich wsiach).

W Odrze i pozostałych większych ciekach gminy Rudna żyje ok. 36 gatunków ryb, w tym cztery chronione: różanka *Rhodeus sericeus,* piskorz *Misqurnus fossilis* oraz (w akwenach poza Odrą) – śliz *Nemachilus babatulus* i koza *Cobitis taenia*. W cieku Rudna, przed pogorszeniem czystości jej wody, występował chroniony minog strumieniowy *Lampetra planeri*.

Płazy na obszarze gminy reprezentuje 11 gatunków, z których osiem podlega ochronie ścisłej, a trzy żaby (jeziorna, wodna i śmieszka) – ochronie okresowej. Z płazów rzadko występujących wymienia się tu ropuchę paskówkę *Bufo calamita* (żyjąca m.in. w rejonie zapór OUOW „Żelazny Most") oraz traszkę górską *Triturus alpestris*. Spośród gadów stwierdzono występowanie czterech gatunków: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *L.*

vivipara, padalec zwyczajny *Anguis fragilis* i zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*.

Jak wynika z inwentaryzacji przyrodniczej, prowadzonej w okresie od kwietnia do listopada 2012 r. na zlecenie KGHM Polska Miedź S.A. w promieniu od 1 do 2 km od granic planowanej rozbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most", awifauna badanego obszaru jest dość bogata. Większość z obserwowanych ptaków zaliczono do lęgowych na badanym terenie. Do najcenniejszych elementów awifauny należy klasycznie wykształcony zespół ptaków leśnych. Znalazły się tutaj m.in., z całą pewnością lęgowe, dzięcioły (aż 7 gatunków, w tym 3 otoczone specjalną troską Komisji Europejskiej) oraz wiele innych dziuplaków. W większości dość młodych borów sosnowych zwraca uwagę relatywnie wysoka liczebność mysikrólika *Regulus regulus* i raniuszka *Aegithalos caudatus,* a na skrajach kompleksów leśnych czy znajdujących się wewnątrz nich polan oraz na powierzchniach zarastających młodnikami dość powszechnie występuje lerka *Lulula arborea*. Dzięcioła czarnego stwierdzono na obszarze, w zasięgu którego planowana jest budowa „Kwatery Południowej" OUOW „Żelazny Most" [Sieradzki J. i in., grudzień 2012 r.].

Na obszarze gminy Rudna zlokalizowano terytorium jednej pary żurawia *Grus grus* oraz znaczną liczbę rewirów gniazdowych ptaków szponiastych. Znamiennym rysem inwentaryzowanego obszaru jest bardzo wysokie zagęszczenie gąsiorka *Lanius collurio,* którego łączna liczebność w strefie objętej inwentaryzacją sięga kilkudziesięciu par lęgowych. Z podobnych siedlisk korzysta także kląskawka *Saxicola rubicola*, szczególnie często spotykana wokół OUOW „Żelazny Most".

W odniesieniu do składu chemicznego akwenu OUOW, zaskakująco bogata okazała się fauna ptaków korzystających z „Żelaznego Mostu", jako miejsca wypoczynku. W okresach wędrówek zatrzymują się tam m.in. gęsi, zaś w trakcie sezonu lęgowego i polęgowego regularnie obserwowane tam były zgrupowania mew liczące po kilkaset osobników. Były to przede wszystkim śmieszki *Larus ridibundus,* mewy siwe *Larus canus,* srebrzyste *Larus argentatus* i białogłowe *Larus cachinans,* jednak podczas jednej z lipcowych kontroli wykryto także jednego osobnika mewy żółtonogiej *Larus fuscus.* Mewy w ciągu dnia odlatują na żerowanie (prawdopodobnie na wysypisku odpadów komunalnych) zaś wieczorem wracają na OUOW na noc lub odpoczynek dzienny.

Spośród gatunków ssaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej na obszarze gminy Rudna stwierdzono występowania bobra *Castor fiber* w okolicach doliny Lipówki w odległości ok. 200 m od zapory „Żelaznego Mostu". Bobry mieszkają tu w norze wykopanej w dość stromym zboczu, z bardzo bogatym, podwodnym magazynem pokarmu. Zwierzęta korzystają bardzo chętnie z rosnących ok. 200 m dalej, i znacznie wyżej, młodych osik. W łęgach bardzo

licznie występują dziki *Sus scrofa*, które na całym terenie mają wiele kąpielisk błotnych.

W przypadku nietoperzy, łącznie na badanym terenie stwierdzono występowanie czterech gatunków [Sieradzki J. i in., grudzień 2012 r.]:

- Borowiec wielki *Nyctalus noctula* (notowany dwukrotnie, niska intensywność przelotów);
- Mroczek późny *Eptesicus sreotinus* (notowany wielokrotnie);
- Karlik większy *Pipistrellus nathusii* (notowany wielokrotnie, średnia intensywność przelotów);
- Karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*) (notowany wielokrotnie, niska intensywność przelotów).

Wszystkie wymienione gatunki są objęte ścisłą ochroną.

Wśród zinwentaryzowanych gadów i płazów można wymienić: kumaka nizinnego *Bombina bombina,* rzekotki *Hyla arborea,* ropuchy szarej *Bufo bufo,* paskówki *Bufo calamita,* żaby jeziorkowej *Rana lessonae* i żaby trawnej *Rana temporaria*. Dodatkowo odnotowano także dwa gatunki jaszczurek – zwinkę *Lacerta agilis* i padalca *Anguis fragilis* oraz 2 gatunki węży – zaskrońca *Natrix natrix* i gniewosza *Coronella austriaca*. Zwłaszcza ten ostatni gatunek należy zaliczyć do niespodzianek i największych „skarbów" przyrodniczych badanego terenu. Należy zaznaczyć, że gniewosz jest gatunkiem z Polskiej Czerwonej Księgi, otoczonym najwyższą troską na mocy prawa krajowego i europejskiego (Załącznik II Dyrektywy Siedliskowej). Jego stanowisko znajduje się w krawędziowej strefie powierzchni przeznaczonej na „Kwaterę Południową" (na terenie gminy Polkowice) [Sieradzki J. i in., grudzień 2012 r.].

6.3. Obiekty i obszary chronionej przyrody.

Wschodnia i północno-wschodnia część gminy Rudna, obejmująca dno doliny Odry, znajduje się w zasięgu dwóch częściowo pokrywających się obszarów Natura 2000:

- obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 „Łęgi Odrzańskie" PLB 020008;
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej – projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 „Łęgi Odrzańskie" PLH 020018 (zatwierdzony przez Komisję Europejską jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty).

Pierwszy obszar – PLB 020008, powołany został Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133, z późn. zm.) dla ochrony ptaków. Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej E53. Gnieździ się tu ponad 100 gatunków ptaków, z których 14 wymienionych jest w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa Rady 79/409/EWG): bocian czarny *Ciconia nigra*, bocian biały *Ciconia ciconia,* trzmielojad *Pernis apivorus,* kania czarna *Milvus nigra*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*,

żuraw *Grus grus*, zimorodek *Alcedo atthis*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius* dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, muchołówka mała *Ficedula parva*, muchołówka białoszyja *F. albicollis*. Ponadto na omawianym obszarze naturowym regularnie przebywa 6 gatunków ptaków z wymienionego załącznika dyrektywy ptasiej: czapla siwa *Ardea cinerea*, cyraneczka *Anas crecea*, kszyk *Gallinago gallinago*, samotnik *Tringa ochropus*, świerszczak *Locustella naevia* i srokosz *Laniu excubitor*. Obszar na terenie gminy Rudna zajmuje 1272,0 ha.

Drugi z wymienionych obszarów, mający znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej, ustanowiono dla ochrony cennych siedlisk przyrodniczych. Występuje tu 11 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG), głównie związanych z ekosystemami wodnymi i podmokłymi terenów zalewowych dużej rzeki (zbiorowiska starorzeczy, rzek, eutroficznych zbiorników wodnych, mulistych brzegów rzecznych, łąki oraz łęgi, a ponadto na skarpach – ciepłolubne murawy kserotermiczne).

Oprócz siedlisk, na omawianym obszarze naturowym przedmiotem ochrony są różne gatunki zwierząt. Z ssaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG występują dwa gatunki nietoperzy: mopek *Barbastella barbastellus* i nocek duży *Myotis myotis*, bóbr europejski *Lastor fiber* oraz wydra *Lutra lutra*. Z płazów wymienia się kumaka nizinnego *Bombina bombina*, a z ryb – kiełbia białopłetwego *Gobio alpinnatus* i bolenia *Aspius aspius*. Występuje tu ponadto 6 gatunków bezkręgowców ujętych w Załączniku II przytoczonej powyżej dyrektywy unijnej: popielatka maturna *Hypodryas maturna*, modraszek telejus *Maculinea teleius*, czerwończyk nieparek *Licaena dispar*, modraszek *Maculinea nausithous*, przeplatka *Euphydryas aurinia* oraz kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*.

W rejonie Orska, kilkadziesiąt metrów na zachód od tej miejscowości, ustanowiono w 1993 r. rezerwat przyrody „Skarpa Storczyków". Obejmuje on fragment zalesionej stromej skarpy zbocza doliny Odry i jego podnóża o powierzchni 65,2 ha. W zachodniej części rezerwatu znajduje się żyzna buczyna niżowa, kwaśna buczyna niżowa oraz kwaśna dąbrowa. U podnóża skarpy występują w mozaikowym układzie zespoły grądu środkowoeuropejskiego, łęgu jesionowo-olszowego i podgórskiego łęgu jesionowego. Głównym przedmiotem ochrony omawianego rezerwatu jest stanowisko rzadkiego storczyka połabskiego – jedno z nielicznych stanowisk w skali kraju. Występują tu ponadto: paprotka zwyczajna, berberys zwyczajny, wiciokrzew pomorski, bluszcz pospolity, kotewka orzech wodny, grzybienie białe, lilia złotogłów, pajęcznica gałęzista i pierwiosnka wyniosła oraz rzadkie gatunki grzybów – purchawica olbrzymia, sopłówka gałęzista, szmaciak gałęzisty i sromotnik bezwstydny. Skarpa jest stałą ostoją borsuka.

We wschodniej i północno-wschodniej części gminy, wzdłuż doliny Odry, projektowany był

Odrzański Park Krajobrazowy. Oprócz samej doliny w zasięg tego projektowanego obszaru chronionego włączono rozległe tereny na wysoczyźnie morenowej w rejonie wsi Chobienia, Naroczyce, Nieszczyce. Tereny te wyróżniają się bogatą strukturą przyrodniczą i wysokimi walorami przyrodniczymi. Dla projektowanego parku krajobrazowego Fundacja Ekologiczna Ziemi Legnickiej wykonała obszerną dokumentacje [Bobrowicz G., Konieczny K., 2002].

W inwentaryzacji przyrodniczej gminy [Inwentaryzacja przyrodnicza, 1996 r.] postuluje się objąć ochroną rezerwatową niżej omówione miejsca, oznaczone na rysunku Studium pt. „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego":

1) Teren na południe od Rynarcic – zróżnicowany orograficznie, porośnięty lasami bukowymi. Jako cenne obiekty przyrodnicze wymienia się tu barwinka pospolitego, liczne pomnikowe okazy buków, dwa pomnikowe dęby, głazy narzutowe. Z ptaków gnieździ się tu populacja gołębia siniaka, dzięcioła czarnego, dzięcioła średniego, zielonego i zielonosiwego (oznaczony numerem 1);
2) Teren potoku o naturalnym charakterze, położony na południowy-wschód od Rynarcic, wraz z przylegającymi bagiennymi i wilgotnymi lasami liściastymi. Znajduje się tu strefa gniazdowania bociana czarnego. Gniazdują tu ponadto: dzięcioł średni, zielony, zielonosiwy, dzięciołek oraz jarząbek – unikalny na śląskim niżu. Z roślin chronionych występuje wiciokrzew pomorski, bluszcz pospolity, kopytnik, marzanka wonna, pierwiosnka lekarska i wyniosła, porzeczka czarna, kruszyna i kalina (oznaczony numerem 2);
3) Teren skarpy dolinnej pomiędzy Chobienią a Ciechłowicami, stanowiący rewir orła bielika, bociana czarnego i kani czarnej. Ponadto gniazdują tu żuraw, kobuz, błotniak stawowy, dudek, dzięcioł czarny, średni, zielony i zielonosiwy oraz dzięciołek. Z roślin wymienić można unikalnego w skali kraju kruszczyka ostrokwiatowego oraz kruszczyka szerokolistnego, lilię złotogłów, marzankę wonną, konwalię majową, kruszynę i kalinę (oznaczony numerem 3);
4) Teren pomiędzy leśniczówką w Nieszczycach a Górkami z lasami grądowymi, łęgowymi i świetlistymi dąbrowami, gdzie występują unikalne w skali kraju rośliny – kruszczyk szerokolistny, gnieźnik leśny, wiciokrzew pomorski, kopytnik, marzanka, pierwiosnka lekarska i wyniosła. Teren jest miejscem zimowania traszki górskiej (nieoznaczony na rysunku Studium, ze względu na położenie w zasięgu proponowanego rezerwatu „Górkowskie Grądy");
5) Teren skarpy pod Chełmem z lasem grądowym i świetlistą dąbrową. Znajduje się tu pomnikowy okaz grabu i topoli czarnej. Ponadto rosną tu macierzanka wonna,

konwalia majowa, kruszczyk ostrokwiatowy i szerokolistny. Jest to miejsce gniazdowania zimorodka i dzięcioła średniego (oznaczony numerem 4).

W przytoczonej wcześniej dokumentacji przyrodniczej projektowanego Odrzańskiego Parku Krajobrazowego wskazano ponadto trzy tereny, które należałoby objąć ochroną w formie rezerwatów:

1) Górkowskie Grądy – obszar położony pomiędzy miejscowościami Górki i Naroczyce, z cennymi stanowiskami grądów oraz kruszczyka sinego;
2) Chobieńskie Mokradła – obszar obejmujący fragment doliny Odry z kompleksem środowisk charakterystycznych dla doliny dużej rzeki: starorzeczy, lasów, łąk i bagien (obejmujący północno-wschodnią część gminy);
3) Bełczańskie Starorzecza – fragment doliny Odry obejmujący jedno z największych w Polsce skupisk wiekowych okazów topól czarnych, stanowiska kotewki orzecha wodnego i salwinii pływającej (obejmujący południowo-wschodnią część gminy).

Wewnątrz meandru koryta Odry, na południe od Chobieni i na wschód od Naroczyc utworzono użytek ekologiczny „Naroczycki Łęg" (ok. 188 ha), dla którego w 1996 r. opracowano dokumentację przyrodniczą. Przedmiotem ochrony tego użytku ekologicznego, którego docelowa ranga ochronna ma być podniesiona do rezerwatu, są bogate siedliska łąkowe, podmokłe i starorzeczy. Z siedliskami tymi związana jest szczególnie wysoka koncentracja rzadkiej i cennej awifauny. Reprezentuje ją 39 gatunków, w tym 28 gniazdujących w liczbie ok. 100 par. Wśród nich derkacz należy do zagrożonych w skali Europy, kormoran, kania rdzawa i bielik – zagrożonych w skali kraju, a bocian czarny, łabędź krzykliwy, kania czarna, brodziec samotny, dudek i sroka – zagrożonych na Śląsku. Z innych walorów przyrodniczych omawianego użytku ekologicznego wymienić należy pierwotny krajobraz rzeczny z zalewanymi łąkami, wikliniskami, łęgami, starorzeczami oraz skarpą zbocza doliny, bogatą dendroflorą (43 gatunki drzew, 74 okazy drzew pomnikowych), ośmioma gatunkami roślin chronionych z salwinią pływającą, stanowiskiem rzadkiego porostu – złotorostu ściennego. [Dokumentacja przyrodnicza …, 1996].

W Inwentaryzacji przyrodniczej gminy wskazano potrzebę utworzenia jeszcze kilku innych użytków ekologicznych, których lokalizację wskazano na rysunku Studium pt.: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego":

- bagienna łąka na zachód od Mleczna (liczna populacja storczyków *Dactylorhiza*) – oznaczona nr 1;
- murawa kserotermiczna na wschód od Mleczna (tymotki Brehmera, szparagi, rozchodnik ościsty) – oznaczona nr 2;
- bagienne łąki dla ochrony licznej populacji storczyków, wełnianki wąskolistnej, fiołka

błotnego, licznych rzadkich turzyc – lokalizacja oznaczona nr 3;

- murawy kserotermiczne dla ochrony czyśćca prostego, szparagów, kocanek piaskowych, tymotki Boehmera – lokalizacja oznaczona nr 4;
- murawy kserotermiczne na północ od Tymowej (goździcznik wycięty, tymotki Boehmera, szparagi, rutewka mniejsza) – lokalizacja oznaczona nr 5;
- bagienne łąki na północ od Toszowic (podkolan biały, listeria jajowata, pierwiosnek lekarski, dziewięciornik błotny, nasięźrzała, róża francuska) – lokalizacja oznaczona nr 6;
- bagienne łąki z liczną populacją storczyków oraz wełnianki wąskolistnej i rzadkich gatunków turzyc – lokalizacja oznaczona nr 7;
- starorzecza i łąki w międzywalu na północ od Orska, gdzie gnieździł się łabędź krzykliwy, cyranka, błotniak stawowy, bąk i derkacz) – lokalizacja oznaczona nr 8;
- stare ujęcie wody w lesie na północ od Górek (miejsce zimowania traszki górskiej) – lokalizacja oznaczona nr 9.

Natomiast w opracowaniu pt.: „Inwentaryzacja przyrodnicza przeprowadzona na potrzeby rozbudowy OUOW „Żelazny Most", wykonanym przez spółkę z o.o Eko-Efekt z Warszawy jako obszary proponowane do objęcia ochroną (w formie użytku ekologicznego lub nawet rezerwatu przyrody) wymienia się:

- dolinę rzeki Rudnej wraz z jej dopływami, która zachowała cechy naturalności i gdzie zachowały się płaty chronionych typów siedlisk przyrodniczych - przede wszystkim dobrze wykształconych lasów łęgowych (lokalizacja oznaczona nr 10);
- fragment buczyny porastającej wzniesienie na granicy strefy buforowej, w okolicach Rynarcic zajmująca część oddziału nr 113A Obrębu Lubin Nadleśnictwo (nieoznaczony na rysunku Studium, ze względu na położenie w zasięgu proponowanego rezerwatu nr 1);
- fragment łęgu przylegającego do istniejącego zbiornika, jak i wschodniej granicy planowanej Kwatery Południowej OUOW „Żelazny Most" w dolinie rzeki Lipówki, obejmującego fragment oddziałów nr 22, 28 i 34 Obrębu Lubin Nadleśnictwo Lubin (lokalizacja oznaczona nr 11).

Propozycja tak licznych miejsc i terenów do objęcia ochroną przyrody potwierdza wysokie walory przyrodnicze i bogatą strukturę przyrodniczą gminy Rudna. Dodać tu należy jeszcze liczne istniejące i proponowane pomniki przyrody – zarówno żywej (drzewa, zespoły zadrzewień, aleje), jak i nieożywionej (liczne głazy narzutowe). Stwarza to określone wymagania dotyczące planowania zagospodarowania przestrzennego w gminie, w tym właściwej lokalizacji różnych inwestycji. Zachowanie i ochrona tych walorów przyrodniczych i bioróżnorodności gminy należy do najistotniejszych problemów ochrony środowiska w gminie w związku z planowanym (w

Studium) zagospodarowaniem.

Tabela 6.3.1. Pomniki przyrody ożywionej.

L.p.	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Opis lokalizacji	Forma własności	Sprawujący nadzór
1.	1990	Rozporządzenie Wojewody Legnickiego z 1990 r.	Sosna wejmutka *(Pinus strobus)* - drzewo do zniesienia ochrony	210		Chobienia, działka 204/1, użytek Lz. Park podworski – w dniu 16.12.2005 r. na skutek silnych wiatrów drzewo uległo wykrotowi.	Własność prywatna	Osoba prywatna
2.	1977	Decyzja Nr 28/77 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody	Miłorząb dwuklapowy (*Ginkgo biloba),* wiek ok. 130 lat	240	ok. 16	Chobienia, działka 204/2, użytek B. Park podworski.	Własność prywatna	Osoba prywatna
3.	1979	Decyzja Nr 15/79 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody	Daglezja zielona (Pseudotsuga menziessi)	228		Naroczyce, działka 240, użytek Lz. Park podworski.	Gmina Rudna	Wójt Gminy Rudna
4.	1980	Decyzja Nr 10/80 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody	Iglicznia trójcierniowa *(Gleditsia triacanthos)* – został tylko pień drzewa	210		Naroczyce, działka 240, użytek Lz. Park podworski.	Gmina Rudna	Wójt Gminy Rudna
5.	1997	Rozporządzenie Wojewody Legnickiego z dnia 25 października 1994r. (Dz. Urz. Woj. Leg. Nr 22 poz. 148)	Żywotnik zachodnik (Thuja occidentalis)	210		Nieszczyce, działka 202/64, użytek Ls. Na terenie leśnym, oddział nr 64f.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Leśnictwo Nieszczyce
6.	1978	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody Nr 13/78 z dnia 15 grudnia 1978 r.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	380		Nieszczyce, działka 93/21, użytek Lz. Zachodnia część parku podworskiego.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Agencja Nieruchomości Rolnych,
7.	1979	Decyzja Nr 17/79 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody	Dąb szypułkowy *(Quercus robur),* wiek ok 430 lat	510	22	Nieszczyce, działka 93/21, użytek Lz. Zachodnia część parku podworskiego.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Agencja Nieruchomości Rolnych,
8.	1994	Rozporządzenie Wojewody Legnickiego z dnia 25 października 1994r. (Dz. Urz. Woj. Leg. Nr 22 poz. 148)	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	440		Orsk, działka 470/25, użytek Ls. Na terenie leśnym, oddział nr 25a.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Leśnictwo Orsk
9.	1994	Rozporządzenie Wojewody Legnickiego z dnia 25 października 1994r. (Dz. Urz.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	390		Orsk, działka 470/25, użytek Ls. Na terenie leśnym, oddział nr 25a.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych,	Leśnictwo Orsk

L.p.	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Opis lokalizacji	Forma własności	Sprawujący nadzór
		Woj. Leg. Nr 22 poz. 148)					dzierżawca – osoba prywatna	
10.	1995	Rozporządzenie Wojewody Legnickiego z dnia 25 października 1994r. (Dz. Urz. Woj. Leg. Nr 22 poz. 148)	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	370		Orsk, działka 470/25, użytek Ls. Na terenie leśnym, oddział nr 25a.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Leśnictwo Orsk
11.	1996	Rozporządzenie Wojewody Legnickiego z dnia 25 października 1994r. (Dz. Urz. Woj. Leg. Nr 22 poz. 148)	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	440		Orsk, działka 470/25, użytek Ls. Na terenie leśnym, oddział nr 25a.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Leśnictwo Orsk
12.	1979	Decyzja Nr 16/79 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody	Lipa drobnolistna *(Tilia cordata)*	480		Kliszów, działka 34/4, użytek Lz. Park podworski.	Gmina Rudna	Wójt Gminy Rudna
13.	1980	Decyzja Nr 9/80 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	410		Wysokie, działka 213/1, użytek Lz. Park podworski.	Gmina Rudna	Wójt Gminy Rudna
14.	1979	Decyzja Nr 18/79 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody	Dąb szypułkowy *(Quercus robur),* wiek ok 300 lat	550	22	Wysokie, działka 214, użytek Lz. Park podworski.	Gmina Rudna	Wójt Gminy Rudna
15.	1978	Decyzja Nr 9/78 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody z dnia 15 grudnia 1978 r.	Grupa 4 drzew - Dąb szypułkowy *(Quercus robur),* wiek około 280 – 380 lat	420, 480, 477, 510		Gawronki (Gawrony), działka 506/2, użytek Lz. Park podworski.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Agencja Nieruchomości Rolnych,
16.	1983	SGW 7141-10-83	Dąb szypułkowy *(Quercus robur)*	464	17	Mleczno, na granicy działek 198/4 i 30, użytek dr. Park podworski.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Wójt Gminy Rudna
17.	1980	Decyzja Nr 8/80 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody	Buk pospolity *(Fagus sylvatica),* wiek ok. 210 lat	425	29	Rynarcice, działka 203/27, użytek Ls. Park podworski.	Skarb Państwa, wykonujący prawa własności – Agencja Nieruchomości Rolnych, dzierżawca – osoba prywatna	Agencja Nieruchomości Rolnych,
18.	1965	Decyzja PWRN Wrocław Nr 86/65 z dnia 18 lutego 1965 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z 20.05.1966 r.)	Buk pospolity *(Fagus sylvatica),* wiek ok. 330 lat	510	ok. 30m	Koźlice, działka 130/216, użytek Ls. Na zalesionym stoku, oddział 68 h na wschód od wsi Koźlice.	Skarb Państwa, Zarządca – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lubin	Leśnictwo Małomice

6.4. Stan środowiska i główne źródła jego zagrożeń.

6.4.1. Zagrożenia środowiska ze strony obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) „Żelazny Most”.

Charakterystyka OUOW „Żelazny Most”.

Największe zagrożenia dla środowiska w gminie Rudna wynikają z funkcjonowania obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” (OUOW „Żelazny Most”), a także z prowadzonej działalności górniczej. Budowę omawianego obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych rozpoczęto w 1974 r. (eksploatacja i sukcesywna rozbudowa – od 1977 r.). Powierzchnia obiektu w 2011 r. wynosiła 13,94 km^2, z czego na gminę Rudna przypadało 5,23 km^2 (37,5% powierzchni obiektu; 2,4% powierzchni gminy). Łączna długość zapór otaczających obiekt ze wszystkich stron wynosi 14,3 km, z czego w granicach gminy Rudna – około 7,5 km. Pozostałe parametry obiektu:

- objętość wody w akwenie: na koniec 2005 r. – 10,5 mln m^3, na początek 2013 r. – 7,4 mln m^3 wody;
- powierzchnia całkowita akwenu: na początek 2013 r. – 502 ha;
- powierzchnia plaż: na początek 2013 r. – 737 ha;
- rzędna piętrzenia: na koniec 2005 r. – 161,24 m n.p.m., na początek 2013 r. – 171,92 m n.p.m.;
- rzędna korony zapór: na koniec 2005 r. – 165,00 m n.p.m., na początek 2013 r. – 175-177,5 m n.p.m.;
- ilość zdeponowanych odpadów: na początek 2013 r. – 508 mln m^3.

Posiadane zezwolenia pozwalają na eksploatację obiektu do osiągnięcia rzędnych korony zapór o wartości 180 m n.p.m.

Obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” służy do deponowania odpadów wydobywczych pochodzących z flotacji rud miedzi w zakładach wzbogacania rud. Składowane odpady nie są niebezpieczne; jest to w większości skała płonna, która stanowi 94% wydobywanych rud. Nadmiar wód odprowadza się systemem rurociągów do rzeki Odry (jako wody kopalniano-technologiczne). Pod względem chemicznym wody nadosadowe są wodami słonymi typu Cl-SO_4-Na-Ca, silnie mineralizowanymi – około 24-29 g/dm^3.

Uciążliwość OUOW „Żelazny Most”.

Obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (dawniej określany jako składowisko odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most”) znajdował się na liście zakładów najbardziej uciążliwych

dla środowiska w kraju. Skreślenie z ww. listy nastąpiło w wyniku wydania decyzji Wojewody Dolnośląskiego z dnia 27.02.2004 r. – znak SR.III.6619/W3/2004 w sprawie udzielenia pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji składowania odpadów z flotacji rud miedzi.

Wokół obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" utworzono rozbudowany system monitoringu skutków oddziaływania tego obiektu na poszczególne elementy środowiska: powietrze atmosferyczne, wody, gleby oraz rośliny uprawne. Wprowadzono też szereg zabezpieczeń przed tym oddziaływaniem, jak m.in.: systematyczną stabilizację plaż i zapór, zraszanie plaż, zadarnienie zapór, system rowów drenażowych (układ pierścieniowy), barierę utworzoną ze studni drenażu pionowego, system alarmowy na wypadek zagrożeń nadzwyczajnych, uszczelnienie czaszy zbiornika odpadami drobnofrakcyjnymi.

Negatywne oddziaływanie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" polega przede wszystkim na emisji zanieczyszczeń do powietrza (deflacja cząstek pyłu z powierzchni plaż i zapór), hałasie emitowanym z maszyn i obiektów zaplecza obiektu oraz na przesiąkaniu do gruntu silnie zmineralizowanej wody nadosadowej. W związku z zasięgiem oddziaływania tego obiektu na środowisko utworzono wokół niego strefę ochronną, dla której następnie opracowano projekt zagospodarowania terenu. Część tej strefy znalazła się na obszarze gminy Rudna. Zasady zagospodarowania strefy zawarte w jej projekcie polegały głównie na zalesianiu gruntów. Strefa ochronna wokół obiektu została zniesiona w 2005 roku.

W obszarze gminy Rudna zjawisko pylenia odpadów wydobywczych stanowi uciążliwość głównie dla mieszkańców wsi Rudna, położonej w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu i znajdującej się na kierunku przeważających wiatrów. Tym niemniej na podstawie wyników prowadzonego monitoringu, obecny stan jakości powietrza w rejonie OUOW „Żelazny Most" ocenić należy jako dobry, a wpływ emisji pyłów na ten stan jako umiarkowany. Wpływ obiektu na wody podziemne jest natomiast najistotniejszym z oddziaływań obiektu. W latach 1999-2009 maksymalny zasięg frontu strefy wód zanieczyszczonych rozszerzył się na przedpolu wschodnim z 760 m do 1095 m.

Typowymi sytuacjami awaryjnymi są rozszczelnienia rurociągów lub elementów armatury. Duże wycieki z rurociągów (kilka m^3/min) wykrywane są za pomocą systemu monitorowania parametrów hydrotransportu i przesyłania wody zwrotnej z wykorzystaniem platformy Wonderware (w niektórych miejscach pozostał system PRO2000), mniejsze (kilkadziesiąt dm^3/min) wykrywane są przez obsługę podczas obchodów instalacji. Skutkiem wycieku może być zanieczyszczenie gruntu odpadami wydobywczymi i zasoloną wodą kopalniano-technologiczną. Odpady flotacyjne zawierają stosunkowo niewielkie ilości zanieczyszczeń, dlatego podstawowym i wystarczającym sposobem usunięcia skutków ich rozproszenia jest ich zebranie z powierzchni terenu i skierowanie do składowania. W przypadku awarii rurociągu w sąsiedztwie obiektu, większość wody

kopalniano-technologicznej przejęta zostaje przez systemy drenażu, pozostała ilość spływa rowami melioracyjnymi do cieków, powodując okresowy wzrost ich zasolenia.

Najpoważniejszą w skutkach awarią OUOW „Żelazny Most" może być obsunięcie się zapory połączone z wypływem wody nadosadowej oraz zawiesiny odpadów wydobywczych.

Zagrożenie zalaniem wodami osadami gromadzonymi w OUOW „Żelazny Most".

Na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy *o odpadach wydobywczych* (Dz. U. z 2008 r. Nr 138, poz. 865), obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" zalicza się do obiektów „kategorii A", ponieważ brak działania lub niewłaściwe działanie może spowodować poważny wypadek.. Jest ponadto obiektem podlegającym „szczególnej ochronie" wynikającej z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2003 roku *w sprawie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony* (Dz. U. Nr 116, poz. 1090).

W opracowanym w 2010 r. „Programie gospodarowania odpadami wydobywczymi w KGHM Polska Miedź S.A." założono, że zjawiskiem mogącym doprowadzić do zagrożenia ze strony obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" jest osunięcie skarpy zapory z odsłonięciem granicy upłynnienia osadów, powodujące wypływ i opróżnienie poprzez powiększającą się w czasie trwania wypływu wyrwę zbiornika. W następstwie takiego rozwoju zjawiska nastąpić może uwolnienie wody nadosadowej o objętości od kilku do około 15 mln m^3 i częściowo upłynnionych osadów o objętości około 6 mln m^3. W wyniku awarii zalanych może zostać kilkanaście miejscowości, maksymalna wysokość zatopienia w lokalnych obniżeniach terenu dojść może do około 3 m, po rozpoczęciu się wypływu wody z obiektu fala powodziowa dotrzeć może do najbliższych terenów zamieszkanych w ciągu 15 minut. Czas pomiędzy obsunięciem się zapory, a rozpoczęciem wypływu wody oszacowany został w materiałach źródłowych do planu operacyjno-ratowniczego na kilka godzin do kilku dni, co pozwala na skuteczne zaalarmowanie mieszkańców zagrożonych terenów i podjęcie akcji ratowniczej.

Wylanie się zasolonych wód oraz upłynnionych osadów ze zbiornika może spowodować poważne straty materialne w zabudowie i innym zainwestowaniu oraz degradację przestrzeni rolniczej, a także niekorzystne zmiany siedlisk leśnych.

Zapory OUOW „Żelazny Most" zostały wyposażone w „System monitoringu stanów alarmowych". System ten składa się z siedmiu lokalnych stacji monitorujących (LSM) i z centralnej stacji dyspozycyjnej z wizualizacją do nadzoru i kontroli pracy systemu. Monitorowane są między innymi czujniki liniowe ciągłości nasypu zapory i czujniki przekroczenia poziomu wody w studzienkach połączonych z rowami opaskowymi, które kontrolują zachowanie się budowli i są

wskaźnikami bezpieczeństwa obiektu. Ewentualne przerwanie kabla między studnią a LSM jest sygnalizowane w centralnej stacji dyspozycyjnej. Dodatkowo zainstalowany jest System Alarmowania i Ostrzegania Ludności (SAOL), który komunikuje się z 10 Lokalnymi Stacjami Alarmowania (LSA) wyposażonymi w głośniki (horny), rozmieszczonymi wokół OUOW „Żelazny Most" w strefach zagrożonych potencjalnym zalaniem w przypadku wystąpienia kryzysowej sytuacji nadzywczajnej. Na terenie gminy Rudna stacje alarmowania LSA zlokalizowane są w miejscowościach Gawronki, Gwizdanów i Rudna. Kolejna planowana jest w Bytkowie.

Na potrzeby opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego w 2011 roku sporządzono prognozę zasięgu zalewów wywołanych awarią zapory [Kubrak J., Szydłowski M.]. W prognozie przewiduje się, że zalewem takim mogą być objęte rozległe tereny w sąsiedztwie zapór OUOW „Żelazny Most" – aż do doliny rzeki Rudna i dalej do Odry powyżej Głogowa. W przypadku przerwania zapory wschodniej lub południowej zagrożona może być znaczna część zabudowy miejscowości Rudna, Gwizdanów oraz Gawronki (zachodnia część tej miejscowości). Prognozowane maksymalne głębokości zalewu wywołane awarią zapór oszacowano na: 3 m dla miejscowości Rudna, 2,55 m dla miejscowości Gwizdanów, 0,96 m dla miejscowości Gawronki. Prognozowane zasięgi zalewów pokazano na obu rysunkach Studium.

Zgodnie z Instrukcją eksploatacji OUOW „Żelazny Most", w celu zabezpieczenia się przed uwolnieniem wód nadosadowych w przypadku awarii zapory stosuje się zachowanie minimalnej szerokości plaży 200 m. W praktyce szerokości plaż wynoszą od 300 do 1200 m. W odniesieniu do opinii Zespołu Ekspertów Międzynarodowych przedstawionej w ekspertyzie dotyczącej rozbudowy OUOW „Żelazny Most" (luty 2013), ostatnie badania geotechniczne wskazują na fakt, że „…*osady in situ nawet w ekstremalnie niesprzyjających warunkach a także w stanie pełnego nasycenia nie są podatne na spontaniczne rozległe zniszczenie wskutek upłynnienia*", w związku z czym najbardziej pesymistyczny scenariusz przyjęty w planie operacyjno-ratowniczym jest mało realny.

Planowana rozbudowa OUOW „Żelazny Most".

Jak już wspomniano powyżej, posiadane zezwolenia pozwalają na eksploatację obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" do osiągnięcia rzędnych korony zapór o wartości 180 m n.p.m. W związku z ciągłym procesem eksploatacji złóż miedzi, a co się z tym wiąże, deponowania odpadów do uzyskania docelowej pojemności dyspozycyjnej obiektu (ok. 1 mld m^3) niezbędna jest dalsza nadbudowa lub/i rozbudowa obiektu. Według danych dotyczących rozbudowy obiektu przekazanych przez KGHM Polska Miedź S.A. [Rozbudowa korpusu, 2010; Rozbudowa korpusu, 2012], rozpatrywano trzy podstawowe warianty rozbudowy, z których wybrano tzw. „wariant B" polegający na nadbudowie z przesunięciem osi zapory północnej,

zachodniej i częściowo wschodniej do wewnątrz oraz z rozbudową na zewnątrz, w celu maksymalnego ograniczenia rzędnej korony zapór, istotnego z punktu widzenia bezpieczeństwa obiektu. W wariancie tym przewidziano maksymalną realną rozbudowę w kierunku południowym (stworzenie tzw. „Kwatery Południowej", w tym na obszarze gminy Rudna), gdzie ukształtowanie terenu i zaleganie wód gruntowych pozwalają na ograniczenie do minimum wpływu obiektu na tereny przyległe. Dla rozbudowywanego (nadbudowywanego) OUOW „Żelazny Most" ustalono, że po osiągnięciu rzędnej składowania równej 180 m n.p.m., rozbudowa i nadbudowa obiektu może być kontynuowana wariantowo. Pierwszy z zaproponowanych przez przedsiębiorcę górniczego wariantów rozbudowy obiektu polegałby na nadbudowie zapór „Obiektu Głównego" (dotychczasowego obiektu) do rzędnej 195 m n.p.m. oraz deponowaniu odpadów z zastosowaniem dotychczasowej technologii deponowania odpadów, tj. technologii namywu. Jednocześnie nastąpiłaby budowa „Kwatery Południowej" do maksymalnej rzędnej zapór 186 m n.p.m., w której deponowanie odpadów odbywałoby się z zastosowaniem technologii odpadów zagęszczonych, w tym do konsystencji pasty. Drugi rozpatrywany wariant rozbudowy (nadbudowy) obiektu zakłada nadbudowę zapór „Obiektu Głównego" (dotychczasowego obiektu) do rzędnej 188 m n.p.m. oraz deponowanie odpadów z zastosowaniem technologii odpadów zagęszczonych, w tym do konsystencji pasty. Jednocześnie nastąpiłaby budowa „Kwatery Południowej" do maksymalnej rzędnej zapór 195 m n.p.m. z zastosowaniem technologii zagęszczania. Odpady w formie pasty będą, zdaniem przedsiębiorcy, deponowane punktowo w centralnej części „Kwatery Południowej" lub/i „Obiektu Głównego" tworząc stożki o maksymalnej rzędnej równej 221 m n.p.m. (na „Kwaterze Południowej) lub 212 m n.p.m. (na „Obiekcie Głównym"). Jak wynika z powyższych informacji, maksymalna rzędna zapór rozbudowywanego obiektu może wynieść 195 m n.p.m.

Przedsiębiorca górniczy przewiduje, że w związku z rozbudową obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most", niezbędne będzie wykonanie na obszarze gminy Rudna następujących inwestycji:

- rozbudowa od strony południowej do rzędnej zapór 195,00 m n.p.m. i maksymalnej rzędnej stożków składowanych odpadów 221 m n.p.m. (tzw. „Kwatera Południowa");
- rozbudowa (nadbudowa) „Obiektu Głównego" do maksymalnej rzędnej korony zapór 195 m n.p.m. i maksymalnej rzędnej stożków składowanych odpadów 212 m n.p.m.;
- budowa nasypów dociążających zapory wschodniej;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 323;
- przebudowa i budowa infrastruktury technicznej biegnącej wzdłuż zapór;
- budowa ujęcia wody nadosadowej;
- zmiana lokalizacji pompowni Kalinówka;

- budowa stacji energetycznej;
- budowa lądowiska dla śmigłowca;
- budowa stacji zagęszczania i segregacji odpadów.

Zasięg przestrzenny planowanej rozbudowy został wskazany na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego”.

Obiekty hydrotechniczne składowiska wyposażone są w systemy monitoringu geotechnicznego i hydrogeologicznego. W związku z tym, że funkcjonowanie obiektu odbywa się w długim okresie czasu (trwa już ponad 35 lat), jego eksploatacja i nadzór inwestycyjny odbywa się według zasad tzw. „metody obserwacyjnej”, która polega na pełnym monitorowaniu zachowania się obiektu i szczegółowym analizowaniu jego wyników, a także na wykonywaniu ciągłych badań w zakresie rozpoznania warunków geologiczno-inżynierskich i geologicznych, na podstawie których aktualizuje się, na bieżąco, warunki posadowienia zapór i potwierdza się lub modyfikuje przyjęte kryteria projektowe rozbudowy. Realizację tych prac programują i nadzorują specjaliści z różnych dziedzin hydrotechniki w kraju, których pracę koordynuje Krajowy Ekspert Geotechniczny (KEG) oraz Międzynarodowy Zespół Ekspertów (ZEM). Okresowo ZEM dokonuje niezależnej oceny stanu bezpieczeństwa obiektu na bazie raportów półrocznych sporządzanych przez KEG. Raporty ZEM wykorzystywane są na bieżąco w działaniach eksploatacyjnych, w projektowaniu i w postępowaniu administracyjnym dotyczącym planowanej rozbudowy obiektu.

W przypadku realizacji kwatery południowej OUOW „Żelazny Most” na terenie gminy Rudna i Polkowice likwidacji ulegną ekosystemy leśne (w gminach Rudna i Polkowice) na powierzchni około 520 ha, w tym na siedliskach:

- boru mieszanego świeżego (174 ha; 33,5%);
- lasu mieszanego świeżego (343 ha; 66%);
- lasu mieszanego wilgotnego (2 ha; 0,4%);
- olsu jesionowego (1 ha; 0,1%).

Z chronionych siedlisk przyrodniczych zagrożone będą dąbrowy acidofilne (ok. 17 ha), grąd środkowoeuropejski (0,8 ha) oraz łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.

Zasięg przestrzenny planowanej rozbudowy został wskazany na rysunku Studium „Kierunki rozwoju przestrzennego”.

6.4.2. Jakość powietrza.

Na jakość powietrza wpływają zarówno źródła allogeniczne – spoza obszaru gminy Rudna – (głównie LGOM), jak i lokalne. Z tych ostatnich największe znaczenie mają systemy ogrzewania,

na co wskazuje wyraźna sezonowa zmienność stężeń zanieczyszczeń, oraz obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" (pylenie z plaż).

Pomiary opadu pyłu ogółem prowadzone w rejonie OUOW „Żelazny Most" na punktach pomiarowych KGHM Polska Miedź S.A. wykazały w 2010 roku średnią wartość 57,2 g/m^3. Wartość odniesienia opadu pyłu ogółem była w roku 2010 dotrzymana we wszystkich 22 punktach pomiarowych. Normowane wartości odniesienia opadu metali, tj.: ołowiu i kadmu, były w roku 2010 dotrzymane w całej sieci pomiarowej obiektu.

W zakresie stężenia pyłu zawieszonego PM10, dopuszczalne stężenie 24-godzinne było dotrzymane w ośmiu punktach pomiarowych (niedotrzymane w trzech punktach: 8, 16 i 21, położonych na terenie gminy Polkowice). Dopuszczalne stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10, było dotrzymane we wszystkich punktach pomiarowych.

Badania stężeń jednogodzinnych pyłu zawieszonego w automatycznych stacjach pomiarowych: „Rudna" i „Kalinówka" wykazały (2005 r.) dotrzymanie wartości dopuszczalnych. W roku 2010 dotrzymane zostały dopuszczalne wartości stężenia pyłu PM10 jedynie w punkcie pomiarowym Kalinówka. W punkcie Rudna przekroczone zostały natomiast zarówno dopuszczalne poziomy stężeń 24-godzinnych (stężenie to wynosiło 64 μg/m^3), jak i dopuszczalna liczba przypadków tego przekroczenia (wynosiła ona 57). W obu omawianych punktach nie zostały przekroczone dopuszczalne normy średnioroczne stężenia pyłu, także w sezonie grzewczym [Aktualizacja prognozy oddziaływania…, 2012].

Poza monitoringiem związanym z obiektem unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most", na obszarze gminy Rudna nie prowadzi się pomiarów stanu zanieczyszczeń powietrza. Najbliższe w stosunku do obszaru gminy punkty pomiarowe (WIOŚ) jakości powietrza znajdują się w Polkowicach na ul. Kasztanowej (stała stacja pomiarowa), gdzie prowadzi się monitoring stężeń 24-godzinnych pyłu PM10, ołowiu, kadmu, niklu, arsenu i węglowodorów wielopierścieniowych (WWA/BaP) oraz w Jerzmanowej i Pęcławiu (monitoring pasywny), w których określa się średnioroczne stężenia SO_2 i NO_2. W 2010 r., w tych dwóch ostatnich punktach nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń SO_2 i NO_2, zarówno w skali całego roku, jak i w sezonie grzewczym. Natomiast w Polkowicach przekroczone zostały dopuszczalne normy średniodobowych stężeń PM10 (o 20 μg/m^3), przy przekroczeniu także liczby przypadków stężeń powyżej poziomu dopuszczalnego (73 przypadki przy 35 dopuszczalnych) (dane WIOŚ).

Jak wynika ze szczegółowych analiz stężenia pyłu zawieszonego PM10 prowadzonych w latach 2003-2010, stężenia wyższe od wartości dopuszczalnej występowały w większości w dniach, gdy ze względu na zaleganie pokrywy śnieżnej, wilgotną powierzchnię gruntu, albo małą prędkość wiatru, nie było warunków unosu pyłu z OUOW „Żelazny Most" [Aktualizacja prognozy

oddziaływania…, 2012]. Głównym emitorem tego typu zanieczyszczeń prawdopodobnie nie jest więc wspomniany obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

6.4.3. Zagrożenie hałasem.

Największym przemysłowym źródłem hałasu na obszarze gminy Rudna jest OUOW „Żelazny Most". Składają się na nie zarówno stabilne (pompownia Kalinówka oraz przepompownie odpadów i szlamów), jak i mobilne źródła hałasu (maszyny i pojazdy pracujące na obiekcie, w tym helikopter). Najbliżej położony receptor, tj. teren, dla którego poziom hałasu jest normowany, stanowi układ osadniczy Rudnej, w szczególności plac sportowy przy ul. Polkowickiej (jako teren rekreacyjny). Zabudowa mieszkaniowa jest oddalona minimum o ponad 1000 m od podstawy zapory. Ewentualne okresowe uciążliwości dla mieszkańców miejscowości Rudna wynikać mogą z pracy helikoptera (tylko w ciągu dnia). Pozostałe układy osadnicze, ze względu na dystans, nie są narażone na emisje hałasu ze strony OUOW „Żelazny Most". Tam (a także w miejscowości Rudna) większe znaczenie ma hałas komunikacyjny – na terenach zabudowy położonych bezpośrednio wzdłuż ruchliwszych dróg.

6.4.4. Jakość wód podziemnych i powierzchniowych.

Dla środowiska gruntowo-wodnego gminy najbardziej powszechnym źródłem zanieczyszczeń, wobec skanalizowania prawie wszystkich terenów osadniczych w gminie, może być nieprawidłowo prowadzona gospodarka rolna, zwłaszcza na glebach lżejszych. Niemałe też znaczenie mają zanieczyszczone wody głównych cieków powierzchniowych.

Znacznie większy wpływ na wody podziemne ma natomiast obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) „Żelazny Most". Jego oddziaływanie powoduje w sąsiadującym rejonie istotne zmiany w sytuacji hydrodynamicznej oraz hydrochemicznej wód podziemnych; zasięg zmian hydrodynamicznych jest większy. Na warunki hydrodynamiczne wpływają też studnie drenażowe (leje depresji). Dla jakości wód podziemnych w rejonie OUOW decydujące znaczenie mają wody nadosadowe (ich skład chemiczny). W szczególności odznaczają się one wysoką zawartością (przekraczającą dopuszczalny poziom) chlorków i siarczanów. Z liczby 480 otworów badania wód podziemnych na przedpolu obiektu, woda aż z ponad 80% tej liczby wykazywała słaby stan chemiczny (poniżej III klasy), przy czym wody z 72% otworów oceniono na klasę V (2010 r.)

Front podziemnych wód zdegradowanych (wód słonych) na przedpolu wschodnim (i na obszarze gminy Rudna) ma znaczne rozprzestrzenienie, a ich maksymalny zasięg osiąga 1095 m od stopy zapory. Średni postęp roczny przesuwania się frontu wód zdegradowanych w latach 1999-2009 wyniósł 16,5 m/rok.

Odnośnie wód powierzchniowych przewiduje się zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych wynikających z Ramowej Dyrektywy Wodnej. Na to zagrożenie składają się głównie punktowe źródła zanieczyszczeń. Przepływający przez gminę odcinek Rudnej zagrożony jest też ze strony zanieczyszczeń obszarowych oraz – w mniejszym stopniu – w wyniku poboru wody. Podobne kategorie zagrożeń dotyczą Kanału Południowego. Wody rzeki Rudna powyżej ujścia Moskorzynki (poza obszarem gminy Rudna) oceniono na IV klasę pod względem elementów biologicznych, ze względu na elementy fizykochemiczne – poniżej II klasy, na klasę IV ze względu na potencjał / stan ekologiczny oraz na stan słaby (0,28 – wskaźnik okrzemkowy) – ze względu na fitobentos. Wody Kanału Południowego, przy jego ujściu do Rudnej (poza obszarem gminy Rudna) zaliczono do klasy II pod względem elementów biologicznych, elementów fizykochemicznych oraz potencjału ekologicznego. Wody Kalinówki (w punkcie – most na drodze Rudna – Grębocice) oceniono na klasę II pod względem elementów biologicznych, na poniżej klasy II ze względu na elementy fizykochemiczne oraz klasę III ze względu na potencjał ekologiczny (wg danych WIOŚ [Raport o stanie środowiska …, 2011]).

Z uwagi na istotne źródło oddziaływania na środowisko, jakie stanowi OUOW „Żelazny Most", prowadzona jest (podobnie jak w przypadku zanieczyszczenia powietrza, gleb i wód podziemnych) dodatkowa sieć monitoringu zanieczyszczeń wód powierzchniowych na ciekach przepływających w sąsiedztwie tego obiektu (górny odcinek Rudnej, Kalinówka oraz Lipówka) – na zlecenie KGHM Polska Miedź S.A.

W roku 2010, ze względu na wskaźniki fizyczne, wody Rudnej zakwalifikowano do klasy II, z wyjątkiem punktu położonego na najwyższym, źródliskowym odcinku (I klasa). Wody systemu cieków Kalinówka i Lipówka zaliczono pod tym względem do klasy I. Pod względem warunków tlenowych wody większości odcinków Rudnej zaliczono do klasy II, a tylko w jednym punkcie pomiarowym – do klasy I. Do I klasy zaliczono też wody Kalinówki i Lipówki. Na wpływ OUOW „Żelazny Most" wskazuje w szczególności stężenie chlorków i siarczanów (zasolenie). Ze względu na stężenie chlorków wody cieku Kalinówka oraz cieku Lipówka określone zostały na powyżej II klasy. Powyżej II klasy były wody Rudnej w punktach położonych w rejonie ujścia Kalinówki. Wyżej położone odcinki tego cieku zaliczono do klasy I. Z kolei ze względu na stężenie siarczanów tylko w dwóch punktach pomiarowych rzeki Rudnej odnotowano I klasę. Na pozostałych punktach pomiarowych rzeki Rudnej odnotowano klasę II lub powyżej II. Taką klasę wykazały także wody Lipówki, natomiast we wszystkich punktach pomiarowych Kalinówki wykazano powyżej II klasy zanieczyszczeń siarczanami. Stopień zasolenia omawianych cieków zmienia się w poszczególnych latach, co wynika głównie ze zmienności przepływów.

Ze względu na stężenia substancji priorytetowych (kadm, ołów, nikiel) wody

powierzchniowe we wszystkich punktach systemu monitoringu wykazały dobry stan chemiczny. To samo dotyczy substancji specyficznych (miedź, chrom); zły stan chemiczny pod tym względem stwierdzono jedynie w rowie opaskowym oraz w rowie przydrożnym.

Na pozostałych ciekach gminy nie jest prowadzony monitoring stanu zanieczyszczenia wód.

6.4.5. Zagrożenie powodziowe.

Na obszarze gminy Rudna występuje znaczne zagrożenie powodziowe ze strony Odry, choć tereny zalewowe nie dotyczą dużego obszaru. Spowodowane jest to ukształtowaniem terenu charakteryzującym się znacznym wyniesieniem w stosunku do terenów zalewowych doliny Odry. Jednakże ze względu na położenie kilku miejscowości w obszarze zagrożenia powodziowego Odra została obwałowana po powodzi z 1845 r. Stan techniczny wałów pomiędzy miejscowościami Chełm i Orsk (wał L-4; w obrębie Chełm o długości 1353 m, a w obrębie Orsk o długości 4450 m) oraz wału L-5 w miejscowości Chobienia (o długości 1148 m) jest zły, a wały wymagają odbudowy.

Ograniczenie dla rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy stanowią **obszary szczególnego zagrożenia powodzią**. W rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.) obszary szczególnego zagrożenia powodzią to:

1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
2) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
3) wyspy i przymuliska powstałe w sposób naturalny na gruntach pokrytych wodami powierzchniowymi, stanowiące działki ewidencyjne.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, na terenie gminy Rudna obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są tereny międzywala. Na podstawie obowiązujących przepisów ustawy Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się:

1) lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, gromadzenia, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;
2) wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

a) wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych,
b) sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk,
c) dokonywania zmian ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.

Jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zwolnić od ww. zakazów.

Ponadto w rejonie wałów przeciwpowodziowych, zgodnie z art. 88n ustawy Prawo wodne zabrania się między innymi:

1) uprawy gruntu, sadzenia drzew lub krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału,
2) rozkopywania wałów, wbijania słupów, ustawiania znaków przez nieupoważnione osoby,
3) wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału,
4) uszkadzania darniny lub innych umocnień.

W drodze decyzji administracyjnej Marszałek województwa może zwolnić od niektórych zakazów zagrażających stabilności i szczelności wałów przeciwpowodziowych.

Na obszarze gminy Rudna nie ma formalnie wyznaczonych - na mocy przepisów ustawy Prawo wodne – obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Obszary te mogą zostać jednak wyznaczone dla rzek stanowiących zagrożenie powodziowe na obszarze gminy, w tym dla Odry i Rudnej.

Na obu rysunkach Studium wskazano strefy zagrożenia powodziowego (na podstawie opracowania WWF „Bezpieczna gmina nad Odrą”):

1) strefa zagrożenia powodziowego Q1%, przedstawiająca maksymalny zasięg zalewu wodami powodziowymi o 1% prawdopodobieństwie wystąpienia (zalew, który może pojawić się raz na 100 lat);

2) strefa zagrożenia powodziowego Q10%, przedstawiająca maksymalny zasięg zalewu wodami powodziowymi o 10% prawdopodobieństwie wystąpienia (zalew, który może pojawić się raz na 10 lat);
3) prawdopodobny zasięg zalewu powodzi z 1997 r.

W oparciu o dane z powodzi z lipca 1997 r. na obszarze gminy Rudna łączną powierzchnię zalaną określono na 1090 ha (1122,8 ha – wg danych Dolnośląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, za: Plan urządzeniowo-rolny, 2011 r.), w tym użytkowaną rolniczo 410 ha (z tego 227 ha podtopienia i 183 ha zalania). Miejscowości najbardziej zagrożone powodzią ze strony Odry to: Ciechłowice, Chobienia i Radoszyce. Obszary zalewu wód powodziowych Q1% dla doliny rzeki Odry obejmują generalnie pas międzywala. Obszary potencjalnego zagrożenia powodzią obejmują jednak także tereny narażone na zalanie w przypadku przelania się wód przez koronę wału przeciwpowodziowego, zniszczenia lub uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych, zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących albo budowli ochronnych pasa technicznego. Wówczas zagrożone zalaniem mogą być miejscowości Orsk i Chełm.

Niezależnie od zasięgu zagrożenia terenów zalewami powodziowymi na obu rysunkach Studium wskazano także obszary zagrożone podtopieniami, przedstawiające maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień (czyli położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni gruntu). Zasięgi obszarów zagrożonych podtopieniami zostały opracowane przez Państwowy Instytut Geologiczny (Mapa obszarów zagrożonych podtopieniami w Polsce. Państwowy Instytut Geologiczny. Warszawa 2007), przy uwzględnieniu budowy geologicznej, morfologii i hydrografii terenu, warunków hydrogeologicznych oraz danych dotyczących stref zagrożenia powodziowego.

Podstawową zasadą dotyczącą zagospodarowania terenów zalewowych jest maksymalne ograniczanie ich zabudowy. Wskazane jest także ograniczanie zabudowy na obszarach położonych po wewnętrznej stronie meandrów rzek. Wycofanie się z użytkowania wrażliwego na skutki zalania z terenów zalewowych to jedyny w pełni skuteczny środek ochrony przed powodzią.

6.4.6. Stan i jakość gleb.

Wytyczne Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUPG) w Puławach wyznaczają sześć stopni zanieczyszczenia metalami ciężkimi dla odrębnych kategorii gleb określonych na podstawie ich uziarnienia, odczynu oraz zawartości substancji organicznej. Stopień zerowy obejmuje gleby niezanieczyszczone, o zbliżonej do naturalnej zawartości metali ciężkich. W sąsiedztwie OUOW „Żelazny Most”, w zasięgu byłej strefy ochronnej, notuje się przekroczenie naturalnych zawartości metali ciężkich w glebach, w szczególności miedzi, a następnie ołowiu. W zasięgu gminy Rudna nie występują jednak zanieczyszczenia gleb wyższe niż II stopień (gleby

słabo zanieczyszczone). Pomimo podwyższonych zwartości niektórych metali ciężkich (głównie miedzi), w glebach omawianego rejonu nie zostały przekroczone dopuszczalne normy określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. Nie występuje zatem znaczące zagrożenie dla funkcji rolniczych gleb (produkcja roślin konsumpcyjnych). Nie wymagają też te gleby rekultywacji. Nie stwierdzono także przekroczenia dopuszczalnych zawartości zanieczyszczeń w roślinach uprawnych. Tylko w niektórych próbkach ziaren zbóż odnotowano zawartość ołowiu zbliżoną do wartości dopuszczalnej. Tym samym rośliny te mogą być przeznaczone do celów konsumpcyjnych i paszowych [Aktualizacja prognozy oddziaływania…, 2012].

Południowo-zachodnia część gminy znajduje się w zasięgu obszarów i terenów górniczych „Lubin I" i „Małomice I", a obszary w zachodniej części gminy w zasięgu terenów górniczych „Rudna I", „Rudna II". Jednym ze skutków działalności górniczej, której oddziaływanie może występować w ich zasięgu, są deformacje powierzchni oraz wstrząsy sejsmiczne, mogące wywoływać szkody górnicze.

6.4.7. Prognozowane wpływy od eksploatacji górniczej.

Południowo-zachodnia część gminy znajduje się w zasięgu terenów górniczych „Rudna I", „Małomice I" i „Lubin I". Skutkiem działalności górniczej prowadzonej w zasięgu związanych z tymi terenami obszarów górniczych są przede wszystkim deformacje powierzchni terenu w formie obniżeń terenu, nachyleń, krzywizn, poziomych przemieszczeń i odkształceń (wpływy ciągłe), wstrząsy górnicze wyzwalające drgania sejsmiczne (wpływy dynamiczne) oraz obniżenia terenu spowodowane odwodnieniem górotworu (wpływy pośrednie).

<u>Wpływy ciągłe na powierzchnię terenu – bezpośrednie.</u>

Skutkiem działalności górniczej na obszarze LGOM są deformacje ciągłe powierzchni w formie obniżeń terenu, nachyleń, krzywizn, poziomych przemieszczeń i odkształceń (wpływy bezpośrednie) oraz obniżenia terenu spowodowane odwodnieniem górotworu (wpływy pośrednie). Prognozy dotyczące wpływów deformacyjnych od eksploatacji górniczej, obejmujących deformacje przypowierzchniowej warstwy górotworu związanych z wybieraniem złoża i likwidacją pustek poeksploatacyjnych, prezentowane są za pomocą tzw. kategorii terenu górniczego. Prognoza obejmuje zasięgiem czasowym parcele projektowane do eksploatacji w okresie od 2010 roku do końca 2050 roku. Z uwagi na ujawnianie się wpływów resztowych po zakończeniu eksploatacji, prognozę rozszerzono o lata 2050-58 .

W granicach gminy Rudna wskazano obszary zaliczone zarówno do I, jak i do II kategorii

terenu górniczego. Najrozleglejszy obszar zaliczony do II kategorii terenu górniczego obejmuje w większości zalesioną część obrębu Koźlice, w jego południowej części. W zasięg tej kategorii terenu górniczego wchodzi ponadto południowy skrawek układu osadniczego Koźlice. Pozostałe obszary zaliczone do terenu górniczego II kategorii tworzą niewielkie enklawy (w większej części zalesione) położone na południe i południowy zachód od Rynarcic. Tereny górnicze I kategorii obejmują pozostałą część południowo-zachodniej części gminy (połowa obrębu Rynarcice, obręb Koźlice, fragment obrębu Mleczno). Także i one są w większości zalesione, ale obejmują także tereny zabudowy układów osadniczych Rynarcic i Koźlic.

Na terenach zaliczanych do I i II kategorii terenu górniczego – w opinii przedsiębiorcy górniczego – należy przeanalizować potrzeby dotyczące zakresu i sposobów niezbędnych zabezpieczeń obiektów budowlanych, w tym obiektów infrastruktury oraz cieków i innych akwenów.

Na rysunku Studium pt.: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego" określono zasięgi występujących kategorii terenu górniczego. Poszczególne kategorie terenu górniczego określone są następującymi wskaźnikami deformacji tj. odkształcenia poziome (є), nachylenie (T) oraz promień krzywizny (R):

1) kategoria I terenu górniczego:
a) 0,3 mm/m < є ≤ 1,5 mm/m,
b) 0,5 mm/m< T ≤ 2,5 mm/m,
c) 40 km > R ≥ 20 km,
2) kategoria II terenu górniczego:
a) 1,5 mm/m < є ≤ 3,0 mm/m,
b) 2,5 mm/m< T ≤ 5,0 mm/m,
c) 20 km > R ≥ 12 km.

Wpływy ciągłe na powierzchnię terenu – pośrednie.

Wpływy pośrednie, objawiające się powstaniem wielkopowierzchniowej niecki obniżenia terenu na skutek odwodnienia, mają stosunkowo niewielkie znaczenie dla zabudowy naziemnej. Wielkopowierzchniowa niecka obniżenia terenu na skutek odwodnienia ma łagodny profil, stąd wskaźniki deformacji powierzchni są nieznaczne i nie powodują zmian stosunków wodno – glebowych, a tym samym szkód górniczych natury hydrogeologicznej.

Wpływy dynamiczne od wstrząsów górniczych na powierzchnię terenu.

Wstrząsy górnicze powstają w wyniku gwałtownego przemieszczenia, pękania lub

załamywania się warstw górotworu. Towarzyszy im zjawisko wyzwalania drgań sejsmicznych rozprzestrzeniających się od źródła wstrząsu we wszystkich kierunkach w górotworze. Drgania generowane wstrząsami górniczymi emitowane w postaci fal oddziałują dynamicznie na istniejącą zabudowę i zagospodarowanie na powierzchni terenu. Prognozę wpływów dynamicznych na powierzchnię terenu górniczego wykonano na podstawie prognozy wystąpienia wstrząsów górotworu, sporządzonej dla poszczególnych pól eksploatacyjnych oraz zależności statystycznych rozprzestrzeniania się drgań na powierzchni terenu. Wiążące się z nimi zagrożenia zostały określone w prognozie – przyjętej przez KGHM Polska Miedź S.A. – jako wydzielone strefy sejsmiczne. Na rysunku Studium pt.: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego" przedstawiono, zgodnie z tą prognozą, obszary zaliczane do I i II strefy sejsmicznej. Poszczególnym strefom sejsmicznym odpowiadają następujące wielkości maksymalnych wypadkowych przyspieszeń drgań poziomych w paśmie częstotliwości do 10 HZ (PGA_{H10}) i maksymalne wypadkowe amplitudy prędkości drgań poziomych (PGV_{Hmax}):

1) I strefa sejsmiczna:
   a) $PGA_{H10} \leq 250$ mm/s^2,
   b) $PGV_{Hmax} \leq 10$ mm/s,
2) II strefa sejsmiczna:
   a) 250 mm/s^2 < PGAH10 ≤ 500 mm/s^2,
   b) 10 mm/s < $PGV_{Hmax} \leq 20$ mm/s.

W zasięgu II strefy sejsmicznej znajdą się całe układy osadnicze Rynarcic i Koźlic. Natomiast w zasięgu strefy I brak jest osadnictwa. Przebiegają natomiast liniowe elementy komunikacji (drogi i linia kolejowa). Pozostałe tereny to w większości tereny leśne lub użytkowane rolniczo.

Przedsiębiorca górniczy KGHM Polska Miedź S.A., który ponosi odpowiedzialność za ewentualne szkody górnicze, stoi na stanowisku, że przy projektowaniu obiektów:

1) w I strefie sejsmicznej wpływy dynamiczne należy pominąć;
2) w II strefie sejsmicznej wartość przyspieszenia do projektowania określona została na a_p=200 mm/s^2, a obiekty budowlane w tej strefie wymagają zabezpieczenia na wpływy dynamiczne tylko w uzasadnionych przypadkach; decyzję w tej sprawie – zdaniem KGHM Polska Miedź S.A. – pozostawić należy projektantom.

Projektowe poziome przyspieszenie a_p w ruchu podłoża ustalane jest na podstawie maksymalnych prognozowanych poziomych prędkości podłoża PGV_{Hmax} w następujący sposób: $a_p = 10{,}00*PGV_{Hmax}$.

Przedstawione na rysunku Studium pt.: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego"

kategorie terenu górniczego oraz strefy sejsmiczne wygasają na zewnętrznej granicy (obwiedni) zbioru terenów górniczych: „Rudna I", „Rudna II", „Lubin I" oraz „Małomice I".

Zmiany prognozowanych wpływów od eksploatacji górniczej w zasięgu Zmiany Studium Nr 1.

W dokumencie pt. „Opracowanie prognozy wpływów eksploatacji górniczej dla potrzeb sporządzania Informacji o Wpływach Eksploatacji Górniczej (IWEG) dla terenów górniczych KGHM w oparciu o prognozę opracowaną dla koncesji eksploatacyjnych od roku 2014" zawarte zostały nowe prognozy oddziaływań górniczych, aktualne na dzień sporządzania Zmiany Studium Nr 1. Cały obszar Zmiany Studium Nr 1 (pas terenu dla linii elektroenergetycznej 2x400 kV) zaliczony został do I oraz 0 kategorii terenu górniczego. W zasięgu I kategorii terenu górniczego znajduje się część pasa dla linii elektroenergetycznej: zachodni i wschodni odcinek pasa położony w obrębie Rynarcice, pozostała część w granicach 0 kategorii terenu górniczego. Natomiast w odniesieniu do wydzielonych stref sejsmicznych LGOM omawiany obszar zaliczono do zasięgu wpływów dynamicznych na powierzchnię terenu, określonych strefami sejsmicznymi III, II i I. W zasięgu III strefy sejsmicznej znajduje się zachodni kraniec obszaru zmiany studium położony przy granicy gminy, w obrębie Rynarcice o powierzchni ponad 1 ha. Pozostałą część pasa linii elektroenergetycznej w obrębie Rynarcice obejmuje II strefa sejsmiczna. Natomiast obręby Mleczno i Koźlice położone są w zasięgu w I strefy.

Zmiany prognozowanych wpływów od podziemnej eksploatacji górniczej w zasięgu Zmiany studium Nr 2.

Według prognoz (aktualnych od lipca 2017 r.) przedsiębiorcy górniczego eksploatującego (metodą podziemną) na terenie gminy Rudna złoża rud miedzi, na całym obszarze Zmiany studium Nr 2 maksymalne prognozowane wartości wskaźników deformacji odpowiadać będą II kategorii terenu górniczego. Według tych prognoz cały obszar Zmiany studium Nr 2 znajdzie się w zasięgu wpływów dynamicznych III strefy sejsmicznej LGOM.

6.5. Uwarunkowania przyrodnicze rozwoju przestrzennego – podsumowanie.

1. Gmina odznacza się zróżnicowaną rzeźbą terenu; wyróżnić tu można dwie główne jednostki makro-geomorfologiczne o odmiennych uwarunkowaniach przyrodniczych, fizjograficznych, a w konsekwencji gospodarczych: obniżenie doliny Odry oraz znacznie

wyniesioną wysoczyznę morenową wraz z wałem wzgórz czołowo-morenowych (Wzgórza Dalkowskie) dochodzących do rzędnych ponad 200 m n.p.m.

2. W południowej i południowo-zachodniej części gminy występują koncesjonowane złoża rud miedzi, eksploatowane obecnie poza granicami gminy, z terenami i obszarami górniczymi: „Rudna I", „Lubin I" i „Małomice I". Ponadto obszar gminy Rudna położony jest w zasięgu złoża rud miedzi „Retków" oraz złoża węgla brunatnego „Ścinawa", które są rozpoznane, lecz jeszcze nieeksploatowane. Ponadto w granicach gminy znajdują się niewielkie złoża kruszyw naturalnych, z których jedno – Brodowice – jest obecnie eksploatowane.

3. Zróżnicowanej rzeźbie towarzyszy bogata sieć hydrograficzna tworząca trzy główne zlewnie: Rudnej (II rzędu), Przychowskiej Strugi (II rzędu) oraz bezpośredniej – Odry. Bogate są też zasoby wód podziemnych występujących w kilku poziomach, zarówno w strefie utworów czwartorzędowych, jak i trzeciorzędowych, a także głębszych struktur hydrogeologicznych. Znaczna część powierzchni gminy znajduje się w zasięgu GZWP 314 „Pradolina rzeki Odry" (Głogów).

4. Gminę cechuje bogata struktura ekologiczna, tj. występowanie różnorodnych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych w mozaikowym układzie, przy czym duży jest udział zalesień, które wraz z zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi obejmują prawie 40% powierzchni gminy. Plan urządzeniowo-rolny przewiduje wzrost udziału terenów zalesionych i zadrzewionych do 45% obszaru gminy.

5. Gminę wyróżniają atrakcyjne z punktu widzenia turystyczno-rekreacyjnego zasoby przyrodnicze, wśród których można wymienić dolinę Odry, krajobraz Wzgórz Dalkowskich, bogate zasoby lasów i fauny leśnej.

6. Walory produkcyjne przestrzeni rolniczej gminy określić można jako średnie (niespełna 70 pkt – wg waloryzacji IUNG-Puławy); dominujący udział mają gleby klasy IV ze stosunkowo dużym udziałem gruntów słabych (V, VI i VI z klasy).

7. Grunty słabych klas bonitacyjnych powinny być wyłączone z produkcji rolniczej i zalesione. Najważniejszym efektem ekologicznym takiego rozwiązania byłoby zabezpieczenie środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniem ze strony działalności rolniczej. Słabe gleby pokrywają się bowiem w znacznej części z obszarami o najbardziej wrażliwym środowisku gruntowo-wodnym.

8. W zachodniej części gminy rzeźba terenu, układ hydrograficzny, stosunki gruntowo-wodne oraz warunki siedliskowe (i – generalnie – struktura przyrodnicza) zostały silnie przekształcone w wyniku rozbudowy wielkiej formy antropogenicznej – obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" (OUOW).

9. We wschodniej części gminy, ze względu na położenie w dolinie Odry, występuje zagrożenie powodziowe. Niektóre miejscowości nadodrzańskie zostały zalane podczas powodzi z lipca 1997 r. Niewielkie zagrożenie powodziowe może stanowić także rzeka Rudna.

10. Pomimo funkcjonowania OUOW „Żelazny Most" oraz innych form zagospodarowania, w gminie zachowały się wysokie walory przyrodnicze. Część z nich objęta została formalną ochroną przyrody: obszar Natura 2000 „Łęgi Olszańskie": PLB 020008 (ostoja ptasia) i projektowany obszar Natura 2000 „Łęgi Olszańskie": PLH 020018 (ochrona siedlisk), rezerwat „Skarpa Storczyków", użytek ekologiczny „Naroczycki Łęg", 18 pomników przyrody (głównie pojedyncze drzewa lub ich grupy). W inwentaryzacji przyrodniczej gminy wskazano ponadto na potrzebę objęcia ochroną przyrody szeregu innych terenów (rezerwaty, użytki ekologiczne, park krajobrazowy). Wysokie walory przyrodnicze licznych terenów, w szczególności objętych ochroną, stwarzają określone ograniczenia w zagospodarowaniu.

11. Mniejsze ograniczenia dla zagospodarowania wynikają ze skutków negatywnego oddziaływania powodowanego głównie działalnością górniczą. Oddziaływanie OUOW „Żelazny Most" – silnie podwyższona mineralizacja wód podziemnych (zasolenie) oraz zanieczyszczenia wód powierzchniowych, gleby i roślinności ograniczają się generalnie (za wyjątkiem zasolenia wód podziemnych) do byłej strefy ochronnej obiektu, gdzie zagospodarowanie obejmuje głównie infrastrukturę związaną z funkcjonowaniem tego obiektu lub zalesienia. Z kolei prognozowane efekty podziemnej eksploatacji górniczej rud miedzi, przejawiające się odkształceniami powierzchni gruntu oraz wstrząsami górniczymi, ograniczają się jedynie do południowo-zachodniego fragmentu gminy (na południe od OUOW „Żelazny Most" – obręby Rynarcice, Koźlice i Mleczno) i nie będą szczególnie intensywne:
    - tereny górnicze tylko I oraz (o znacznie mniejszym rozprzestrzenieniu i w większości zalesione) II kategorii;
    - tylko I i II strefa sejsmiczna; tu druga strefa (o większym nasileniu wstrząsów)

objąć może całe układy osadnicze Rynarcic i Koźlic.

7. ŚRODOWISKO KULTUROWE.

7.1. Charakterystyka rozwoju przestrzennego gminy Rudna.

Do najstarszych śladów obecności ludzi na terenie gminy Rudna należą znaleziska datowane na okres paleolitu schyłkowego (starsza epoka kamienia XI w. p.n.e.-8300 lat p.n.e.). Sieć osadnicza gminy wykształciła się natomiast w średniowieczu. Wiele układów historycznych zachowało swój pierwotny kształt. Szczególnie cenne, ze względu na zachowany kształt układów ruralistycznych, są dwa zespoły urbanistyczne – Chobienia i Rudna. Miejscowości te pełniły w przeszłości funkcję dość prężnych ośrodków miejskich, a ich średniowieczne układy urbanistyczne są dostrzegalne w obecnym zainwestowaniu.

Chobienia jest rzadkim na Śląsku przykładem rozplanowania małego miasta średniowiecznego, rozbudowanego w epoce Odrodzenia. Walory przestrzenne miasteczka wzbogacone są malowniczym położeniem oraz istnieniem cennego zespołu zamkowo-pałacowego o dużych wartościach historycznych i architektonicznych.

Najbardziej cennymi zabytkami architektury są: gotycki kościół p.w. Św. Katarzyny w Rudnej i kościół w Starej Rudnej (opuszczona budowla chyląca się ku ruinie), pałace w Orsku, Chobieni, Górzynie i Naroczycach. Z kilkunastu parków na szczególną uwagę zasługują: sentymentalny park w Starej Rudnej i krajobrazowy park w Orsku.

Budowa obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" i budowa huty „Cedynia" przyczyniły się do likwidacji wsi Pielgrzymów, Kalinówka, Brzeziny i Barszów (położony był poza granicami gminy Rudna).

7.2. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków i wskazane do ujęcia w ewidencji zabytków, z wyłączeniem stanowisk archeologicznych.

Na obszarze gminy Rudna znajduje się stosunkowo dużo obiektów, ich zespołów oraz obszarów, posiadających szczególną wartość historyczną, kulturową lub naukową. Najcenniejsze obiekty i obszary zostały ujęte w rejestrze lub ewidencji zabytków w celu ochrony ich walorów. W rejestrze zabytków gminy Rudna najliczniej reprezentowane są parki podworskie (14) czasem z towarzyszącymi im pałacami (9) i zabudowaniami folwarcznymi (7), a także kościoły (8), w tym jeden z przyległym cmentarzem. Ponadto ścisłą ochroną konserwatorską objęto dwa historyczne układy urbanistyczne miejscowości: Rudna i Chobienia.

Najwięcej zespołów i pojedynczych zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru znajduje się w miejscowościach: Chobienia – 4 oraz Naroczyce, Rudna, Rynarcice, Stara Rudna – po 3. Zestawienie obiektów objętych wpisem do rejestru zabytków zamieszczono w tabeli nr 7.2.1.,

natomiast ich lokalizację wskazano na obu rysunkach Studium.

Tabela 7.2.1. Zestawienie obiektów objętych wpisem do rejestru zabytków z obszaru gminy Rudna; stan na czerwiec 2011 r.

L.p.	Adres	Obiekt	Datowanie	Rejestr województwa dolnośląskiego	Rejestr województwa legnickiego	Data wpisu do rejestru zabytków
1.	Brodowice	Dwór (ruina)	Lata 70. XIX w.	A/2773/735/L	735/L	30.07.1986
2.	Brodowice	Park swobodny	XIX w., XX w.	A/2772/679/L	629/L	11.05.1982
3.	Chobienia	Ośrodek historyczny miasta	XIII w.	A/2637/1941	259/L	17.05.1968
4.	Chobienia	Kościół parafialny p.w. śś Piotra i Pawła	XV W.	A/1458/1760	237/L	11.07.1966
5.	Chobienia	Pałac	XV w.	A/2828/694	109/L	16.05.1960
6.	Chobienia	Park krajobrazowy	II poł. XIX w.	A/2827/620/L	620/L	11.03.1982
7.	Gawronki	Park swobodny	XIX w.	A/2877/624/L	624/L	11.05.1982
8.	Górzyn	Kościół p.w. św. Michała Archanioła (ruina)	XV, XIX w.	A/1626/1765	241/L	11.07.1966
9.	Górzyn	Pałac	Lata 90. XIX w.	A/2870/731/L	731/L	30.07.1986
10.	Gwizdanów	Kościół pw. św. Urszuli wraz z cmentarzem	XIII w.	285/A/1-2/04		27.04.2004
11.	Kębłów	Park swobodny	XIX w., 1910 r.	A/2974/625/L	625/L	11.05.1982
12.	Kliszów	Park sentymentalny	XIX w., początek XX w.	A/2975/621/L	621/L	11.03.1982
13.	Miłogoszcz	Park swobodny	Lata 80. XIX w.	A/3123/632/L	632/L	11.05.1982
14.	Miłogoszcz	Zabudowa folwarczna	XIX/XX w.	A/3122/833/L	833/L	29.12.1989
15.	Naroczyce	Pałac (ruina)	1688, 1737, pocz. XX w.	A/3187/640/L	640/L	07.03.1983
16.	Naroczyce	Park krajobrazowy	XVIII w., II poł. XIX w.	A/3188/622/L	622/L	11.03.1982
17.	Naroczyce	Spichlerz dworski	XVII w., XIX w.	A/981		11.12.2006
18.	Nieszczyce	Dwór Nr 26	Pocz. XVIII w., 1800, 1840, 1923	A/3189/734/L	734/L	30.07.1986
19.	Nieszczyce	Park naturalistyczny	II poł. XIX w.	A/3190/623/L	623/L	11.05.1982
20.	Olszany	Kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła	XV, XVI/XVII, XIX w.	A/2258/1771	243/L	11.07.1966
21.	Orsk	pałac	XIX w.	A/3191/785/L	785/L	28.12.1987
22.	Orsk	Park krajobrazowy	XIX w.	A/3192/630/L	630/L	11.05.1982
23.	Radomiłów	Park swobodny	Lata 70. XIX w.	A/3301/626/L	626/L	25.05.1982
24.	Radomiłów	Pałac	1907 r.	A/3300/733/L	733/L	26.06.1986
25.	Radoszyce	Park krajobrazowy	XIX w.	A/3299/627/L	627/L	11.05.1982
26.	Rudna	Ośrodek historyczny miasta	XIV w.	A/2681/380	44/L	25.11.1956
27.	Rudna	Kościół p.w. św. Katarzyny (obecnie parafialny prawosławny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego)	XIV w.	A/2387/1115	185/L	04.07.1964
28.	Rudna	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. Trójcy Świętej	II poł. XIX w.	A/2388/974/L	974/L	17.07.1992
29.	Rynarcice	Kościół filialny p.w. św.	XV, XVIII	A/2391/544/L	544/L	14.04.1981

L.p.	Adres	Obiekt	Datowanie	Rejestr województwa dolnośląskiego	Rejestr województwa legnickiego	Data wpisu do rejestru zabytków
		Marcina				
30.	Rynarcice	Park swobodny	XIX w.	A/3303/628/L	628/L	11.05.1982
31.	Rynarcice	Zespół pałacowy: - pałac - oficyna mieszkalna I - oficyna mieszalna II - chlew+cielętnik - obora	XVIII, XIX w XX w.	A/3302/641/L	641/L	18.04.1983
32.	Stara Rudna	Pałac (ruina)	1679 r.	A/3356/1511	230/L	27.01.1966
33.	Stara Rudna	Park krajobrazowy	XVIII, 1729 r., 1845 r.	A/3357/460/L	460/L	17.07.1976
34.	Stara Rudna	Kościół (ruina)	XV w., XVIII w.	A/2454/1512	231/L	27.01.1966
35.	Wysokie	Park krajobrazowy	II poł. XX w.	A/3423/619/L	619/L	11.03.1982

źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu Delegatura w Legnicy.

Pod pojęciem ewidencji zabytków rozumie się w niniejszym Studium ewidencję, o której mowa w art. 22 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162 poz. 1568, z późn. zm.). Umieszczane są w niej najczęściej zabytki powstałe przed 1945 r., w których późniejsza działalność nie zatarła cech świadczących o ich historycznym rodowodzie. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków, stanowią charakterystyczne przykłady działalności budowlanej dawnych epok lub posiadają znaczące w skali lokalnej walory artystyczno-architektoniczne. Wśród obiektów wpisanych do ewidencji zabytków znajdują się także obiekty wpisane do rejestru zabytków.

W tabeli nr 7.2.2. przedstawiono wykaz zabytków, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 75, poz. 474), do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Wójt gminy, w terminie 2 lat od dnia otrzymania ww. wykazu od wojewódzkiego konserwatora zabytków, jest zobligowany na jego podstawie założyć gminną ewidencję zabytków (art. 7 ust. 2 ww. ustawy).

Na obszarze gminy Rudna zidentyfikowano 485 obiektów wskazanych do objęcia ochroną poprzez wpis do ewidencji zabytków. Ponad połowę powyższych zabytków (ponad 60% wszystkich obiektów) tworzą domy mieszkalne lub mieszkalno gospodarcze (297). Stosunkowo liczne są także domy gospodarcze (55, co stanowi ponad 11% ogółu obiektów). Mniej licznie występują: parki (15), cmentarze (16), budynki mieszkalno-gospodarcze (16), kościoły (9), pałace (8), mury (8), oficyny i obory (po 7), stacje transformatorowe (5), kapliczki, dwory oraz domy zarządców folwarków (po 4). Do omawianej ewidencji wpisano również występujące trzykrotnie:

spichlerz i budynki stacji kolejowej. Dwukrotnie występują takie obiekty jak: młyn, szkoła parafialna, magazyn i kuźnia. W ewidencji znajdują się również dwie wartościowe aleje. Pozostałe obiekty występują na terenie gminy pojedynczo, a są to m.in.: kaplica cmentarna, lodownia, plebania, remiza straży pożarnej, wiata peronowa, wieża ciśnień.

Najwięcej z obiektów umieszczonych w ewidencji zabytków, bo ponad 23%, znajduje się we wsi Rudna (111). Następne w kolejności, pod względem liczby znajdujących się na ich terenie ww. obiektów, są wsie: Chobienia (49), Toszowice (31), Górzyn i Olszany (po 30), Rynarcice (23), Brodów (21), Radoszyce (19), Mleczno (17), Gwizdanów (16), Ciechłowice (14), Naroczyce i Wysokie (po 13), przysiółek Kliszowa oraz Studzionki (po 11), Orsk (9), Chełm, Koźlice, Nieszczyce, Stara Rudna i Wądroże (po 7), Radomiłów (6), Gawronki i Miłogoszcz (po 5), Bytków i Gawrony (po 4), Brodowice (3), Kębłów (2) oraz Kliszów (1). Zestawienie niearcheologicznych obiektów ujętych w ewidencji zabytków zamieszczono w tabeli nr 7.2.2.

Tabela 7.2.2. Zestawienie niearcheologicznych obiektów ujętych w ewidencji zabytków z obszaru gminy Rudna; stan na czerwiec 2011 r.

L.p.	**Miejscowość**	**Obiekt**	**Adres**	**Rejestr zabytków**	**Data wpisu do rejestru zabytków**
1.	Brodowice	dwór	7g	A/2773/735/L	30-07-1986
2.	Brodowice	spichlerz	7c		
3.	Brodowice	park		A/2772/629/L	11-05-1982
4.	Brodów	pałac	15		
5.	Brodów	oficyna mieszkalno - gospodarcza	15a		
6.	Brodów	budynek mieszkalny	15a		
7.	Brodów	spichlerz	15b		
8.	Brodów	obora	15c		
9.	Brodów	budynek mieszkalny	15d		
10.	Brodów	budynek mieszkalny	4		
11.	Brodów	stodoła	4		
12.	Brodów	budynek mieszkalny	6		
13.	Brodów	budynek mieszkalny	7		
14.	Brodów	budynek mieszkalny	8		
15.	Brodów	stodoła	8		
16.	Brodów	obora	8		
17.	Brodów	budynek mieszkalny	12		
18.	Brodów	budynek mieszkalny	13		
19.	Brodów	budynek mieszkalny	22		
20.	Brodów	budynek mieszkalny	25		
21.	Brodów	stodoła	25		
22.	Brodów	budynek mieszkalny	30		
23.	Brodów	budynek mieszkalny	31		
24.	Brodów	budynek gospodarczy	31		
25.	Bytków	dom zarządcy folwarku	5		
26.	Bytków	stodoła I	na folwarku		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
27.	Bytków	stodoła II	na folwarku 6		
28.	Bytków	stodoła III	na folwarku		
29.	Chełm	budynek mieszkalny	3		
30.	Chełm	budynek mieszkalny	7		
31.	Chełm	budynek mieszkalny	10		
32.	Chełm	stodoła	10		
33.	Chełm	stodoła	11		
34.	Chełm	budynek mieszkalny	22		
35.	Chełm	budynek mieszkalny	23		
36.	Chobienia	kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła	ul. Krzywa	A/1458/1760	11-07-1966
37.	Chobienia	cmentarz parafialny	przy kościele Św. Piotra i Pawła		
38.	Chobienia	kościół p. w. św. Idziego - ruina	ul. Górna		
39.	Chobienia	cmentarz kościelny	przy kościele Św. Idziego		
40.	Chobienia	mur otaczający cmentarz kościelny			
41.	Chobienia	cmentarz ewangelicki, ob. park	ul. Nadrzeczna		
42.	Chobienia	pałac		A/2828/694	16-05-1960
43.	Chobienia	park		A/2827/620/L	11-03-1982
44.	Chobienia	mur otaczający park pałacowy			
45.	Chobienia	szkoła	ul. Nadrzeczna 11		
46.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Górna 3		
47.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Górna 4		
48.	Chobienia	budynek mieszkalny, d. faktoria soli	ul. Górna 5		
49.	Chobienia	magazyn, d. faktorii soli	ul. Górna 5		
50.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Górna 7		
51.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Górna 9		
52.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Górna 10		
53.	Chobienia	magazyn			
54.	Chobienia	budynek gospodarczy			
55.	Chobienia	stacja transformatorowa	ul. Górna		
56.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Krzywa 1		
57.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Krzywa 5		
58.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Krzywa 7		
59.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Krzywa 8		
60.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Nadodrzańska 1		
61.	Chobienia	budynek gospodarczy	ul. Nadodrzańska 1		
62.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Nadodrzańska 3		
63.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Nadodrzańska 4		
64.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Nadodrzańska 5		
65.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Nadodrzańska 7		
66.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Nadodrzańska 10		
67.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Nadodrzańska 12		
68.	Chobienia	budynek gospodarczy	ul. Nadodrzańska 12		
69.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Nadodrzańska 14		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
70.	Chobienia	budynek gospodarczy	ul. Nadodrzańska 14		
71.	Chobienia	budynek mieszkalny, Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej	ul. Nadodrzańska 18		
72.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Partyzantów 2		
73.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Partyzantów 3		
74.	Chobienia	budynek mieszkalny	Rynek 1		
75.	Chobienia	budynek mieszkalny	Rynek 6		
76.	Chobienia	budynek mieszkalny	Rynek 7		
77.	Chobienia	budynek mieszkalny	Rynek 8		
78.	Chobienia	budynek mieszkalny	Rynek 9		
79.	Chobienia	budynek mieszkalny	Rynek 11		
80.	Chobienia	budynek mieszkalny	Rynek 12		
81.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Wolności 1		
82.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Wolności 2		
83.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Wolności 4		
84.	Chobienia	budynek mieszkalny	ul. Wolności 5		
85.	Ciechłowice	kapliczka	2		
86.	Ciechłowice	kapliczka	17		
87.	Ciechłowice	dom zarządcy folwarku	17		
88.	Ciechłowice	budynek mieszkalny	2		
89.	Ciechłowice	budynek mieszkalny	4		
90.	Ciechłowice	budynek mieszkalny	5		
91.	Ciechłowice	budynek gospodarczy	7		
92.	Ciechłowice	stodoła	7		
93.	Ciechłowice	stodoła	9		
94.	Ciechłowice	budynek mieszkalny	10		
95.	Ciechłowice	budynek mieszkalno - gospodarczy	11		
96.	Ciechłowice	budynek gospodarczy	11		
97.	Ciechłowice	stodoła	12		
98.	Ciechłowice	budynek gospodarczy	15		
99.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek mieszkalny	2		
100.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek mieszkalny	3		
101.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek gospodarczy	3		
102.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek gospodarczy	5		
103.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek mieszkalny	7		
104.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek mieszkalny	12		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
105.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek gospodarczy	12		
106.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek mieszkalny	19		
107.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek mieszkalny	25		
108.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek gospodarczy	25		
109.	Gawłowice (przysiółek Kliszowa)	budynek mieszkalny	26		
110.	Gawronki - Gawrony Małe	cmentarz, nieczynny			
111.	Gawronki - Gawrony Małe	dom zarządcy folwarku	11		
112.	Gawronki - Gawrony Małe	budynek gospodarczy	na folwarku		
113.	Gawronki - Gawrony Małe	budynek mieszkalny wielorodzinny	13/14/15		
114.	Gawronki - Gawrony Małe	park		A/2877/624/L	11-05-1982
115.	Gawrony	budynek mieszkalny	2		
116.	Gawrony	budynek mieszkalny	16		
117.	Gawrony	budynek mieszkalny	24		
118.	Gawrony	budynek mieszkalny	28		
119.	Górzyn	kościół filialny pw. Św. Michała (trwała ruina)		A/1626/1765	11-07-1966
120.	Górzyn	kaplica cmentarna wraz z bramą			
121.	Górzyn	cmentarz kościelny			
122.	Górzyn	mur otaczający cmentarz kościelny			
123.	Górzyn	cmentarz wiejski			
124.	Górzyn	pałac	21	A/2870/731/L	30-07-1986
125.	Górzyn	park wraz z ogrodami użytkowymi	obok pałacu		
126.	Górzyn	oficyna mieszkalna z sygnaturką i zegarem	21g		
127.	Górzyn	budynek mieszkalno-gospodarczy	21		
128.	Górzyn	budynek mieszkalny i warsztat	21j		
129.	Górzyn	budynek gospodarczy, obecnie warsztat	21		
130.	Górzyn	obora	21		
131.	Górzyn	obora			
132.	Górzyn	kuźnia	35		
133.	Górzyn	dom ludowy i budynek mieszkalny	19		
134.	Górzyn	budynek dawnej szkoły			
135.	Górzyn	budynek mieszkalny	3		
136.	Górzyn	budynek gospodarczy	7		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
137.	Górzyn	budynek mieszkalny	8		
138.	Górzyn	budynek mieszkalny	11		
139.	Górzyn	budynek gospodarczy	11		
140.	Górzyn	budynek mieszkalny	15		
141.	Górzyn	budynek mieszkalny	17		
142.	Górzyn	budynek mieszkalny	18		
143.	Górzyn	budynek mieszkalny	24		
144.	Górzyn	budynek mieszkalno-gospodarczy	34		
145.	Górzyn	budynek mieszkalny z bramą	40		
146.	Górzyn	budynek gospodarczy	40		
147.	Górzyn	stodoła	40		
148.	Górzyn	budynek mieszkalny	43		
149.	Gwizdanów	kościół pw. Św. Urszuli	33	285/A/1-2/04	27-04-2004
150.	Gwizdanów	cmentarz kościelny	33	285/A/1-2/04	27-04-2004
151.	Gwizdanów	mur otaczający cmentarz kościelny	33		
152.	Gwizdanów	plebania	33		
153.	Gwizdanów	szkoła parafialna			
154.	Gwizdanów	budynek mieszkalny	23		
155.	Gwizdanów	budynek mieszkalny	25		
156.	Gwizdanów	budynek mieszkalny	26		
157.	Gwizdanów	budynek mieszkalny	36		
158.	Gwizdanów	budynek mieszkalny	37		
159.	Gwizdanów	budynek mieszkalny	39		
160.	Gwizdanów	budynek mieszkalny	45		
161.	Gwizdanów	budynek mieszkalny	47		
162.	Gwizdanów	dworzec kolejowy			
163.	Gwizdanów	wiata peronowa			
164.	Gwizdanów	wieża ciśnień			
165.	Kębłów	park		A/2974/625/L	11-05-1982
166.	Kębłów	budynek mieszkalny	9		
167.	Kliszów	park		A/2975/621/L	11-03-1982
168.	Koźlice	dwór - ruina			
169.	Koźlice	budynek mieszkalny - sklep	15		
170.	Koźlice	stodoła	5		
171.	Koźlice	budynek mieszkalny	7		
172.	Koźlice	budynek mieszkalny	11		
173.	Koźlice	budynek mieszkalny	19		
174.	Koźlice	stacja i dom dróżnika	24		
175.	Miłogoszcz	folwark (zabudowa gospodarcza)		A/3122/833/L	29-12-1989
176.	Miłogoszcz	park		A/3123/632/L	11-05-1982
177.	Miłogoszcz	budynek mieszkalny	9		
178.	Miłogoszcz	budynek gospodarczy	9		
179.	Miłogoszcz	stacja transformatorowa			
180.	Mleczno	cmentarz kościelny			
181.	Mleczno	budynek mieszkalny	3		
182.	Mleczno	budynek gospodarczy	4		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
183.	Mleczno	budynek mieszkalny	7		
184.	Mleczno	budynek gospodarczy	7		
185.	Mleczno	budynek mieszkalny	9		
186.	Mleczno	budynek mieszkalny	10		
187.	Mleczno	budynek gospodarczy	10		
188.	Mleczno	budynek mieszkalny	18		
189.	Mleczno	budynek mieszkalny	21		
190.	Mleczno	budynek gospodarczy	21		
191.	Mleczno	budynek mieszkalny	28		
192.	Mleczno	budynek gospodarczy	28		
193.	Mleczno	obora	28		
194.	Mleczno	stodoła	28		
195.	Mleczno	budynek mieszkalny	29		
196.	Mleczno	budynek gospodarczy	29		
197.	Naroczyce	cmentarz rodowy	W lesie		
198.	Naroczyce	pałac		A/3187/640/L	07-03-1983
199.	Naroczyce	park		A/3188/622/L	11-03-1982
200.	Naroczyce	budynek mieszkalny	6		
201.	Naroczyce	budynek gospodarczy	8		
202.	Naroczyce	budynek mieszkalno-gospodarczy	16		
203.	Naroczyce	budynek mieszkalno-gospodarczy	21		
204.	Naroczyce	budynek mieszkalno-gospodarczy	24		
205.	Naroczyce	budynek mieszkalno-gospodarczy	25		
206.	Naroczyce	budynek gospodarczy	25		
207.	Naroczyce	budynek mieszkalny	40		
208.	Naroczyce	budynek mieszkalny	47		
209.	Naroczyce	budynek mieszkalny	48		
210.	Nieszczyce	dwór		A/3189/734/L	30-07-1986
211.	Nieszczyce	park		A/3190/623/L	11-05-1982
212.	Nieszczyce	budynek mieszkalny	5		
213.	Nieszczyce	budynek mieszkalny	8		
214.	Nieszczyce	budynek mieszkalny	9		
215.	Nieszczyce	budynek gospodarczy, mur.	25		
216.	Nieszczyce	budynek mieszkalno-gospodarczy, mur.	26		
217.	Olszany	kościół parafialny pw. Św. Michała Archanioła		A/2258/1771	11-07-1966
218.	Olszany	cmentarz kościelny			
219.	Olszany	mur cmentarza kościelnego z bramą			
220.	Olszany	budynek mieszkalny	3		
221.	Olszany	stodoła	6		
222.	Olszany	budynek mieszkalny	9/10		
223.	Olszany	budynek mieszkalny	11		
224.	Olszany	budynek gospodarczy	11		
225.	Olszany	stodoła	11		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
226.	Olszany	budynek mieszkalny	17		
227.	Olszany	budynek mieszkalny	21		
228.	Olszany	budynek	21		
229.	Olszany	budynek mieszkalny	22		
230.	Olszany	budynek mieszkalny	23		
231.	Olszany	budynek mieszkalny	25		
232.	Olszany	budynek gospodarczy	25		
233.	Olszany	budynek mieszkalny	26		
234.	Olszany	budynek gospodarczy	28		
235.	Olszany	budynek gospodarczy	29		
236.	Olszany	budynek mieszkalny	32		
237.	Olszany	budynek mieszkalny	34		
238.	Olszany	budynek mieszkalny	35		
239.	Olszany	budynek mieszkalny	37		
240.	Olszany	budynek mieszkalny	40		
241.	Olszany	budynek gospodarczy	40		
242.	Olszany	stodoła	41		
243.	Olszany	budynek mieszkalny	42		
244.	Olszany	budynek mieszkalno-gospodarczy	45		
245.	Olszany	budynek mieszkalny	46		
246.	Olszany	budynek gospodarczy	47		
247.	Orsk	cmentarz kościelny wraz z murem			
248.	Orsk	pałac	11	A/3191/785/L	28-12-1987
249.	Orsk	park		A/3192/630/L	11-05-1982
250.	Orsk	budynek mieszkalny	3		
251.	Orsk	budynek mieszkalny	4		
252.	Orsk	budynek mieszkalny	45		
253.	Orsk	budynek mieszkalny	49		
254.	Orsk	budynek mieszkalny	50		
255.	Orsk	budynek mieszkalny	51		
256.	Radomiłów	pałac	23	A/3300/733/L	26-06-1986
257.	Radomiłów	dom mieszkalny w zespole pałacowym			
258.	Radomiłów	stodoła w zespole pałacowym			
259.	Radomiłów	park		A/3301/626/L	25-05-1982
260.	Radomiłów	budynek mieszkalny	4		
261.	Radomiłów	budynek mieszkalny	14		
262.	Radoszyce	cmentarz wiejski			
263.	Radoszyce	budynek mieszkalny	26		
264.	Radoszyce	oficyna mieszkalno-gospodarcza	26		
265.	Radoszyce	oficyna mieszkalno-gospodarcza	27		
266.	Radoszyce	spichlerz			
267.	Radoszyce	obora			
268.	Radoszyce	park		A/3299/627/L	11-05-1982
269.	Radoszyce	lodownia			
270.	Radoszyce	budynek mieszkalny	19		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
271.	Radoszyce	budynek mieszkalny	21		
272.	Radoszyce	budynek mieszkalny	24		
273.	Radoszyce	budynek mieszkalny	32		
274.	Radoszyce	budynek mieszkalny	33		
275.	Radoszyce	budynek mieszkalny	35		
276.	Radoszyce	budynek mieszkalny	38		
277.	Radoszyce	budynek mieszkalny	40		
278.	Radoszyce	budynek mieszkalny	47		
279.	Radoszyce	budynek mieszkalny	49		
280.	Radoszyce	budynek mieszkalny	51		
281.	Rudna	kościół parafialny pw. Św. Trójcy		A/2388/974/L	17-07-1992
282.	Rudna	kościół prawosławny pw. Św. Katarzyny	ul. Kościelna	A/2387/1115	04-07-1964
283.	Rudna	cmentarz ewangelicki	ul. Polkowicka		
284.	Rudna	mur cmentarza	ul. Polkowicka		
285.	Rudna	cmentarz komunalny	ul. Ścinawska		
286.	Rudna	dom zarządcy folwarku	ul. Dworska 2		
287.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Dworska 4		
288.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Dworska 6-8		
289.	Rudna	stodoła	ul. Dworska 6		
290.	Rudna	stodoła z lamusem	ul. Dworska 12		
291.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Cicha 1		
292.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Cicha 2		
293.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Cicha 4		
294.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Cicha 6		
295.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Cicha 8		
296.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Cicha 10		
297.	Rudna	budynek mieszkalny, dawna pastorówka	ul. Cicha 12		
298.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Cicha 14		
299.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 1		
300.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 2		
301.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 4		
302.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 5		
303.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 6		
304.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 8		
305.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 10		
306.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 12		
307.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 14		
308.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 16		
309.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 18		
310.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 20		
311.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 22		
312.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 24		
313.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 26		
314.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głogowska 28		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
315.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Głucha 2		
316.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 1-3		
317.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 2		
318.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 4		
319.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 5		
320.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 7		
321.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 9		
322.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 11		
323.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 13		
324.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 15		
325.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 17		
326.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Św. Katarzyny 19		
327.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Kolejowa 1		
328.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Kolejowa 3		
329.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Kolejowa 4		
330.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Kościelny 3		
331.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Kościelny 5		
332.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Kościelny 6		
333.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Kościelny 7		
334.	Rudna	budynek gospodarczy	pl. Kościelny 7		
335.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Krochmalna 1		
336.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Krochmalna 3		
337.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. 1-ego Maja 1		
338.	Rudna	budynki gospodarcze	ul. 1-ego Maja 1		
339.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. 1-ego Maja 2		
340.	Rudna	budynek mieszkalny, obecnie ośrodek zdrowia	ul. 1-ego Maja 3		
341.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. 1-ego Maja 6		
342.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Młynarska 1		
343.	Rudna	budynek gospodarczy	ul. Młynarska 1		
344.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Parkowa 5		
345.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Parkowa 9		
346.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Piaskowa 1		
347.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Piaskowa 4		
348.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Piaskowa 6		
349.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Piaskowa 8		
350.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 2		
351.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 3		
352.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 4		
353.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 5		
354.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 6		
355.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 7		
356.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 8		
357.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 11		
358.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 10		
359.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 15		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
360.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 16		
361.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polkowicka 20		
362.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polna 2		
363.	Rudna	budynek gospodarczy	ul. Polna 2		
364.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Polna 4		
365.	Rudna	budynek gospodarczy	ul. Polna 2, 4		
366.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 1		
367.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 3		
368.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 4		
369.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 6		
370.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 7		
371.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 9		
372.	Rudna	kuźnia	ul. Ścinawska 10		
373.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 11		
374.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 12		
375.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 14		
376.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 16		
377.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 17		
378.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Ścinawska 21		
379.	Rudna	budynek mieszkalny	ul. Wesoła 5		
380.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 1		
381.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 2		
382.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 3		
383.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 5		
384.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 7		
385.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 8		
386.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 9		
387.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 12		
388.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 13		
389.	Rudna	budynek mieszkalny	pl. Zwycięstwa 14		
390.	Rudna	dworzec kolejowy	ul. Kolejowa		
391.	Rudna	młyn wraz z budynkiem gospodarczym	ul. Cicha 14		
392.	Rudna	młyn z domem mieszkalnym	ul. Witosa 12		
393.	Rynarcice	kościół filialny pw. Św. Marcina		A/2391/544/L	14-04-1981
394.	Rynarcice	cmentarz kościelny			
395.	Rynarcice	mur otaczający cmentarz kościelny			
396.	Rynarcice	pałac		A/3302/641/L	18-04-1983
397.	Rynarcice	oficyna I		A/3302/641/L	18-04-1983
398.	Rynarcice	oficyna II		A/3302/641/L	18-04-1983
399.	Rynarcice	chlew		A/3302/641/L	18-04-1983
400.	Rynarcice	cielętnik		A/3302/641/L	18-04-1983
401.	Rynarcice	obora		A/3302/641/L	18-04-1983
402.	Rynarcice	park		A/3303/628/L	11-05-1982

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
403.	Rynarcice	aleja	przy drodze ze wsi do stacji kolejowej oraz aleja prostopadła do niej		
404.	Rynarcice	aleja	prowadząca do wsi od południa i aleja kasztanowców wych. od wsi na północ do folwarku w kier. szkoły		
405.	Rynarcice	budynek mieszkalny, kolejowy - PKP	1		
406.	Rynarcice	budynek mieszkalny	3		
407.	Rynarcice	budynek mieszkalny	7		
408.	Rynarcice	budynek mieszkalny	9		
409.	Rynarcice	budynek mieszkalny	11		
410.	Rynarcice	budynek mieszkalny	12		
411.	Rynarcice	budynek mieszkalny	14		
412.	Rynarcice	budynek mieszkalny	16		
413.	Rynarcice	budynek mieszkalny	18		
414.	Rynarcice	budynek gospodarczy	24		
415.	Rynarcice	budynek mieszkalno-gospodarczy	25		
416.	Rynarcice	budynek mieszkalny	32		
417.	Stara Rudna	kościół (nieużytkowany)		A/2454/1512	27-01-1966
418.	Stara Rudna	cmentarz kościelny			
419.	Stara Rudna	mur otaczający cmentarz kościelny			
420.	Stara Rudna	pałac /ruina/		A/3356/1511	27-01-1966
421.	Stara Rudna	park		A/3357/460/L	17-07-1976
422.	Stara Rudna	budynek mieszkalny	9		
423.	Stara Rudna	budynek mieszkalny	19		
424.	Studzionki	kapliczka drożna I			
425.	Studzionki	kapliczka drożna II			
426.	Studzionki	budynek mieszkalny	3		
427.	Studzionki	budynek mieszkalny	5		
428.	Studzionki	budynek mieszkalny	6		
429.	Studzionki	budynek mieszkalny	9		
430.	Studzionki	budynek mieszkalny	12		
431.	Studzionki	budynek mieszkalny	15		
432.	Studzionki	budynek mieszkalny	16		
433.	Studzionki	budynek mieszkalny	17		
434.	Studzionki	budynek stacji transformatorowej			
435.	Toszowice	dwór			
436.	Toszowice	oficyna mieszkalna			
437.	Toszowice	wozownia			
438.	Toszowice	budynek gospodarczy I			
439.	Toszowice	budynek gospodarczy II			
440.	Toszowice	budynek gospodarczy III			
441.	Toszowice	budynek mieszkalny	17		

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
442.	Toszowice	budynek mieszkalny	18		
443.	Toszowice	budynek mieszkalny	19		
444.	Toszowice	budynek gospodarczy	22		
445.	Toszowice	budynek gospodarczy	28		
446.	Toszowice	budynek gospodarczy	29		
447.	Toszowice	budynek mieszkalny	31		
448.	Toszowice	budynek mieszkalny	35		
449.	Toszowice	stodoła	35		
450.	Toszowice	budynek mieszkalny	36		
451.	Toszowice	budynek mieszkalny	37		
452.	Toszowice	budynek mieszkalny	38		
453.	Toszowice	budynek gospodarczy	38		
454.	Toszowice	budynek mieszkalny	39		
455.	Toszowice	budynek mieszkalny	40		
456.	Toszowice	remiza straży pożarnej	41		
457.	Toszowice	budynek mieszkalno-gospodarczy	42		
458.	Toszowice	budynek mieszkalny	43		
459.	Toszowice	budynek gospodarczy	43		
460.	Toszowice	budynek mieszkalny	45		
461.	Toszowice	budynek mieszkalny	46		
462.	Toszowice	budynek gospodarczy	46		
463.	Toszowice	stodoła	47		
464.	Toszowice	budynek gospodarczy	62		
465.	Toszowice	budynek stacji transformatorowej			
466.	Wądroże	budynek mieszkalno-gospodarczy	14		
467.	Wądroże	budynek mieszkalno-gospodarczy	15		
468.	Wądroże	budynek mieszkalno-gospodarczy	16		
469.	Wądroże	budynek mieszkalno-gospodarczy	17		
470.	Wądroże	budynek mieszkalno-gospodarczy	18		
471.	Wądroże	budynek mieszkalno-gospodarczy	36		
472.	Wądroże	budynek stacji transformatorowej			
473.	Wysokie	budynek mieszkalny	14		
474.	Wysokie	stodoła	14		
475.	Wysokie	stodoła	14		
476.	Wysokie	park		A/3423/619/L	11-03-1982
477.	Wysokie	budynek mieszkalny	3		
478.	Wysokie	budynek mieszkalny	6		
479.	Wysokie	budynek mieszkalny	17		
480.	Wysokie	budynek gospodarczy	17		
481.	Wysokie	budynek mieszkalny	21		
482.	Wysokie	budynek gospodarczy	21		
483.	Wysokie	budynek mieszkalny	22		
484.	Wysokie	budynek mieszkalny	27		
485.	Wysokie	budynek mieszkalny	28		

źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu Delegatura w Legnicy http://wosoz.ibip.wroc.pl.

Zasady ochrony obiektów zabytkowych z gminy Rudna zawarto w rozdziale nr 19 „Zasady ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego”.

7.3. Stanowiska archeologiczne.

Wykaz stanowisk archeologicznych występujących na terenie gminy Rudna opracowano na podstawie dokumentacji zgromadzonej w ramach ogólnopolskiej akcji pod nazwą Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Dotychczas na obszarze gminy Rudna zidentyfikowano 584 stanowiska (zabytki) archeologiczne. Występują one na dziewięciu obszarach AZP: 69-22, 70-21, 70-22, 70-23, 71-21, 71-22, 71-23, 72-21 oraz 72-22, w następujących miejscowościach: Chobienia (55), Gawrony (51), Naroczyce (37), Orsk i Olszany (po 35), Nieszczyce (34), Radoszyce (32), Wądroże (31), Studzionki (29), Rudna i Brodowice (po 23), Koźlice (21), Górzyn (18), Mleczno i Toszowice (po 16), Kliszów i Chełm (po 15), Wysokie (14), Juszowice i Stara Rudna (po 13), Kębłów, Rynarcice (po 11), Brodów (10), Ciechłowice (9), Gwizdanów (8), Pielgrzymów – nie istniejący, Miłogoszcz i Bytków (po 3). Rozmieszczenie stanowisk archeologicznych wykazuje cechy regularności. Wyjątek stanowi obszar między miejscowościami Kębłów, Wysokie, Miłogoszcz i Naroczyce, gdzie nie stwierdzono obecności reliktów osadnictwa.

Zawartość stanowisk archeologicznych, stanowiąca przedmiot ochrony, to różnego rodzaju relikty przeszłości. Ze względu na ich rodzaj na obszarze gminy Rudna wyróżnia się następujące typy obiektów archeologicznych: ślad osadnictwa, osada, cmentarzysko, punkt osadniczy, cmentarzysko całopalne, cmentarzysko szkieletowe, cmentarzysko kurhanowe, obozowisko, grodzisko, kościół, założenie obronne, osada hutnicza, źródło kultowe, skarb oraz grodzisko stożkowate.

Stanowiska typu: cmentarzysko, grodzisko, osada, punkt osadniczy, skarb czy założenie obronne tworzą pozostałości po danym obiekcie, zespole osadniczym lub przedmiocie. Natomiast obiekty archeologiczne typu ślad osadnictwa stanowią pozostałości po działalności człowieka, obejmując np.: fragmenty naczyń, narzędzi, pieniądze itp. Ponadto stanowiska archeologiczne można podzielić na tzw. płaskie – głównie pozostałości osad, cmentarzyska i znaleziska luźne oraz posiadające własną formę terenową – grodziska, kurhany.

Spośród zidentyfikowanych na obszarze gminy Rudna stanowisk archeologicznych najliczniej występują ślady osadnictwa (568), co stanowi nieco ponad połowę (około 55%) wszystkich znalezisk. Ponadto udokumentowano: osady (279), punkty osadnicze (63), cmentarzyska ciałopalne (24), cmentarzyska (17), grodziska (14), cmentarzyska szkieletowe (10), obozowiska (4), grodziska stożkowate (3), skarby, osady hutnicze (2) oraz pojedyncze: założenie obronne, cmentarzysko kurhanowe, kościół, osada przygrodowa. Wykaz stanowisk

archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków przedstawiono w tabeli nr 7.3.1. Natomiast wykaz wszystkich udokumentowanych stanowisk archeologicznych z obszaru gminy Rudna wpisanych do ewidencji zabytków w tabeli nr 7.3.2.

Występujące na obszarze gminy Rudna stanowiska archeologiczne zakwalifikowano do trzech grup wielkości: o powierzchni do 0,01 ha, o powierzchni powyżej 0,01 ha do 0,5 ha oraz o powierzchni powyżej 0,5 ha. Ponadto w gminie Rudna występują stanowiska archeologiczne archiwalne o nieokreślonej powierzchni, których lokalizacja jest znana (i wówczas określona na rysunku studium) lub nieznana.

Stanowiska archeologiczne wskazane na rysunku Studium zostały już objęte ochroną poprzez wpisanie do ewidencji zabytków lub rejestru zabytków. Zasady ochrony stanowisk archeologicznych niewpisanych do rejestru zabytków określono w rozdziale nr 19 „Zasady ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego”.

Tabela 7.3.1. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, objęte ścisłą ochroną konserwatorską.

L.p.	**Nazwa miejscowości**	**Nr stanowiska**	**Nr rejestru**	**Data wpisu**
1.	Brodowice	3/75/70-22	63/85_386/Arch/68	08-08-1968
2.	Chobienia	3/78/70-23	11/85_23/Arch/64	16-06-1964
3.	Górzyn	4/49/71-22	9/85_20/Arch/64	16-06-1964
4.	Kliszów	2/20/72-22	7/85_13/Arch/64	15-04-1964
5.	Kliszów	5/32/72-22	21/85 79/Arch/64	06-11-1964
6.	Miłogoszcz	3/19/71-22	52/85_363/Arch/68	11-05-1968
7.	Naroczyce	5/17/71-23	51/85_362/Arch/68	11-05-1968
8.	Orsk	1/47/69-22	208/85_KZA-1-V 130/68	1-12-1968
9.	Radoszyce	4/26/70-23	54/85_367/Arch/68	1968
10.	Stara Rudna	7/28/71-21	4/85_8/Arch/64	1964
11.	Toszowice	1/52/72-21	50/85_342/Arch/68	2-08-1968
12.	Toszowice	2/53/72-21	49/85_341/Arch/68	2-08-1968

Tabela 7.3.2. Wykaz stanowisk archeologicznych z obszaru gminy Rudna (13.10.2010 r.).

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
1.	Brodowice	70-22	1/76	osada		wczesne średniowiecze
2.	Brodowice	70-22	2/64	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
3.	Brodowice	70-22	3/75	cmentarzysko	łużycka	
4.	Brodowice	70-22	4/62	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
				osada?	łużycka	
5.	Brodowice	70-22	5/63	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
6.	Brodowice	70-22	6/65	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
7.	Brodowice	70-22	7/66	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
8.	Brodowice	70-22	8/67	ślad osadnictwa		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
9.	Brodowice	70-22	9/68	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
10.	Brodowice	70-22	10/69	ślad osadnictwa		pradzieje
11.	Brodowice	70-22	11/70	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
12.	Brodowice	70-22	12/71	nieokreślona		
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
13.	Brodowice	70-22	13/72	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
14.	Brodowice	70-22	14/73	ślad osadnictwa		

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
15.	Brodowice	70-22	15/74	ślad osadnictwa		pradzieje
16.	Brodowice	70-22	16/77	punkt osadniczy		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
17.	Brodowice	70-22	17/78	punkt osadniczy		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
18.	Brodowice	70-22	18/79	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
19.	Brodowice	70-22	19/80	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
20.	Brodowice	70-22	20/81	punkt osadniczy		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
21.	Brodowice	70-22	21/82	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
22.	Brodowice	70-22	22/83	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
23.	Brodowice	70-22	23/123	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
24.	Brodów	71-21	1/34	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				osada	przeworska	okres wpływów rzymskich późny
				osada		pradzieje
25.	Brodów	71-21	2/35	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
				osada		
				osada	łużycka?	
26.	Brodów	71-21	3/36	ślad osadnictwa		pradzieje
27.	Brodów	71-21	4/37	ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XV
				osada		wczesne średniowiecze IX-X
				ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich późny
28.	Brodów	71-21	5/38	osada		wczesne średniowiecze X-XII
29.	Brodów	71-21	6/39	ślad osadnictwa		pradzieje
30.	Brodów	71-21	7/40	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich późny

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa		epoka kamienia-epoka brązu I
				osada		pradzieje
31.	Brodów	71-22	8/15	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
32.	Brodów	71-22	9/16	osada		późne średniowiecze
33.	Brodów	71-21	10/68	osada		późne średniowiecze
34.	Bytków	71-21	1/50	osada		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XIV
35.	Bytków	70-21	1/244	ślad osadnictwa	łużycka	
36.	Bytków	71-21	2/49	nieokreślona		
37.	Chełm	70-22	1/92	cmentarzysko	łużycka	
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
38.	Chełm	70-22	2/93	ślad osadnictwa	przeworska	
39.	Chełm	70-22	3/98	nieokreślona		wczesne średniowiecze
40.	Chełm	70-22	4/84	osada		późne średniowiecze
41.	Chełm	70-22	5/85	punkt osadniczy		późne średniowiecze
42.	Chełm	70-22	6/86	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
43.	Chełm	70-22	7/87	ślad osadnictwa		okres nowożytny
44.	Chełm	70-22	8/88	ślad osadnictwa		pradzieje
45.	Chełm	70-22	9/89	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa	łużycka	
46.	Chełm	70-22	10/90	nieokreślona		
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
47.	Chełm	70-22	11/91	ślad osadnictwa	łużycka	
48.	Chełm	70-22	12/94	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
49.	Chełm	70-22	13/95	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
50.	Chełm	70-22	14/96	osada		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
51.	Chełm	70-22	15/97	punkt osadniczy		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
52.	Chobienia	71-23	49/1	cmentarzysko ciałopalne		okres wpływów rzymskich III ne
53.	Chobienia	71-23	50/2	ślad osadnictwa		okres nowożytny
54.	Chobienia	71-23	52/3	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	epoka brązu II-V-halsztat
55.	Chobienia	71-23	51/4	cmentarzysko szkieletowe		epoka brązu II
56.	Chobienia	71-23	41/5	osada		późne średniowiecze XIV-XV
				osada	przeworska	okres wpływów rzymskich faza C
				osada	łużycka	epoka brązu II-V-halsztat
57.	Chobienia	71-23	42/6	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
58.	Chobienia	71-23	43/7	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
59.	Chobienia	71-23	44/8	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
60.	Chobienia	71-23	45/9	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
61.	Chobienia	71-23	46/10	osada		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
62.	Chobienia	71-23	47/11	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
63.	Chobienia	71-23	48/12	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				osada		wczesne średniowiecze IX-X
				osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
64.	Chobienia	71-23	54/55	osada	łużycka	epoka brązu
				osada		okres wpływów rzymskich
				osada		wczesne średniowiecze
65.	Chobienia	71-23	17/56	osada	kultura ceramiki wstęgowej	neolit
66.	Chobienia	70-23	18/64	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				cmentarzysko	przeworska	
				cmentarzysko	łużycka	
				obozowisko		neolit młodszy
67.	Chobienia	70-23	19/65	osada		wczesne średniowiecze
68.	Chobienia	70-23	20/66	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
69.	Chobienia	70-23	21/67	ślad osadnictwa	przeworska?	
70.	Chobienia	70-23	22/68	osada		pradzieje
				osada	przeworska	
71.	Chobienia	70-23	23/69	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
72.	Chobienia	70-23	24/70	ślad osadnictwa	przeworska	
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
73.	Chobienia	70-23	25/71	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
74.	Chobienia	70-23	26/72	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa	łużycka	
75.	Chobienia	70-23	27/73	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
76.	Chobienia	70-23	4/74	osada		wczesne średniowiecze
77.	Chobienia	70-23	6/117	ślad osadnictwa		pradzieje
				osada		wczesne średniowiecze
				cmentarzysko	łużycka	nieokreślona
				ślad osadnictwa		mezolit/neolit
78.	Chobienia	70-23	6/75	ślad osadnictwa		mezolit/neolit
				cmentarzysko	łużycka	nieokreślona
				osada		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
79.	Chobienia	70-23	28/76	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa		mezolit/neolit
80.	Chobienia	70-23	29/77	osada		wczesne średniowiecze
81.	Chobienia	70-23	3/78	grodzisko		wczesne średniowiecze X-XII
82.	Chobienia	70-23	30/79	osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
83.	Chobienia	70-23	10/80	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada		epoka brązu
				osada		neolit
				obozowisko		mezolit
84.	Chobienia	70-23	11/81	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				cmentarzysko	łużycka?	nieokreślona
85.	Chobienia	70-23	31/82	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				cmentarzysko?	przeworska	
				osada?	łużycka	
				ślad osadnictwa		neolit schyłkowy?
				ślad osadnictwa	kultura amfor kulistych	neolit
86.	Chobienia	70-23	12/83	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	nieokreślona
				osada	łużycka	nieokreślona
				ślad osadnictwa		epoka brązu wczesna?
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
87.	Chobienia	70-23	32/84	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				cmentarzysko	przeworska	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
88.	Chobienia	70-23	33/85	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
89.	Chobienia	70-23	7/86	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
90.	Chobienia	70-23	8/87	osada	łużycka	nieokreślona
91.	Chobienia	70-23	14/88	osada	łużycka	
92.	Chobienia	70-23	34/89	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
93.	Chobienia	70-23	35/90	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
94.	Chobienia	70-23	36/91	ślad osadnictwa	przeworska	
95.	Chobienia	70-23	37/92	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	przeworska	
96.	Chobienia	70-23	38/93	ślad osadnictwa		późne średniowiecze

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
97.	Chobienia	70-23	15/94	osada	łużycka	
98.	Chobienia	70-23	39/95	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada?	łużycka?	
99.	Chobienia	70-23	40/96	osada		pradzieje
100.	Chobienia	70-23	13/97	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	łużycka	nieokreślona
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
101.	Chobienia	70-23	16/98	cmentarzysko szkieletowe		
102.	Chobienia	70-23	1/99	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	epoka brązu
103.	Chobienia	70-23	9/100	osada		późne średniowiecze/okres nowożytny
104.	Chobienia	70-23	17/101	osada		okres wpływów rzymskich
105.	Chobienia	70-23	5/102	osada		późne średniowiecze
106.	Chobienia	70-23	53/104	Kościół św. Idziego		późne średniowiecze-okres nowożytny XIII-XVI
107.	Ciechłowice	72-23	1/1	osada		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich
108.	Ciechłowice	72-23	2/2	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
109.	Ciechłowice	72-23	3/3	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
110.	Ciechłowice	72-23	4/4	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
111.	Ciechłowice	72-23	8/45	osada		wczesne średniowiecze
112.	Ciechłowice	72-23	9/46	osada	łużycka	wczesne średniowiecze
113.	Ciechłowice	71-23	5/52	osada	łużycka	epoka brązu III-IV
114.	Ciechłowice	71-23	6/53	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
115.	Ciechłowice	71-23	7/54	ślad osadnictwa		pradzieje
116.	Gawrony	70-22	1/41	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
				ślad osadnictwa		epoka brązu wczesna
117.	Gawrony	70-22	2/42	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
118.	Gawrony	70-22	3/43	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa	łużycka	
119.	Gawrony	70-22	4/44	punkt osadniczy		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
120.	Gawrony	70-22	5/45	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
121.	Gawrony	70-22	6/46	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
122.	Gawrony	70-22	7/47	punkt osadniczy		pradzieje
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
123.	Gawrony	70-22	8/48	punkt osadniczy		późne średniowiecze
124.	Gawrony	70-22	9/49	cmentarzysko szkieletowe		
125.	Gawrony	70-22	10/50	ślad osadnictwa		epoka brązu
126.	Gawrony	70-21	11/203	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
127.	Gawrony	70-21	12/243	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu-halsztat
128.	Gawrony	70-21	13/204	osada		późne średniowiecze
129.	Gawrony	70-21	14/205	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
130.	Gawrony	70-21	15/206	osada	łużycka	epoka brązu II-V-halsztat
131.	Gawrony	70-21	16/207	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				osada		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze faza D
132.	Gawrony	70-21	17/208	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
133.	Gawrony	70-21	15/209	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
134.	Gawrony	70-21	16/210	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
135.	Gawrony	70-21	17/211	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
136.	Gawrony	70-21	18/212	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
137.	Gawrony	70-21	19/213	punkt osadniczy		pradzieje
138.	Gawrony	70-21	20/214	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa		pradzieje
139.	Gawrony	70-21	21/215	ślad osadnictwa	łużycka?	
140.	Gawrony	70-21	22/216	ślad osadnictwa		pradzieje
141.	Gawrony	70-21	23/217	punkt osadniczy		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
142.	Gawrony	70-21	24/218	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
143.	Gawrony	70-21	28/219	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
144.	Gawrony	70-21	25/220	ślad osadnictwa		pradzieje
145.	Gawrony	70-21	16/221	ślad osadnictwa	przeworska	
146.	Gawrony	70-21	27/222	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
147.	Gawrony	70-21	28/223	ślad osadnictwa		pradzieje
148.	Gawrony	70-21	29/224	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				punkt osadniczy	łużycka	
149.	Gawrony	70-21	30/225	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
150.	Gawrony	70-21	31/226	ślad osadnictwa	łużycka	
151.	Gawrony	70-21	32/227	ślad osadnictwa	łużycka	
152.	Gawrony	70-21	35/230	ślad osadnictwa		pradzieje
153.	Gawrony	70-21	37/228	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
154.	Gawrony	70-21	38/229	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				punkt osadniczy	przeworska	
155.	Gawrony	70-21	40/231	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	łużycka	
156.	Gawrony	70-21	37/232	ślad osadnictwa		
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
157.	Gawrony	70-21	38/233	ślad osadnictwa		pradzieje
158.	Gawrony	70-21	39/234	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
159.	Gawrony	70-21	40/235	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
160.	Gawrony	70-21	41/236	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
161.	Gawrony	70-21	42/237	ślad osadnictwa	przeworska	
162.	Gawrony	70-21	43/238	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
163.	Gawrony	70-21	44/239	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	łużycka?	
164.	Gawrony	70-21	45/240	nieokreślona		
				osada		wczesne średniowiecze
165.	Gawrony	70-21	46/241	ślad osadnictwa		pradzieje
				osada		wczesne średniowiecze
166.	Gawrony	70-21	47/242	ślad osadnictwa	przeworska	
167.	Górzyn	71-23	1/49	ślad osadnictwa		
				grodzisko stożkowate		późne średniowiecze
168.	Górzyn	71-23	2/50	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				punkt osadniczy		pradzieje
169.	Górzyn	71-23	3/51	osada	łużycka	
170.	Górzyn	71-22	4/49	grodzisko stożkowate		późne średniowiecze
171.	Górzyn	71-22	5/50	ślad osadnictwa		epoka brązu II-V-halsztat
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				punkt osadniczy		pradzieje
172.	Górzyn	71-22	6/51*	ślad osadnictwa		epoka kamienia

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				osada	łużycka	
173.	Górzyn	71-22	7/52*	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	
174.	Górzyn	71-22	8/53	osada	łużycka	epoka brązu V-halsztat C
175.	Górzyn	71-22	9/54	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
176.	Górzyn	71-22	10/55	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
177.	Górzyn	71-22	11/56	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
178.	Górzyn	71-22	12/57	ślad osadnictwa	łużycka	
179.	Górzyn	71-22	13/58	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
180.	Górzyn	71-22	14/59	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
181.	Górzyn	71-22	15/60	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
182.	Górzyn	71-22	16/61	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
183.	Górzyn	71-22	18/63	założenie obronne		średniowiecze
184.	Górzyn	71-22	19/64	osada	łużycka	epoka brązu V
				osada		późne średniowiecze XIV-XV
185.	Gwizdanów	71-21	1/48	ślad osadnictwa		epoka kamienia-epoka brązu I
186.	Gwizdanów	71-21	3/41	osada		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze VI-1 poł.X
187.	Gwizdanów	71-21	4/42	ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich II-III NE
188.	Gwizdanów	71-21	5/43	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze VI-1 poł.X
				osada	łużycka	epoka brązu III-V
189.	Gwizdanów	71-21	6/44	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze VI-1 poł.X
				ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich
				osada		pradzieje
190.	Gwizdanów	71-21	7/45	ślad osadnictwa		okres nowożytny
191.	Gwizdanów	71-21	8/46	ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł.XIII-XV
				osada?	łużycka	epoka brązu V-halsztat
				osada?		pradzieje
192.	Gwizdanów	71-21	9/47	osada		późne średniowiecze XIV-XV

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
193.	Juszowice	72-21	1/9	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
194.	Juszowice	72-21	2/17	ślad osadnictwa		epoka brązu II-halsztat
195.	Juszowice	72-21	3/14	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		okres wpływów rzymskich?
				ślad osadnictwa		epoka brązu II-halsztat
196.	Juszowice	72-21	6/10	ślad osadnictwa		epoka brązu II-halsztat
197.	Juszowice	72-21	8/11	cmentarzysko szkieletowe		późne średniowiecze
198.	Juszowice	72-21	4/12	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		epoka brązu II-halsztat
199.	Juszowice	72-21	6/13	grodzisko		późne średniowiecze
200.	Juszowice	72-21	7/15	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
201.	Juszowice	72-21	9/16	cmentarzysko szkieletowe		późne średniowiecze
202.	Juszowice	72-21	10/18	ślad osadnictwa		epoka brązu II-halsztat
203.	Juszowice	72-21	11/19	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				punkt osadniczy		pradzieje
204.	Juszowice	72-21	12/20	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
205.	Juszowice	72-21	13/21	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
206.	Kębłów	70-22	1/60	nieokreślona		
207.	Kębłów	70-22	2/58	osada		
208.	Kębłów	70-22	3/51	osada		wczesne średniowiecze
209.	Kębłów	70-22	4/52	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
210.	Kębłów	70-22	5/53	ślad osadnictwa		pradzieje
211.	Kębłów	70-22	6/54	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
212.	Kębłów	70-22	7/55	osada	przeworska	
213.	Kębłów	70-22	8/56	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
214.	Kębłów	70-22	9/57	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
215.	Kębłów	70-22	10/59	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
216.	Kębłów	70-22	11/61	nieokreślona		wczesne średniowiecze
217.	Kliszów	72-22	3/19	osada		wczesne średniowiecze faza STARSZA
				osada		pradzieje

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				osada	przeworska	laten II-I PNE
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	łużycka	
218.	Kliszów	72-22	2/20	nieokreślona		wczesne średniowiecze faza młodsza
				grodzisko		wczesne średniowiecze
				grodzisko		średniowiecze XIII
219.	Kliszów	71-22	5/20	grodzisko		średniowiecze XIII
220.	Kliszów	71-22	6/21*	ślad osadnictwa		epoka brązu
221.	Kliszów	71-22	7/22*	cmentarzysko		epoka brązu
222.	Kliszów	71-22	8/23*	osada		wczesne średniowiecze
				osada		epoka brązu
223.	Kliszów	71-22	9/24*	osada		wczesne średniowiecze
224.	Kliszów	71-22	10/25*	grodzisko		późne średniowiecze
225.	Kliszów	71-22	11/26	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
226.	Kliszów	71-22	12/27	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
				osada		wczesne średniowiecze XI-XII
227.	Kliszów	71-22	13/28	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
228.	Kliszów	71-22	14/29	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
229.	Kliszów	71-22	15/30	osada		późne średniowiecze XIV-XV
230.	Kliszów	72-22	4/31	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
231.	Kliszów	72-22	5/32	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza starsza
				ślad osadnictwa		pradzieje
232.	Koźlice	72-21	1/22	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu II-halsztat
233.	Koźlice	72-21	2/23	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu II-halsztat
234.	Koźlice	72-21	3/24	nieokreślona		
235.	Koźlice	72-21	4/25	osada		epoka brązu II-halsztat
236.	Koźlice	72-21	5/26	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
				punkt osadniczy	łużycka	
237.	Koźlice	72-21	6/27	punkt osadniczy		epoka brązu V-halsztat
238.	Koźlice	72-21	7/28	osada		epoka brązu II-halsztat
239.	Koźlice	72-21	8/29	nieokreślona		

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
240.	Koźlice	72-21	9/30	osada		epoka brązu II-halsztat
241.	Koźlice	72-21	10/31	osada		epoka brązu II-halsztat
242.	Koźlice	72-21	11/32	osada	łużycka	
243.	Koźlice	72-21	12/33	grodzisko		późne średniowiecze
244.	Koźlice	72-21	13/34	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu II-halsztat
245.	Koźlice	72-21	14/35	ślad osadnictwa		późne średniowiecze-okres nowożytny XV-XVII
				ślad osadnictwa		pradzieje
				punkt osadniczy		epoka brązu IV-halsztat
246.	Koźlice	72-21	15/36	osada		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
247.	Koźlice	72-21	16/37	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
248.	Koźlice	72-21	17/38	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
249.	Koźlice	72-21	18/39	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
250.	Koźlice	72-21	19/63	osada	łużycka	
251.	Koźlice	72-21	20/64*	ślad osadnictwa		laten-okres wpływów rzymskich I pne-III ne
252.	Koźlice	72-21	21/65*	cmentarzysko?	łużycka	epoka brązu II/III
253.	Miłogoszcz	71-22	1/17	ślad osadnictwa		epoka kamienia
254.	Miłogoszcz	71-22	2/18	cmentarzysko ciałopalne		laten
255.	Miłogoszcz	71-22	3/19	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich II-III ne
				cmentarzysko ciałopalne	łużycka	epoka brązu II-V-halsztat
256.	Mleczno	72-21	1/40	cmentarzysko ciałopalne		laten
257.	Mleczno	72-21	2/41	osada		wczesne średniowiecze X-XIII
				osada		późne średniowiecze
258.	Mleczno	72-21	3/71*	ślad osadnictwa	pomorska	
259.	Mleczno	72-21	4/42	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu II-halsztat
260.	Mleczno	72-21	5/43	osada	łużycka	
261.	Mleczno	72-21	6/44	nieokreślona		
262.	Mleczno	72-21	7/45	ślad osadnictwa		epoka brązu II-halsztat
263.	Mleczno	72-21	8/46	ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł.XIII-XIV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze IX-1 poł.X
264.	Mleczno	72-21	9/47	ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł.XIII-XIV
265.	Mleczno	72-21	10/48	ślad osadnictwa	łużycka?	

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
266.	Mleczno	72-21	11/49	punkt osadniczy	łużycka	
				ślad osadnictwa		neolit?
267.	Mleczno	72-21	12/50	punkt osadniczy		pradzieje
				osada	łużycka	
268.	Mleczno	72-21	13/51	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł.XIII-XIV
269.	Mleczno	72-21	14/62	osada		późne średniowiecze
270.	Mleczno	72-21	15/69*	ślad osadnictwa		laten-okres wpływów rzymskich I pne-III ne
271.	Mleczno	72-21	16/70*	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
272.	Naroczyce	71-23	1/13	ślad osadnictwa		epoka kamienia
273.	Naroczyce	71-23	2/14	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				cmentarzysko ciałopalne		okres wpływów rzymskich
274.	Naroczyce	71-23	3/15*	ślad osadnictwa		epoka kamienia
275.	Naroczyce	71-23	4/16	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
276.	Naroczyce	71-23	5/17	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				cmentarzysko ciałopalne	łużycka	epoka brązu III-V-halsztat
277.	Naroczyce	71-23	6/18	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
278.	Naroczyce	71-23	7/19	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
279.	Naroczyce	71-23	8/20	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
280.	Naroczyce	71-23	9/21	ślad osadnictwa		pradzieje
281.	Naroczyce	71-23	10/22	osada		wczesne średniowiecze XI-XIII
				ślad osadnictwa		pradzieje
				osada	przeworska	
282.	Naroczyce	71-23	11/23	osada	łużycka	
283.	Naroczyce	71-23	12/24	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze X-XI
				ślad osadnictwa		pradzieje
284.	Naroczyce	71-23	13/25	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
285.	Naroczyce	71-23	14/26	ślad osadnictwa		pradzieje
286.	Naroczyce	71-23	15/27	osada	łużycka	
287.	Naroczyce	71-23	16/28	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
288.	Naroczyce	71-23	17/29	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
289.	Naroczyce	71-23	18/30	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
290.	Naroczyce	71-23	19/31	osada		późne średniowiecze XIV-XV
291.	Naroczyce	71-23	20/32	punkt osadniczy		pradzieje
292.	Naroczyce	71-23	21/33	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze X-XI
				osada	łużycka	
293.	Naroczyce	71-23	22/34	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
294.	Naroczyce	71-23	23/35	ślad osadnictwa		pradzieje
295.	Naroczyce	71-23	24/36	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
296.	Naroczyce	71-23	25/37	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
297.	Naroczyce	71-23	26/38	osada		późne średniowiecze XIV-XV
298.	Naroczyce	71-23	27/39	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
299.	Naroczyce	71-22	28/40	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
300.	Naroczyce	71-22	29/41	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
301.	Naroczyce	71-23	30/42	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
302.	Naroczyce	71-23	31/43	ślad osadnictwa		pradzieje
303.	Naroczyce	71-23	32/44	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
304.	Naroczyce	71-23	33/45	osada		późne średniowiecze XIV-XV
305.	Naroczyce	71-23	34/46	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
306.	Naroczyce	71-23	36/48	punkt osadniczy		pradzieje
307.	Naroczyce	71-22	37/62	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
308.	Naroczyce	71-23	45/47	osada	łużycka	epoka brązu V-halsztat
309.	Nieszczyce	70-22	1/101	ślad osadnictwa		epoka kamienia
310.	Nieszczyce	70-22	2/113	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	łużycka	
311.	Nieszczyce	70-23	3/51	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
312.	Nieszczyce	70-23	24/52	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
313.	Nieszczyce	70-23	5/53	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
314.	Nieszczyce	70-23	6/54	ślad osadnictwa		

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				ślad osadnictwa		neolit schyłkowy-epoka brązu wczesna
315.	Nieszczyce	70-23	7/55	ślad osadnictwa		neolit schyłkowy-epoka brązu wczesna
316.	Nieszczyce	70-23	8/56	ślad osadnictwa		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		neolit schyłkowy-epoka brązu wczesna
				ślad osadnictwa	kultura ceramiki sznurkowej	
317.	Nieszczyce	70-23	9/57	ślad osadnictwa	przeworska	
318.	Nieszczyce	70-23	10/58	ślad osadnictwa		pradzieje
				osada	przeworska	
319.	Nieszczyce	70-23	11/59	osada hutnicza		pradzieje
320.	Nieszczyce	70-23	12/60	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
321.	Nieszczyce	70-23	13/61	ślad osadnictwa		pradzieje
322.	Nieszczyce	70-23	14/62	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
323.	Nieszczyce	70-23	15/63	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	łużycka?	
324.	Nieszczyce	70-22	16/99	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	łużycka	
325.	Nieszczyce	70-22	17/100	ślad osadnictwa		PALEOLIT schyłkowy
326.	Nieszczyce	70-22	18/102	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa	przeworska	
327.	Nieszczyce	70-22	19/103	ślad osadnictwa		pradzieje
328.	Nieszczyce	70-22	20/104	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
329.	Nieszczyce	70-22	21/105	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
330.	Nieszczyce	70-22	22/106	ślad osadnictwa		okres nowożytny

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
331.	Nieszczyce	70-22	23/107	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
332.	Nieszczyce	70-22	24/108	punkt osadniczy		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
333.	Nieszczyce	70-22	25/109	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
334.	Nieszczyce	70-22	26/110	ślad osadnictwa		pradzieje
335.	Nieszczyce	70-22	27/111	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
336.	Nieszczyce	70-22	28/112	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
337.	Nieszczyce	70-22	29/114	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
338.	Nieszczyce	70-22	30/115	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
339.	Nieszczyce	70-22	31/116	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
340.	Nieszczyce	70-22	32/117	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
341.	Nieszczyce	70-22	33/118	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
342.	Nieszczyce	70-22	34/119	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
343.	Olszany	71-22	1/34	ślad osadnictwa		epoka kamienia
344.	Olszany	71-22	2/31	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu II-V-halsztat
345.	Olszany	72-22	4/18	cmentarzysko		wczesne średniowiecze
				cmentarzysko ciałopalne	łużycka	
346.	Olszany	72-22	5/21	osada		wczesne średniowiecze IX-X
				osada		wczesne średniowiecze
347.	Olszany	72-22	6/33	osada		późne średniowiecze XIII-XIV
				osada		wczesne średniowiecze faza starsza
				ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		epoka brązu II-V
348.	Olszany	72-22	7/34	osada		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa		epoka kamienia

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
349.	Olszany	72-22	8/35	osada		wczesne średniowiecze VIII-IX
350.	Olszany	71-22	2/32	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
351.	Olszany	71-22	4/33	ślad osadnictwa		epoka brązu II-V-halsztat
352.	Olszany	71-22	21/35	cmentarzysko szkieletowe		wczesne średniowiecze
353.	Olszany	71-22	22/36	ślad osadnictwa		epoka kamienia
354.	Olszany	71-22	23/37*	osada		laten-wczesne średniowiecze
355.	Olszany	71-22	24/38*	osada hutnicza		wczesne średniowiecze
356.	Olszany	71-22	25/39	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
357.	Olszany	71-22	26/40	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
358.	Olszany	71-22	27/41	osada		wczesne średniowiecze XI-XII
359.	Olszany	71-22	28/42	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze IX-XI
				osada		późne średniowiecze XIV-XV
360.	Olszany	71-22	29/43	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze XII-XIII
361.	Olszany	71-22	30/44	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
362.	Olszany	71-22	31/45	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze X-XII
363.	Olszany	71-22	32/46	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze XI-XII
364.	Olszany	71-22	33/47	ślad osadnictwa		pradzieje
365.	Olszany	71-22	34/48	ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich II-III w
366.	Olszany	72-22	9/41	ślad osadnictwa		pradzieje
				osada		wczesne średniowiecze XI-XII
367.	Olszany	72-22	10/42	osada		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
				osada		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze IX-XI
368.	Olszany	72-22	11/43	osada		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze XII-XIII
369.	Olszany	72-22	12/44	osada		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
370.	Olszany	72-22	13/45	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze X-XII
371.	Olszany	72-22	14/46	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		pradzieje

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze XI-XII
372.	Olszany	72-22	15/47	ślad osadnictwa		pradzieje
373.	Olszany	72-22	16/48	osada		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich II-III ne
374.	Olszany	72-22	17/49	osada		późne średniowiecze XIV-XV
375.	Olszany	72-22	18/50	ślad osadnictwa	łużycka	
376.	Olszany	72-22	19/58	osada	przeworska	
377.	Olszany	72-22	20/59	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
378.	Orsk	70-22	7/2	ślad osadnictwa		okres nowożytny
379.	Orsk	70-22	6/3	cmentarzysko kurhanowe		
380.	Orsk	70-22	8/4	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
381.	Orsk	70-22	9/5	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
				osada?	łużycka	
382.	Orsk	70-22	4/6	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu/halsztat
383.	Orsk	70-22	10/7	osada		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
384.	Orsk	70-22	11/8	osada?		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
385.	Orsk	70-22	12/9	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada?	łużycka	
386.	Orsk	70-22	13/10	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				osada		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
387.	Orsk	70-22	37/11	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	epoka brązu-halsztat
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska?	
388.	Orsk	69-22	30/36	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
389.	Orsk	69-22	31/37	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	przeworska	

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
390.	Orsk	69-22	32/38	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	przeworska	
				ślad osadnictwa		okres nowożytny
391.	Orsk	69-22	33/39	punkt osadniczy		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
392.	Orsk	69-22	34/40	ślad osadnictwa	łużycka	
393.	Orsk	69-22	35/41	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
394.	Orsk	69-22	5/42	cmentarzysko szkieletowe		
395.	Orsk	69-22	36/43	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
396.	Orsk	69-22	2/44	ślad osadnictwa		epoka kamienia
397.	Orsk	69-22	3/45	ślad osadnictwa	łużycka	
398.	Orsk	69-22	15/46	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
399.	Orsk	69-22	1/47	grodzisko		wczesne średniowiecze
400.	Orsk	69-22	20/51	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
401.	Orsk	69-22	21/52	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				punkt osadniczy	łużycka	
402.	Orsk	69-22	22/53	ślad osadnictwa		pradzieje
403.	Orsk	69-22	23/54	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
404.	Orsk	69-22	24/55	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
405.	Orsk	69-22	25/56	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		pradzieje
406.	Orsk	69-22	26/57	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				osada		późne średniowiecze
407.	Orsk	69-22	27/58	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				osada	łużycka	
408.	Orsk	69-22	28/59	ślad osadnictwa		pradzieje
409.	Orsk	69-22	29/60	ślad osadnictwa		
				ślad osadnictwa	przeworska	
410.	Orsk	69-22	16/61	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
				osada	łużycka	
411.	Orsk	69-22	7/62	cmentarzysko	łużycka	halsztat-laten
412.	Orsk	70-22	14/120	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
413.	Pielgrzymów	71-20	1/1	cmentarzysko ciałopalne	pomorska	
414.	Pielgrzymów	71-20	20/8	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
415.	Pielgrzymów	71-21	5/58	skarb		halsztat C
416.	Radoszyce	70-23	5/20	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada		epoka brązu wczesna
				ślad osadnictwa		neolit
417.	Radoszyce	70-23	6/21	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		neolit
418.	Radoszyce	70-23	7/22	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
419.	Radoszyce	70-23	8/23	nieokreślona		
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				osada	łużycka	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
420.	Radoszyce	70-23	9/24	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				osada	łużycka	
421.	Radoszyce	70-23	10/25	ślad osadnictwa		późne średniowiecze, okres nowożytny
				ślad osadnictwa		pradzieje
422.	Radoszyce	70-23	4/26	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
423.	Radoszyce	70-23	11/27	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
424.	Radoszyce	70-23	12/28	ślad osadnictwa		mezolit-neolit
425.	Radoszyce	70-23	13/29	nieokreślona		
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
				ślad osadnictwa	kultura ceramiki wstęgowej	
426.	Radoszyce	70-23	14/30	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	kultura ceramiki wstęgowej	
427.	Radoszyce	70-23	15/31	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
428.	Radoszyce	70-23	16/32	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
429.	Radoszyce	70-23	17/33	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
				obozowisko		mezolit-neolit
430.	Radoszyce	70-23	18/34	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa	przeworska	
				ślad osadnictwa		epoka brązu wczesna
431.	Radoszyce	70-23	19/35	ślad osadnictwa		późne średniowiecze/okres nowożytny
432.	Radoszyce	70-23	20/36	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa	łużycka?	
433.	Radoszyce	70-23	21/37	grodzisko		epoka brązu wczesna
434.	Radoszyce	70-23	22/38	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
435.	Radoszyce	70-23	23/39	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
436.	Radoszyce	70-23	24/40	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
437.	Radoszyce	70-23	25/41	osada		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
438.	Radoszyce	70-23	26/42	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
				ślad osadnictwa	kultura pucharów lejkowatych	neolit
439.	Radoszyce	70-23	27/43	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada?	łużycka	
440.	Radoszyce	70-23	1/44	cmentarzysko ciałopalne		laten
441.	Radoszyce	70-23	28/45	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
442.	Radoszyce	70-23	29/46	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
443.	Radoszyce	70-23	2/47	ślad osadnictwa		epoka kamienia
444.	Radoszyce	70-23	30/48	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa		pradzieje
445.	Radoszyce	70-23	31/49	ślad osadnictwa		
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
446.	Radoszyce	70-23	3/50	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				cmentarzysko	łużycka	
				ślad osadnictwa		neolit
447.	Radoszyce	70-23	32/103	osada		wczesne średniowiecze X-XI
448.	Rudna	71-21	1/1	osada		epoka brązu II-halsztat
449.	Rudna	71-21	2/2	nieokreślona		
450.	Rudna	71-21	3/3	osada		późne średniowiecze XIV-XV
451.	Rudna	71-21	4/4	nieokreślona		
452.	Rudna	71-21	5/5	ślad osadnictwa		okres nowożytny
453.	Rudna	71-21	6/6	ślad osadnictwa		okres wpływów rzymskich
454.	Rudna	71-21	7/7*	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
455.	Rudna	71-21	8/8	osada		późne średniowiecze XIV-XV
456.	Rudna	71-21	9/9	ślad osadnictwa		pradzieje
				osada		późne średniowiecze 2 poł. XIII
457.	Rudna	71-21	10/10	osada		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XIV
458.	Rudna	71-21	11/11	ślad osadnictwa	łużycka?	epoka brązu
459.	Rudna	71-21	12/12	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
				osada		wczesne średniowiecze IX-X
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
460.	Rudna	71-21	13/13	osada		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XV
				osada		wczesne średniowiecze IX-XI
461.	Rudna	71-21	14/14	osada		późne średniowiecze XIV-XV
462.	Rudna	71-21	15/15	ślad osadnictwa	przeworska?	okres wpływów rzymskich?
				ślad osadnictwa		pradzieje
				punkt osadniczy		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XIV
463.	Rudna	71-21	16/16	osada		późne średniowiecze XIV-XV
464.	Rudna	71-21	17/17	ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
				osada	łużycka	epoka brązu
465.	Rudna	71-21	18/18	osada		wczesne średniowiecze XII-XIII
				osada		wczesne średniowiecze IX-X
466.	Rudna	71-21	19/19	osada		późne średniowiecze XIV-XV
467.	Rudna	71-21	20/20	ślad osadnictwa		pradzieje
				osada		późne średniowiecze XIV-XV

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				osada	łużycka	epoka brązu
468.	Rudna	71-21	21/21	ślad osadnictwa		pradzieje
469.	Rudna	71-21	22/69	ślad osadnictwa		
				punkt osadniczy		późne średniowiecze
				punkt osadniczy		pradzieje
470.	Rudna	71-21	15/70	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich
471.	Rynarcice	72-21	1/1	osada		późne średniowiecze
472.	Rynarcice	72-21	2/2	osada		wczesne średniowiecze
473.	Rynarcice	72-21	3/3	osada		późne średniowiecze
474.	Rynarcice	72-21	4/4	nieokreślona		
475.	Rynarcice	72-21	5/5	grodzisko		późne średniowiecze
476.	Rynarcice	72-21	6/6	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIII-XIV
477.	Rynarcice	72-21	7/7	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze VI-X
478.	Rynarcice	72-21	8/8	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIII-XIV
479.	Rynarcice	72-21	9/66*	osada	łużycka	
480.	Rynarcice	72-21	10/67*	ślad osadnictwa		laten-okres wpływów rzymskich I pne-III ne
481.	Rynarcice	72-21	11/68*	ślad osadnictwa		neolit
482.	Stara Rudna	71-21	1/22	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu II-halsztat
483.	Stara Rudna	71-21	2/23	cmentarzysko ciałopalne		
484.	Stara Rudna	71-21	3/24	nieokreślona		
485.	Stara Rudna	71-21	4/25	cmentarzysko szkieletowe		wczesne średniowiecze XI
486.	Stara Rudna	71-21	5/26	ślad osadnictwa		epoka kamienia-epoka brązu I
487.	Stara Rudna	71-21	6/27	grodzisko		późne średniowiecze
488.	Stara Rudna	71-21	7/28	grodzisko		wczesne średniowiecze VIII?-IX-X
489.	Stara Rudna	71-21	8/29	grodzisko		średniowiecze
490.	Stara Rudna	71-21	9/30	osada		średniowiecze
491.	Stara Rudna	71-21	10/31	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
492.	Stara Rudna	71-21	11/32	cmentarzysko szkieletowe		wczesne średniowiecze
493.	Stara Rudna	72-21	12/57	nieokreślona		
494.	Stara Rudna	71-21	13/33	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
				osada przygrodowa		wczesne średniowiecze IX-X

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
495.	Studzionki	70-22	1/17	ślad osadnictwa		epoka kamienia
496.	Studzionki	70-22	2/12	nieokreślona		
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
				ślad osadnictwa		mezolit/neolit
497.	Studzionki	70-22	3/13	ślad osadnictwa		pradzieje
498.	Studzionki	70-22	4/14	osada	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
				ślad osadnictwa		mezolit/neolit
499.	Studzionki	70-22	5/15	punkt osadniczy		późne średniowiecze/okres nowożytny
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
500.	Studzionki	70-22	6/16	ślad osadnictwa		późne średniowiecze/okres nowożytny
501.	Studzionki	70-22	7/18	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
502.	Studzionki	70-22	8/19	ślad osadnictwa	przeworska	
503.	Studzionki	70-22	9/20	osada		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
504.	Studzionki	70-22	10/21	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
505.	Studzionki	70-22	11/22	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
506.	Studzionki	70-22	12/23	punkt osadniczy		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
507.	Studzionki	70-22	13/24	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
508.	Studzionki	70-22	14/25	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
509.	Studzionki	70-22	15/26	ślad osadnictwa		pradzieje
				osada		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	łużycka	
510.	Studzionki	70-22	16/27	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
511.	Studzionki	70-22	17/28	ślad osadnictwa		późne średniowiecze

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
512.	Studzionki	70-22	18/29	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
513.	Studzionki	70-22	19/30	ślad osadnictwa		
				osada		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
514.	Studzionki	70-22	20/31	ślad osadnictwa		pradzieje
515.	Studzionki	70-22	21/32	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	
516.	Studzionki	70-22	22/33	ślad osadnictwa		
				punkt osadniczy	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
				ślad osadnictwa		epoka brązu wczesna?
517.	Studzionki	70-22	23/34	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		epoka kamienia
518.	Studzionki	70-22	24/35	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
519.	Studzionki	70-22	25/36	osada	przeworska	
520.	Studzionki	70-22	26/37	osada	przeworska	
				ślad osadnictwa	łużycka	
521.	Studzionki	70-22	27/38	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
522.	Studzionki	70-22	28/39	ślad osadnictwa		okres nowożytny
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
523.	Studzionki	70-22	29/40	nieokreślona		
				osada		późne średniowiecze
				osada		wczesne średniowiecze
				osada	przeworska	
				obozowisko		mezolit
524.	Toszowice	72-22	4/4	osada		późne średniowiecze XIV-XV
				osada	przeworska	
				osada		wczesne średniowiecze
				osada		okres wpływów rzymskich
				osada	łużycka	
525.	Toszowice	72-22	5/5	osada		późne średniowiecze XIII-XIV

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				osada		wczesne średniowiecze
526.	Toszowice	72-21	1/52	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu II-halsztat
527.	Toszowice	72-21	2/53	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu II-halsztat
528.	Toszowice	72-21	4/54	osada		pradzieje
				osada		późne średniowiecze XIV-XV
				osada		epoka brązu
				osada		halsztat
				osada		okres wpływów rzymskich
				osada		wczesne średniowiecze
529.	Toszowice	72-21	6/55	nieokreślona		
530.	Toszowice	72-21	7/56	grodzisko		późne średniowiecze
531.	Toszowice	72-21	8/58	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa	łużycka?	
532.	Toszowice	72-21	9/59	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze XI-XIII
533.	Toszowice	72-21	10/60	osada		wczesne średniowiecze X-XII
534.	Toszowice	72-21	11/61	ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
535.	Toszowice	72-21	12/72*	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
536.	Toszowice	72-21	13/73*	ślad osadnictwa		neolit
537.	Toszowice	72-21	22/74	osada	łużycka	epoka brązu
538.	Toszowice	72-22	21/146*	ślad osadnictwa		średniowiecze
539.	Toszowice	72-22	20/147*	ślad osadnictwa		epoka kamienia
540.	Wądroże	72-22	4/1	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
				osada	łużycka	
541.	Wądroże	72-22	2/2	ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich późny
				cmentarzysko ciałopalne	łużycka	
542.	Wądroże	72-22	3/3	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich późny
				skarb		wczesne średniowiecze
543.	Wądroże	72-22	5/22	ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
544.	Wądroże	72-22	6/23	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
545.	Wądroże	72-22	7/24	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
546.	Wądroże	72-22	8/25	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
547.	Wądroże	72-22	9/26	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
				ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich faza C2-C3
548.	Wądroże	72-22	10/27	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
549.	Wądroże	72-22	11/28	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich późny
550.	Wądroże	72-22	12/29	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
551.	Wądroże	72-22	13/30	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
552.	Wądroże	72-22	14/36	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze X-XI
553.	Wądroże	72-22	15/37	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
554.	Wądroże	72-22	16/38	osada		późne średniowiecze
				osada	łużycka	
555.	Wądroże	72-22	18/40	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				osada	łużycka	
556.	Wądroże	72-22	19/51	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza młodsza
				ślad osadnictwa		pradzieje
557.	Wądroże	72-22	30/70	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
558.	Wądroże	72-22	20/71	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
559.	Wądroże	72-22	21/75	osada		późne średniowiecze XIV-XV
				osada		wczesne średniowiecze faza młodsza
				osada		pradzieje
				osada	przeworska	okres wpływów rzymskich późny
560.	Wądroże	72-22	22/82	osada		późne średniowiecze XIV-XV
				osada		pradzieje
				osada	przeworska	

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia
				osada	łużycka	
561.	Wądroże	72-22	23/93	osada		późne średniowiecze XIV-XV
562.	Wądroże	72-22	24/101	osada		pradzieje
				osada	przeworska	laten II-I pne
563.	Wądroże	72-22	25/110	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
				ślad osadnictwa		pradzieje
564.	Wądroże	72-22	26/113	osada		późne średniowiecze XIV-XV
565.	Wądroże	72-22	31/116	osada		późne średniowiecze XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
566.	Wądroże	72-22	27/129	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
				ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
				osada		pradzieje
567.	Wądroże	72-22	28/142	osada		późne średniowiecze XIV-XV
568.	Wądroże	72-22	29/143	ślad osadnictwa		późne średniowiecze 2 poł. XIII-XIV
				ślad osadnictwa		pradzieje
569.	Wądroże	72-22	33/144*	ślad osadnictwa		epoka brązu
570.	Wądroże	72-22	32/145*	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
571.	Wysokie	71-22	1/1	cmentarzysko szkieletowe		późne średniowiecze
572.	Wysokie	71-22	2/2	cmentarzysko ciałopalne?		późne średniowiecze
573.	Wysokie	71-22	3/3	ślad osadnictwa		późne średniowiecze
574.	Wysokie	71-22	4/4	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
575.	Wysokie	71-22	5/5	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
576.	Wysokie	71-22	6/6	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV
577.	Wysokie	71-22	7/7	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV
578.	Wysokie	71-22	8/8	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
579.	Wysokie	71-22	9/9	punkt osadniczy		pradzieje
580.	Wysokie	71-22	10/10	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
581.	Wysokie	71-22	11/11	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
582.	Wysokie	71-22	12/12	punkt osadniczy		późne średniowiecze XIV-XV
583.	Wysokie	71-22	13/13	grodzisko stożkowate		późne średniowiecze
584.	Wysokie	71-22	14/14	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV

źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu Delegatura w Legnicy. ** - stanowisko, dla którego nie określono lokalizacji*

7.4. Strefy ochrony konserwatorskiej.

Strefę ochrony konserwatorskiej ustanawia się w celu ochrony objętych nią obiektów, zespołów czy układów przestrzennych. W zależności od charakteru tych elementów oraz stopnia ich zachowania, wyróżnia się różne strefy ochrony konserwatorskiej. Na obszarze gminy Rudna znajduje się stosunkowo dużo obszarów, które z uwagi na wartościowy kulturowo charakter istniejącego zagospodarowania, wskazane byłoby objąć ochroną konserwatorską w formie następujących stref ochrony konserwatorskiej: strefa „U" ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych, strefa „K" ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego, strefa „E" – ochrony ekspozycji zabytkowych obiektów, strefy „W" i „OW" archeologicznej ochrony konserwatorskiej.

Strefa „U" ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych powinna obejmować historyczne układy przestrzenne wsi, które zachowały swój średniowieczny lub nowożytny układ przestrzenny, wraz z zabudowaniami rozmieszczonymi w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych.

Celem ochrony strefy „U" jest zachowanie i rewaloryzacja historycznego układu przestrzennego, w szczególności jego kompozycji przestrzennej oraz historycznej architektury.

Do objęcia tą strefą kwalifikują się układy ruralistyczne następujących wsi:

1) Chobienia;
2) Górzyn;
3) Miłogoszcz;
4) Mleczno;
5) Naroczyce;
6) Olszany;
7) Orsk;
8) Radomiłów;
9) Rudna;
10) Stara Rudna;
11) Wysokie.

Strefa „K" ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego. Z przesłanek konserwatorskich wynika, że strefa winna chronić krajobraz kulturowy (w rozumieniu art. 3 ust. 14 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami; Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) wsi. Należy więc nią objąć przedpola układów przestrzennych wsi chronionych

strefą „U” ochrony konserwatorskiej. W szczególności strefą należy objąć przedpola wsi widoczne z ciągów komunikacyjnych. Dla tej strefy należy określić zasady zabudowy i zagospodarowania terenu zapobiegające realizacji inwestycji mogących negatywnie wpływać na percepcję chronionych układów ruralistycznych.

Do objęcia strefą „K” ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego kwalifikuje się otoczenie miejscowości wskazanych do ochrony strefą „U” ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych**.**

Strefa „E” ochrony ekspozycji zabytkowych obiektów. Strefa ta powinna obejmować obszary stanowiące zabezpieczenie właściwego wyeksponowaniu zespołów lub obiektów zabytkowych o walorach krajobrazowych. Do objęcia omawianą strefą kwalifikują się obszary położone w następujących wsiach:

1) Chobienia – dla ochrony ekspozycji sylwety ośrodka historycznego miasta Chobienia (strefa pokrywa się ze strefą „K” ochrony krajobrazu kulturowego wyznaczoną dla miejscowości Chobienia);
2) Olszany – dla ochrony ekspozycji zabytkowego kościoła;
3) Radomiłów – dla ochrony ekspozycji zabytkowego pałacu;
4) Rudna – dla ochrony ekspozycji sylwety ośrodka historycznego miasta Rudna (strefa pokrywa się ze strefą „K” ochrony krajobrazu kulturowego wyznaczoną dla miejscowości Rudna);
5) Rynarcice – dla ochrony ekspozycji zabytkowego kościoła.

Strefa „W” archeologicznej ochrony konserwatorskiej. Z przesłanek konserwatorskich wynika, iż strefa ta winna obejmować stanowiska archeologiczne wyeksponowane w terenie – o zachowanej formie krajobrazowej. Do objęcia tą strefą kwalifikują się zatem obiekty archeologiczne wymienione w tabeli nr 7.4.1:

Tabela 7.4.1. Stanowiska archeologiczne wyeksponowane w terenie.

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr stanowiska	Rodzaj
1.	Chobienia	3/78/70-23	Grodzisko
2.	Górzyn	4/49/71-22	Grodzisko stożkowate
3.	Juszowice	6/13/72-21	Grodzisko
4.	Kliszów	2/20/72-22	Grodzisko
5.	Kliszów	5/20/71-22	Grodzisko
6.	Orsk	6/3/70-22	Cmentarzysko kurhanowe
7.	Orsk	1/47/69-22	Grodzisko
8.	Radoszyce	21/37/70-23	Grodzisko

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr stanowiska	Rodzaj
9.	Rynarcice	5/5/72-21	Grodzisko
10.	Stara Rudna	6/27/71-21	Grodzisko
11.	Stara Rudna	7/28/71-21	Grodzisko
12.	Stara Rudna	8/29/71-21	Grodzisko
13.	Toszowice	7/56/72-21	Grodzisko
14.	Wysokie	13/13/71-22	Grodzisko stożkowate

Strefa „OW" obserwacji archeologicznej. Do objęcia strefą ochrony konserwatorskiej „OW" kwalifikują się następujące wsie o średniowiecznej metryce potwierdzonej w źródłach historycznych:

1) Brodowice;
2) Chełm;
3) Chobienia;
4) Ciechłowice,
5) Górzyn,
6) Gwizdanów,
7) Kębłów,
8) Koźlice,
9) Miłogoszcz,
10) Mleczno,
11) Naroczyce,
12) Nieszczyce,
13) Olszany,
14) Orsk,
15) Radoszyce,
16) Rudna,
17) Rynarcice,
18) Stara Rudna,
19) Studzionki,
20) Wysokie.

Zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi dla gminy Rudna [„Wytyczne konserwatorskie…", 1996] nie ma konieczności objęcia strefą „OW" miejscowości Brodów, Gawrony, Górka, Kliszów i Toszowice ze względu na fakt, iż średniowieczny układ przestrzenny tych wsi uległ znacznej degradacji, a na ich obszarze nie stwierdzono istnienia stanowisk archeologicznych o proweniencji średniowiecznej.

Regulacje dotyczące zasad ochrony w poszczególnych strefach zawarto w rozdziale nr 19 „Zasady ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego” niniejszego Studium. Natomiast zasięgi poszczególnych stref przedstawiono na obu rysunkach Studium.

7.5. Miejsca pamięci narodowej.

Na terenie gminy Rudna znajduje się siedem obiektów pamięci narodowej, których rodzaj i lokalizacja zostały opisane w tabeli nr 7.5.

Tabela 7.5. Miejsca pamięci narodowej w gminie Rudna.

Lp.	Miejscowość (lokalizacja)	Rodzaj obiektu	Treść napisu
1.	**Chełm** (obok skrzyżowania dróg przy wjeździe do miejscowości Chełm od strony Orska)	mogiła z tablicą	„MIEJSCE UŚWIĘCENIA MĘCZEŃSTWA POLAKÓW ROZSTRZELANYCH W STYCZNIU 1945 R. PRZEZ ODDZIAŁ SS”; wyszczególnione 16 nazwisk zamordowanych
2.	**Chełm** (poza terenem zabudowanym w polu w odległości 50 m od szosy)	pomnik	brak napisu; pomnik ku czci 70 żołnierzy sowieckich poległych w tym miejscu – wzniesiony przez stronę sowiecką
3.	**Chobienia** (rynek w centrum Chobieni)	obelisk	„D.O.M. LUDZIOM DOBREJ WOLI, OFIAROM WOJEN, ŻOŁNIERZOM, WIĘŹNIOM OBOZÓW, SYBIRAKOM, PIONIEROM CHOBIENI KU PAMIĘCI” 2001.11.11
4.	**Chobienia** (park przy ulicy Nadodrzańskiej; przeniesiony z rynku w Chobieni)	pomnik	„NASZYM POLEGŁYM BOHATEROM 1914-1918”; wyszczególnione 57 nazwisk
5.	**Chobienia** (park przy Zespole Szkół w Chobieni)	pomnik	„SZKOŁA PODSTAWOWA IM. BOH. WESTERPLATTE „ „W XX-TĄ ROCZNICĘ – SPOŁECZEŃSTWO 1947-1967”
6.	**Gwizdanów** (naprzeciw stacji PKP)	płyta z tablicą kamienną	„BOHATEROWIE WOLNOŚCI POLEGLI W DNIU 21 KWIETNIA 1945 R.”; wyszczególnione 57 nazwisk
7.	**Rudna** (rynek – centrum Rudnej)	obelisk	„W 40-TĄ ROCZNICĘ WYZWOLENIA RUDNEJ 1945-1985”

Źródło: informacje z Urzędu Gminy Rudna.

7.6. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego wynikające z zasobów i walorów środowiska kulturowego – podsumowanie.

1. Rejestr zabytków obejmuje 35 niearcheologicznych zespołów i pojedynczych zabytków nieruchomych. Stwarza to określone ograniczenia w działaniach dotyczących tych obiektów i ich otoczenia oraz wymaga uzyskiwania pozwolenia właściwego konserwatora zabytków (np. w przypadku modernizacji budynku).

2. Na obszarze gminy Rudna zidentyfikowano 485 niearcheologicznych obiektów (w tym zespołów) zabytkowych wskazanych do ujęcia w ewidencji zabytków. Najliczniej występują one we wsi Rudna. Wśród obiektów zabytkowych wskazanych do ujęcia w ewidencji przeważają domy mieszkalne i mieszkalno-gospodarcze – ponad połowa wszystkich obiektów. Zabytkowe walory obiektów umieszczanych w ewidencji zabytków powinny być uwzględniane w przypadku modernizacji, remontów lub zmiany funkcji tych obiektów i zespołów.

3. Na obszarze gminy Rudna znajdują się 584 zewidencjonowane stanowiska archeologiczne, z czego 12 zostało wpisanych do rejestru zabytków. Stwarzają one pewne ograniczenia we wprowadzaniu nowych sposobów zagospodarowania, w szczególności jeśli działania te wiążą się z robotami ziemnymi.

4. Ze względu na zidentyfikowane w Studium walory zabytkowe i kulturowe gminy, przewiduje się celowość wyznaczenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego następujących stref ochrony konserwatorskiej:
    1) „U” ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych;
    2) „K” ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego;
    3) „E” ochrony ekspozycji zabytkowych obiektów;
    4) „W” archeologicznej ochrony konserwatorskiej;
    5) „OW” obserwacji archeologicznej.

5. Wiele obiektów zabytkowych jest w złym stanie technicznym, są zaniedbane, nieużytkowane i pilnie wymagają prac renowacyjnych.

DZIAŁ II.
UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

8. DEMOGRAFIA.

8.1. Dynamika rozwoju zaludnienia i cechy biologiczne populacji.

W marcu 2011 roku liczba mieszkańców gminy Rudna wynosiła 7463 osoby (według danych Urzędu Gminy Rudna). W długiej perspektywie (1991-2011) można mówić o stabilizacji lub nieznacznym wzroście liczebności populacji gminy, która utrzymywała się na poziomie około 7000 mieszkańców, z niewielkimi fluktuacjami w poszczególnych latach. W tym okresie odnotowywano bowiem lata, zarówno wzrostu, jak i spadku wielkości zaludnienia gminy. Zmiany te były efektem zróżnicowanej (w poszczególnych latach) wielkości stopy przyrostu naturalnego (od -1,71‰ do +3,43‰) oraz zróżnicowanego (najczęściej dodatniego) salda migracji (tabela 8.1.1). Zarówno wielkości przyrostu naturalnego, jak i saldo migracji w poszczególnych latach zwykle były niewielkie, tak mierzone wartościami bezwzględnymi, jak względnymi (wartości procentowe). Między rokiem 1991 a 2011 zaludnienie gminy wzrosło o 556 mieszkańców, tj. o około 8% (tabela 8.1.3).

W krótszej perspektywie – tj. od roku 1995, w gminie Rudna obserwuje się wzrost liczby mieszkańców, z zanotowanym gwałtownym spadkiem liczby ludności po 1998 roku (tabela 8.1.2). Spadek liczby ludności na przełomie 1998 i 1999 roku został zanotowany w całej Polsce, w tym także w powiecie lubińskim. Może to mieć związek z wystąpieniem po raz pierwszy w latach powojennych ujemnego tempa przyrostu ludności w Polsce. Po spadku w 1999 roku, liczba ludności gminy Rudna stale rośnie. Jest to zjawisko pozytywne i wyróżniające gminę na tle zmian demograficznych województwa dolnośląskiego i gmin powiatu lubińskiego (za wyjątkiem gminy wiejskiej Lubin), gdzie liczba ludności po 1998 roku stale maleje. Warto dodać, że wśród gmin podregionu legnicko-głogowskiego, gmina Rudna plasuje się na 5. miejscu pod względem wzrostu liczby ludności w latach 1999-2010.

Należy jednak zwrócić uwagę na obserwowane w ostatnich latach w Polsce, a także w szeregu innych krajów europejskich tendencje związane z wyludnianiem się obszarów wiejskich, na których negatywne zjawiska w postaci likwidowania miejsc pracy nakręcają kolejne negatywne procesy związane z likwidowaniem obiektów infrastruktury społecznej i spadkiem atrakcyjności osiedleńczej wsi. Istnieje poza tym duże prawdopodobieństwo, że dane dotyczące stanu liczby mieszkańców poszczególnych wsi są przekłamane ze względu na występującą grupę ludzi, najczęściej młodych, którzy pomimo stałego zameldowania na obszarach wiejskich faktycznie zamieszkują miasta akademickie lub są w trakcie migracji zagranicznej. Efekty związane z tymi migracjami, które zostaną odzwierciedlone w spadku liczby ludności obszarów wiejskich, pojawią

się w najbliższej przyszłości. Tak samo procesy demograficzne związane ze spadkiem atrakcyjności miejscowości wiejskich są długotrwałe i ich efekty mogą być zauważalne dopiero za kilka, kilkanaście lat.

Wśród miejscowości gminy największy przyrost liczby ludności na przełomie lat 1991-2011 nastąpił w: Rudnej (270), Gwizdanowie (94), Toszowicach (85), Chobieni (78), Koźlicach (76). Największy odpływ ludności zanotowano w miejscowościach: Górzyn (-29), Chełm (-28), Kębłów (-22), Miłogoszcz (-21), Naroczyce (-17) i Rynarcice (-16).

Wykres 8.1.1. Dynamika zmian liczby ludności gminy w latach 1995-2010.

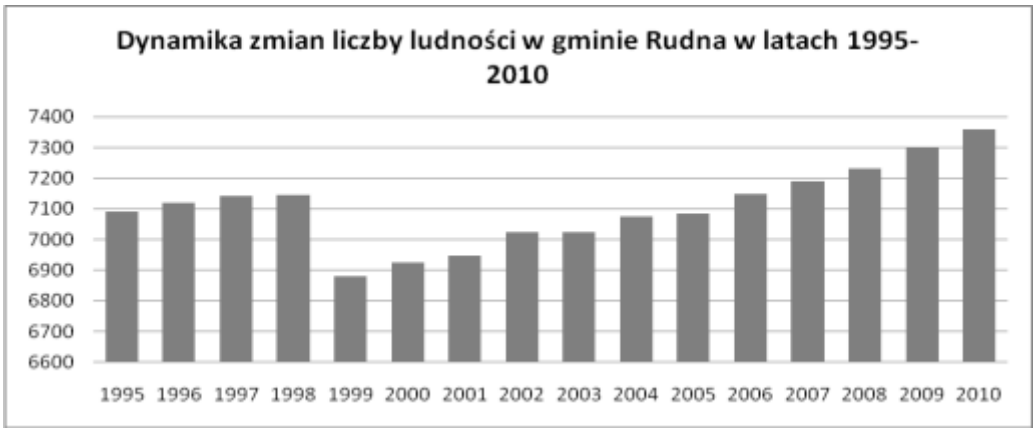

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Średnia gęstość zaludnienia w gminie jest niska i w 2010 r. wyniosła 34 osoby/km^2 (GUS). Dla porównania gęstość zaludnienia dla gminy Lubin wynosi 44 osoby/km^2, dla powiatu lubińskiego 148 osób/km^2, a dla województwa dolnośląskiego 144 osoby/km^2. Najmniejsza gęstość zaludnienia występuje w obrębach: Brodowice, Ciechłowice i Juszowice (nie przekracza 15 osób/km^2), a największa w Chobieni - 133 osoby/km^2.

Według długofalowych prognoz demograficznych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS), liczba ludności Polski oraz powiatu lubińskiego będzie się systematycznie zmniejszać (wykres 8.1.2.), co wg autorów tych prognoz ma być spowodowane zarówno przez ujemy przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji (zwłaszcza zagranicznych). Analiza danych statystycznych wskazuje, iż zjawisko depopulacji obserwowane w innych gminach (a zwłaszcza w gminach miejskich), nie występuje ogólnie w gminie Rudna. Występują natomiast jednostki osadnicze, w których liczba mieszkańców systematycznie spada, co może świadczyć o spadku ich atrakcyjności osiedleńczej. Wobec powyższego, zarówno prognozy ponadlokalne, jak i obserwowane w gminie tendencje należy traktować jako ostrzeżenie, iż w przypadku zaniechania działań mających na celu podnoszenie atrakcyjności osadniczej gminy oraz poprawę jakości życia

mieszkańców, w gminie mogą wystąpić negatywne trendy demograficzne.

Wykres 8.1.2. Prognoza liczby ludności powiatu lubińskiego w latach 2011-2035 (GUS).

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2000-2010 saldo migracji w stosunku do liczby mieszkańców w gminie utrzymywało się na wysokim poziomie (od -1,4‰ do 11,5‰). Napływ ludności był spowodowany w dużej mierze migracją zarobkową, a nie jak w większości gmin wiejskich w kraju – wyłącznie przenoszeniem się mieszkańców miast do stref podmiejskich. Świadczy o tym fakt, iż wśród osób osiedlających się w gminie proporcja osób migrujących ze wsi do osób migrujących z miast jest znacznie wyższa niż średnia dla gmin wiejskich zarówno w Polsce jak i w samym województwie dolnośląskim. Szczególnie istotną konsekwencją powyższego faktu jest „odmłodzenie" gminy, gdyż nowi mieszkańcy stanowili w przeważającej większości ludność w wieku produkcyjnym (a także rozrodczym). Najważniejsze działania mające na celu ochronę tego potencjału polegają na zapewnieniu atrakcyjnych warunków osiedlania się, w szczególności na stworzeniu zróżnicowanej oferty mieszkaniowej, tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie dostępności komunikacyjnej oraz zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury społecznej.

W strukturze płci gminy od 2003 roku notuje się niewielką nadwyżkę kobiet: w 2003 roku 100,57, a w 2010 roku 102,18 kobiet przypadało na 100 mężczyzn (patrz tabela 8.1.4.). Przed 2003 rokiem wskaźnik feminizacji oscylował wokół 100 kobiet/100 mężczyzn. Notowany współczynnik feminizacji jest typowy dla obszarów wiejskich. Przewaga kobiet obejmuje grupę w wieku poprodukcyjnym. Młodsze grupy wiekowe charakteryzują się natomiast przewagą osobników płci męskiej. Zjawisko to związane jest z większą liczebnością urodzeń chłopców (obserwowane w większości populacji) oraz z większą skłonnością młodych kobiet do przenoszenia się do miasta.

Struktura wieku w gminie jest korzystna. Jednakże zwiększający się odsetek osób w wieku

poprodukcyjnym oraz zmniejszający się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym sukcesywnie prowadzi do starzenia się populacji gminy (wykres 8.1.3). Od połowy lat 90 udział ludności w wieku poprodukcyjnym wprawdzie prawie się nie zmienił, ale w tym samym czasie grupa wiekowa przedprodukcyjna znacząco zmniejszyła swój udział. Od 1991 r. wzrósł ponadto udział ludności w wieku produkcyjnym (o około 18%) (patrz tabela 8.1.5.). Należy mieć na uwadze, iż liczna populacja osób w wieku produkcyjnym w najbliższym czasie zasili udział grupy poprodukcyjnej, pogarszając tym samym strukturę demograficzną mieszkańców gminy. Należy jednak podkreślić, że struktura wieku mieszkańców gminy jest nieco bardziej zrównoważona niż średnia struktura wieku województwa dolnośląskiego czy powiatu lubińskiego. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest o 3 punkty procentowe wyższy, a w wieku poprodukcyjnym o 2 punkty procentowe niższy niż średnia dla województwa. Obecnie populację gminy można uznać za wchodzącą w fazę dojrzałości (pod względem wieku). Ciągle jeszcze jest to jednak populacja dość młoda. Takie cechy biologiczne pozwalają na co najmniej utrzymanie liczebności populacji na stabilnym poziomie, pod warunkiem zahamowania emigracji.

Najmniej korzystną strukturą wiekową charakteryzują się obręby: Brodowice, Chełm, Miłogoszcz, Wądroże i Wysokie, w których liczba ludności w wieku poprodukcyjnym jest większa od liczby dzieci i młodzieży do 17 lat. Natomiast odwrotna sytuacja ma miejsce w obrębach: Orsk, Rudna i Gwizdanów [Plan Urządzeniowo-Rolny gminy Rudna, 2011].

Pojawienie się odpływu ludności na większą skalę, wywołane jakimiś zewnętrznymi czynnikami ekonomicznymi, mogłoby jednak spowodować istotne (i niepożądane) zachwianie dotychczasowej względnej „równowagi” w rozwoju procesów demograficznych gminy.

Wykres 8.1.3. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym.

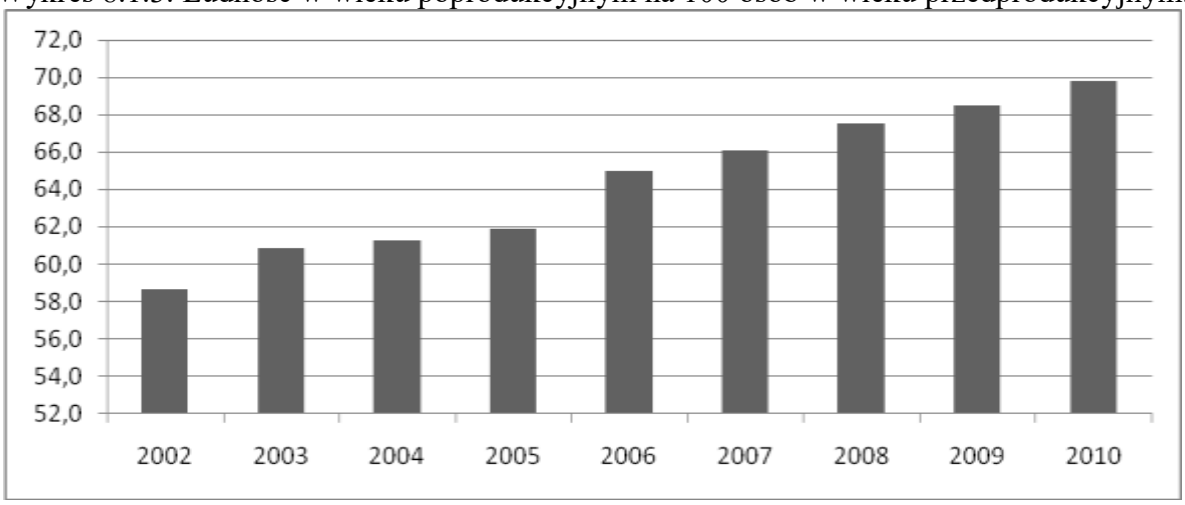

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 8.1.1. Ruch naturalny ludności oraz migracje wewnętrzne i zagraniczne.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	średnio 1995-2010
Liczba ludności	7092	7121	7142	7144	6882	6926	6946	7025	7024	7075	7083	7148	7189	7231	7298	7360	
Urodzenia żywe	94	102	90	77	65	88	75	70	65	74	76	76	78	87	101	88	82
Zgony	73	73	83	65	63	69	69	72	77	64	76	68	71	82	76	70	72
Przyrost naturalny	21	29	7	12	2	19	6	-2	-12	10	0	8	7	5	25	18	10
Stopa przyrostu naturalnego [‰]	2,96	4,07	0,98	1,68	0,29	2,74	0,86	-0,28	-1,71	1,41	0,00	1,12	0,97	0,69	3,43	2,45	1,35
Zameldowania	89	110	124	100	145	101	79	155	82	128	86	156	119	110	129	121	115
- z miast	47	70	68	67	101	74	60	119	48	100	51	115	100	76	102	78	80
- ze wsi	38	40	56	29	43	27	19	36	34	28	33	40	18	31	27	42	34
- z zagranicy	4	0	0	4	1	0	0	0	0	0	2	1	1	3	0	1	1
Wymeldowania	81	110	110	110	101	76	65	74	71	87	78	99	85	73	87	77	87
- do miast	51	78	58	63	63	52	46	59	53	51	58	56	56	47	64	60	57
- na wieś	27	32	51	42	38	24	19	15	18	36	20	43	29	24	23	17	29
- zagranicę	3	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1
Saldo migracji	8	0	14	-10	44	25	14	81	11	41	8	57	34	37	42	44	28
Saldo migracji [‰]	1,10	0,00	1,90	-1,4	6,3	3,6	2,0	11,5	1,5	5,8	1,1	7,9	4,7	5,1	5,7	5,9	3,9

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl. Ruch naturalny wg płci, Migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku, stan na 31 grudnia.

Tabela 8.1.2. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy w latach 1995-2010, według faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31 grudnia.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	przyrost 1995-2010
liczba mieszkańców	7092	7121	7142	7144	6882	6926	6946	7025	7024	7075	7083	7148	7189	7231	7298	7360	268
przyrost rzeczywisty* [%]		0,41	0,29	0,03	-3,67	0,64	0,29	1,14	-0,01	0,73	0,11	0,92	0,57	0,58	0,93	0,85	3,78

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl

** - przyrost liczby mieszkańców względem poprzedniego roku*

Tabela 8.1.3. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy w latach 1991-2011.

l.p.	Nazwa miejscowości	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	III 2011	Różnica liczby ludności 1991-2011	Przyrost w stosunku do roku 1991 [%]
1	**Bytków**	30	29	28	29	28	28	27	29	30	29	29	29	27	29	29	31	30	30	31	31	31	1	3,33
2	**Brodowice**	59	57	56	54	56	57	56	56	54	53	56	55	59	61	58	56	54	53	54	58	58	-1	-1,69
3	**Brodów**	204	194	189	194	197	200	198	196	196	194	197	198	197	192	190	187	187	192	193	198	202	-2	-0,98
4	**Ciechłowice**	94	95	94	91	93	90	92	92	93	94	91	91	90	92	94	92	95	101	98	99	101	7	7,45
5	**Chełm**	154	159	160	155	154	148	145	132	136	137	137	135	139	138	134	133	132	133	129	127	126	**-28**	**-18,18**
6	**Chobienia**	683	690	689	684	686	697	696	709	706	701	707	715	707	701	695	693	697	718	731	759	761	**78**	**11,42**
7	**Gawronki**	108	113	114	113	98	92	101	98	99	101	103	103	103	103	104	109	102	104	102	101	100	-8	-7,41
8	**Gawrony**	141	144	142	138	139	137	135	141	140	136	134	136	130	132	130	136	136	135	138	141	140	-1	-0,71
9	**Górzyn**	426	413	412	408	413	427	420	416	410	407	415	409	403	404	401	404	409	400	399	400	397	-29	-6,81
10	**Gwizdanów**	311	321	312	314	319	321	329	335	334	349	347	354	356	369	363	381	390	402	418	414	405	**94**	**30,23**
11	**Juszowice**	39	36	40	36	35	35	33	29	28	28	28	29	30	31	30	32	34	33	39	37	42	3	7,69
12	**Kębłów**	164	166	166	159	152	151	152	151	147	146	146	147	146	142	142	148	148	147	143	144	142	**-22**	**-13,41**
13	**Kliszów**	165	163	169	176	181	182	188	191	189	192	193	194	198	203	203	209	204	208	204	203	204	**39**	**23,64**
14	**Koźlice**	98	99	100	104	106	113	110	105	103	104	99	103	103	118	125	130	135	136	156	175	174	**76**	**77,55**
15	**Miłogoszcz**	99	97	102	104	104	102	91	90	90	87	85	84	81	81	81	81	81	81	79	78	78	**-21**	**-21,21**
16	**Mleczno**	229	220	220	217	215	220	218	208	204	209	215	219	218	227	226	221	216	213	213	226	228	-1	-0,44
17	**Naroczyce**	369	370	364	366	374	372	371	362	355	347	248	340	341	339	338	339	339	339	337	334	342	**-17**	**-7,32**
18	**Nieszczyce**	376	369	364	373	378	364	378	376	373	377	382	392	394	392	395	395	396	396	394	396	403	27	7,18
19	**Olszany**	159	160	158	154	146	149	144	142	138	144	141	148	148	148	153	152	152	147	151	153	152	-7	-4,40
20	**Orsk**	373	381	369	362	355	345	319	325	327	337	337	341	341	343	356	359	358	371	370	367	366	-7	-1,88
21	**Radomiłów**	103	100	99	103	100	100	108	110	116	116	112	122	122	119	117	119	119	120	122	125	124	**21**	**20,39**
22	**Radoszyce**	268	271	274	272	273	275	270	267	268	264	265	263	259	261	260	267	269	264	270	266	271	3	1,12
23	**Rynarcice**	237	244	237	250	248	236	237	232	232	228	225	226	227	232	227	232	234	237	227	223	221	**-16**	**-6,75**
24	**Rudna**	1330	1346	1337	1340	1349	1404	1409	1443	1538	1556	1552	1581	1600	1605	1608	1611	1616	1593	1586	1599	1600	**270**	**20,30**
25	**Stara Rudna**	148	152	152	151	151	141	135	141	147	148	149	155	156	152	152	149	151	150	149	148	148	0	0,00
26	**Studzionki**	71	70	67	68	68	69	69	70	72	76	75	74	75	74	74	77	74	71	73	72	72	1	1,41
27	**Wysokie**	125	130	134	136	129	128	133	123	122	121	119	117	114	116	120	122	132	134	139	142	148	**23**	**18,40**
28	**Wądroże**	149	147	143	147	149	156	158	151	151	146	145	144	143	136	135	139	147	155	153	149	147	-2	-1,34
29	**Toszowice**	195	204	201	199	198	199	204	202	199	200	207	204	202	212	211	220	230	251	267	275	280	**85**	**43,59**
Razem:		**6907**	**6940**	**6892**	**6897**	**6894**	**6938**	**6926**	**6922**	**6997**	**7027**	**6939**	**7108**	**7109**	**7152**	**7151**	**7224**	**7267**	**7314**	**7365**	**7440**	**7463**	**556**	**8,05**

źródło: Urząd Gminy Rudna, strona internetowa gminy (www.rudna.pl).

Tabela 8.1.4 Zmiany współczynnika feminizacji w gminie w latach 1995-2010, według faktycznego miejsca zamieszkania.

	1995	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**przyrost 1995-2010**
Mężczyźni	3564	3587	3588	3589	3396	3444	3463	3497	3509	3502	3526	3548	3582	3597	3604	3627	63
Kobiety	3525	3520	3539	3565	3437	3453	3456	3494	3529	3522	3537	3560	3583	3614	3649	3706	181
Wsp. feminizacji	98,91	98,13	98,63	99,33	101,21	100,26	99,80	99,91	100,57	100,57	100,31	100,34	100,03	100,47	101,25	102,18	3,27

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl, stan na 31 grudnia.

Tabela 8.1.5. Zmiany funkcjonalnej struktury ludności gminy oraz wskaźniki obciążenia demograficznego.

	1995	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**przyrost 1995-2010**
Przedprodukcyjna	1766	1728	1664	1583	1502	1473	1480	1467	1393	1353	1333	1257	1251	1247	1245	1253	-513
Produkcyjna	4226	4241	4313	4370	4238	4318	4414	4549	4579	4688	4754	4894	4926	4960	5010	5045	819
Poprodukcyjna	1080	1091	1081	1102	1078	1086	1079	1061	1043	1038	1039	1050	1057	1059	1065	1084	4
Przedprodukcyjna [%]	24,90	24,27	23,30	22,16	21,83	21,27	21,31	20,88	19,83	19,12	18,82	17,59	17,40	17,25	17,06	17,02	-7,70
Produkcyjna [%]	59,59	59,56	60,39	61,17	61,58	62,34	63,55	64,75	65,19	66,26	67,12	68,47	68,52	68,59	68,65	68,55	8,96
Poprodukcyjna [%]	15,23	15,32	15,14	15,43	15,66	15,68	15,53	15,10	14,85	14,67	14,67	14,69	14,70	14,65	14,59	14,73	-0,50
Wskaźnik 1 *								68,2	64,7	62,8	61,7	58,8	58,1	56,7	55,7	55,6	-12,6
Wskaźnik 2 **								58,7	60,9	61,3	61,9	65,0	66,1	67,5	68,5	69,8	11,1

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym według płci, stan na 31 grudnia;

** Wskaźnik 1 – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym;*

*** Wskaźnik 2 – ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym.*

Tabela 8.1.6. Wybrane wskaźniki demograficzne dla gminy Rudna, powiatu lubińskiego oraz województwa dolnośląskiego (ogółem i tylko w gminach wiejskich) w roku 2010.

	Gmina Rudna	Powiat lubiński	Województwo dolnośląskie	
			Ogółem	Gminy wiejskie
Zmiana liczby mieszkańców w latach 1995-2010	3,78%	-5,32%	-3,70%	-1,10%
Przyrost naturalny w latach 1995-2010 w stosunku do liczby mieszkańców w 1995 r.	0,14%	0,28	-0,05%	0,06%
Saldo migracji w latach 1995-2010 w stosunku do liczby mieszkańców w 1995 r.	0,39%	-0,34%	-0,05%	0,33%
Zameldowania z miast w latach 1995-2010/ średnia wszystkich zameldowań w latach 1995-2010	69,57%	66,18%	62,18%	72,76%
Współczynnik feminizacji (liczba kobiet/100 mężczyzn w 2010 r.	102	107	108,8	102,2
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2010 r.	21,10%	18,10%	17,50%	20,30%
Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2010 r.	64,40%	66,3%	65,80%	65,80%
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2010 r.	14,70%	15,60%	16,70%	13,80%
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (2010 r.)	55,6	50,8	51,9	51,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (2010 r.)	69,8	86,4	95,1	68

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Pochodną obserwowanej w gminie struktury wieku jest wielkość przyrostu naturalnego, na który wpływa także stosunkowa zamożność społeczeństwa oraz dostępność przedszkoli i usług służby zdrowia. Przytaczane przez demografów przesłanki zmian tego wskaźnika w okresie najbliższych dwudziestu lat są bardzo różne. Z jednej strony podkreśla się fakt, iż w wiek rozrodczy wkracza właśnie pokolenie niżu demograficznego przez co ilość urodzeń – ze względu na malejącą liczbę potencjalnych rodziców – będzie spadać. Drugą pesymistyczną przesłanką jest obserwowana zmiana modelu rodziny. Przewiduje się także, iż wzrośnie liczba osób samotnych, które nie zdecydują się na założenie rodziny wybierając karierę, a także na fakt, iż zakładane obecnie rodziny najczęściej posiadają tylko jedno dziecko. Z drugiej strony, występuje szereg czynników pozwalających na optymistyczne prognozy demograficzne takie jak np. wzrost zamożności społeczeństwa oraz podnoszenie świadomości społecznej w kwestii pracujących matek.

Prognozując liczbę mieszkańców gminy uwzględnić należy także średnią długość życia. Wskaźnik ten – a raczej grupa wskaźników obliczanych dla różnych grup wiekowych – ma charakter makroskalowy i dostępny jest tylko dla Polski, subregionów oraz województw. Mimo pozytywnych zmian w wydłużaniu przeciętnego trwania życia, Polska nadal wypada bardzo niekorzystnie na tle innych krajów europejskich. Średnia długość życia Polaków jest krótsza w przypadku mężczyzn o ok. 8 lat, a w przypadku kobiet o 4-5 lat w porównaniu do mieszkańców zachodniej Europy oraz

niektórych krajów skandynawskich. Wśród 43 krajów europejskich Polska, ze względu na długość życia, zajmuje odległą lokatę - dopiero w trzeciej dziesiątce (mężczyźni 29 miejsce, a kobiety 24). Obserwowane od 1989 r. systematyczne wydłużanie się życia pozwala jednakże optymistycznie założyć, iż w perspektywie kilkunastu lat wskaźnik osiągnie wartość zbliżoną do krajów zachodniej Europy.

Wykres 8.1.4. Przeciętne trwanie życia osób w Polsce w latach 1950-2009.

źródło: GUS –„Informacje i opracowania statystyczne: Trwanie życia w 2009 r."

Tabela 8.1.7. Przeciętne dalsze trwanie życia w 2010 r.

	Polska		**Województwo dolnośląskie**		**Subregion legnicko-głogowski**					
	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi				
	0 lat	0 lat	0 lat	0 lat	0 lat	0 lat	15 lat	30 lat	45 lat	60 lat
Kobiety	80,6	80,7	80,2	80,2	80,0	79,8	65,2	50,4	36,1	22,9
Mężczyźni	72,1	71,4	71,7	70,3	71,6	69,9	55,7	41,2	27,7	16,5

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W Polsce nadal występuje wysoka nadumieralność mężczyzn. Mimo, iż w latach dziewięćdziesiątych różnica między przeciętnym trwaniem życia kobiet i mężczyzn malała (w 1991

r. – 9,2 lat; w 2001 – 8,2 lat), początek nowego stulecia przyniósł ponowny wzrost tej wartości do 8,7 lat w latach 2006-2008 r. W 2009 roku różnica ta wynosiła 8,6 lat.

W ostatnim dziesięcioleciu w gminie Rudna można było zaobserwować szereg korzystnych zjawisk demograficznych. Można wśród nich wymienić saldo migracji, wskaźnik feminizacji czy przyrost naturalny. Jako najbardziej niekorzystne zjawisko demograficzne należy wymienić natomiast wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego (udział ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym), który w gminie Rudna od kilku lat utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie. Jest to wskaźnik niekorzystny głównie z punktu widzenia finansów publicznych. Niekorzystny z punktu widzenia jest także wskaźnik demograficzny obrazujący strukturę populacji gminy Rudna – liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym zwiększa się od roku 2002.

Należy jednak domniemać, że jednoczesne wystąpienie w tym samym czasie pozytywnych zjawisk demograficznych, związanych przede wszystkim z dodatnim przyrostem naturalnym i saldem migracji, znacznie poprawia strukturę biologiczną populacji i pozwala na ostrożne prognozowanie utrzymywania wzrostu liczby mieszkańców w najbliższych latach. Ma to bezpośrednie przełożenie na pozytywne kształtowanie się wskaźnika obciążenia demograficznego. Warto jednak, możliwie często, weryfikować trendy demograficzne w gminie oraz dostosowywać działania do bieżących potrzeb.

Podsumowując, cechy biologiczne populacji gminy Rudna, należy ocenić jako korzystne, szczególnie na tle uśrednionych wartości wskaźników demograficznych dla powiatu lubińskiego i województwa dolnośląskiego. Należy jednak mieć na uwadze, iż na obszarze województwa oraz kraju występują raczej negatywne tendencje demograficzne, w związku z czym należy podejmować stałe działania mające na celu ochronę i rozwój potencjału demograficznego gminy.

8.2. Uwarunkowania wynikające z procesów demograficznych – podsumowanie.

1. Od 1999 roku obserwowany jest prawie stały wzrost liczby mieszkańców wywołany zasadniczo dodatnim przyrostem naturalnym i saldem migracji.

2. Zakładając kontynuację rozwoju demograficznego gminy Rudna na poziomie z ostatnich 12 lat, liczba jej mieszkańców w roku 2025 może osiągnąć poziom 8150 mieszkańców. Do celów programowych zakłada się, z pewnym zapasem, liczbę ludności na poziomie 8200 (wzrost o około 10% względem 2011 roku).

3. Ze względu na niezależne od gminy procesy zachodzące w skali makro, warto okresowo przeprowadzać weryfikację trendów demograficznych i w koniecznym zakresie korygować zamierzenia inwestycyjne z nimi związane.

4. Rozwój zaludnienia, a w ślad za tym zmiany w cechach demograficznych populacji gminy, kształtowane będą zarówno dynamiką napływu ludności z zewnątrz, jak i przyrostem naturalnym.

5. Dynamika napływu ludności z zewnątrz warunkowana będzie dynamiką rozwoju mieszkalnictwa (patrz rozdział 9) – przyrostem zasobów mieszkaniowych z uwzględnieniem poprawy standardów mieszkaniowych (standardów zagęszczenia) oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

6. W celu zachowania pozytywnych tendencji demograficznych należy podejmować działania mające na celu wzrost atrakcyjności osadniczej gminy, z których najważniejsze to:
   1) zapewnienie zróżnicowanej i dopasowanej do potrzeb inwestorów oferty nowych terenów mieszkaniowych;
   2) zwiększenie liczby miejsc pracy dla mieszkańców;
   3) poprawę dostępności komunikacyjnej ważnych ośrodków miejskich (zwłaszcza Lubina) zapewniających mieszkańcom miejsca pracy oraz usługi wyższego rzędu;
   4) zapewnienie dostępu do usług podstawowych;
   5) ochronę wartości przyrodniczych i krajobrazowych gminy i budowanie jej wizerunku jako miejsca, w którym się przyjemnie mieszka.

9. MIESZKALNICTWO.

9.1. Charakterystyka stanu istniejącego i dotychczasowego rozwoju zasobów i standardów mieszkaniowych.

Zasoby mieszkaniowe gminy Rudna wynosiły (według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2010 r.) 2155 mieszkań o łącznej powierzchni 182 617 m^2 i 9100 izbach (tabela 9.1.1.). Ocena dynamiki zmian tych zasobów jest utrudniona ze względu na zmianę metodologii ich obliczeń. Dane zebrane od roku 1995 do 2001 dotyczą wyłącznie mieszkań zamieszkanych, natomiast od roku 2002 prezentowane są wyniki dla ogólnej liczby mieszkań zamieszkanych i niezamieszkanych. W okresie 1995-2001 w gminie przybyło 31 mieszkań (wzrost roczny o średnio 0,27%, średnio 5,1 mieszkania rocznie), a w latach 2002-2010 – 109 mieszkań (wzrost roczny o 1,20%, średnio 24,1 mieszkania rocznie). Wykres 9.1.1 przedstawia dynamikę zmian liczby mieszkań w latach 1995-2009.

Tabela 9.1.1. Zasoby mieszkaniowe w gminie Rudna.

Wyszczególnienie	Gmina Rudna	
	2002	2010
Liczba mieszkańców (zamieszkałych)	7077	7382
Liczba mieszkań	2046	2155
Liczba izb	8506	9100
Powierzchnia użytkowa w m^2	168 138	182 617

źródło: Główny Urząd Statystyczny; www.stat.gov.pl.

Wykres 9.1.1. Dynamika zmian liczby mieszkań w latach 1995-2010.

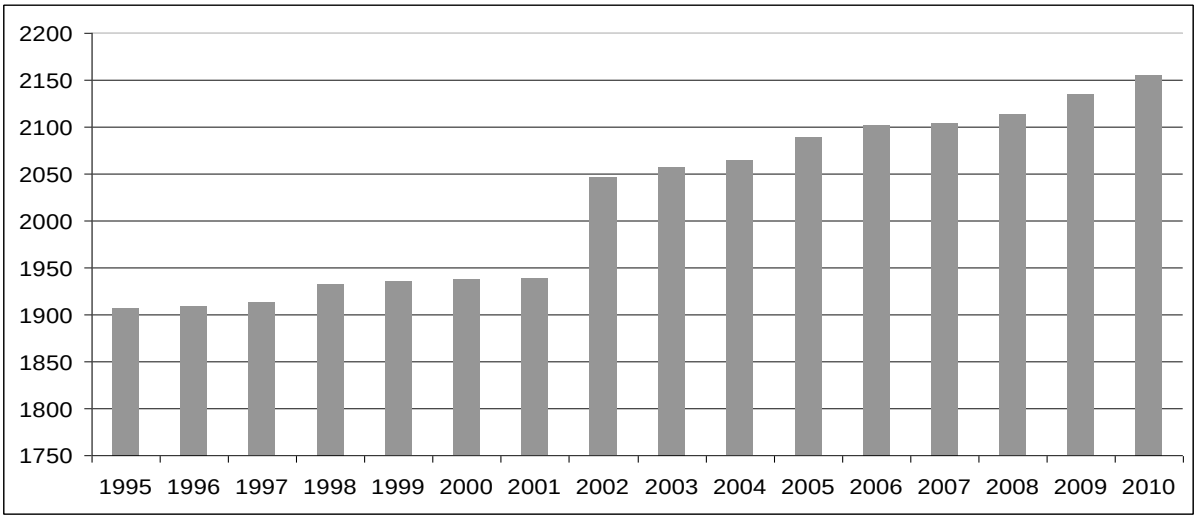

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Dane na temat nowych mieszkań oddanych do użytkowania (tabela 9.1.2. i wykres 9.1.2),

pochodzące z GUS, mówią o 170 nowych mieszkaniach w gminie oddanych w latach 1995-2010. Wszystkie te mieszkania zostały zaklasyfikowane jako indywidualne budownictwo mieszkaniowe.

Tabela 9.1.2. Nowo budowane mieszkania oddane do użytkowania w gminie Rudna.

	1995	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**
mieszkania - ogółem	3	2	4	19	3	3	3	5
	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
	13	10	28	15	5	9	25	23

źródło: Główny Urząd Statystyczny; www.stat.gov.pl.

Wykres 9.1.2. Nowo budowane mieszkania oddane do użytkowania w gminie Rudna.

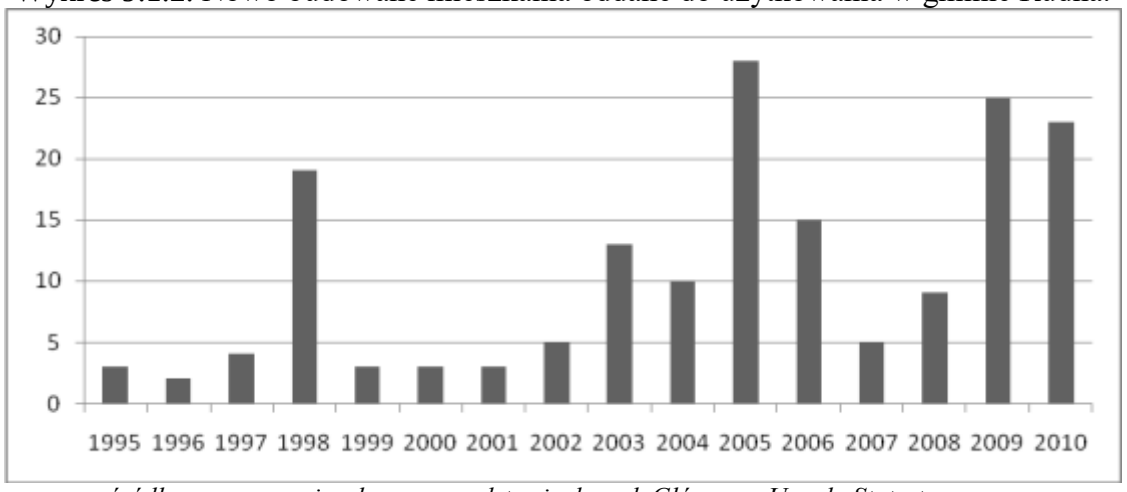

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Dane przekrojowe z lat 1995-2010 pokazują, że zwiększyła się powierzchnia użytkowa budowanych mieszkań (średnio o 17%). Zanotowano także wzrost liczby izb w mieszkaniach (średnio o 0,35 izby). Oznacza to, iż budowano mieszkania większe niż poprzednio. Standardy powierzchniowe mieszkań (tabela 9.1.3.) w gminie Rudna są znacznie wyższe niż w powiecie lubińskim i całym województwie dolnośląskim. W odniesieniu do gmin wiejskich w województwie, standard powierzchniowy mieszkań jest nieco niższy. Jednocześnie, mieszkania w gminie Rudna charakteryzuje wyższa liczba osób przypadających na jedno mieszkanie i izbę niż w województwie i powiecie, a także stosunkowo niska wartość powierzchni użytkowej mieszkania przypadająca na jedną osobę. (tabela 9.1.4.). Wskaźniki te obrazują zjawisko typowe dla gmin wiejskich, gdzie dominuje indywidualna zabudowa mieszkaniowa (domy jednorodzinne), a także zabudowa zagrodowa z mieszkaniami o stosunkowo dużej powierzchni użytkowej, jednakże zajmowanej przez rodziny wielopokoleniowe o dużej liczbie członków.

Tabela 9.1.3. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania.

	Gmina Rudna	Powiat lubiński	Województwo dolnośląskie	Województwo dolnośląskie
			ogółem	gminy wiejskie
2002 r.	82,2	61	65,4	82
2010 r.	84,7	65,0	67,4	87,1

źródło: Główny Urząd Statystyczny; www.stat.gov.pl.

Tabela 9.1.4. Standardy powierzchniowe mieszkań w 2010 r.

	Gmina Rudna	Powiat lubiński	Województwo dolnośląskie	Województwo dolnośląskie
			ogółem	gminy wiejskie
Liczba osób na mieszkanie	3,43	2,80	2,70	3,20
Liczba osób na izbę	0,81	0,76	0,75	0,75
Powierzchnia użytkowa na osobę (m^2)	24,7	23,2	25,0	27,2

źródło: na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl.

O dalszym rozwoju mieszkalnictwa w gminie Rudna będzie decydował rynek, tj. popyt i podaż. Istotne znaczenie będzie miało przygotowanie (w tym planistyczne) odpowiednio atrakcyjnych terenów dla zabudowy mieszkaniowej, wyznaczonych m.in. w niniejszym Studium. W związku z sukcesywnym spadkiem liczebności gospodarstwa domowego przyrost zasobów mieszkaniowych powinien być wyższy niż przyrost zaludnienia.

W formach zabudowy mieszkaniowej przeważa zabudowa siedliskowa (zagrodowa), przy czym znaczna jej część nie jest już związana z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Pewien niewielki udział mają mieszkania w zabudowie wielorodzinnej.

W strukturze własnościowej mieszkań gminy Rudna (tabela 9.1.5 i wykres 9.1.3) zdecydowanie dominuje własność prywatna – 1870 mieszkań w 2007 r. (niecałe 89% wszystkich mieszkań, 91% izb i 92,4% łącznej powierzchni mieszkań). Znacznie mniej mieszkań należało w badanym roku do zakładów pracy – 148 mieszkań. Do gminy w 2007 r. należało natomiast jedynie 60 mieszkań, tj. 2,8% wszystkich mieszkań w gminie, 2% izb i zaledwie 1,5% łącznej powierzchni użytkowej (mieszkania komunalne są bowiem znacznie mniejsze). Mieszkania spółdzielcze oraz tzw. TBS (Towarzystwa Budownictwa Społecznego) nie występują w gminie Rudna. Przewiduje się, iż przeważająca ilość nowych mieszkań będzie realizowana w formie zabudowy jednorodzinnej, głównie w ramach indywidualnego budownictwa.

Wykres 9.1.3 Struktura własności mieszkań w gminie Rudna w 2007 r.

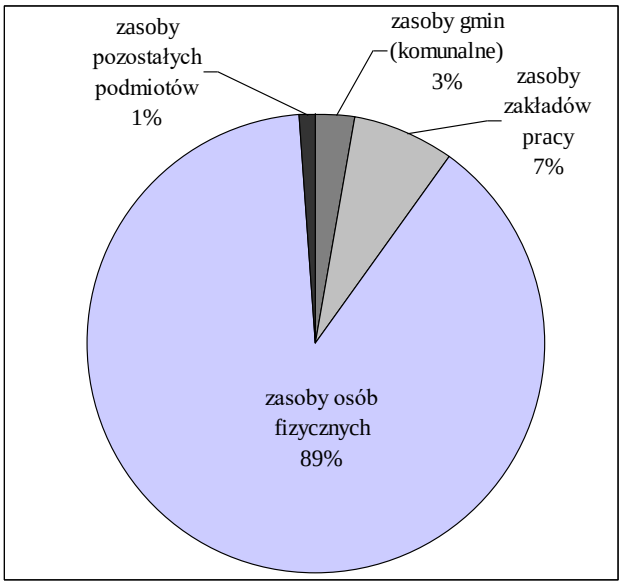

źródło: na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl.

Tabela 9.1.5. Struktura własnościowa mieszkań (2007 r.).

Forma własności	Gmina Rudna		Powiat lubiński		Województwo dolnośląskie ogółem		Województwo dolnośląskie gminy wiejskie	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Liczba mieszkań								
Komunalne	60	2,85%	2054	5,68%	170 146	16,60%	7 794	4,90%
Osoby fizyczne	1870	88,88%	15254	42,15%	575 458	56,00%	140 750	89,00%
Zakłady pracy	148	7,03%	651	1,80%	27 251	2,70%	7 701	4,90%
Spółdzielnie	0	0,00%	18006	49,75%	243 887	23,70%	1 358	0,90%
TBS	0	0,00%	66	0,18%	5 970	0,60%	30	0,00%
Pozostałe	26	1,24%	162	0,45%	4 824	0,50%	535	0,30%
Razem	2104	100,00%	36193	100,00%	1027536	100,00%	158 168	100,00%
Liczba izb								
Komunalne	178	2,02%	5656	4,27%	450 722	12,20%	21 129	3,20%
Osoby fizyczne	8026	91,07%	63005	47,51%	2315179	62,50%	610 300	91,90%
Zakłady pracy	496	5,63%	2169	1,64%	89 441	2,40%	25 333	3,80%
Spółdzielnie	0	0,00%	60891	45,92%	817 102	22,10%	4 779	0,70%
TBS	0	0,00%	224	0,17%	16 750	0,50%	76	0,00%
Pozostałe	113	1,28%	660	0,50%	15 337	0,40%	2 501	0,40%
Razem	8813	100,00%	132605	100,00%	3704531	100,00%	664 118	100,00%
Powierzchnia użytkowa								
Komunalne	2711	1,55%	78462	3,44%	8111915	11,90%	368 671	2,80%
Osoby fizyczne	162124	92,47%	1235566	54,21%	45576892	66,80%	12392130	92,80%
Zakłady pracy	8703	4,96%	37902	1,66%	1 559 181	2,30%	458 857	3,40%
Spółdzielnie	0	0,00%	913259	40,07%	12373116	18,10%	74 842	0,60%
TBS	0	0,00%	3903	0,17%	301 142	0,40%	1 632	0,00%
Pozostałe	1789	1,02%	10079	0,44%	335 231	0,50%	54 096	0,40%
Razem	175327	100,00%	2279171	100,00%	68257477	100,00%	13350228	100,00%

źródło: Główny Urząd Statystyczny; www.stat.gov.pl.

Na tle wiejskich układów osadniczych, mieszkania w gminie Rudna są stosunkowo dobrze

wyposażone w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne – ustęp spłukiwany, łazienkę i centralne ogrzewanie. W porównaniu z miastami charakteryzują się one – w tym zakresie – niższym standardem. Szczególnie dotyczy to starej wiejskiej zabudowy. Jej udział w ogólnych zasobach mieszkaniowych gminy sukcesywnie maleje dzięki dość wysokiej dynamice budownictwa o charakterze czysto mieszkaniowym.

Tabela 9.1.6. Standard wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne.

Wyszczególnienie	Gmina Rudna				Powiat lubiński ogółem		Województwo dolnośląskie ogółem		gminy wiejskie	
	2003		2010		2003	2010	2003	2010	2003	2010
	liczba	%	liczba	%	%	%	%	%	%	%
wodociąg	2023	98,3	2121	98,4	99,0	99,2	97,7	97,9	94,7	95,2
ustęp spłukiwany	1817	88,3	1915	88,9	95,5	95,8	88,1	88,6	79,1	81,1
łazienka	1800	87,5	1898	88,1	95,4	95,7	86,4	87,4	80,8	82,6
centralne ogrzewanie	1474	71,7	1552	72,0	92,4	92,7	75,8	77,4	66,2	69,0
gaz sieciowy	1517	73,7	1751	81,3	82,1	83,1	66,6	66,7	11,1	14,8

źródło: Główny Urząd Statystyczny; www.stat.gov.pl.

Mieszkalnictwo na terenie gminy Rudna rozwija się najszybciej w miejscowościach: Rudna, Gwizdanów, Toszowice, Chobienia i Koźlice. Najmniej wskazane dla rozwoju mieszkalnictwa są ośrodki położone w bezpośrednim zasięgu zagrożenia ze strony OUOW „Żelazny Most", w tym: Rudna, Bytków, zachodnia część Gwizdanowa, Gawronki oraz ośrodki położone w zasięgu zagrożenia powodziowego ze strony rzeki Odra, w szczególności Ciechłowice. Dlatego wskazane jest stworzenie warunków dla rozwoju mieszkalnictwa poza strefami bezpośredniego zagrożenia.

9.2. Uwarunkowania wynikające z rozwoju mieszkalnictwa – podsumowanie.

1. Rozwój funkcji mieszkaniowych – przyrost zasobów mieszkaniowych – kształtowany będzie warunkami rynku, w tym:
   1) popytem (uwarunkowanie zewnętrzne, niezależne od gminy);
   2) podażą (tworzeniem atrakcyjnych ofert terenowych dla budownictwa mieszkaniowego – uwarunkowanie wewnętrzne, zależne od aktywności gminy, w tym planistycznej).

2. Dla określenia wielkości przyrostu zasobów mieszkaniowych przyjmuje się poniższe założenia:
   1) 1 mieszkanie = 1 gospodarstwo domowe (rodzina);
   2) wskaźnik (na rok perspektywiczny) – 3,0 osoby/1 mieszkanie (obecnie średnio na 1 mieszkanie przypada 3,4 osoby; średnio w województwie dolnośląskim – 2,7

osoby/mieszkanie);

3) cała nowa zabudowa mieszkaniowa realizowana będzie w formie zabudowy jednorodzinnej;
4) 2000 m^2 powierzchni terenu osadniczego brutto na 1 dom jednorodzinny (= 1 mieszkanie) - wskaźnik uśredniony uwzględniający samą zabudowę jednorodzinną oraz zabudowę mieszkaniową z towarzyszącą zabudową gospodarczą);
5) zachowane zostaną dotychczasowe zasoby mieszkaniowe przy zmianie wskaźnika ich zagęszczenia (z 3,4 do 3,0 osoby/mieszkanie).

3. Przyjmując założenia zawarte w pkt 2 oraz perspektywiczną wielkość zaludnienia na rok 2025 r. – tj. 8200 mieszkańców, wzrost zasobów mieszkaniowych i przyrost nowych terenów o funkcji mieszkaniowej oszacować można na:
   1) 8200 mieszkańców: 3,0 osoby/mieszkanie ≈ 2730 mieszkań (docelowo – razem z istniejącymi zasobami);
   2) 2730 mieszkań – 2155 mieszkań (stan w 2010 roku) ≈ **575** nowych mieszkań;
   3) 845 mieszkań (domów jednorodzinnych) x 2000 m^2 ≈ **115 ha** nowych terenów mieszkaniowych (osadniczych).

4. Występowanie zagrożeń związanych z OUOW „Żelazny Most” oraz na obszarach zagrożenia powodziowego ze strony Odry należy brać pod uwagę przy planowaniu nowej zabudowy mieszkaniowej i innego nowego zagospodarowania.

10. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.

10.1. Uwagi ogólne.

Do infrastruktury społecznej gminy Rudna zalicza się usługi o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Wśród usług lokalnych wyróżnia się te, które zaspokajają podstawowe potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne mieszkańców gminy. Natomiast usługi o znaczeniu ponadlokalnym to takie, z których korzystają również mieszkańcy gmin sąsiednich oraz przyjezdni. Na terenie gminy Rudna nie funkcjonują usługi o charakterze ponadlokalnym.

Niekomercyjną działalność usługową, świadczoną w zasadzie nieodpłatnie przez gminę lub państwo, zaliczono tu do tzw. „usług socjalnych". Obejmują one takie dziedziny, jak: oświata powszechna, niekomercyjna służba zdrowia i opieka społeczna oraz niekomercyjna działalność kulturalna i sportowa. Pojawiają się jednak także placówki komercyjne prowadzące działalność usługową w omawianym zakresie.

Gmina Rudna była stosunkowo dobrze wyposażona w obiekty usługowe omawianego typu i odznaczała się gęstą siecią tych obiektów. W okresie po 1989 r. nastąpiło jednak zmniejszenie się liczby obiektów usług publicznych. To pomniejszenie sieci placówek usługowych – obserwowane zresztą w całym kraju – wynikało głównie ze względów ekonomicznych. Nieracjonalne było bowiem utrzymywanie szeregu starych obiektów i o niskim standardzie świadczonych usług. Tak więc zmniejszenie liczby obiektów stwarzało warunki dla istotnego podwyższenia standardu w zachowanych placówkach (np. w szkołach).

10.2. Oświata i wychowanie.

Na obszarze gminy Rudna działa 11 placówek wychowania i oświaty zgrupowanych w czterech zespołach oświatowych (tabela 10.2.1.). Dla najmłodszych mieszkańców gminy (3-6 lat) uruchomiono 2 placówki. Jedna z nich znajduje się w Rudnej, druga w Chobieni. Powyższe placówki obsługują mieszkańców całej gminy. W 2007 roku zamknięto placówkę przedszkolną w Brodowie.

Tabela 10.2.1. Placówki oświatowe w gminie Rudna.

Rodzaj placówki	Nazwa	Adres	Miejscowość
przedszkole	Przedszkole Gminne	Piaskowa 5	Rudna
	Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym	Szkolna 2	Chobienia
szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Zespole Szkolno-Przedszkolnym	Szkolna 2	Chobienia
	Szkoła Podstawowa	Piaskowa 3	Rudna
gimnazjum	Gimnazjum w Zespole Szkolno-Przedszkolnym	Szkolna 2	Chobienia
	Gimnazjum	Piaskowa 3b	Rudna
technikum	Technikum uzupełniające	Kolejowa 5	Rudna
	Technikum uzupełniające dla dorosłych	Kolejowa 5	Rudna

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna. Grudzień 2017 r.

Rodzaj placówki	Nazwa	Adres	Miejscowość
szkoła zawodowa	Zasadnicza szkoła zawodowa	Kolejowa 5	Rudna
	Zasadnicza szkoła zawodowa dla dorosłych	Kolejowa 5	Rudna
szkoła policealna	Policealna szkoła dla dorosłych	Kolejowa 5	Rudna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) do powyższych placówek w 2010 r. uczęszczało łącznie 193 dzieci. Według danych GUS z 2010 r. wychowaniem przedszkolnym w gminie objęto około 62% dzieci w wieku przedszkolnym. Wskaźnik ten znacznie przekracza ogólnokrajowy wskaźnik dla terenów wiejskich - wynoszący nieco ponad 27% - i jest tylko nieznacznie niższy od tego dla średniej gmin powiatu lubińskiego - 73%.

Według danych GUS w latach 1999-2010 liczba dzieci uczęszczających do przedszkola w gminie podlegała fluktuacjom w przedziale od 112 do 193 (tabela 10.2.2.). Po spadku liczby przedszkolaków w 2002 r. znaczny wzrost zanotowano w 2009 roku – na skutek uruchomienia nowych oddziałach przedszkolnych i udostępnienia dodatkowych miejsc w przedszkolach. W 2009 r. odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wzrósł z 63,6% do 75,3%.

Wpływ na liczbę dzieci uczęszczających do przedszkoli może mieć fakt, iż od września 2011 roku wszystkie dzieci 5-letnie podlegają obowiązkowi przedszkolnemu. Jednocześnie planowane jest obniżenie wieku przedszkolnego (od 2 lat), co spowoduje napływ dodatkowej liczby dzieci do przedszkoli. Z drugiej strony do września 2014 r., przedszkolne oddziały dla dzieci wieku 6 lat zostaną przeniesione do szkół podstawowych. Od września 2014 r. obowiązek szkolny obejmie bowiem dzieci w wieku 6 lat. Na to miejsce będą mogły zostać przyjęte dzieci 5 i 2-letnie. W związku z powyższym prawdopodobnie nie będzie zatem potrzeby rozbudowy istniejących w gminie placówek przedszkolnych. Warto przy tym zaznaczyć, iż dotychczas wraz ze wzrostem liczby dzieci nie rozbudowano istniejących placówek, a jedynie zwiększano (w miarę potrzeb) liczbę oddziałów. Z informacji uzyskanych od dyrekcji placówek przedszkolnych zlokalizowanych na obszarze gminy Rudna wynika, iż mogą one przyjąć znacznie więcej dzieci, niż obecnie.

Na obszarze gminy działają dwie szkoły podstawowe – w Rudnej i w Chobieni. Według danych GUS, w 2010 roku do szkół podstawowych łącznie uczęszczało 433 uczniów. Warto zwrócić uwagę, iż od 1999 r. zauważalny jest ciągły spadek liczby uczniów (tabela 10.2.2.) szkół podstawowych zlokalizowanych w gminie Rudna. Tendencja ta zauważalna jest także w powiecie lubińskim i kraju. Jednocześnie należy pamiętać, o czym wspomniano już wcześniej, iż do września 2014 r. zostanie obniżony wiek szkolny, co spowoduje napływ nowej grupy dzieci do tych placówek. Ze względu na funkcjonowanie w Chobieni przedszkola zespolonego ze szkołą podstawową i ze względu na planowane połączenie przedszkola w Rudnej z zespołem szkół w Rudnej oraz w związku z dużym odsetkiem dzieci objętych obecnie systemem przedszkolnym,

należy się spodziewać, że zmiany związane z systemem szkolnictwa nie będą wymagały rozbudowy szkół podstawowych w gminie Rudna.

Gwarantuje to także rozbudowane zaplecze tych placówek oświatowych, mogących przyjąć dużo większą ilości dzieci, niż obecnie.

Prawdopodobnie część pomieszczeń szkolnych będzie musiała zostać zmodernizowana tak, aby odpowiadała potrzebom dzieci 6-letnich (np.: wydzielenie kącików zabaw itp.), ale zmiany takie będą musiały nastąpić we wszystkich polskich szkołach podstawowych.

Tabela 10.2.2. Zestawienie liczby ośrodków edukacyjnych, liczby dzieci/uczniów oraz miejsc w placówkach w gminie Rudna w latach 1999-2010.

	1999	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
	przedszkola											
ogółem	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2
oddziały	7	7	7	7	7	7	7	7	4	6	9	9
miejsca	140	141	139	144	144	148	148	148	103	124	190	190
dzieci	149	151	152	138	135	138	141	145	112	130	176	193
	szkoły podstawowe											
ogółem	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
pomieszczenia	20	12	18	26	22	21	21	23	25	25	23	23
uczniowie	804	689	666	648	627	599	597	550	527	509	457	433
	gimnazja											
ogółem	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
pomieszczenia	20	12	18	26	22	21	21	23	25	25	23	23
uczniowie	131	233	360	362	367	393	384	345	322	310	319	293

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl,

10.3. Kultura.

W gminie Rudna funkcjonują dwa ośrodki, zapewniające mieszkańcom i gościom z zewnątrz dostęp do różnego typu zajęć – w miejscowościach Rudna i Chobienia.

Chobieński Ośrodek Kultury wraz z Centrum Kultury w Rudnej dysponują siecią wiejskich świetlic zlokalizowanych w niemal wszystkich miejscowościach gminy. Świetlice zlokalizowane są w: Brodowie, Brodowicach, Chełmie, Ciechłowicach, Gawronach, Gwizdanowie, Górzynie, Kębłowie, Kliszowie, Mlecznie, Naroczycach, Nieszczycach, Olszanach, Orsku, Radoszycach, Rynarcicach, Studzionkach, Toszowicach, Wądrożu i Wysokich. Kolejne planowane sa w Starej Rudnej, Koźlicach, Gawronach, Małogoszczy i Radomiłowie.

Już do tradycji gminnej kultury przeszły organizowane przez gminne centra kultury takie cykliczne imprezy jak:

- chobieńska „Letnia biesiada nad Odrą”,
- „Otwarty Zlot Motocykli” w Gwizdanowie;

- koncerty zespołów rockowych „Zamczysko” w Chobieni;
- plener malarsko-rzeźbiarski w Chobieni;
- radoszycka „Noc świętojańska”;
- nieszczycki festyn „Między chmurami, lasami a Nieszczycami”;
- „Gminne Dożynki” połączone z „Pożegnaniem Lata” w Rudnej;
- „Święto Kapusty” w Naroczycach;
- Festiwal „Świat pod Kyczerą” w Rudnej;
- Piknik Majowy – Obchody Rocznicy Konstytucji 3-go Maja w Rudnej.

Ponadto ośrodki kultury i świetlice wiejskie prowadzą zajęcia profilaktyki środowiskowej oraz szereg zajęć tematycznych, takich jak zajęcia: muzyczne, teatralne, wokalne, plastyczne, biblioteczne, kulinarne, komputerowe. Oferta kulturalna instytucji kultury obejmuje również organizację konkursów. Zasięg gminny mają m. in.: konkursy: „Cztery pory roku w sztuce”, „Rajd Rowerów Górskich”, „Na Wypieki i Potrawy Wielkanocne”, „Na wykonanie Palmy Wielkanocnej”, „Wykonanie Szopki Bożonarodzeniowej”.

Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna z oddziałami w miejscowościach: Chobienia, Kębłów, Nieszczyce, Mleczno, Orsk, Rudna. Według danych GUS w 2010 r. z Gminnej Biblioteki Publicznej, skorzystało 1487 czytelników. Wypożyczyli oni 33 250 woluminów, co stanowi około 22 książki na czytelnika.

Oprócz biblioteki publicznej i jej filii w gminie funkcjonuje Multimedialne Centrum Informacji przy Zespole Szkół w Rudnej przy ulicy Piaskowej oferujące:

- wypożyczalnię dla dorosłych,
- wypożyczalnię dla dzieci i młodzieży,
- kafejkę internetową,
- salę multimedialną.

Reasumując, oferta kulturalna w gminie jest dość szeroka. Wśród przedsięwzięć kierowanych do mieszkańców gminy, przeważają adresowane przede wszystkim dla dzieci lub osób dorosłych. Niewiele jest natomiast propozycji ciekawego spędzania wolnego czasu dla młodzieży.

10.4. Sport i rekreacja.

Infrastrukturę służącą rekreacji i wypoczynkowi na obszarze gminy tworzą przede wszystkim boiska sportowe oraz przyszkolne kompleksy sportowo-rekreacyjne. Boiska wiejskie znajdują się w prawie wszystkich miejscowościach. Są w nie wyposażone: Brodów, Ciechłowice,

Chełm, Chobienia, Gawrony, Gwizdanów, Kębłów, Koźlice, Nieszczyce, Olszany, Orsk, Radoszyce, Rudna, Rynarcice, Studzionki, Toszowice oraz Wysokie, przy czym w niektórych wsiach siksą to nowoczesne boiska wielofunkcyjne.

Przy Zespole Szkół w Rudnej przy ul. Piaskowej funkcjonuje obiekt sportowy, mieszczący basen sportowy (5 torów, każdy po 25 m długości), salę gimnastyczną, siłownię, saunę oraz sale do bilardu i tenisa stołowego. Na zewnątrz obiektu znajdują się: bieżnia, boiska do tenisa ziemnego, boisko do piłki nożnej oraz do piłki siatkowej. Obiekt ten jest udostępniony uczniom Zespołu Szkół oraz mieszkańcom gminy. Ponadto w Rudnej przy ul. Leśnej funkcjonuje zespół boisk wielofunkcyjnych „Orlik 2012", w skład którego wchodzą dwa boiska: piłkarskie oraz wielofunkcyjne wraz z zapleczem sanitarnym. W Rudnej przy ul. Polkowickiej znajduje się także boisko do piłki nożnej, z którego najczęściej korzystają członkowie Gminnego Klubu Sportowego „Sparta".

Kompleks sportowo-rekreacyjny znajduje się także w Chobieni. W jego skład wchodzą korty tenisowe, boisko ze sztuczną nawierzchnią oraz hala sportowa znajdująca się przy Szkole Podstawowej. Z tego kompleksu korzystają zarówno uczniowie szkoły, członkowie Stowarzyszenia Sportowego „Odra", jak i inni mieszkańcy gminy. Przy Szkole Podstawowej w Chobieni działa także Uczniowski Klub Sportowy „Sparta", który specjalizuje się w doskonaleniu sztuk walki Karate.

Od wielu lat w gminie Rudna promowana jest piłka siatkowa, poprzez organizowanie corocznej Gminnej Ligi oraz Letniego Turnieju przeprowadzanego w okresie wakacyjnym.

Kluby sportowe działające na terenie gminy:

- Gminny Klub Sportowy „Sparta" Rudna,
- Stowarzyszenie Sportowe „Odra" Chobienia,
- Stowarzyszenie Sportowe „Iskra" Kębłów,
- Stowarzyszenie Sportowe „ Błysk" Studzionki,
- Stowarzyszenie Sportowe „Skarpa" Orsk,
- Ludowy Klub Sportowy „Płomień" w Nieszczycach,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sparta" Rudna,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sparta" Chobienia,
- Uczniowski Klub Sportowy „Shark" Rudna.

Walory krajobrazowe gminy sprzyjają rozwojowi turystyki pieszej i rowerowej. Szlaki rowerowe wyznaczone na terenie gminy zostały szczegółowo omówione w rozdziale nr 13 „Komunikacja i transport".

Nieopodal Szkoły Podstawowej w Rudnej znajduje się specjalnie przygotowana ścieżka

rekreacyjna, a w miejscowościach Chełm i Orsk wytyczono trasy ścieżek przyrodniczych „Krajobrazy Nadodrzańskie – Orsk" oraz „Krajobrazy Nadodrzańskie – Chełm".

Wielką atrakcją jest rezerwat przyrodniczy „Skarpa Storczyków" oraz tereny nadodrzańskie (np. „Naroczycki Łęg"). Po rezerwacie można się przemieszczać pieszo jedynie za zgodą leśniczego leśnictwa Orsk, który sprawuje nadzór nad rezerwatem. Poruszanie odbywa się po wyznaczonych trasach lub ścieżkach dydaktycznych.

Rekreacji w gminie służą również parki przypałacowe, między innymi w Radomiłowie, który został odnowiony po latach zaniedbywań. Obecnie jego stan jest bardzo dobry, urządzono w nim nowe ścieżki rowerowe oraz zadbano o stan zieleni. W gminie znajduje się wiele parków przypałacowych, jednak większość jest zaniedbana, co uniemożliwia korzystanie z nich zarówno mieszkańcom, jak i przyjezdnym.

Władze i liczne gminne stowarzyszenia dbają o rozwój sportu i rekreacji w gminie nie tylko poprzez zapewnienie dostępu do odpowiedniego zaplecza, ale również poprzez organizację wielu imprez sportowych. Do najważniejszych należą:

- Turniej Piłkarski o Puchar Wójta Gminy Rudna (GKS „Sparta" Rudna),
- Gminne Zawody Wędkarskie (Chobieński Ośrodek Kultury),
- Gminny Turniej Strzelecki o Puchar Wójta Gminy Rudna (Stowarzyszenie Miłośników Gwizdanowa i Gminy Rudna),
- Gminny Turniej Piłki Siatkowej w Gwizdanowie (Stowarzyszenie Miłośników Gwizdanowa i Gminy Rudna),
- Liga Siatkowa (Chobieński Ośrodek Kultury),
- Turniej gry w tenisa stołowego w Chobieni,
- Turniej gry w bilard w Nieszczycach.

Z istniejącej w gminie Rudna infrastruktury mogą korzystać zarówno mieszkańcy gminy, jak i w większości przypadków przyjezdni. Zachętą do tego są przedsięwzięcia o charakterze sportowym organizowane przez władze gminy i działające na jej obszarze stowarzyszenia.

10.5. Usługi zdrowia.

Na obszarze gminy Rudna funkcjonują dwa ośrodki zdrowia. Usługi zdrowia świadczy Wiejski Ośrodek Gminnego Zespołu Zakładów Opieki Podstawowej (ul. Parkowa 1 w Rudnej). W skład zakładu wchodzi 21 poradni, pracownia USG, laboratorium oraz 3 gabinety: medycyny szkolnej, pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, położnej środowiskowej – rodzinnej.

W Chobieni (ul. Parkowa 1) usługi zdrowia świadczy Wiejski Ośrodek Zdrowia. W

Ośrodku znajdują się 3 gabinety: medycyny szkolnej, pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, położnej środowiskowej – rodzinnej oraz dwie poradnie lekarza rodzinnego: dla dzieci i dorosłych.

Natomiast specjalistyczne usługi medyczne oraz leczenie zamknięte świadczone są przez Miedziowe Centrum Zdrowia w Lubinie oraz szpitale powiatowe Lubinie i Głogowie.

Na terenie gminy znajdują się dwie apteki: w Rudnej „Akacja" (ul. Polna 3), a w Chobieni „Pod św. Antonim" (Rynek 7).

10.6. Cmentarze i kościoły.

Na obszarze gminy Rudna funkcjonuje pięć kościołów rzymsko-katolickich i jedna cerkiew prawosławna Podwyższenia Krzyża Świętego w Rudnej. Parafie rzymsko-katolickie, należą do Diecezji Legnickiej i są to parafie:

- św. Urszuli w Gwizdanowie (dekanat Polkowice),
- Trójcy Świętej w Rudnej (dekanat Polkowice),
- Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Mlecznie (dekanat Lubin Zachód),
- Parafia św. Piotra i Pawła w Chobieni (dekanat Ścinawa),
- Parafia św. Michała Archanioła w Olszanach (dekanat Ścinawa).

Na obszarze gminy Rudna czynne są dwa cmentarze komunalne: w Chobieni przy ulicy Ścinawskiej oraz w Rudnej przy ulicy 1 Maja. Ponadto na terenie gminy pochówki realizowane są na dwóch cmentarzach parafialnych w: Olszanach (katolicki) i Kębłowie (prawosławny).

Na terenie gminy znajdują się następujące zamknięte cmentarze oraz obszary pocmentarne:

1) Chobienia:
   - cmentarz w Chobieni przy ulicy Górnej;
   - dawny cmentarz ewangelicki przy ul. Nadrzecznej (obecnie park);
   - cmentarz przy ruinach kościoła p.w. św. Idziego – nieczynny;
2) Gawronki – dawny cmentarz;
3) Górzyn:
   - cmentarz przy ruinach kościoła p.w. św. Michała Archanioła – nieczynny;
   - dawny cmentarz w północno-wschodniej części wsi;
4) Gwizdanów – cmentarz przy kościele p.w. św. Urszuli – nieczynny;
5) Kębłów:
   - dawny cmentarz przykościelny;
6) Mleczno – dawny cmentarz przykościelny;
7) Naroczyce – dawny cmentarz rodowy w lesie;
8) Orsk – dawny cmentarz przykościelny;

9) Radoszyce – dawny cmentarz położony na południowy-wschód od miejscowości;
10) Rudna:
    - cmentarz komunalny „Stary Cmentarz” (ul. Ścinawska);
    - dawny cmentarz ewangelicki (ul. Polkowicka), obecnie park;
11) Rynarcice – dawny cmentarz przy kościele p.w. Św. Marcina;
12) Stara Rudna – dawny cmentarz przykościelny.

10.7. Urzędy publiczne i organizacje społeczne.

Na obszarze gminy Rudna znajduje się kilka urzędów publicznych. Największym z nich jest Urząd Gminy Rudna zlokalizowany przy pl. Zwycięstwa 15 w miejscowości Rudna. W skład urzędu wchodzi 7 referatów: ds. księgowości, ds. budżetów i podatków, ochrony środowiska, zdrowia i oświaty, gospodarki przestrzennej i spraw komunalnych oraz referat inwestycji.

Przy Urzędzie Gminy działa Urząd Stanu Cywilnego oraz Punkt Obsługi Klienta Powiatowego Urzędu Pracy w Lubinie. W Rudnej działa ponadto posterunek policji (przy ul. Kolejowej 7). Przy ulicy Ścinawskiej 16 dostępny jest Urząd Pocztowy (Poczty Polskiej S.A.). Natomiast przy pl. Zwycięstwa 5/2 działa Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Punkty bankowe i punkty pocztowe działają w miejscowościach Rudna i Chobienia. Poza powyższymi jednostkami na obszarze gminy Rudna działa także Ochotnicza Straż Pożarna. Remizy strażackie znajdują się we wsiach: Rudna, Orsk, Gwizdanów, Chobienia, Górzyn.

Na obszarze gminy działa dziewięć (poza wymienionym już wcześniej stowarzyszeniami kultury fizycznej) organizacji społecznych. Siedziby czterech z nich znajdują się w miejscowości Rudna. Są to: Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Szkoły Zawodowej w Rudnej (ul. Kolejowa 5), Stowarzyszenie Edukacyjne MOSTEK (ul. Piaskowa 3), Stowarzyszenie „Chobienia OD NOWA” (Rynek 8) oraz Towarzystwo Przyjaciół Rudnej (ul. Kolejowa 3). W miejscowości Gwizdanów działają dwa stowarzyszenia. Są to: Stowarzyszenie Miłośników Gwizdanowa i Gminy Rudna (Gwizdanów 3A) oraz Stowarzyszenie „Pomagamy jak możemy” (Gwizdanów 25). W Kliszowie znajduje się jedno stowarzyszenie – Rudnowskie Towarzystwo Kulturalne, w Chobieni również znajduje się jedno – Stowarzyszenie AD REM. W miejscowości Rynarcice także działa jedno stowarzyszenie – Stowarzyszenie Kobiet.

Kilka stowarzyszeń w gminie nie posiada wpisu do KRS. Są to m.in.: Okręgowy Związek Badmintona z Górzyna, Stowarzyszenie Sportowe „Badminton” z Rudnej, Stowarzyszenie Uczestników Kompleksu Przebudowy Wsi z Kębłowa oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i z Rodzin Patologicznych z Lubina (z siedzibą w Rudnej).

10.8. Miejscowości najlepiej wyposażone w obiekty i instytucje infrastruktury społecznej.

O atrakcyjności osadniczej wsi świadczy w znacznej mierze dostępność obiektów i instytucji infrastruktury społecznej. W tabeli nr 10.8.1. przedstawiono występowanie poszczególnych – istotnych z punktu widzenia atrakcyjności wsi – obiektów i instytucji infrastruktury technicznej. Najlepiej rozwiniętymi w tym zakresie miejscowościami są położone biegunowo na obszarze gminy: Rudna i Chobienia. Boiska sportowe znajdują się w ponad połowie miejscowości, przy czym najsłabiej w tym zakresie są wyposażone wsie zlokalizowane w środkowej części gminy. Prawie w każdej wsi wybudowano lub planuje się budowę świetlicy wiejskiej. Najsłabiej w omawianym rankingu wypadają Bytków i Juszowice, gdzie nie zlokalizowano żadnego z analizowanych obiektów.

Tabela 10.8.1. Występowanie obiektów i instytucji infrastruktury społecznej w poszczególnych miejscowościach gminy.

L.p.	Nazwa miejscowości	Szkoła podstawowa	Przedszkole	Parafia	Czynny cmentarz	Boisko sportowe	Świetlica gminna
1.	Rudna	+	+	+	+	+	+
2.	Chobienia	+	+	+	+	+	+
3.	Gwizdanów			+		+	+
4.	Olszany			+	+	+	+
5.	Mleczno			+			+
6.	Brodów					+	+
7.	Ciechłowice					+	+
8.	Chełm					+	+
9.	Gawrony					+	+
10.	Kębłów				+	+	+
11.	Koźlice					+	planowana
12.	Nieszczyce					+	+
13.	Orsk					+	+
14.	Radoszyce					+	+
15.	Rynarcice					+	+
16.	Studzionki					+	+
17.	Wysokie					+	+
18.	Toszowice					+	+
19.	Brodowice						+
20.	Górzyn						+
21.	Kliszów						+
22.	Naroczyce						+
23.	Wądroże						+
24.	Gawronki						planowana
25.	Miłogoszcz						planowana
26.	Radomiłów						planowana
27.	Stara Rudna						planowana
28.	Bytków						
29.	Juszowice						

10.9. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego wynikające ze stanu infrastruktury społecznej i czynników jej rozwoju – podsumowanie.

1. Liczbę punktów przedszkolnych i placówek oświaty w gminie można ocenić jako wystarczającą, zwłaszcza iż istniejące jednostki mogą przyjąć większą, od obecnej liczbę dzieci/uczniów.

2. W związku z prognozowanym wzrostem liczby ludności w gminie pojawi się potrzeba tworzenia ośrodków usługowych. Dla zapewnienia stabilności funkcjonowania struktury osadniczej gminy zaleca się wzmacnianie istniejących ośrodków usługowych przy jednoczesnym rozwoju ich wielofunkcyjności.

3. Zgodnie z tendencją występującą od ponad 20 lat w kraju, gęsta niegdyś sieć placówek usług niekomercyjnych (korzystna z punktu widzenia dostępności) uległa znacznemu przerzedzeniu. Istotnie podniósł się natomiast standard tych obiektów i świadczonych usług.

4. Istniejąca w gminie oferta kulturalna jest dość szeroka, choć skierowana głównie do dzieci i dorosłych. Brakuje propozycji dla młodzieży. W przyszłości warto zadbać o poprawę tego stanu zwłaszcza, że ludzie młodzi są grupą najbardziej mobilną i najbardziej skłonną do migracji.

5. Gmina posiada dość dobrze rozbudowaną, ale mało zróżnicowaną infrastrukturę służącą sportowi i rekreacji (głównie boiska sportowe). Brakuje obiektów i urządzeń, która umożliwiałyby aktywne spędzanie czasu wolnego zimą (np.: służących uprawianiu narciarstwa biegowego).

6. Duży potencjał stanowi zainteresowanie turystów i mieszkańców imprezami turystycznymi, sportowymi, kulturalnymi i rozrywkowymi organizowanymi na terenie gminy.

7. Liczba i wielkość nekropolii gminnych jest wystarczająca dla perspektywicznych potrzeb gminy. W przypadku jednego z dwóch cmentarzy komunalnych, w Rudnej, w ostatnim czasie zabezpieczono już rezerwy terenowe na ich dalszy rozwój.

11. BAZA EKONOMICZNA GMINY.

11.1. Sytuacja ekonomiczna gminy.

W podziale Polski na jednostki statystyczne NUTS (Nomenklatura Jednostek Terytorialnych dla Celów Statystycznych) wyróżniono pięć poziomów. Według tego podziału gmina Rudna (poziom 5) należy do: powiatu lubińskiego (poziom 4), podregionu legnicko-głogowskiego (poziom 3), województwa dolnośląskiego (poziom 2) i regionu południowo-zachodniego (poziom 1). Charakterystyczną cechą podregionu legnicko-głogowskiego są najwyższe w województwie dolnośląskim, oprócz miasta Wrocławia, wartości wskaźników obrazujących zarówno siłę lokalnej gospodarki, jak i zamożność społeczeństwa (tabela 11.1.1). Podobne, a w niektórych przypadkach nawet lepsze wskaźniki charakteryzują gminę Rudna, która wybija się na tle kraju i wszystkich podregionów województwa dolnośląskiego wskaźnikiem dochodów budżetu gminy przypadającego na jednego mieszkańca. Znaczącą większość tych dochodów stanowią dochody własne, wśród których dominują dochody z tytułu podatku od nieruchomości (prawie 50%). Zapewne wynika to z położenia na terenie gminy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most". Stosunkowo niski jest natomiast udział wpływów z tytułu podatku PIT (tabela 11.1.1).

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubinie w marcu 2010 r. w gminie Rudna było 356 osób pozostających bez pracy, co stanowiło 7,5% ludności w wieku produkcyjnym. Wartość przywołanego wskaźnika bezrobocia jest niższa niż zarejestrowanego w 2010 r. dla województwa dolnośląskiego (8%). Jednakże bezrobocie notowane w powiecie lubińskim jest niższe (5,4%) .Wśród osób pozostających bez pracy w gminie Rudna więcej jest bezrobotnych kobiet - 59,0 %.

Tabela 11.1.1. Wybrane wskaźniki makroekonomiczne w Polsce, w województwie dolnośląskim oraz w podregionach województwa dolnośląskiego.

	Produkt krajowy brutto na mieszkańca [zł]	Dochody budżetów gmin na mieszkańca [zł]	Udział dochodów własnych w ogóle dochodów [%]	Udział dochodów z podatku PIT w ogóle dochodów [%]	Udział dochodów z podatku CIT w ogóle dochodów [%]	Podmioty gospodarcze wg REGON na 1000 mieszkańców	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw na 1 mieszkańca	Stopa bezrobocia	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto
	2008	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010
Polska	33 462,0	3 304,7	*52,73*	*18,40*	*1,60*	102,4	2 987,0	*12,4*	3 435,0
Województwo dolnośląskie	35 989,0	3 428,5	*61,12*	*18,24*	*1,83*	115,1	3 436,0	*13,1*	3 412,3

	Produkt krajowy brutto na mieszkańca [zł]	Dochody budżetów gmin na mieszkańca [zł]	Udział dochodów własnych w ogóle dochodów [%]	Udział dochodów z podatku PIT w ogóle dochodów [%]	Udział dochodów z podatku CIT w ogóle dochodów [%]	Podmioty gospodarcze wg REGON na 1000 mieszkańców	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw na 1 mieszkańca	Stopa bezrobocia	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto
	2008	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010
Podregion 1 jeleniogórski	2 6342,0	3 117,5	*51,34*	*13,82*	*0,91*	105,0	2 193,0	*18,5*	2 857,4
Podregion 2 legnicko-głogowski	5 0328,0	3 398,1	*62,11*	*19,06*	*3,56*	97,6	4 628,0	*12,4*	4 039,9
Podregion 3 wałbrzyski	2 5855,0	2 672,2	*52,55*	*15,34*	*0,75*	108,1	1 685,0	*20,0*	2 996,3
Podregion 4 wrocławski	2 9054,0	2 882,4	*55,59*	*16,79*	*1,12*	96,4	4 778,0	*12,5*	2 990,4
Podregion 5 miasto Wrocław	5 1407,0	5 010,1	*73,81*	*22,71*	*2,47*	160,2	4 422,0	*5,5*	3 675,8
Powiat lubiński	-	3 063,1	*72,59*	*26,80*	*3,99*	94,6	3 177,0	*9,7*	6 012,9
Rudna		5 496,0	*77,63*	*8,67*	*3,59*	60,4		-	

źródło: Główny Urząd Statystyczny; www.stat.gov.pl, pobrano: listopad 2011 r.

Podregion legnicko-głogowski ma charakter silnie przemysłowy, o czym świadczy proporcja udziału poszczególnych sektorów gospodarki we wskaźniku Wartości Dodanej Brutto (tabela 11.1.2). Charakterystyczną cechą obszarów o profilu przemysłowym jest także mała liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1 000 mieszkańców. Wynika to z dużego udziału zakładów produkcyjnych zatrudniających zwykle znacznie więcej pracowników, niż firmy usługowe. Większość tych dużych przedsiębiorstw znajduje się w największych miastach omawianego podregionu: Legnicy, Lubinie, Polkowicach i Głogowie. Co warto podkreślić, ich działalność ma wpływ na cały podregion (m.in. miejsca pracy i podatki), w tym także na gminę Rudna.

Gospodarka rejonu gminy związana jest z wydobyciem i przeróbką rud miedzi, w związku z czym w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego teren ten zaliczony jest do strefy funkcjonalno-przestrzennej o przeważającym udziale funkcji przemysłowej i gospodarczej.

Tabela 11.1.2. Wartość dodana brutto według sektorów gospodarki w Polsce, w województwie dolnośląskim, w podregionach województwa dolnośląskiego oraz w gminie Rudna w 2010 r.

	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców		Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	Przemysł i budownictwo	Usługi
	Sektor publiczny	Sektor prywatny	%		
Polska	3,27	95,25	*3,10%*	*42,12%*	*54,79%*
Województwo dolnośląskie	5,14	104,95	*1,47%*	*50,56%*	*47.53%*
Podregion 1 jeleniogórski	5,58	92,60	*2,47%*	*46,26%*	*51,26%*
Podregion 2 legnicko-głogowski	3,46	89,43	*1,09%*	*71,53%*	*27,38%*
Podregion wałbrzyski	7,23	103,21	*1,87%*	*47,01%*	*51,13%*
Podregion 4 wrocławski	3,07	85,45	*3,28%*	*58,61%*	*38,11%*
Podregion 5 miasto Wrocław	5,45	145,78	*0,05%*	*32,26%*	*67,69%*
Rudna	3,39	57,03	*5,60%*	*23,55%*	*70,85%*

źródło: Główny Urząd Statystyczny; www.stat.gov.pl, pobrano: listopad 2011 r.

11.2. Struktura branżowa gospodarki gminy.

W roku 2010 w gminie Rudna zarejestrowanych było 446 podmiotów (według REGON), z tego 25 podmiotów sektora publicznego. W stosunku do stanu z 1995 r. liczba podmiotów w gminie wzrosła ponad 2-krotnie. W 2010 r. na 1000 mieszkańców gminy przypadało około 60 podmiotów gospodarki narodowej. Wskaźnik ten dla gminy Rudna był znacznie niższy od wskaźnika dla powiatu lubińskiego (około 94 podmioty/1000 mieszkańców) i gmin wiejskich województwa dolnośląskiego (około 81 podmiotów/1000 mieszkańców). Omawiany wskaźnik dla gminy Rudna był również znacząco niższy od tego dla województwa dolnośląskiego (około 115 podmiotów/1000 mieszkańców).

Struktura wielkościowa podmiotów gospodarki narodowej działających na obszarze gminy Rudna jest podobna do tej w województwie dolnośląskim i powiecie lubińskim - przeważają w niej małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). W 2010 r. około 93% podmiotów zarejestrowanych w gminie Rudna stanowiły przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Bardzo zbliżony był udział takich małych podmiotów w województwie i powiecie lubińskim (około 96%).

W strukturze branżowej gospodarki gminy Rudna dominują przedsiębiorstwa handlu (zarówno hurtowego, jak i detalicznego) – około 25% – oraz budownictwa – prawie 15% liczby podmiotów (tabela 11.1.2.). Udział grupy handlu w strukturze podmiotów gospodarczych gminy Rudna jest tylko nieco niższy w porównaniu z innymi analizowanymi jednostkami terytorialnymi, udział budownictwa jest wyższy dla wszystkich jednostek poza gminami wiejskimi w

województwie dolnośląskim. Dość silnie w gminie reprezentowane są także takie branże, jak: administracja publiczna (około 10% liczby podmiotów gospodarczych), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (około 9%) i gastronomia i zakwaterowanie (prawie 9% liczby podmiotów gospodarczych). Uwagę zwracają tu zwłaszcza dość wysokie udziały podmiotów branż gastronomicznej i zakwaterowania, finansów oraz administracji publicznej – w gminie Rudna są on znacznie wyższe, niż w pozostałych analizowanych jednostkach terytorialnych.

Na terenie gminy w 2010 r. funkcjonowało jedno przedsiębiorstwo zatrudniające 50-249 pracowników oraz 29 przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników.

W strukturze własnościowej podmiotów gospodarki narodowej w gminie Rudna dominują osoby fizyczne – ich własnością są 394 podmioty, co stanowi niemal 94% wszystkich podmiotów gminy (GUS 2009 r.). Do stowarzyszeń i organizacji społecznych należy 27 podmiotów, do spółek handlowych 13, a do spółdzielni 2 podmioty. Poza tym w gminie działają dwa podmioty należące do spółki handlowej z udziałem kapitału zagranicznego (KGHM Polska Miedź S.A.).

Gmina Rudna stanowi układ gospodarczy w znacznym stopniu otwarty, w szczególności silnie powiązany z Lubinem, a także z innymi pobliskimi miasta Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego. Prawdopodobnie znaczna część mieszkańców gminy pracuje w tym mieście. Z drugiej strony gmina Rudna pełni funkcję miejsca pracy dla osób mieszkających poza jej granicami. Wskaźnik liczby osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy wynosił w 2006 roku 0,79 (tabela 11.2.2.).

Tabela 11.2.2. Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy w 2006 r. w gminach powiatu lubińskiego.

Jednostka terytorialna	**Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy w 2006 r.**
Miasto Lubin	1,07
Gmina wiejska Lubin	0,44
Rudna	0,79
Ścinawa	0,13

Gmina Rudna, podobnie jak cały region legnicko-głogowski, swoją relatywnie mocną pozycję gospodarczą zawdzięcza w głównej mierze lokalizacji na jej obszarze oraz bliskim sąsiedztwie zakładów KGHM Polska Miedź S.A. Miedziowy potentat generuje znaczną liczbę miejsc pracy, zapewnia wysokie wpływy z podatków do gminnej kasy i podnosi ogólny poziom rozwoju gospodarczego i społecznego regionu. Największe przedsiębiorstwa działające na terenie gminy, zatrudniające największą liczbę pracowników wchodzą w skład koncernu KGHM Polska

Miedź S.A. Są to:

1) Huta miedzi „Cedynia” w Orsku działająca od 1979 r. Jest to nowoczesna walcownia, przetwarzającą elektrolitycznie rafinowaną miedź katodową na walcówkę miedzianą i wyroby z miedzi beztlenowej. W 2007 roku zakład zatrudniał 250 osób;
2) Zakład Hydrotechniczny w Rudnej, prowadzący obsługę techniczną obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most”.

Ponadto na terenie gminy działają:

1) FHU Truck Air Service Sp. j. w Chobieni – branża samochodowa;
2) „Brodpiach” Zakład Eksploatacji Kruszywa Naturalnego S.C. – wydobycie i przeróbka kopalin pospolitych, roboty ziemne; projektowanie, montaż i konserwacja profesjonalnych systemów elektrycznych;
3) PPHU „Pil-Bud” - usługi ogólnobudowlane, handel;
4) „Budrol” s. c. w Rudnej (mechanika pojazdowa);
5) Przedsiębiorstwo Produkcji Handlu i Usług PLON w Orsku Sp. z o.o. – produkcja alkoholu;
6) PPHU „MABEX” Stefan Bybel – stacja paliw w Rudnej;
7) Dozorbud – Zakład Naprawy i Regeneracji Gaśnic oraz Wydział Produkcji Biomasy w Orsku.

Tabela 11.2.2. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej (bez rolnictwa indywidualnego) według PKD; stan na 2009 r.

Branże gospodarki narodowej	gmina Rudna		powiat lubiński		podregion legnicko-głogowski		województwo dolnośląskie -gminy wiejskie		Województwo dolnośląskie - ogółem	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	24	*5,27*	215	*2,07*	880	*2,08*	2 374	*5,88*	6 121	*1,93*
Przetwórstwo przemysłowe	2	*0,44*	8	*0,08*	2 769	*6,55*	3 882	*9,61*	24 459	*7,72*
Budownictwo	66	*14,51*	1096	*10,56*	5 251	*12,42*	6 247	*15,47*	37 471	*11,82*
Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle	115	*25,27*	2 913	*28,06*	12 464	*29,49*	11 427	*28,30*	86 038	*27,15*
Transport i gospodarka magazynowa	9	*1,98*	308	*2,97*	3 124	*7,39*	3 234	*8,01*	20 555	*6,48*
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	39	*8,57*	708	*6,82*	1 174	*2,77*	1 314	*3,25*	9 421	*2,97*
Informacja i komunikacja	11	*2,42*	400	*3,85*	606	*1,43*	490	*1,21*	6 773	*2,13*
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	45	*9,89*	1701	*16,38*	1 628	*3,85*	1 078	*2,67*	10 998	*3,47*
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8	*1,76*	42	*0,40*	2 751	*6,51*	1 315	*3,25*	32 474	*10,25*
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15	*3,30*	206	*1,98*	3 643	*8,62*	2 292	*5,67*	26 977	*8,51*
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	13	*2,86*	493	*4,75*	1 053	*2,49*	770	*1,90*	7 099	*2,24*
Administracja publiczna i obrona narodowa	49	*10,77*	879	*8,47*	253	*0,59*	498	*1,23*	1 493	*0,47*
Pozostała działalność usługowa	34	*7,47*	714	*6,88*	825	*1,95*	2 056	*5,09*	18 187	*5,74*
Inne (w tym m.in. edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna)	25	*5,49*	700	*6,74*	5 837	*13,81*	3 394	*8,40*	28 745	*9,07*
Razem	**455**	***100,00***	**10 383**	***100,00***	**42 258**	***100,00***	**40 371**	***100,00***	**316 811**	***100,00***

źródło: Główny Urząd Statystyczny; www.stat.gov.pl, pobrano: listopad 2011 r.

11.3. Rolnictwo (produkcja bezpośrednia).

W użytkowaniu rolniczym gminy Rudna w 2010 r. znajdowało się 10637 ha gruntów (nie licząc gruntów rolnych zabudowanych). Od 2007 r. areał użytków rolnych niewiele się zmniejszył (o 79 ha). Tak niewielki spadek udziału terenów użytkowanych rolniczo wiąże się z jednej strony ze stosunkowo wysokimi walorami produkcyjnymi przestrzeni rolniczej, a z drugiej z utrzymaniem się miejscowego rolnictwa we względnie dobrej kondycji ekonomicznej.

Na obszarze gminy w 2010 r. funkcjonowało 835 gospodarstw rolnych tzn. mających powierzchnię większą od 1 ha, spośród których tylko 97 stanowiło główne źródło utrzymania dla ich właścicieli. Z pracy we własnym gospodarstwie rolnym utrzymywało się w 2010 r. 301 osób, co stanowi zaledwie około 4 % ludności gminy. Najwięcej takich gospodarstw było w Wysokiem - 10, Ciechłowicach - 8 i Olszanach - 8. Natomiast największym udziałem gospodarstw rolnych wśród ogólnej liczby gospodarstw domowych w poszczególnych obrębach charakteryzowały się obręby: Studzionki – 41,2 %, Ciechłowice - 36,4 % i Wysokie - 33,3 %. W pięciu obrębach nie ma ani jednego gospodarstwa rolnego, które byłoby głównym źródłem utrzymania ich właścicieli, są to: Brodów, Juszowice, Koźlice, Miłogoszcz i Mleczno [Plan Urządzeniowo-Rolny gminy Rudna, 2011].

W kierunkach produkcji rolniczej zdecydowanie dominuje produkcja roślinna. W strukturze zasiewów największy udział mają zboża – około 85%, głównie żyto, jęczmień i owies. Na drugim miejscu znajdują się rośliny przemysłowe (rzepak) – 9,4%. Trzecią uprawę główną stanowią ziemniaki – 2,2%. Powierzchnia upraw warzywniczych i owocowych (kapusta, marchew, cebula, ogórki, porzeczki) wynosiła 266,42 ha, co stanowiło 3,5 % wszystkich upraw. Warzywnictwo najlepiej rozwinęło się w obrębach: Ciechłowice, Górzyn, Wysokie.

Chów zwierząt odgrywa w gminie Rudna, podobnie jak w większej części województwa dolnośląskiego, drugorzędną rolę. Najbardziej popularnym kierunkiem hodowli jest produkcja trzody chlewnej. Pogłowie sięga 1340 sztuk fizycznych (SF) w całej gminie. Mniej intensywnie prowadzona jest hodowla bydła. W gminie nie ma stadniny koni, a ich hodowla prowadzona jest indywidualnie do celów rekreacyjnych. W obrębach Orsk i Chełm występuje największa intensywność produkcji zwierzęcej w gminie (28,5 DJP/100 ha UR i 22,3 DJP/100 ha UR). We wsi Miłogoszcz nie jest prowadzona żadna hodowla.

W planie urządzeniowo-rolnym cały obszar gminy został zakwalifikowany jako obszar o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) do strefy nizinnej I. Ponad 1800 ha użytków rolnych jest odłogowanych, co stanowi 17,4 % powierzchni wszystkich użytków rolnych. Wśród gruntów odłogowanych przeważają grunty orne – 1336,60 ha, powierzchnia odłogowanych

użytków zielonych wynosi 494,78 ha.

11.4. Leśnictwo.

Gospodarka leśna prowadzona jest na prawie 40% powierzchni gminy. Udział podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w sekcji leśnictwa jest wyższy niż podmiotów zarejestrowanych w sekcji rolnictwa (bez rolnictwa indywidualnego), co wyróżnia gminę Rudna na tle województwa i powiatu. Ponadto udział dochodów z tytułu podatku leśnego w ogóle dochodów własnych gminy jest wyższy (choć nadal stosunkowo niewysoki) niż średnio dla powiatu i poszczególnych subregionów województwa. Wysokość dochodów z podatku leśnego stanowią około 1/3 wysokości dochodów uzyskiwanych z podatku rolnego.

11.5. Uwarunkowania rozwoju wynikające z rozwoju i struktury bazy ekonomicznej gminy – podsumowanie.

1. Gmina Rudna swoją relatywnie mocną pozycję gospodarczą zawdzięcza w głównej mierze lokalizacji na jej obszarze oraz bliskim sąsiedztwie zakładów KGHM Polska Miedź S.A. i infrastruktury technicznej związanej z przemysłem miedziowym. Zakłada się, że prowadzona na obszarze gminy działalność związana z górnictwem miedzi będzie kontynuowana przez najbliższe kilkadziesiąt lat.

2. Dla zapewnienia stabilności gospodarczej gminy niezbędna jest dywersyfikacja struktury branżowej. Konieczne jest tworzenie nowych miejsc pracy poza sektorem górniczym oraz generowanie warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

3. Niewykorzystane rolniczo obiekty po dawnych uspołecznionych gospodarstwach rolnych mogą stanowić bazę dla tworzenia nowych miejsc pracy bez ponoszenia dużych nakładów inwestycyjnych. Naturalna bazą do wykorzystania na cele małych, rodzinnych zakładów usługowych lub produkcyjnych będzie rosnąca liczba niewykorzystywanych na cele rolnicze budynków gospodarczych. Ponadto konieczne jest zapewnienie terenów budowlanych dla produkcji i usług, zlokalizowanych w sposób niestanowiący uciążliwości dla mieszkańców gminy oraz atrakcyjnie dla tego typu działalności. Gmina powinna dysponować rezerwą terenów uzbrojonych lub łatwych do uzbrojenia, stanowiących ofertę dla potencjalnych inwestorów.

4. Gmina Rudna stanowi układ gospodarczy o charakterze otwartym, w szczególności silnie powiązanym z miastem Lubin, a także Głogowem, Legnicą i Polkowicami, gdzie pracuje

część mieszkańców gminy. Z drugiej strony zauważalny jest trend przejawiający się tym, że ludność z zewnątrz pracuje na terenie gminy Rudna. Ponadto zauważalny jest trend osiedlania się w gminach podmiejskich osób pracujących dotychczas w miastach (układ funkcjonalny: miejsce pracy - miejsce zamieszkania).

5. Rolnictwo stanowi działalność realizowaną na prawie połowie obszaru gminy, nie generując dużych wpływów do jej budżetu. Występują jednak możliwości rozwoju rolnictwa w gminie (pomimo spodziewanego zmniejszenia się areału przestrzeni rolniczej). Jako główne kierunki produkcji rolnej określa się uprawę roślin, w tym przemysłowych, oraz ogrodnictwo. W tym celu konieczne jest wykorzystanie bliskich rynków zbytu na płody rolne oraz tworzenie sieci punktów skupu płodów rolnych, między innymi dla produkcji biopaliw, a także stworzenie lokalnej bazy przetwórstwa spożywczego W celu rozwoju sektora rolniczego należy wykorzystać odłogowane obecnie grunty należące do Agencji Nieruchomości Rolnych. Istnieje również możliwość wykorzystania pozostawionego po dawnych uspołecznionych gospodarstwach rolnych majątku trwałego (np. dla hodowli). W dalszym rozwoju gospodarczym gminy przewiduje się koncentrację gospodarstw rolnych (spadek ich liczby przy powiększaniu areału produkcyjnego).

6. Jedną z szans rozwoju gospodarczego gminy jest rosnący zagraniczny i krajowy popyt na usługi turystyczne, w tym agroturystyczne. Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy dają możliwość rozwoju tego typu działalności gospodarczej. Dla rozwoju funkcji turystycznej w gminie konieczne są inwestycje w podstawową infrastrukturę okołoturystyczną (parkingi, szlaki turystyczne, przystanie wodne), co z kolei będzie miało przełożenie na rozwój tej branży gospodarki przez prywatne podmioty.

7. Gospodarka leśna prowadzona jest na prawie 40% powierzchni gminy, nie generując dużych dochodów do budżetu gminy.

DZIAŁ III.
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ISTNIEJĄCEGO ZAGOSPODAROWANIA I STRUKTURY WŁASNOŚCI GRUNTÓW

12. STAN PRAWNY GRUNTÓW.

12.1. Struktura własności gruntów.

Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa stanowią (według stanu na dzień 1 stycznia 2011 r.) 67,29% łącznej powierzchni gminy. Na własność państwową składają się przede wszystkim grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe" (54,97% gruntów Skarbu Państwa) oraz Agencji Nieruchomości Rolnych (33,28% gruntów Skarbu Państwa). Grunty w zarządzie ANR stanowią głównie użytki rolne – 89,59% (3666 ha, tj. 42,8% ogólnego areału przestrzeni rolniczej gminy), z kolei w zarządzie PGL „Lasy Państwowe" znajdują się głównie grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzaczone - 97,7% (7923 ha, tj. 97,3% areału leśnego gminy). Skarb Państwa jest także głównym właścicielem gruntów pod wodami – 98,6% ogółu tych gruntów. Relatywnie znaczący jest udział gruntów państwowych na terenach zurbanizowanych (73,82% tych terenów), przy czym są to głównie grunty przekazane w użytkowanie wieczyste. Wśród tych gruntów największy udział mają tereny przemysłowe (około 981 ha) i tereny kolejowe (41 ha). W gminie Rudna niewielka część gruntów stanowi własność województwa (36 ha) i powiatu (15 ha). Są to głównie grunty orne oraz grunty pod drogami.

Gmina dysponuje areałem o powierzchni 546 ha, co stanowi jedynie 2,56% gruntów w granicach gminy. Najwięcej gruntów gminnych znajduje się pod drogami – 323 ha (tj. 59,2% całego areału stanowiącego własność gminy). Znaczny areał (126 ha) przypada też na użytki rolne. Udział gminnych użytków rolnych w całej ich powierzchni jest jednak znikomy – 1,4%.

We władaniu osób fizycznych znajduje się 6154 ha, tj. 28,83% powierzchni gminy. Grunty rolne stanowią ponad 97% areału gruntów osób fizycznych (54,6% ogólnego areału przestrzeni rolniczej gminy). Przeważająca część gruntów osób fizycznych wchodzi w skład gospodarstw rolnych – 92,83%.

W latach 2007-2011 zaszły w gminie niewielkie zmiany w strukturze władania gruntami. W ogólnej strukturze własności największe zmiany dotyczyły zbycia gruntów rolnych Skarbu Państwa (prawie 4% ogólnej powierzchni gruntów w gminie) głównie na rzecz osób fizycznych oraz spółek prawa handlowego. W odniesieniu do poszczególnych grup reprezentujących formy władania, największe zmiany zanotowano w odniesieniu do gruntów należących do: województwa (trzykrotny wzrost powierzchni gruntów), kościołów i związków wyznaniowych (ponad czterokrotny wzrost powierzchni gruntów).

Szczegółową strukturę własności gruntów przedstawiono w tabeli 12.1.

Tabela 12.1. Struktura własności gruntów (dane na 1 stycznia 2007 r. oraz 1 stycznia 2011 r.).

Rodzaj własności	2007 r.		2011 r.								
	Razem		Razem		Lasy, zadrzewienia i zakrzaczenia	Grunty pod wodami	Użytki rolne		Grunty zabudowanie i zurbanizowane		
							Razem	Grunty rolne zabudowane	Razem	Tereny mieszkaniowe	Tereny komunikacyjne
	ha	%	ha	%	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha
Grunty Skarbu Państwa z wyłącz. gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste, w tym:	13603	*63,60*	12790	*59,92*	8312	274	3863	67	239	2	200
– w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych	4883	*22,83*	4092	*19,17*	348	12	3666	64	23	2	14
– w zarządzie PGL „Lasy Państwowe”	8065	*37,70*	8109	*37,99*	7924	5	103	1	29	0	0
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	1069	*5,00*	1097	*5,14*	25	5	34	0	1030	1	43
Grunty województwa	12	*0,06*	36	*0,17*	0	0	4	0	32	0	32
Grunty powiatu	14	*0,07*	15	*0,07*	1	0	10	0	4	0	3
Grunty gminne z wyłącz. gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	540	*2,52*	535	*2,51*	24	3	126	15	371	2	323
Grunty gminne w użytkowaniu wieczystym	11	*0,05*	11	*0,05*	0	0	8	6	3	2	0
Grunty osób fizycznych, w tym:	5776	*27,00*	6154	*28,83*	113	1	5978	213	25	14	1
- wchodzące w skład gospodarstw rolnych	5317	*24,86*	5713	*26,76*	109	1	5556	109	11	2	1
Grunty spółdzielni	249	*1,16*	256	*1,20*	1	0	254	2	0	0	0
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	11	*0,05*	48	*0,22*	48	0	45	3	2	0	0
Pozostałe	365	*1,71*	708	*3,32*	10	0	633	318	15	0	0

źródło: Zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków. Starostwo Powiatowe w Lubinie.

12.2. Uwarunkowania wynikające ze struktury władania gruntami – podsumowanie.

1. Niekorzystną cechą struktury własności gruntów na obszarze gminy Rudna jest mały udział gruntów gminnych – 2,56 % areału, z czego prawie 60% to grunty pod drogami gminnymi. Pożądany jest wzrost areału gruntów gminnych.

2. W gminie Rudna obserwuje się duży udział gruntów należących do Skarbu Państwa, co w pewnym stopniu rekompensuje nikły udział gminy w strukturze własnościowej gruntów. Łącznie udział własności publicznej jest dość wysoki, co może ułatwić realizację różnych przedsięwzięć celu publicznego.

3. Planowanie gminnych inwestycji na gruntach należących do Skarbu Państwa może sprzyjać nieodpłatnemu przejmowaniu tych gruntów do zasobu gminnego.

4. W dalszych przekształceniach własnościowych spodziewać się można wzrostu udziału osób fizycznych we władaniu gruntami, co wynika z tendencji obserwowanych w ostatnich latach. Odbywa się to głównie kosztem gruntów rolnych należących do Skarbu Państwa, co wskazuje na zmniejszenie udziałów tego podmiotu w strukturze własnościowej gminy Rudna.

13. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.

13.1. Układ drogowy.

Gminę Rudna omijają główne szlaki drogowej komunikacji międzynarodowej i międzyregionalnej, w tym przez jej teren nie przechodzi żadna droga krajowa. Również w perspektywie nie przewiduje się tu budowy nowych dróg o znaczeniu ponadregionalnym. Rdzeń układu komunikacyjnego gminy stanowią cztery drogi wojewódzkie:

1) **droga nr 292** (relacji: *Nowa Sól(DK3)-Bytom Odrzański-Głogów-Studzionki-(DW323)-Nieszczyce-Chobienia-Ścinawa-Prochowice(DK36)*).

Droga ta biegnie przez obszar gminy z kierunku północno-zachodniego w kierunku południowo-wschodnim; na terenie gminy Rudna ciąg drogi przerywa fragment drogi wojewódzkiej nr 323. Droga wojewódzka nr 292, o parametrach klasy głównej (G) na odcinku północnym oraz o parametrach klasy zbiorczej (Z) na odcinku południowym, została wybudowana w latach 1970-80, jako element tzw. małej obwodnicy LGOM (Lubin - Polkowice - Potoczek - Głogów - Studzionki - Rudna - Lubin), która miała połączyć istniejącą Hutę „Głogów" z projektowaną wówczas Hutą „Cedynia" w Orsku.

2) **droga nr 323** (relacji: *Leszno(DK5)-Góra-Luboszyce-Radoszyce-Nieszczyce-Studzionki-Rudna-Rynarcice-Lubin(DK3)*).

Droga ta biegnie przez obszar gminy z kierunku północno-wschodniego na południowy-zachód. Droga na terenie gminy składa się z odcinków o klasach technicznych: głównej (G) lub zbiorczej (Z).W ciągu drogi, w okolicach Radoszyc, znajduje się przeprawa mostowa na rzece Odra w kierunku Ciechanowa (gmina Jemielno) – oddana do użytku we wrześniu 2012 r. W związku z planowaną rozbudową obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" konieczne będzie przeniesienie odcinka drogi nr 323 na odcinku pomiędzy Rudną a Rynarcicami.

3) **droga nr 331** (relacji: *Chocianów(DW328)-Polkowice-Tarnówek-Rynarcice (DW323)*).

Droga ta, o parametrach klasy zbiorczej (Z), ma na terenie gminy Rudna krótki przebieg, w południowo-zachodniej części gminy, od granicy gminy do miejscowości Rynarcice.

4) **droga nr 334** (relacji: *Chobienia(DW292)-przeprawa promowa w m. Chobienia-Jemielno-Krzelów-Moczydlnica Dworska (DW338)*).

Droga ta, o parametrach klasy zbiorczej (Z), ma na terenie gminy Rudna krótki przebieg, we wschodniej części gminy, od miejscowości Chobienia do przeprawy promowej na Odrze.

W 2010 r. na drogach wojewódzkich przeprowadzono tzw. Generalny Pomiar Ruchu (GPR).

Na potrzeby tego badania drogi podzielono na odcinki. W granicach gminy Rudna znalazło się 10 odcinków dróg wojewódzkich:

1) odcinek relacji: *Trzęsów (gmina Grębocice)-Studzionki; fragment drogi wojewódzkiej nr 292;*
2) odcinek relacji: *Nieszczyce-Chobienia*; *fragment drogi wojewódzkiej nr 292;*
3) odcinek relacji: *Chobienia-Ścinawa (gmina Ścinawa, na południe od gminy Rudna); fragment drogi wojewódzkiej nr 292;*
4) odcinek relacji*: Chobienia-droga wojewódzka nr 333; fragment drogi wojewódzkiej nr 334;*
5) odcinek relacji: *Ciechanów (gmina Jemielno na północ od gminy Rudna)-Nieszczyce*; *fragment drogi wojewódzkiej nr 323;*
6) odcinek relacji: *Nieszczyce-Studzionki; fragment drogi wojewódzkiej nr 323;*
7) odcinek relacji: *Studzionki-Rudna; fragment drogi wojewódzkiej nr 323;*
8) odcinek relacji: *Rudna-Rynarcice; fragment drogi wojewódzkiej nr 323;*
9) odcinek relacji: *Rynarcice-Lubin; fragment drogi wojewódzkiej nr 323;*
10) odcinek relacji: *Tarnówek (gmina Polkowice, na wschód od gminy Rudna)-Rynarcice*; *fragment drogi wojewódzkiej nr 331*.

Z przeprowadzonego przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad we Wrocławiu pomiaru wynika, że w 2010 roku najbardziej obciążona ruchem samochodowym była dawna droga wojewódzka nr 111. Średni dobowy ruch pojazdów osobowych na powyższym odcinku drogi (Chobienia-Ścinawa) wyniósł 2 378 pojazdów samochodowych. Wśród pojazdów największy udział miały samochody osobowe i mikrobusy. Tak duże natężenie ruchu na wspomnianym odcinku jest związane z historycznymi powiązaniami Chobieni ze Ścinawą i zależnościami funkcjonalnymi pomiędzy tymi ośrodkami. Zdecydowanie niższe było obciążenie pozostałych odcinków dróg wojewódzkich, choć znaczny ruch pojazdów zarejestrowano na odcinkach: Studzionki-Rudna (977 pojazdów na dobę), Chobienia-droga wojewódzka nr 333 (932 pojazdy na dobę). Najmniejszy ruch kołowy występuje na odcinkach: Rudna-Rynarcice (659 pojazdów na dobę), Rynarcice-Lubin (612 pojazdów na dobę), Trzęsów (gmina Grębocice)-Studzionki (595 pojazdów na dobę), Nieszczyce-Chobienia (505 pojazdów na dobę), Tarnówek-Rynarcice (346 pojazdów na dobę) oraz Ciechanów-Nieszczyce (266 pojazdów na dobę).

Wszystkie drogi wojewódzkie są wykorzystywane głównie przez samochody osobowe i mikrobusy. Ruch pozostałych pojazdów jest nieznaczny i nie powinien on wpływać na niszczenie nawierzchni. Wyjątek stanowi odcinek drogi nr 292 Rudna-Rynarcice, gdzie udział pojazdów

ciężarowych w ruchu wyniósł ponad 40%. Wyniki Pomiaru Ruchu z 2010 r. przeprowadzonego przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad na odcinkach dróg wojewódzkich prowadzących przez obszar gminy Rudna zawiera tabela 13.1.1.

Na zmiany natężenia ruchu na drogach wojewódzkich będzie miało wpływ wiele czynników, wśród których jako najważniejsze należy wymienić uruchomienie mostu na Odrze w ciągu drogi wojewódzkiej nr 323. Natężenie ruchu pojazdów na tej drodze prawdopodobnie znacznie się zwiększy. Ponadto w związku z planowaną rozbudową obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most", w ostatnim czasie zlikwidowano odcinek drogi wojewódzkiej nr 331, o dość dobrych parametrach technicznych, przebiegający u podnóża północnych zapór obiektu. W efekcie tego wystąpiło osłabienie struktury układu drogowego. Kolejnym czynnikiem jest planowana budowa odcinka drogi ekspresowej S-3 relacji Zielona Góra – Legnica wraz z realizacją węzła Kaźmierzów (w gminie Polkowice).

Tabela 13.1.1. Średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na drogach wojewódzkich (2010 r.)

nr drogi	opis odcinka	średni dobowy ruch - pojazdy ogółem	motocykle	samochody osobowe, mikrobusy	lekkie samochody ciężarowe (dostawcze)	samochody ciężarowe bez przyczepy	samochody ciężarowe z przyczepą	autobusy	ciągniki rolnicze
292	Trzęsów-Studzionki	595	13	395	62	23	84	7	11
292	Nieszczyce-Chobienia	505	3	415	40	16	18	10	3
292	Chobienia-Ścinawa	2378	55	2049	197	24	17	26	10
323	Rynarcice-Lubin	612	3	449	31	29	92	4	4
323	Rudna-Rynarcice	659	6	347	52	60	169	10	15
323	Studzionki-Rudna	977	31	796	47	37	49	12	5
323	Studzionki-Nieszczyce	690	19	548	50	43	16	10	4
323	Nieszczyce-Ciechanów	266	14	179	52	13	0	0	8
331	Tarnówek-Rynarcice	346	9	288	18	8	3	12	8
334	Chobienia-DW 333	932	30	634	63	63	10	45	87

źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Wrocław.

Likwidacja odcinka drogi wojewódzkiej okalającego „Żelazny Most" oraz budowa drogi S-3 sprawią, że pojawi się potrzeba dobrego powiązania relacji wschód – zachód, wiążącego węzeł Kaźmierzów w Polkowicach z mostem w Ciechanowie (w okolicach Radoszyc). Taka droga przejmie rolę północnej ramy komunikacyjnej na północnym przedpolu obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most".

Przez obszar gminy Rudna nie prowadzi żadna z dróg krajowych. Dlatego, poza wspomnianymi już powyżej drogami wojewódzkimi, istotnym elementem układu drogowego

gminy są drogi powiatowe. Ich sieć składa się z 13 oddzielnie numerowanych odcinków (tabela 13.1.2.), o łącznej długości około 70 km. Drogi powiatowe w gminie Rudna są szczególnie ważne dla ruchu lokalnego, gdyż stanowią jedyne trasy dla ruchu samochodowego prowadzące do wielu miejscowości gminy. Jest to szczególnie istotne przy małej ilości dróg gminnych wyznaczonych na terenie gminy Rudna.

Większość stanu technicznego dróg powiatowych można określić jako zadowalający, dobry lub bardzo dobry (około 70%). Zły stan techniczny dotyczy jedynie fragmentu drogi nr 1203 na odcinku Brodowice-Kębłów. Jest to droga gruntowa. Większość pozostałych dróg powiatowych posiada nawierzchnię bitumiczną. Wyjątek stanowią jedynie krótkie odcinki dwóch dróg powiatowych w miejscowości Rudna, posiadające nawierzchnię z kostki kamiennej.

Tabela 13.1.2. Zestawienie dróg powiatowych.

Lp.	Klasa techn.	Nr drogi	Nazwa drogi - przebieg	Rodzaj nawierzchni	Stan techniczny
1.	Z	1200 D	Juszowice-Rynarcice-droga Nr 323	bitumiczna	zadowalający
					niezadowalający (od Juszowic do torów kolejowych)
2.	Z	1201 D	Rudna, ul. Głogowska-gr. powiatu (Przedmoście)	kostka kamienna na odcinku 126 m w miejscowości Rudna,	zadowalający
				bitumiczna	zadowalający
3.	L	1202 D	droga Nr 323-Gawronki-gr. powiatu {Trzęsów}	bitumiczna	zadowalający
4.	Z	1203 D	droga Nr 292-Orsk-Brodowice-Kębłów	bitumiczna	niezadowalający
				gruntowa (na odcinku Brodowice-Kębłów	zły
5.	L	1204 D	droga Nr 323-Studzionki-Kębłów	bitumiczna	zadowalający
6.	Z	1205 D	droga Nr 323-Gwizdanów-Kębłów-Nieszczyce	bitumiczna	zadowalający
7.	L	1206 D	Rudna, ul. Krochmalna – Brodów	bitumiczna	zadowalający
8.	Z	1207 D	Rudna, ul. Leśna-Stara Rudna-Wądroże-Dziesław	bitumiczna	niezadowalający
9.	Z	1208 D	Mleczno-Toszowice-Tymowa-Dębiec-Ścinawa, ul. Chobieńska-droga Nr 292	bitumiczna	zadowalający
10.	Z	1209 D	Gwizdanów-Wysokie-Radomiłów-Kliszów-Dziesław	bitumiczna	niezadowalający
11.	L	1210 D	Olszany-Miłogoszcz-Radomiłów	bitumiczna	zadowalający (na odcinku Miłogoszcz-Radomiłów), niezadowalający (na odcinku Olszany-Miłogoszcz)
12.	Z	1211 D	Tymowa-Chełmek Wołowski-Dziesław-Olszany-Górzyn-Naroczyce-droga Nr 292	bitumiczna	dobry, zadowalający (na odcinku Naroczyce-Olszany)
13.	Z	1220 D	Rudna, ul. Głogowska, ul. Św. Katarzyny, ul. Cicha, pl. Zwycięstwa, ul. Ścinawska-Mleczno-Lubin, ul. Małomicka-droga Nr 3	bitumiczna	zadowalający (pierwsze 500 m), dobry (400 m za miejscowością Rudna), bardzo dobry
				kostka kamienna (w miejscowości Rudna)	dobry

źródło: Starostwo Powiatowe w Lubinie.. Departament Infrastruktury i Transportu.

Pomocniczą rolę w obsłudze ruchu samochodowego w gminie Rudna pełnią drogi gminne. W gminie wyznaczono jedynie 13 odcinków tych dróg, których łączna długość wyniosła w 2011 r. około 36 km. Sieć dróg gminnych jest zatem dość rzadka. W 2010 r. średnią gęstość sieci dróg gminnych wyniosła 16,75 km dróg/100 km². Wskaźnik ten jest wyraźnie niższy od wskaźnika powiatowego, który wyniósł w 2010 r. 51,89 km dróg gminnych/100 km². Niski wskaźnik gęstości dróg gminnych w gminie Rudna można wiązać z faktem stosunkowo bogatej i dobrze rozwiniętej sieci dróg powiatowych i wojewódzkich, zapewniających w większości dobre powiązania pomiędzy sąsiadującymi miejscowościami. Braki w bezpośrednich powiązaniach niektórych pobliskich miejscowości ze sobą związane są z występowaniem barier przestrzennych, takich jak np. duże kompleksy leśne. Stan dróg gminnych można określić jako dobry, większość z nich pokryta jest nawierzchnią twardą ulepszoną bitumiczną (prawie 35 km). Zestawienie dróg gminnych zamieszczono w tabeli nr 13.1.3.

Tabela 13.1.3. Zestawienie dróg gminnych w gminie Rudna.

L.p.	Nazwa drogi	Relacja	Długość w km	Rodzaj nawierzchni
1.	101161D	Chobienia-Radoszyce-Chełm	6,824	twarda ulepszona bitumiczna
2.	101162D	Gawrony-Gawronki-droga 1202	2,815	twarda ulepszona bitumiczna
3.	101163D	Gwizdanów-Bytków	0,953	twarda ulepszona bitumiczna
			0,052	twarda ulepszona kostka
			1,142	gruntowa wzmocniona żwirem
			0,183	twarda ulepszona betonowa
4.	101164D	Rudna-Bytków-droga 323	2,427	twarda ulepszona bitumiczna
5.	101165D	Rudna (droga 323-droga 1220)	1,314	twarda ulepszona bitumiczna
			0,135	twarda ulepszona kostka
6.	101166D	droga nr 1205-Wysokie	1,665	twarda ulepszona bitumiczna
7.	101167D	droga 292-Chałupki	0,659	twarda ulepszona bitumiczna
8.	101168D	Wądroże-Kliszów	2,059	twarda ulepszona bitumiczna
9.	101169D	Kliszów-Olszany II	2,235	twarda ulepszona bitumiczna
10.	101170D	Mleczno (droga 1220-droga 1208)	1,172	twarda ulepszona bitumiczna
11.	101171D	Koźlice-Gola	2,182	twarda ulepszona bitumiczna
12.	101172D	Radomiłów	0,897	twarda ulepszona bitumiczna
13.	Brak numeru	Brodów-Miłogoszcz-Górzyn-Ciechłowice	9,589	twarda ulepszona bitumiczna
Razem:		36,303		

źródło: Urząd Gminy Rudna.

13.2. Obsługa ruchu samochodowego.

Na obszarze gminy działają cztery zakłady naprawcze pojazdów: dwa w Chobieni, jeden w Gwizdanowie, jeden w Rudnej. W miejscowości Rudna zlokalizowana jest jedna stacja paliw.

Na terenie gminy Rudna występują raczej skupione formy osadnictwa, niemniej z uwagi na małą liczbę usług o znaczeniu ponadgminnym na terenie gminy generalnie nie występują jak

dotychczas większe problemy z parkowaniem samochodów. Jedynie na parkingach przy Urzędzie Gminy w godzinach urzędowania występują problemy z parkowaniem. Inne większe wydzielone parkingi zlokalizowane są w Rudnej: przy centrum kultury, przy ośrodku zdrowia oraz przy cmentarzach komunalnych w Rudnej i Chobieni. Mniejsze parkingi zlokalizowane są przy świetlicach wiejskich i szkołach. Garaże w większości występują jako funkcja towarzysząca zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej lub zagrodowej.

13.3. Komunikacja kolejowa.

Przez obszar gminy Rudna przebiegają dwie linie kolejowe należące do spółki PKP oraz jedna linia kolejowa (Gwizdanów-Orsk) należąca do Pol-Miedź Trans Spółki z o.o. należącej do grupy kapitałowej KGHM Polska Miedź S.A. Pasażerska linia kolejowa nr 273 biegnie przez obszar gminy w rejonie miejscowości: Toszowice, Stara Rudna, Rudna, Gwizdanów. Jest to linia dwutorowa w pełni zelektryfikowana, państwowego znaczenia, relacji Wrocław Główny-Szczecin Główny, zapewniająca m.in. połączenie gminy Rudna z Głogowem, po której odbywa się zarówno ruch pociągów towarowych, jak i pasażerskich. Linia ta stanowi fragment linii CE59 łączącej Górny Śląsk z portem morskim w Szczecinie. W gminie na trasie powyższej linii zlokalizowane są dwie czynne stacje kolejowa: Rudna Miasto oraz Rudna Gwizdanów. Na przystanku osobowym Rudna Miasto w ciągu doby zatrzymuje się 12 par pociągów osobowych (większość tych pociągów kursuje codziennie). Natomiast na stacji kolejowej Rudna Gwizdanów w ciągu doby zatrzymuje się średnio 12 par pociągów osobowych.

Linia kolejowa nr 289 biegnie przez obszar gminy w rejonie miejscowości: Koźlice, Rynarcice, Rudna, Gwizdanów. Linia łączy Legnicę ze stacją Rudną Gwizdanów. Jest to linia jednotorowa, w pełni zelektryfikowana. Standard linii jest bardzo niski w związku z czym na tym odcinku obowiązuje ograniczenie prędkości do 20 km/h. Z powodu złego stanu technicznego torowiska i długiego czasu przejazdu, podróżni rezygnowali z korzystania z pociągów na tej trasie, dlatego we wrześniu 2010 r. wprowadzono zastępczą komunikację autobusową na tej samej trasie. Natomiast w grudniu 2010 r. zawieszono ruch pasażerski na tej trasie. Linia ta jest bardzo ważnym ciągiem przewozowym dla transportu towarów w ramach obszaru obejmującego aglomerację Legnica, Lubin, Głogów, Polkowice. Linia w bardzo dużym zakresie wykorzystywana jest do przewozu koncentratu rud miedzi pomiędzy zakładami wzbogacania rud a hutami miedzi w Głogowie i Orsku. Obecnie na linii, na odcinku Lubin-Rudna Gwizdanów, prowadzany jest jedynie ruch towarowy z perspektywą przywrócenia ruchu pasażerskiego, po podwyższeniu prędkości (remont linii). Na trasie linii, w granicach gminy Rudna, znajduje się czynna stacja-mijanka Koźlice oraz przystanek osobowy Rynarcice (obecnie niewykorzystywany). Linia ta została zaliczona do

linii o znaczeniu państwowym (na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym; Dz. U. poz. 569), co umożliwi finansowanie przygotowania i realizacji inwestycji modernizacyjnych linii.

Na obszarze gminy znajduje się sześć skrzyżowań dróg publicznych z ww. liniami kolejowymi. Trzy z nich wyposażone są w wiadukty. Jeden z nich – kolejowy w okolicach Brodowa – posiada wąski przejazd drogowy z ustalonym ruchem jednokierunkowym. Pozostałe trzy skrzyżowania z liniami państwowymi wyposażone są w zabezpieczenia takie, jak: zapory oraz sygnalizacje świetlne.

Przemysłowa linia kolejowa KGHM Polska Miedź S.A. łączy magistralę kolejową z Hutą „Cedynia" w Orsku. Na obszarze gminy znajduje się pięć skrzyżowań dróg publicznych z ww. linią kolejową. Skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 292 jest bezkolizyjne dzięki znajdującemu się tu wiaduktowi, pozostałe skrzyżowania wyposażone są wyłącznie w oznakowania ostrzegawcze.

Reasumując, obecnie komunikacja kolejowa pasażerska w gminie Rudna funkcjonuje tylko na linii nr 273, ze stacjami w Rudnej i Gwizdanowie. Linia nr 289 obecnie obsługuje wyłącznie ruch towarowy, ale w przyszłości może dojść do modernizacji i wznowienia na tym odcinku ruchu pasażerskiego, z którego mogliby korzystać mieszkańcy gminy Rudna. Linia przemysłowa KGHM Polska Miedź S.A. obsługuje wyłącznie ruch towarowy.

13.4. Komunikacja lotnicza.

Dla obsługi technicznej OUOW „Żelazny Most" planuje się lokalizację lądowiska dla śmigłowców w okolicach miejscowości Rynarcice, na południe od OUOW. W niewielkiej odległości od granic gminy zlokalizowany jest port lotniczy w Lubinie.

13.5. Transport zbiorowy.

Do większości miejscowości gminy Rudna docierają autobusy firmy Państwowa Komunikacja Samochodowa (PKS) Lubin S.A., która obsługuje połączenia do około 50 miejscowości w kraju. Ponadto komunikację pozagminną zapewnia przewoźnik „Intertrans" PKS Głogów S.A., który ma swoje przystanki w Orsku oraz w Rudnej. Między miejscowościami gminnymi (głównie do Orska i Chobieni) kursują busy mniejszych prywatnych przewoźników: „Krzysztof" (15 kursów dziennie) oraz „Domin" (14 kursów dziennie). Z przystanków w Rudnej autobusami PKS można dojechać m.in. do: Chobieni, Głogowa, Lubina, Polkowic, Wysokiego. Częstotliwość kursowania autobusów waha się od 3 do 13 kursów dziennie w zależności od sezonu.

W 2011 roku oddano do użytku wyremontowany dworzec kolejowy w Rudnej. Pociągi

pasażerskie kursują z Rudnej docelowo do stacji: Zielona Góra (przez Głogów), Wrocław Główny i Głogów. W okresie wakacyjnym obsługiwane są ponadto kursy do Bielska Białej i Kołobrzegu. Najczęściej pociągi kursują w kierunku Wrocławia i Głogowa (około 12 dziennie). Pociągi kursują regularnie.

Transport zbiorowy w gminie jest powiązany z systemem regionalnym. Z miejscowości Rudna mieszkańcy gminy mają możliwość dojazdu do większych miejscowości regionu. W gminie Rudna brakuje natomiast połączeń lokalnych - pomiędzy miejscowościami gminy (do niektórych wsi dojechać można jedynie własnym środkiem transportu). Problemem jest tu także stosunkowo mała liczba połączeń w dni świąteczne i wolne od pracy.

Na potrzeby dowozu pracowników KGHM do pracy, funkcjonuje komunikacja specjalna KGHM, obsługiwana przez powstałą w 1997 r. z przekształcenia Zakładu Transportu spółkę Pol-Miedź Trans. Autobusy oznaczone logo spółki i stosownym numerem linii rozwożą pracowników na ok. 200 regularnych trasach. Połączenia komunikacji KGHM, choć niedostępne dla osób niezatrudnionych w spółce, posiadają własne rozkłady jazdy, sieć przystanków i dworców (największe w Lubinie i Polkowicach).

13.6. Trasy rowerowe i szlaki turystyczne.

Zróżnicowane ukształtowanie terenu gminy Rudna – z pagórkami Wzgórz Dalkowskich w centrum oraz płaskie Obniżenie Ścinawskie na południowym-wschodzie – stanowi atrakcyjne, pod względem krajoznawczym i krajobrazowym, obszary dla turystyki rowerowej. Dlatego przez gminę prowadzi kilka oznakowanych tras rowerowych, o zróżnicowanym stopniu trudności. Łączą się one ze ścieżkami i drogami rowerowymi położonymi poza granicami gminy, tworząc system regionalny i krajowy.

Wzdłuż doliny Odry biegnie szlak rowerowy o znaczeniu krajowym „Szlak Odry", którego trasa ma łącznie 1000 km. Przez gminę Rudna prowadzą ponadto następujące szlaki rowerowe:

1) Szlak Dziadoszan (krajowy).

   Rozpoczyna się w Chobieni, skąd prowadzi do Nieszczyc, Kębłowa, Gwizdanowa i dalej do Ochly (gm. Zielona Góra). Trasa „Szlaku Dziadoszan" ma charakter dziedzictwa przyrodniczo-krajobrazowego. Tematem przewodnim szlaku jest potwierdzona obecność słowiańskiego plemienia Dziadoszan na tym obszarze gminy. Łączna długość szlaku to 129 km. Jego trasa została zaprojektowana tak, aby ukazać najważniejsze atrakcje obszaru, przez który przebiega. Jednocześnie jego ważną rolą jest łączenie wspólnych działań Partnerów rozwijającej się grupy partnerskiej „Porozumienie Wzgórz Dalkowskich". Prawie cały szlak przebiega przez gminy

Zagłębia Miedziowego.

2) „Mała pętla po wzgórzach Dalkowskich” (regionalny).

Rozpoczyna się i kończy w Rudnej. Na obszarze gminy prowadzi przez Górzyn i Chobienię. W większości „Mała pętla…” biegnie po szosach o niewielkim ruchu samochodowym. Większe obciążenie ruchem samochodowym na trasie tej pętli występuje jedynie w Rudnej i jej okolicach. „Mała pętla…” przebiega wśród lasów i pól, ponadto w wielu miejscowościach prowadzi w sąsiedztwie zabytkowych parków z interesującym drzewostanem i zabytkami architektury. Szlak oznaczony jest kolorem żółtym, niestety z tym oznaczeniem można się spotkać prawie wyłącznie na mapie – w rzeczywistości trasa jest bowiem bardzo słabo oznakowana (widoczne oznaczenia tylko w Wysokiej i Gwizdanowie).

3) „Szlakiem pałaców w naszej gminie” (lokalny).

Długość trasy wynosi ok. 17 km, przebiega przez Rudną, Starą Rudną, Brodów, Gwizdanów, Rudną. Trasa prowadzi w większości po drogach asfaltowych, ale również po dobrze przejezdnych drogach polnych, momentami przechodzących przez lasy. Turyści mają możliwość podziwiania zarówno walorów architektonicznych, jak i krajobrazowych.

4) Regionalne szlaki rowerowe przebiegają także w okolicy Rynarcic i Koźlic.

Piesze szlaki turystyczne na terenie gminy Rudna są dość dobrze oznakowane, ale niezbyt dobrze utrzymane. Ich zaletą jest to, iż tylko miejscami - na krótkich odcinkach - wykorzystują drogi samochodowe. Wśród szlaków pieszych warto wymienić:

1) „Zielony szlak” – prowadzi lasami przez Toszowice, Starą Rudną, Rozłogi, Miłogoszcz, Górki do Chobieni;
2) „Szlak Polskiej Miedzi” przechodzący przez lasy Rynarcic i Koźlic, gdzie na jego trasie znajduje się Grzybowa Góra.

Na terenie gminy wyznaczono także dwie ścieżki przyrodnicze:

1) „Krajobrazy Nadodrzańskie - Orsk” poprowadzona łąkami oraz lasami na skraju gmin Rudna (obręb Orsk) i Pęcław (Dębinki);
2) „Krajobrazy Nadodrzańskie - Chełm, trasa ta przebiega wzdłuż starorzecza Odry w obrębie Chełm.

Istnieje możliwość wykorzystania przeciwpożarowej wieży obserwacyjnej zlokalizowanej w Naroczycach jako punktu widokowego.

Duży potencjał gminy w zakresie turystyczno-kulturowym jest stosunkowo słabo wykorzystywany z powodu braku elementów zagospodarowania turystycznego takich jak: punkty

gastronomiczne czy miejsca noclegowe itp.

13.7. Szlak wodny Odry.

Na potrzeby opracowania „Studium zagospodarowania turystycznego dolnośląskich odcinków szlaków wodnych", przeprowadzono waloryzację terenu o szerokości 3 km wzdłuż dolnośląskiego odcinka Odry. Waloryzację przeprowadzono w oparciu o następujące kryteria:

1) dostępność komunikacyjną rzeki – warunki dojazdu do rzeki z sieci dróg i kolei;
2) infrastrukturę turystyczna związana ze szlakami wodnymi oraz potencjalne warunki dla jej lokalizacji;
3) pozostałą infrastrukturę turystyczną;
4) walory środowiska przyrodniczego i kulturowego;
5) ilość i rangę cyklicznych imprez, związanych ze szlakiem wodnym i podnoszących jego turystyczną atrakcyjność.

Gmina Rudna została oceniona w tej waloryzacji dość wysoko – na 9 punktów, gdzie maksymalną liczbę punktów (13) przyznano Wrocławiowi.

Na odcinku rzeki przebiegającym wzdłuż gminy Rudna rozpoznano miejsca dla lokalizacji przystani wodnych i stacji paliw, przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego. Ich charakterystykę przedstawiono w tabeli 13.7.

Tabela 13.7. Miejsca dla lokalizacji przystani wodnych w gminie Rudna, w rejonie Odry.

L.p.	Lokalizacja	Poziom i rodzaj miejsca obsługi turystyki wodnej (MOTW)	Ocena
1.	Ciechłowice	mała przystań wodna bez biwakowania	średnia
2.	Chobienia, na akwenie będącym wyrobiskiem po eksploatacji żwiru	duża przystań i pole biwakowe	bardzo dobra
3.	Chobienia, na rozlewisku rzeczki Górecka Woda	stanica wodna i stacja paliw, przystań RZGW, możliwość budowy portu dla łódek motorowych i jachtów	bardzo dobra
4.	Chełm – starorzecze	duża przystań wodna dla obsługi spływów kajakowych, żeglarstwa i sportów wodnych i pole biwakowe, ale wymaga budowy zaplecza noclegowego z sanitariatami i gastronomią oraz utwardzonej drogi dojazdowej.	bardzo dobra

13.8. Uwarunkowania wynikające z istniejącego systemu komunikacyjnego oraz możliwości i potrzeb jego rozwoju – podsumowanie.

1. Rdzeń układu komunikacyjnego gminy stanowią cztery drogi wojewódzkie nr: 292, 323, 331 i 334.

2. Część dróg wojewódzkich w gminie Rudna przechodzi przez lub w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowanych – często w bardzo bliskiej odległości od budynków, co

może utrudniać modernizację i rozbudowę tych dróg. W celu odciążenia od ruchu kołowego obszarów zabudowanych wsi, zaleca się budowę obwodnicy dla miejscowości: Brodowice, Chobienia, Gawrony, Rudna, Rynarcice.

3. Jak wynika z pomiarów ruchu prowadzonych w 2010 r. na drogach wojewódzkich, najbardziej obciążony ruchem był odcinek drogi wojewódzkiej nr 292 (Chobienia-Ścinawa). Średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na odcinku tej drogi wyniósł 2378 pojazdów samochodowych na dobę.

4. We wrześniu 2012 roku został oddany do użytku most na Odrze, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 323, w Ciechanowie (w okolicach miejscowości Radoszyce). Przewiduje się tym samym wzrost natężenia ruchu na tej drodze wojewódzkiej a także jej znaczenia w regionie. Daje to możliwość wykorzystania niektórych terenów położonych przy tym szlaku komunikacyjnym na rozwój funkcji usługowych i produkcyjnych.

5. Należy dążyć do utworzenia na terenie gminy miejsc obsługi podróżnych na trasach prowadzących od mostu na Odrze

6. Pojawia się potrzeba przeprowadzenia przez północną cześć gminy (na północ od obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most") nowej drogi o znaczeniu subregionalnym łączącej nowy węzeł Kaźmierzów w Polkowicach na planowanym odcinku drogi ekspresowej S-3 z mostem na Odrze w Ciechanowie.

7. W związku z planowaną rozbudową obiektu unieszkodliwia odpadów wydobywczych „Żelazny Most" konieczne jest przeniesienie trasy drogi wojewódzkiej nr 323 na odcinku pomiędzy Rudną i Rynarcicami.

8. Istotną rolę w obsłudze powiązań komunikacyjnych gminy pełnią drogi powiatowe, gdyż w wielu przypadkach stanowią jedyne trasy dojazdowe dla ruchu samochodowego do terenów osadniczych gminy. Przez obszar gminy prowadzi 13 oddzielnie numerowych odcinków takich dróg, których stan w odniesieniu do 70% odcinków dróg można określić jako dobry lub zadowalający.

9. Sieć dróg gminnych służy głównie do obsługi ruchu lokalnego. Jej gęstość jest mała, natomiast stan techniczny można ogólnie określić jako dobry. W 2011 r. około 97% dróg gminnych posiadało nawierzchnię twardą ulepszoną.

10. Gmina Rudna jest obsługiwana przez średnio dobrze rozwinięty i stosunkowo mało sprawnie funkcjonujący system komunikacji zbiorowej. Autobusy linii PKS i mikrobusy prywatnych przewoźników obsługują tylko część wsi gminy. Najlepiej skomunikowanymi miejscowościami są: Rudna, Chobienia, Orsk. Ze stolicy gminy można dotrzeć komunikacją publiczną do większych miast regionu, w tym do Lubina, Głogowa i Polkowic.

11. Przez gminę Rudna prowadzą dwa oznakowane piesze szlaki turystyczne i sześć tras rowerowych. Trasy piesze i rowerowe nie są zbyt dobrze utrzymane. Zaletą szlaków pieszych jest to, iż prowadzą głównie drogami polnymi i leśnymi.

12. Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa państwowego znaczenia nr 273 ze stacjami: Rudna Miasto oraz Rudna Gwizdanów, na której prowadzony jest ruch pasażerski. Potencjał komunikacyjny stanowi linia nr 289, wykorzystywana obecnie dla transportu towarowego. Pewne znaczenie dla przemysłu miedziowego ma też linia przemysłowa prowadząca do huty miedzi „Cedynia" w Orsku, która mogłaby obsługiwać także inne podmioty w przypadku usytuowania ich w sąsiedztwie tej huty..

13. W działaniach prorozwojowych rzekę Odra, której koryto biegnie przy wschodniej granicy gminy należy traktować zarówno jako szlak transportu towarowego, jak i jako szlak turystyki wodnej.

14. Dla rozwoju turystyki wodnej na Odrze należy podjąć działania mające na celu rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej w rejonie Odry, poprawę dostępności do rzek w miejscach szczególnie chętnie odwiedzanych przez turystów, urządzenie parkingów, nasycenie otoczenia szlaków wodnych obiektami służącymi rekreacji.

14. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA.

14.1. Sieć osadnicza.

Sieć osadniczą gminy Rudna tworzą 32 jednostki osadnicze: 29 wsi, 1 część wsi, 2 przysiółki – zgrupowane w 29 sołectwach i jednej jednostce pomocniczej gminy – Radzie Osiedla Leśna. Jednostki osadnicze gminy:

1) Brodowice;
2) Brodów;
3) Bytków;
4) Chełm;

5) Chobienia;
6) Ciechłowice;
7) Gawrony;
8) Gawronki;
9) Górzyn;
10) Gwizdanów;
11) Miłogoszcz;
12) Juszowice;
13) Kębłów;
14) Kliszów;
15) Koźlice;
16) Mleczno;
17) Naroczyce;
18) Naroczyce-Górki – przysiółek wsi Naroczyce;
19) Naroczyce-Kolonia – przysiółek wsi Naroczyce;
20) Nieszczyce;
21) Olszany;
22) Orsk;
23) Radoszyce;
24) Radomiłów;
25) Rozłogi – część wsi Wysokie;
26) Rudna;
27) Rynarcice;
28) Stara Rudna;
29) Studzionki;
30) Toszowice;
31) Wądroże;
32) Wysokie.

Osadnictwo na obszarze gminy Rudna jest bardzo stare i zawsze było intensywne, o czym świadczą liczne stanowiska archeologiczne dokumentujące ślady osadnictwa z różnych epok: kamienia, brązu, kultury łużyckiej, wpływów rzymskich, średniowiecza i czasów nowożytnych (patrz też rozdział 7). Współczesna sieć osadnicza ukształtowała się jednak głównie w średniowieczu i wiele z układów ruralistycznych zachowało swój niezmieniony kształt. Gmina

Rudna wyróżnia się wśród innych gmin ze względu na zachowanie dwóch historycznych, rozwiniętych i zachowanych układów urbanistycznych o charakterze miejskim – Chobieni i Rudnej. Pierwsze wzmianki o większości dzisiejszych wsi i przysiółków w różnych dokumentach pochodzą z XIII-XV wieku, ale same osady z pewnością istniały dużo wcześniej. Pierwszymi wzmiankowanymi miejscowościami były: Chobienia, Gwizdanów, Olszany, Studzionki. Bazą ekonomiczną oraz podstawą utrzymania ludności było zawsze rolnictwo, chociaż prowadzone były także inne różne aktywności gospodarcze m.in.: rzemiosło, przemysł wiejski, handel i wyszynk (karczmy). Ze względu na budowę OUOW „Żelazny Most" od połowy lat 70 XX wieku zostały zlikwidowane wsie: Kalinówka i Pielgrzymów (na terenie gminy Rudna) oraz Barszów (na terenie gminy Polkowice). W tym samym czasie, ze względu na budowę huty „Cedynia" w Orsku, zlikwidowano miejscowość Brzeziny.

Charakterystyczną cechą sieci osadniczej gminy Rudna jest występowanie tylko jednej dużej wsi (powyżej 1000 mieszkańców – Rudna) oraz jednej wsi średniej wielkości: 500-1000 M (Chobienia). Większość mieszkańców gminy zasiedla małe wsie – o wielkości do 500 mieszkańców. Obecnie funkcje centralne najsilniej są reprezentowane w miejscowości Rudna, która jest największą miejscowością gminy i jednocześnie siedzibą jej władz samorządowych. W latach 1991-2011 populacja tej miejscowości zwiększyła się o 270 osób, czyli najwięcej w liczbach bezwzględnych w gminie, co stanowiło przyrost o 20,30% w stosunku do 1991 roku. Warto przy tym jednak odnotować, że od około 2003 roku występuje w tej miejscowości stabilizacja liczby ludności na poziomie około 1600 osób. Natomiast w Chobieni, drugiej co do wielkości i wyposażenia w usługi miejscowości gminy, w analizowany okresie od 1991 do 2011 roku przyrost bezwzględny i względny był wyraźnie niższy i wyniósł 78 osób i 11,42%. Inaczej jednak przedstawiała się historia wzrostu liczby ludności w tej miejscowości. W okresie od 1991 do 2007 roku występowała stabilizacja populacji na poziomie zbliżonym do 700 osób, a stosunkowo duży wzrost odnotowuje się dopiero w ciągu ostatnich kilku lat, co zaskutkowało osiągnięciem w 2011 roku 761 mieszkańców w tej miejscowości. Z kolei największą względną dynamiką przyrostu populacji w okresie 1991-2011 wykazywały się dwie stosunkowo małe wsie: Koźlice – wzrost o 77,55% (o 76 osób) i Toszowice – wzrost o 43,59% (o 85 osób). Wydaje się, że wymienione miejscowości ten wynik zawdzięczały głównie bliskiemu i dogodnemu komunikacyjnie położeniu w stosunku do Lubina oraz atrakcyjnym uwarunkowaniom krajobrazowym dla osiedlania się.

Znaczące przyrosty populacji wystąpiły ponadto w wyposażonym w stację kolejową i sąsiadującym z Rudną Gwizdanowie – przyrost o 30,2% (94 osoby), a także w kilku niewielkich wsiach położonych w stosunkowo niewielkiej odległości od Rudnej: Kliszowie – 23,64% (39 osób), Radomiłowie – 20,39% (21 osób), Wysokiem – 18,40% (23 osoby). Jednocześnie w pozostałych

miejscowościach sąsiadujących z Rudną w analizowanym okresie występowała stabilizacja zaludnienia (Bytków, Brodów, Gawrony, Juszowice, Mleczno, Stara Rudna, Wądroże) lub nawet znaczące ubytki populacji (Kębłów – 22 osoby; Rynarcice – 16 osób). Poza tymi ostatnimi miejscowościami, większe spadki zaludnienia wystąpiły także w następujących wsiach gminy: Górzyn – spadek o 29 osób, Chełm –28 osób, Miłogoszcz – 21 osób i Naroczyce – 17 osób..

14.2. Struktura użytkowania terenu.

W strukturze użytkowania terenów gminy Rudna zdecydowanie przeważają tereny otwarte – ponad 90% powierzchni gminy. Wśród nich dominują użytki rolne – nieco ponad 49% powierzchni gminy oraz tereny lasów i zadrzewień – niemal 40% powierzchni gminy (tabela 14.2.1.). W ogólnej powierzchni użytków rolnych zauważalny jest relatywnie duży udział gruntów ornych (ponad 80%). Kolejną grupą są natomiast łąki trwałe (około 10%).

Wśród terenów zainwestowanych, zajmujących łącznie 9,42% powierzchni gminy, dominują tereny przemysłowe (4,65% powierzchni gminy). Wynika to z występowania na terenie gminy rozległego obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" oraz terenów związanych z hutą miedzi „Cedynia" w Orsku. Wśród pozostałych terenów osadniczych zdecydowanie dominują tereny rolne zabudowane (około 22% powierzchni terenów osadniczych) a następnie tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (4,1%). Niewielki jest natomiast udział terenów mieszkaniowych (blisko 1,5% powierzchni terenów osadniczych gminy). Tereny zurbanizowane niezabudowane, podobnie jak użytki kopalne, zajmują około 0,3% powierzchni terenów osadniczych.

Charakterystyczną cechą przestrzeni osadniczej gminy jest stosunkowo niewielki stopień rozproszenia zabudowy (terenów zainwestowanych). Zdecydowana większość terenów osadniczych, to stosunkowo małe, ale skupione układy przestrzenne o mniej lub bardziej gęstej (intensywnej) zabudowie. Rozproszona pojedyncza zabudowa, w tym związana z gospodarką rolniczą, odgrywa marginalną rolę w układzie przestrzennym i w krajobrazie gminy. Znaczny stopień skupienia osadnictwa, a więc nieliczne przypadki oderwania zabudowy od głównych układów osadniczych, to korzystna cecha przestrzeni gminy z różnych punktów widzenia: gospodarczego, społecznego, komunikacyjnego, krajobrazowego, a także ekologicznego.

W istniejącym, historycznie ukształtowanym systemie komunikacyjnym, większość utwardzonych dróg przebiega poprzez układy osadnicze gminy. Są one w wielu przypadkach obustronnie zabudowane, co utrudnia ruch, stwarza zagrożenia wypadkami drogowymi oraz negatywnie wpływa na warunki aerosanitarne i akustyczne miejscowości. Utrudnia też modernizację dróg w kierunku podwyższenia ich klasy technicznej (między innymi dla poszerzenia

pasa drogowego w liniach rozgraniczających).

Tabela 14.2.1. Struktura użytkowania gruntów na obszarze gminy Rudna (stan na 1.01.2011 r.).

Rodzaj użytkowania	gmina Rudna			
	ha	%	%	%
Powierzchnia całkowita	**21650**	***100,00***	-	-
TERENY ZAINWESTOWANE, w tym:	**2039**	***9,42***	***100,00***	**-**
Tereny osadnicze ogółem	**1437**	***6,64***	***70,47***	***100,00***
Tereny mieszkaniowe	21	*0,10*	*1,03*	*1,46*
Tereny przemysłowe	1005	*4,65*	*49,28*	*69,94*
Inne tereny zabudowane	25	*0,12*	*1,23*	*1,74*
Tereny zurbanizowane niezabudowane	4	*0,02*	*0,20*	*0,28*
Tereny rolne zabudowane	318	*1,47*	*15,6*	*22,13*
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	60	*0,28*	*2,94*	*4,18*
Użytki kopalne	4	*0,02*	*0,20*	*0,28*
Tereny komunikacyjne (drogi)	**602**	***2,78***	***29,52***	***100,00***
TERENY OTWARTE, w tym:	**19611**	***90,58***	***100,00***	**-**
Użytki rolne ogółem	**10637**	***49,13***	***54,24***	***100,00***
Grunty orne	8567	*39,57*	*43,68*	*80,54*
Sady	19	*0,09*	*0,10*	*0,18*
Łąki trwałe	1070	*4,94*	*5,46*	*10,06*
Pastwiska trwałe	881	*4,07*	*4,49*	*8,28*
Stawy	24	*0,11*	*0,12*	*0,23*
Rowy melioracyjne	76	*0,35*	*0,39*	*0,71*
Lasy i zadrzewienia	**8527**	***39,38***	***43,48***	***100,00***
Wody powierzchniowe płynące	**258**	***1,19***	***1,32***	***100,00***
Wody powierzchniowe stojące	**25**	***0,12***	***0,13***	***100,00***
Nieużytki	**153**	***0,71***	***0,78***	***100,00***
Tereny różne	**11**	***0,05***	***0,06***	***100,00***

źródło: Zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków. Starostwo Powiatowe w Lubinie.

W latach 2007-2011 zaszły w gminie Rudna niewielkie zmiany w strukturze użytkowania gruntów (tabela 14.2.2.). W analizowanym okresie (2007-2011) zmiany w strukturze użytkowania gruntów związane były przede wszystkim z przyrostem gruntów zalesionych i zadrzewionych (o 105 ha), co jest w znacznej mierze rezultatem działań ochronnych przed uciążliwościami obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most". Z drugiej strony zjawisko to ma swoją podstawę w czynniku ekonomicznym, związanym z dopłatami unijnymi od czynności polegającej na zalesianiu gruntów rolnych. Należy przypuszczać, że znaczną część zalesień realizowano na gruntach ornych, co ma swój wyraz w ogólnych spadku powierzchni gruntów ornych w gminie.

Jednocześnie w ostatnich latach zanotowano wzrost udziału łąk trwałych w strukturze użytkowania gruntów gminy Rudna, kosztem powierzchni pastwisk trwałych. Zjawisko to ma także swoje podłoże ekonomiczne. Dopłaty do powierzchni użytkowanych pastwiskowo w ramach

programów rolno-środowiskowych były zdecydowanie mniejsze niż do użytkowanych kośnie. Spadek powierzchni gruntów pod rowami melioracyjnymi o 7 ha (2,79 punkta procentowego) ma swoje odzwierciedlenie w tożsamym ilościowo wzroście powierzchni gruntów pod wodami płynącymi. Wzrost powierzchni gruntów pod stawami o 6 ha jest wynikiem realizowanych na terenie gminy przez osoby fizyczne stawów hodowlanych oraz zbiorników piętrzących służących nawadnianiu gruntów rolnych.

W latach 2007-2011 areał terenów otwartych w gminie Rudna zwiększył się o 14 ha (co stanowi wzrost o 0,07 punktu procentowego) – kosztem głównie terenów różnych. W 2011 r. odnotowano ponadto spadek – o 6 ha względem 2007 r. – areału gruntów zurbanizowanych niezabudowanych. Prawdopodobnie część tych gruntów została zabudowa i przekształcona na inne rodzaje terenów zurbanizowanych. W latach 2007-2011 w gminie przybyło bowiem terenów: mieszkaniowych (o 8 ha w 2011 r. względem roku 2007 czyli o 61,54%), przemysłowych (o 3 ha) i innych terenów zabudowanych (o 2 ha) oraz rekreacyjnych (o 1 ha). Ogólnie udział terenów zainwestowanych w strukturze użytkowania gminy zmalał, co jest wynikiem głównie spadku powierzchni gruntów pod drogami (o 22 ha)

Tabela 14.2.2. Zmiany struktury użytkowania gruntów na obszarze gminy Rudna.

Rodzaj użytkowania	2007 r.		2011 r.		Zmiana (2011 r. względem 2007 r.)	
	ha	% ogółu gruntów	ha	% ogółu gruntów	ha	% zmiany
Powierzchnia całkowita	21650	100,00	21650	100,00	0	-
TERENY ZAINWESTOWANE	2053	9,48	2039	9,49	-14	-0,68
Tereny osadnicze	1429	6,60	1437	6,64	+8	+0,56
Tereny mieszkaniowe	13	0,06	21	0,1	+8	**+61,54**
Tereny przemysłowe	1002	4,63	1005	4,64	+3	+0,30
Inne tereny zabudowane	23	0,11	25	0,12	+2	+8,70
Tereny zurbanizowane niezabudowane	10	0,05	4	0,02	- 6	**-60,00**
Tereny rolne zabudowane	318	1,47	318	1,47	0	0,00
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	59	0,27	60	0,28	+1	+1,69
Użytki kopalne	4	0,02	4	0,02	0	0,00
Tereny komunikacyjne (drogi)	624	2,88	602	2,78	**-22**	-3,53
TERENY OTWARTE	19597	90,51	19611	90,58	+14	+0,07
Tereny rolne	10716	49,50	10637	49,13	**-79**	-0,07
Grunty orne	8653	39,97	8567	39,57	**-86**	-0,74
Sady	19	0,09	19	0,09	0	-0,99
Łąki trwałe	992	4,58	1070	4,94	**+78**	+7,86
Pastwiska trwałe	951	4,39	881	4,07	-70	-7,36
Stawy	18	0,08	24	0,11	+6	**+33,33**
Rowy melioracyjne	83	0,38	76	0,35	-7	-8,43
Lasy i zadrzewienia	8422	38,90	8527	39,38	**+105**	+1,25

Rodzaj użytkowania	2007 r.		2011 r.		Zmiana (2011 r. względem 2007 r.)	
	ha	% ogółu gruntów	ha	% ogółu gruntów	ha	% zmiany
Powierzchnia całkowita	21650	100,00	21650	100,00	0	-
Wody powierzchniowe płynące	251	1,16	258	1,19	+7	+2,79
Wody powierzchniowe stojące	23	0,11	25	0,12	+2	+8,70
Nieużytki	160	0,74	153	0,71	-7	-4,38
Tereny różne	25	0,12	11	0,05	-14	-56,00

źródło: Zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków. Starostwo Powiatowe w Lubinie.

Dynamika wzrostu powierzchni gruntów zalesionych w gminie jest niewielka. Od 2000 r. wyniosła 1,88% (GUS). Jak podaje plan urządzeniowo-rolny sporządzony dla gminy Rudna, powierzchnia lasów i zadrzewień w 2010 r. wyniosła 8507,97 ha, co daje lesistość gminy na poziomie 39,3%. Przy założeniu, że na terenie gminy zostaną zalesione wszystkie grunty wskazane na ten cel w granicy rolno-leśnej, poziom lesistości w gminie wzrośnie do 45% (9744,59 ha). Kalkulacje te uwzględniają wylesienie gruntów pod realizację zbiornika wodnego Rudna IV. Prognozowany stopień lesistości z pewnością ulegnie jednak zmianie ze względu na planowaną rozbudowę obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most", wymagającą wylesienie znacznych areałów gruntów (około 265 ha w gminie Rudna dla realizacji samej „kwatery południowej" i około 350 w gminie Rudna ha dla realizacji innych związanych z rozbudową obiektu inwestycji). Ponadto w niniejszym Studium zostały wzięte pod uwagę wnioski o zalesienie nieuwzględnione w planie urządzeniowo-rolnym.

Zdecydowana większość gruntów leśnych na obszarze gminy Rudna należy do Skarbu Państwa (98,73%). Niewielki udział mają grunty leśne należące do gminy (0,07%) oraz podmiotów prywatnych (1,20%).

14.3. Uwarunkowania wynikające ze struktury funkcjonalno-przestrzennej – podsumowanie.

15. Sieć osadnicza gminy jest rozdrobniona, ale miejscowości tworzą skupione układy osadnicze (co jest cechą korzystną).

16. Miejscowościami o największej liczbie mieszkańców są: Rudna i Chobienia. Miejscowości te ze względu na relatywnie bogate zaplecze usługowe stanowią główne bieguny rozwoju, przy czym populacja gminy Rudna od kilku lat nie zmienia się, a w Chobieni obserwuje się ostatnio – po latach stabilizacji – przyrost liczby ludności.

17. Największy względny przyrost liczby ludności obserwuje się w miejscowościach Koźlice i Toszowice ze względu na ich dogodne komunikacyjne położenie w stosunku do Lubina. W znacznym tempie rozwija się miejscowość Gwizdanów, co wynika z jej bliskiego położenia względem siedziby gminy oraz dogodnego położenia komunikacyjnego (drogowego i kolejowego).

18. W strukturze użytkowania gruntów na obszarze gminy Rudna dominują tereny otwarte, a wśród nich tereny rolne. Znaczący wśród terenów rolnych jest udział gruntów ornych i łąk trwałych. Znaczny udział mają także grunty leśne i zadrzewione. Tereny zainwestowane stanowią blisko 10% powierzchni gminy. Wśród nich znaczący udział mają tereny przemysłowe (w tym obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" oraz huta „Cedynia"), grunty pod drogami i tereny rolne zabudowane.

19. Z danych ewidencyjnych wynika, iż w analizowanym okresie (2007-2011) w gminie Rudna zaszły pewne zmiany w strukturze użytkowania gruntów. Przejawiło się to przede wszystkim w zwiększeniu powierzchni leśnej, głównie kosztem gruntów rolnych oraz zwiększeniu powierzchni łąk trwałych kosztem pastwisk trwałych. Część zmian wynikała z modyfikacji sposobu ewidencjonowania gruntów i budynków, a nie faktycznych przekształceń sposobu użytkowania gruntów na obszarze gminy – dotyczy w szczególności gruntów pod wodami.

20. W latach 2007-2011 w gminie Rudna nie zaszły natomiast istotne rzeczywiste zmiany w strukturze gruntów zainwestowanych. W szczególności warto wskazać, że zmianie uległ areał terenów mieszkaniowych, prawdopodobnie kosztem niezabudowanych terenów zurbanizowanych. Znacznie zmniejszyła się także ogólna powierzchnia gruntów pod drogami.

21. Przewiduje się dalsze zmiany w strukturze użytkowania gruntów związane ze zmianami powierzchni zalesienia gminy, wzrostem powierzchni użytków zielonych, przyrostem powierzchni gruntów zainwestowanych (związanych z rozwojem terenów przemysłowych – OUOW „Żelazny Most" oraz w znacznie mniejszym w liczbach bezwzględnych przyrostem terenów mieszkaniowych).

15. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

15.1. Gospodarka wodno-ściekowa.

Zagadnieniami z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarze gminy zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudnej. Odpowiada on za funkcjonowanie istniejących komunalnych sieci i urządzeń wodociągowych oraz istniejących sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.

15.1.1. Zaopatrzenie w wodę.

Sieć wodociągowa w gminie Rudna jest dobrze rozbudowana. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w 2010 r. składała się ona z odcinków o łącznej długości 103,1 km. Jej rozbudowa postępuje sukcesywnie z roku na rok. Każda miejscowość w gminie Rudna ma dostęp do wodociągu. Obecnie Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudnej eksploatuje następujące wodociągi:

1) Wodociąg Bytków – zasięg: Bytków, zachodnia część Gwizdanowa (do torów kolejowych); zakup wody od Energetyki sp. z o.o.;
2) Wodociąg Chobienia – zasięg: Chobienia, Chobinek, Radoszyce, Naroczyce;
3) Wodociąg Gawronki – zasięg Gawronki, Gawrony, Studzionki;
4) Wodociąg Koźlice – zasięg: Koźlice;
5) Wodociąg Miłogoszcz – zasięg: Ciechłowice, Górzyn, Olszany, Miłogoszcz, Kliszów, Wądroże, Radomiłów;
6) Wodociąg Orsk – zasięg: Orsk, Chełm; zakup wody od Energetyki sp. z o.o.;
7) Wodociąg Rudna – zasięg: miejscowość Rudna bez osiedla przy ul. Leśnej;
8) Wodociąg Rynarcice – zasięg: Rynarcice, Juszowice (dodatkowo może zasilać miejscowości Toszowice i Mleczno);
9) Wodociąg Stara Rudna – zasięg: Stara Rudna, Brodów, osiedle przy ul. Leśnej w Rudnej;
10) Wodociąg Toszowice – zasięg: Toszowice, Mleczno (dodatkowo może zasilać miejscowości Juszowice, Rynarcice);
11) Wodociąg Wysokie – zasięg: miejscowość Wysokie, Kębłów, Brodowice, Nieszczyce, Chałupki i część m. Gwizdanów (wschodnia część do torów kolejowych).

Tabela 15.1.1.1. Długość sieci wodociągowej w gminie Rudna w latach 1997-2010.

Rok	1997	2000	2001	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	88,5	89,7	90,4	90,4	98,3	98,5	99,7	100,0	100,8	101,7	103,1
Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych	1587	1587	1617	1622	1633	1641	1650	1656	1672	1743	1780

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Obecnie na obszarze gminy zlokalizowanych jest 9 komunalnych ujęć wody. Poniżej przedstawiono ich charakterystykę:

1) Ujęcie Chobienia:
   - Skład: 2 studnie o głębokości 51 i 56 m;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Starosty Powiatowego w Lubinie z 12.04.2011 r., znak DAR. 6341.17.11 na pobór wody w ilości średniej 216 m^3/d i maksymalnej 13 m^3/h; pozwolenie jest ważne do 12.04.2031 r.;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 180 m^3/d;
2) Ujęcie Gawronki:
   - Skład: 2 studnie o głębokości 16 i 24 m;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Starosty Powiatowego w Lubinie z 7.10.2003 r.; znak: RO.6222/21/2003 na pobór wody w ilości średniej 70 m^3/d i maksymalnej 5,5 m^3/h; pozwolenie jest ważne do 31.10.2013 r. ;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 5,5 m^3/d;
3) Ujęcie Gwizdanów:
   - Skład: 1 studnia o głębokości 50 m;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Starosty Powiatowego w Lubinie z 1.08.2007 r.; znak: RO. 6223/16/07 na pobór wody w ilości średniej 252 m^3/d i maksymalnej 20 m^3/h; pozwolenie jest ważne do 31.07.2027.;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 175 m^3/d;
4) Ujęcie Koźlice:
   - Skład: 1 studnia;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Starosty Lubińskiego z 31.12.2012 r.; znak: RO.6341.63.2012 na pobór wody w ilości średniej 60,5 m^3/d oraz maksymalnej dobowej 4,3 m^3/h i maksymalnej rocznej 30879 m^3/r; pozwolenie jest ważne do 31.12.2032 r.;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 30 m^3/d;

5) Ujęcie Miłogoszcz:
   - Skład: 2 studnie o głębokości: 66 i 71 m;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Starosty Lubińskiego z 12.04.2011 r.; znak: DAR.6341.19.11 na pobór wody w ilości średniej 160 m^3/d i maksymalnej 9,5 m^3/h; pozwolenie jest ważne do 11.04.2031 r.;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 130 m^3/d;
6) Ujęcie Mleczno:
   - Skład: 2 studnie o głębokości 40 i 38 m;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Starosty Lubińskiego z 12.04.2011 r.; znak: DAR.6341.18.11 na pobór wody w ilości średniej 201 m^3/d i maksymalnej 12 m^3/h; pozwolenie jest ważne do 12.04.2031 r.;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 65 m^3/d;
7) Ujęcie Stara Rudna:
   - Skład: 1 studnia o głębokości 39 m;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Legnicy z 4.05.1994 r.; znak: OS.III.6210-1/31/94 na pobór wody w ilości średniej 177 m^3/d i maksymalnej 19,4 m^3/h; pozwolenie jest ważne do 31.12.2013 r.;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 30 m^3/d;
8) Ujęcie Rynarcice:
   - Skład: 2 studnie o głębokości 42 m;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Legnicy z 11.01.1998 r.; znak: OS.III.6210-5/1/98 na pobór wody w ilości średniej 98 m^3/d i maksymalnej 11 m^3/h; pozwolenie jest ważne do 31.12.2017 r.;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 35 m^3/d;
9) Ujęcie Wysokie:
   - Skład: 2 studnie o głębokości 35 m;
   - Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Legnicy z 29.11.1994 r.; znak: OS.III.6210-9/3/97 na pobór wody w ilości średniej 130m^3/d i maksymalnej 15 m^3/h; pozwolenie jest ważne do 31.12.2014 r.;
   - Rzeczywisty pobór wody z ujęcia: $Q_{śr\,d}$ = 130 m^3/d.

Na terenie gminy Rudna znajdują się także komunalne ujęcia wody w miejscowości Wądroże, nieeksploatowane z powodu złej jakości wody (przekroczenia Fe, Mn i $S0_4$). Pozwolenie wodnoprawne na pobór wody z tych ujęć wygasło w 2006 r.

System wodociągów uzupełniają automatyczne kontenerowe stacje uzdatniania wody (AKSUW) położone w miejscowościach Toszowice, Miłogoszcz, Stara Rudna, Chobienia, Koźlice, Rynarcice, Gawronki oraz automatyczne pompownie sieciowe (APS), położone w miejscowościach Rudna i Wysokie.

Na terenie gminy pozwolenia wodnoprawne na pobór wody z ujęć podziemnych posiadają także podmioty niekomunalne, w tym KGHM Polska Miedź S.A.

Dla wszystkich eksploatowanych na terenie gminy ujęć wody zostały wyznaczone tereny ochrony bezpośredniej, obejmujące obszary w granicach istniejących ogrodzeń na działkach, na których zlokalizowane są ujęcia wody.

Jakość wody podawanej do sieci wodociągowej sprawdzana jest przynajmniej cztery razy w roku przez laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz przynajmniej raz w miesiącu przez laboratorium zakładowe. Parametry wody podawanej odbiorcom spełniają określone przepisami dopuszczalne wartości.

Stan techniczny sieci wodociągowej można określić jako poprawny za wyjątkiem sieci w miejscowości Brodów, gdzie podczas budowy użyto rur PCV z krótkim kielichem i nie przestrzegano stosowania podsypki i obsypki piaskowej (wykop zasypano gruntem rodzimym często z kamieniami i gruzem). Jest to przyczyną częstych awarii wodociągu. Innym mankamentem sieci wodociągowej są przyłącza do budynków w części wsi: Rynarcice, Koźlice, Toszowice, Mleczno, Juszowice, Orsk i Chełm wykonane z rur stalowych lub częściowo z rur PE. Przyłącza do budynków w miejscowościach Brodów, Gawrony, Gawronki, Studzienki, Miłogoszcz wykonano z rur stalowych. Częste awarie na przyłączach wodociągowych oraz związane z tym znaczne straty wody spowodowane są faktem, że jedynym odcięciem przyłącza jest nawiertka, której pewność działania jest mała. Dopiero od roku 2000 przyłącza całkowicie wykonywane są z rur PE oraz wprowadzono obowiązek instalowania zasuw na każdym przyłączu wody.

Dwustronne zasilanie wody w chwili obecnej możliwe jest jedynie dla dwóch wodociągów: wodociągu Toszowice (Toszowice, Mleczno) i wodociągu Rynarcice (Rynarcice, Juszowice), które mogą wzajemnie współpracować i uzupełniać się. Pozostałe wodociągi pracują samodzielnie, a w niektórych miejscowościach (Rudna, Wysokie, Chobienia) część sieci wodociągowej została spięta w pierścień, co pozwala na zasilanie dwustronne poszczególnych odbiorców, ale tylko z jednej stacji (AKSUW).

Eksploatowane stacje wodociągowe budowane były w latach 1991-94 i w związku z tym zastosowane technologie są obecnie przestarzałe (automatyka, sterowanie), a armatura wymaga wymiany ze względu na fizyczne zużycie. Dodatkowo obserwowane są stałe niewielkie pogorszenia jakości wody w ujęciach, co przy dalszym utrzymaniu się takiego stanu może

doprowadzić do konieczności rozbudowy systemów służących oczyszczaniu wody lub budowy nowych ujęć wody. Szczególnie dotyczy to AKSUW Koźlice, Wysokie, Rynarcice i Gawrony, gdzie parametry wody zbliżają się do granic określonych normami.

Poza granicami gminy Rudna zlokalizowane jest ujęcie wód podziemnych Koźlice I i II (inne niż wymienione wśród dziewięciu ujęć komunalnych), dla którego zostały wyznaczone tereny ochrony pośredniej oraz bezpośredniej. Teren ochrony pośredniej obejmuje swoim zasięgiem fragment gminy Rudna, w tym fragmenty obrębów geodezyjnych Koźlice i Mleczno. Dla obszarów położonych w granicach ww. terenów obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów wynikające z *Rozporządzenia Nr 3/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych Koźlice I i II, na terenie gminy Lubin i Rudna, powiat lubiński, województwo dolnośląskie.*

Odsetek mieszkańców gminy korzystających z sieci wodociągowej osiągnął w 2010 r. ponad 97% (tabela 15.1.1.1.). W porównaniu z rokiem 2002 stanowi to niewielki, gdyż 0,5% spadek, który może być spowodowany napływem nowych mieszkańców do gminy, a tym samym powstaniem nowych domów, do których wodociągi nie zostały jeszcze doprowadzone. Prawdopodobnie związane jest to z niekorzystną tendencją do osiedlania się nowych mieszkańców gminy w rejonach niewyposażonych w infrastrukturę techniczną, co nie pozwala na pełne wykorzystanie istniejących sieci wodociągowych. Jednak pomimo niewielkiego spadku udziału korzystających z sieci wodociągowej w ogóle mieszkańców, poziom wyposażenia w sieci wodociągowe na terenie gminy Rudna należy określić jako wysoki, wyższy o około 7% w stosunku do średniej gmin wiejskich w województwie dolnośląskim.

Tabela 15.1.1.2. Korzystający z sieci wodociągowej.

Jednostka terytorialna	Korzystający z sieci wodociągowej [%]	
	2002 r.	2010 r.
gmina Rudna	97,4	97,6
powiat lubiński	98,0	98,2
Województwo dolnośląskie - gminy wiejskie	77,9	81,9
Województwo dolnośląskie - ogółem	90,3	91,5

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Z analizy ilości wody dostarczonej gospodarstwom domowym (według GUS) w gminie w latach 1996-2009 wynika, iż ilość ta podlegała znacznym fluktuacjom. Trudno określić tu jakąkolwiek zdecydowaną tendencję (tabel nr 15.1.1.3.).

Najwięcej wody, tj. ponad 204 dam³, dostarczono gospodarstwom domowym w Rudnej w 2006 r., a najmniej – 171 dam³ – w 1996 r. Z analizy wody dostarczanej gospodarstwom domowym w powiecie lubińskim i gminach wiejskich województwa dolnośląskiego wynika, iż także podlegała ona fluktuacjom. Natomiast zarówno w województwie dolnośląskim jak i powiecie lubińskim można mówić raczej o ciągłym (od 1996 r.) spadku poboru wody.

Tabela 15.1.1.3. Woda dostarczona gospodarstwom domowym w gminie Rudna.

Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam^3]														
1996	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
171,2	185,6	181,7	185,0	183,9	182,6	192,5	196,2	170,2	190,2	204,3	199,6	203,3	198,9	197,8

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 15.1.1.4. Wielkość sprzedaży wody dla mieszkańców gminy Rudna.

Rok	**2004**	**2006**	**2007**	**2009**	**2010**
Roczna wielkość sprzedaży wody [dam³]	198	230	224	223	219

źródło: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudnej.

Średni wskaźnik zużycia wody (tabela 15.1.1.5.) w gospodarstwach domowych gminy Rudna w analizowanych latach (2004-2010) wyniósł 27,1 m³/mieszkańca, co jest wartością wyższą od średniej w gminach wiejskich województwa dolnośląskiego (24,5 m³/mieszkańca) i znacznie niższą w porównaniu ze średnią w powiecie lubińskim (35,3 m³/mieszkańca) i województwie dolnośląskim (32,6 m³/mieszkańca). Należy podkreślić, iż wartość wskaźnika zużycia wody w rudnowskich gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca w analizowanym okresie (2004-2010) podlegała fluktuacjom. Wartość wskaźnika zużycia wody w rudnowskich gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca spada od 2008 r. Natomiast wartość powyższego wskaźnika w gminach wiejskich województwa dolnośląskiego od 2004 r. stale rośnie. Malejąca wartość wskaźnika zużycia wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca gminy Rudna (ale także w powiecie lubińskim i województwie dolnośląskim) wynika prawdopodobnie z bardziej racjonalnej gospodarki wodnej mieszkańców - ograniczaniu zużycia wody poprzez m.in. zastosowanie w gospodarstwach domowych nowych instalacji i urządzeń AGD o mniejszym zużyciu wody.

Wielkość jednostkowego zużycia wody wodociągowej określa także wskaźnik odniesiony do jednego korzystającego/odbiorcy (tabela 15.1.1.5.). W gminie Rudna wskaźnik ten wyniósł (w analizowanym okresie) średnio 27,7 m³/odbiorcę. Był on znacząco niższy, niż odpowiednie wskaźniki dla powiatu lubińskiego (średnio 36,0 m³/odbiorcę) i województwa dolnośląskiego (średnio 30,3 m³/odbiorcę w gminach wiejskich i 35,8 m³/odbiorcę we wszystkich gminach województwa). Może to oznaczać wysoką świadomość ekologiczną mieszkańców gminy.

Największymi odbiorcami wody na terenie gminy Rudna są:

1) Szkoła w Rudnej i Chobieni;
2) Przedszkole w Rudnej i Chobieni;
3) Zakład Hydrotechniczny;
4) Ferma drobiu – Radoszyce;
5) Ośrodek Kultury w Rudnej;
6) Odbiorcy prywatni w Orsku i Ciechłowicach.

Tabela 15.1.1.5. Wskaźniki zużycia wody w gospodarstwach domowych.

Jednostka terytorialna	na 1 mieszkańca [m³]							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	średnio
gmina Rudna	24,3	26,9	28,6	27,7	28,0	27,3	26,9	27,1
powiat lubiński	37,0	34,6	35,6	34,8	35,0	35,5	34,8	35,3
Województwo dolnośląskie – gminy wiejskie	23,9	23,7	24,0	24,1	24,8	25,4	25,7	24,5
Województwo dolnośląskie – ogółem	33,7	32,8	32,6	32,4	32,4	31,9	32,4	32,6
Jednostka terytorialna	na 1 korzystającego/odbiorcę [m³]							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	średnio
gmina Rudna	24,7	27,4	29,1	28,3	28,7	27,9	27,5	27,7
powiat lubiński	37,7	35,4	36,3	35,5	35,6	36,1	35,5	36,0
Województwo dolnośląskie – gminy wiejskie	30,1	29,7	29,9	29,8	30,4	31,0	31,2	30,3
Województwo dolnośląskie – ogółem	37,2	36,2	35,9	35,5	35,5	34,9	35,4	35,8

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W rudnowskich gospodarstwach domowych szczytowe dobowe odbiory wody następują w godzinach pomiędzy 14:00 a 18:00. Szczytowe odbiory wody w roku przypadają na miesiące czerwiec – wrzesień.

W ostatnim okresie daje się zauważyć wzrost budownictwa w miejscowościach: Mleczno, Toszowice, Koźlice, Wysokie, Juszowice oraz Chobienia, co znacząco wpływa na wzrost zużycia wody w tych miejscowościach. Obecnie zasoby wody w ujęciach zaopatrujących w/w miejscowości są wystarczające. Nie oznacza to, że w przyszłości nie będzie konieczności rozbudowy ujęć wody lub rozbudowy technologii jej uzdatniania.

15.1.2. Odprowadzanie ścieków.

Z analizy rozwoju sieci kanalizacyjnej w gminie w latach 2000-2010 (tabela 15.1.2.1.) wynika, iż do 2003 r. nie rozbudowywano jej. Przyrost łącznej długości sieci nastąpił dopiero w 2004 roku oraz od 2007 roku. Jednocześnie w analizowanym okresie zauważalny był wzrost (z wyjątkiem lat 2000-2001) liczby połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania (z 1555 w 2000 r. do 1745 w roku 2009). Oznacza to, że z roku na rok, coraz więcej budynków w Rudnej jest wyposażonych w kanalizację sanitarną. W omawianym okresie

(2000-2010) systematycznie wzrastała także liczba mieszkańców gminy korzystających z kanalizacji (z 89,8% mieszkańców gminy w 2002 r. do 91,4% mieszkańców w 2010 r.). Poziom wyposażenia gminy w kanalizację sanitarną należy określić jako wysoki w porównaniu do tego, jaki występuje na terenie województwa dolnośląskiego.

W 2010 r. sieć kanalizacyjna składała się ona z odcinków o łącznej długości 170 km (według GUS i ZGKiM). Sieć ta swoim zasięgiem obejmuje wszystkie sołectwa w gminie. Cała gmina objęta jest zbiorowym odprowadzaniem ścieków w systemie kanalizacji sanitarnej rozdzielczej. Większość sieci wykonana jest jako grawitacyjna ale z uwagi na charakter ukształtowania terenu funkcjonują również sieci ciśnieniowe. Na terenie gminy eksploatowanych jest około 120 pompowni ścieków i lokalnych punktów tłocznych, którym zadaniem jest przepompowanie ścieków do kanalizacji grawitacyjnej lub do oczyszczalni ścieków.

Stan techniczny sieci kanalizacyjnej oceniany jest jako dobry za wyjątkiem sporadycznych miejsc gdzie sieć kanalizacyjna położona została z bardzo małymi spadkami co może powodować lokalne podtopienia (okolice pałacu oraz osiedla mieszkaniowego w Nieszczycach, ul. Nadodrzańska w Chobieni, przejście syfonowe przez rzekę i ul. Polkowicką w Rudnej). Innym problemem jest przedostawanie się wód gruntowych, opadowych i roztopowych przez włazy do studzienek sanitarnych. Przy gwałtownych obfitych opadach zauważalny jest nawet 80% przyrost odbieranych ścieków przez oczyszczalnie.

Tabela 15.1.2.1. Rozwój sieci kanalizacyjnej w gminie Rudna w latach 2000-2010.

	2000	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	164,9	164,9	164,9	164,9	165,0	165,0	165,0	165,3	166,0	168,3	170
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania	1555	1555	1585	1592	1603	1610	1818	1624	1641	1712	1745
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	-	-	6355	6302	6363	6407	6546	6578	6612	6683	6750
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy	-	-	89,8	89,8	89,9	89,9	90,9	90,9	91,0	91,3	91,4

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 15.1.2.2. Korzystający z kanalizacji sanitarnej w latach 2002-2010.

Jednostka terytorialna	**Korzystający z kanalizacji sanitarnej [%]**								
	2002	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Gmina Rudna	89,8	89,8	89,9	89,9	90,9	90,9	91,0	91,3	91,4
Powiat lubiński	90,4	90,5	90,7	91,4	91,5	91,5	91,6	91,6	91,7
Województwo dolnośląskie – gminy wiejskie	24,0	25,2	26,4	27,2	28,5	30,0	32,1	33,3	34,5
Województwo dolnośląskie – ogółem	64,8	65,2	65,7	66,1	66,4	66,9	67,5	67,8	68,2

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Według informacji z GUS wynika, iż z roku na rok (w analizowanych latach1996-2010) ilość ścieków odprowadzanych z obszaru gminy Rudna podlega fluktuacjom i nie można określić jednoznacznej tendencji (tabela 15.1.2.2.).

Tabela 15.1.2.2. Ilość ścieków odprowadzonych z obszaru gminy Rudna.

Ilość wytworzonych ścieków według GUS [dam^3]														
1996	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
86,8	138,6	239,3	247,1	237,4	276,4	278,6	243,8	270,2	297,1	288,6	252,1	217,8	247,1	290,0

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Ścieki odbierane z obszaru gminy odprowadzane są do siedmiu mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w miejscowościach:

1) Chobienia – obejmuje swoim zasięgiem: Chobienię, Ciechłowice, Naroczyce, Nieszczyce i Radoszyce;
2) Gawrony – obejmuje swoim zasięgiem Gawrony, Gawronki, Studzionki, Brodowice, Kębłów;
3) Mleczno – obejmuje swoim zasięgiem Mleczno, Toszowice, Koźlice, Juszowice oraz miejscowość Tymowa w gminie Ścinawa;
4) Olszany – obejmuje swoim zasięgiem Górzyn, Kliszów, Miłogoszcz, Olszany, Radomiłów, Wądroże;
5) Orsk – obejmuje swoim zasięgiem Orsk i Chełm;
6) Rudna – obejmuje swoim zasięgiem Rudną, Starą Rudną, Brodów, Bytków, Gwizdanów i Wysokie;
7) Rynarcice – obejmuje swoim zasięgiem Rynarcice oraz na terenie gminy Polkowice – miejscowość Żelazny Most.

Oczyszczanie mechaniczne odbywające się w ww. oczyszczalnia polega na usuwaniu piasku na płaskownikach oraz nieczystości stałych pływających na kratach mechanicznych (dotyczy oczyszczalni w miejscowościach: Rudna, Chobienia, Olszany, Gawrony) lub zasobnikowych (dotyczy oczyszczalni w miejscowościach: Orsk, Mleczno, Rynarcice). Oczyszczanie biologiczne następuje natomiast w bioreaktorach przepływowych (Chobienia, Olszany) oraz w tzw. SBR (Rudna, Mleczno, Rynarcice, Orsk, Gawrony). W roku 2010 została zmodernizowana oczyszczalnia w Gawronach. Pozostałe oczyszczalnie wymagają remontów odtworzeniowych. Oczyszczalnia Chobienia i Mleczno wymagają rozbudowy ze względu na prace w górnych granicach przerobowych i intensywny rozwój budownictwa w tych okręgach może doprowadzić do

przekroczenia dopuszczalnych pozwoleniami wodno prawnymi przepływów.

Na terenie gminy kilka miejscowości posiada wybudowaną sieć kanalizacji burzowej: miejscowość Rudna – całość, miejscowość Chobienia – większa część, części wsi Mleczno, Toszowice, Gwizdanów, Olszany, Radoszyce, Kliszów i Wądroże. Pozostałe miejscowości nie posiadają kanalizacji burzowej. Wody opadowe zbierane są w nich przez rowy, które w wielu wypadkach wymagają pogłębienia i oczyszczenia.

Rozbudowany system kanalizacji sanitarnej obecnie zapewnia odbiór ścieków ze wszystkich miejscowości. Problemem może być dalszy rozwój budownictwa mieszkalnego po za terenem nie uzbrojonym w sieć kanalizacyjną. W takim przypadku konieczna będzie rozbudowa sieci grawitacyjnej lub budowa pompowni i z odcinkami tłocznymi. W dobie szybko rosnących cen energii elektrycznej i kosztów obsługi w przyszłości zakłada się możliwość wyłączenia z eksploatacji oczyszczalni Mleczno i Rynarcice i przepompowanie ścieków do oczyszczalni Rudna, która w tym przypadku musi zostać zmodernizowana, aby mogła oczyścić większe ilości ścieków.

15.2. Gospodarka odpadami.

Wejście w życie w dniu 1 stycznia 2012 r. *ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2011 r. Nr 152, poz. 897) nałożyło na gminy nowe obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami, wśród których jako najważniejsze należy wymienić:

1) objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi;
2) zapewnienie budowy i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) oraz instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych;
3) ustanowienie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym biodegradowalnych, oraz utworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Ponadto gminy są zobowiązane osiągnąć do dnia 31 grudnia 2020 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50%. Kolejnym obowiązkiem jest ograniczenie do 16 lipca 2013 r. masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – do nie więcej niż 50% całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w roku 1995. Odpowiednio do 16 lipca

2020 r. masa ta ma się zmniejszyć do 35%.

Zgodnie z ww. ustawą wojewódzkie plany gospodarki odpadami wyznaczą regiony gospodarki odpadami komunalnymi. Gmina Rudna, zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012 znajduje się w Regionie Północnym. Na podstawie *Uchwały Nr XXIV/617/12 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012* regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) obsługujące ten region wyznaczono w: Lubinie, Legnicy, Głogowie i Trzebczu. Odpady powstające na obszarze gminy Rudna od 1 stycznia 2013 r. mają być kierowane do wymienionych RIPOK. Dotychczasowe składowisko odpadów w Rudnej od początku 2013 r. pełni natomiast funkcję instalacji zastępczej dla obsługi regionów gospodarki odpadami komunalnymi, zarówno w zakresie przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów, jak i składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Instalacje zastępcze mają być wykorzystywane w przypadku awarii RIPOK lub z innych powodów, dla których nie mogą one przyjmować odpadów. Przy składowisku odpadów w Rudnej planuje się uruchomienie punktu zbiórki i magazynowania odpadów.

Pozostałe składowiska w gminie to:

- zamknięte i zrekultywowane składowisko odpadów komunalnych Rudna (Bytków);
- zamknięte i zrekultywowane składowisko odpadów komunalnych w Chobieni;
- zamknięte i zrekultywowane składowisko przemysłowo-komunalne w Orsku;
- obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) „Żelazny Most” – omówiony szczegółowo w rozdziale 6.4.1.

Gminę Rudna, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce dotyka problem dzikich wysypisk śmieci. Jak podaje „Plan gospodarki odpadami […]” w 2007 roku w gminie było 56 dzikich wysypisk. W tym samym roku zlikwidowano 4 z nich (Chełm, Nieszczyce, Orsk, Wysokie). W roku 2008 zlikwidowano kolejne 18 dzikich wysypisk (Chełm, Gawronki, Gawrony, Górzyn, Gwizdanów, Miłogoszcz, Nieszczyce, Orsk, Radomiłów, Brodów, Naroczyce, Radoszyce, Rynarcice, Toszowice, Kliszów, Wądroże, Chobienia).

Według danych GUS w 2010 r. z obszaru gminy Rudna zebrano niemal 846 ton zmieszanych odpadów komunalnych, z czego około 67% (565,07) pochodziło z gospodarstw domowych. Zebrane odpady zdeponowano na wysypiskach. Ze względu na fakt, iż umowy na wywóz odpadów zawierane są indywidualnie pomiędzy przedsiębiorstwami a osobami/podmiotami

gospodarczymi zainteresowanymi ich działalnością, trudno określić liczbę mieszkańców gminy Rudna objętych zbiórką odpadów. Na podstawie ilości podpisanych umów (wg „Planu gospodarowania odpadami […]") szacuje się, że prawie 100% mieszkańców posiada podpisane umowy na wywóz śmieci.

Na terenie gminy Rudna od 2003 r. prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Zakres selektywnego zbierania i odbioru odpadów określa *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Rudna*. Podział jest następujący:

- odpady kuchenne;
- odpady opakowaniowe (pojemniki zielone – szkło; pojemniki żółte – tworzywa sztuczne i aluminium; pojemniki niebieskie – papier, tektura, karton);
- odpady wielkogabarytowe i budowlane;
- odpady zielone z pielęgnacji ogrodów;
- odpady niesegregowane.

W przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy w 2009 roku odzyskano 28,6 kg odpadów opakowaniowych, co w skali całego województwa stawia gminę na szóstym miejscu wśród najlepszych gmin prowadzących selektywną zbiórkę.

15.3. Gospodarka energetyczna.

15.3.1. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

1) Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.

Obecnie na terenie gminy Rudna nie ma obiektów elektroenergetycznej sieci przesyłowej, ale w ramach rozwoju sieci przewiduje się wzmocnienie krajowego systemu elektroenergetycznego poprzez budowę nowych obiektów. W związku z tym rozważa się budowę na terenie gminy Rudna fragmentu nowej napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej o napięciu 2x400 kV relacji Czarna-Polkowice. Przebieg linii 2x400 kV przez gminę Rudna jest jednym z wariantów realizacji sieci przesyłowej relacji Czarna-Polkowice. Alternatywą dla przebiegu tej sieci jest wariant budowy sieci między innymi przez gminy Lubin i Polkowice. Analizy technicznych, ekonomicznych i społecznych aspektów związanych z realizacją tej sieci wskazują, że najbardziej korzystny i stosunkowo łatwy w realizacji będzie wariant, w którym linia ta poprowadzona zostanie w części południowej gminy przez obręby Mleczno, Koźlice i Rynarcice. Umożliwi to realizację krótszego odcinka linii elektroenergetycznej 2x400 kV, omijającego rozległe tereny zbiornika OUOW „Żelazny Most" i włączenie jej do stacji elektroenergetycznej w Polkowicach.

2) Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna.

Cały obszar gminy zaopatrywany jest w energię elektryczną z sieci należących do TAURON Dystrybucja S.A. Na obszarze gminy znajduje się sieć dystrybucyjna składająca się z napowietrznych linii 110 kV, napowietrznych, napowietrzno-kablowych i kablowych elektroenergetycznych linii 20kV i 0,4kV, z napowietrznych, wnętrzowych i wbudowanych elektroenergetycznych stacji transformatorowych 20/0,4kV oraz napowietrznych stacji 110/20/6kV. Przez obszary gminy Rudna przebiegają następujące napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

- 110kV S-452 relacji stacja transformatorowa Żukowice - stacja transformatorowa Huta Cedynia;
- 110kV S-420 relacji stacja transformatorowa Huta Cedynia - stacja transformatorowa Ścinawa;
- 110kV S-421 relacji stacja transformatorowa Grodowiec - stacja transformatorowa Kalinówka;
- 110kV S-473 relacji stacja transformatorowa Kalinówka - stacja transformatorowa Czarna.

W związku z planowaną rozbudową obiektu unieszkodliwia odpadów wydobywczych „Żelazny Most" w gminie Rudna przewiduje się przebudowę i rozbudowę systemu elektroenergetycznego zlokalizowanego między innymi na terenie gminy Rudna. W ramach przebudowy planuje się:

- przeniesienie stacji elektroenergetycznej 110/20/6kV Kalinówka na teren zlokalizowany poza planowanym nasypem dociążającym;
- przebudowę istniejącej sieci elektroenergetycznej w związku z planowanym przeniesieniem stacji Kalinówka;
- budowę nowej sieci kablowej 6 i 20 kV dla zasilania stacji segregacji i zagęszczania odpadów.

Szyb górniczy L-VI, o średnicy 7,5 m, zlokalizowany w obrębie Koźlice, pełniący obecnie funkcje wentylacyjne (dla którego przedsiębiorca górniczy planuje funkcję materiałowo-zjazdową), posiada własną stację elektroenergetyczną, zasilaną linią kablową 110 kV. Obecnie w rejonie szybu trwa budowa nowej stacji elektroenergetycznej WN/SN i zasilania tej stacji – stacja będzie zasilana dwiema liniami 110 kV (kablową i napowietrzną).

W Banku Danych Lokalnych GUS nie ma informacji dotyczących zaopatrzenia gminy Rudna w energię elektryczną. Z innych źródeł (w tym Urzędu Gminy i operatora sieci) nie udało się

uzyskać informacji w tym zakresie. Dlatego nie można jednoznacznie określić tu liczby odbiorców, ani ilości zużytej energii. Ze względu na dość dobrze rozbudowaną sieć linii elektrycznych w gminie, zakłada się, iż energia elektryczna dostarczana jest do wszystkich – wymagających tego – odbiorców w gminie (gospodarstw domowych, zakładów produkcyjnych i usługowych itp.).

15.3.2. Zaopatrzenie w gaz.

Na obszarze gminy występuje przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia (PN 6,3 MPa), w skład której wchodzą odgałęzienia gazociągu relacji Kotowice-Polkowice:

- gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia, o średnicy nominalnej DN 100/50, prowadzący do stacji redukcyjno-pomiarowej I^{o} „wieś Orsk”;
- gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia, o średnicy nominalnej DN 100/50, prowadzący do stacji redukcyjno-pomiarowej I^{o} „Gwizdanów”.

Ponadto gaz doprowadzany jest z gazociągu wysokiego ciśnienia Lubin-Polkowice oraz stacji redukcyjno-pomiarowej zlokalizowanej w miejscowości Gola w gminie Lubin. Dalej gaz rozprowadzany jest siecią dystrybucyjną do miejscowości: Brodowice, Brodów, Bytków, Chełm, Chobienia, Ciechłowice, Gawrony, Górzyn, Gwizdanów, Juszowice, Kębłów, Kliszów, Koźlice, Miłogoszcz, Mleczno, Naroczyce, Nieszczyce, Olszany, Orsk, Radomiłów, Radoszyce, Rudna, Rynarcice, Stara Rudna, Studzionki, Toszowice, Wądroże oraz Wysokie.

Według danych GUS w 2010 r. długość całej czynnej sieci gazowej w gminie wynosiła 146,3 km. Z analizy zmian długości czynnej sieci gazowej w gminie Rudna wynika, iż jej znaczny przyrost nastąpił w 2004 r. Po tym roku łączny przyrost długości sieci wyniósł zaledwie niecały kilometr. Długość czynnej sieci gazowej w województwie dolnośląskim i w powiecie lubińskim w latach 2003-2010 sukcesywnie wzrastała.

Tabela 15.3.2.1. Zmiany długości całej czynnej sieci gazowej.

Jednostka terytorialna	**długość czynnej sieci ogółem w km**							
	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Gmina Rudna	135,7	145,4	145,4	145,7	145,7	145,7	146,3	146,3
Powiat lubiński	344,1	359,4	361,5	365,2	371,3	376,1	383,5	388,2
Województwo dolnośląskie – gminy wiejskie	1826,8	1858,1	1909,7	2077,1	2114,8	2123,2	2146,3	2094,0
Województwo dolnośląskie – ogółem	7368,1	7432,3	7471,1	7820,7	7947,5	8003,8	8091,0	8062,6

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Pomimo braku przyrostu długości czynnej sieci gazowej w gminie, zauważalny jest tu wzrost odsetka korzystających z niej mieszkańców - w 2010 r. wyniósł on 81,7% (tabela 15.3.2.2.), co stanowi wzrost o 9% (w porównaniu z 2005 r.). Warto zauważyć, iż wzrost odsetka

korzystających z sieci gazowej nastąpił we wszystkich analizowanych jednostkach terytorialnych, ale tylko w gminie Rudna był on tak znaczący.

Odsetek korzystających z sieci gazowej gminy Rudna był w 2010 r. znacznie wyższy, niż ten dla gmin wiejskich województwa dolnośląskiego (14,8%), a także wyższy niż ten dla ogółu gmin województwa dolnośląskiego (62,9%). Omawiany wskaźnik w gminie Rudna był natomiast nieznacznie wyższy w porównaniu z powiatem lubińskim (81,3%).

Tabela 15.3.2.2. Korzystający z sieci gazowej.

Jednostka terytorialna	**Korzystający z sieci gazowej [%]**	
	2005 r.	**2010 r.**
Gmina Rudna	72,7	81,7
Powiat lubiński	79,7	81,3
Województwo dolnośląskie – gminy wiejskie	10,9	14,8
Województwo dolnośląskie – ogółem	62,8	62,9

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wzrost liczby korzystających z sieci gazowej w gminie Rudna nie przekłada się na zużycie gazu (tabela 15.3.2.3.). Jak wynika z dostępnych danych w okresie od 2001 r. do 2010 r. zużycie gazu w gminie ulegało fluktuacjom. Obserwowano spadki zużycia gazu w 2007 i 2010 roku. Wahania zużycia gazu notowano także w powiecie lubińskim. Tego typu tendencje mogą być związane z kryzysem gospodarczym i wysokimi cenami gazu, co mogło się przełożyć na mniejsze zużycie tego surowca szczególnie przez firmy zużywające jego duże ilości. Na terenie województwa dolnośląskiego notowano natomiast stały wzrost zużycia.

Jak wynika z danych GUS w 2010 r. prawie 75% gospodarstw domowych będących odbiorcami gazu, wykorzystuje ten nośnik energii w celu ogrzewania mieszkań. Łącznie 80% gazu wykorzystywane jest na terenie gminy w celu ogrzewania mieszkań.

Tabela 15.3.2.3. Zużycie gazu.

Jednostka terytorialna	**Gaz dostarczony ogółem [tys. m^3]**					
	2001	**2002**	**2005**	**2007**	**2009**	**2010**
Gmina Rudna	1666,0	1672,0	1614,2	1446,8	1865,3	1485,1
Powiat lubiński	15507,0	14773,0	15030,3	14271,3	14574,8	15184,8
Województwo dolnośląskie – gminy wiejskie	17131,3	17223,7	19143,2	20140,2	24148,2	27589,9
Województwo dolnośląskie – ogółem	327347,6	307254,6	326212,0	324862,9	343805,9	369766,1

źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

15.3.3. Zaopatrzenie w energię cieplną.

Na obszarze gminy Rudna nie ma sieci cieplnej zaopatrującej mieszkańców gminy.

Zaopatrzenie w energię cieplną ma tu zatem charakter indywidualny. Zarówno gospodarstwa domowe, jak i obiekty publiczne i podmioty gospodarcze ogrzewane są poprzez indywidualne źródła energii cieplnej. Jak wspomniano już w poprzednim rozdziale, prawie 75% gospodarstw domowych posiadających gaz wykorzystywało go w celach grzewczych.

15.4. Telekomunikacja.

W zakresie stacjonarnej sieci telekomunikacyjnej gmina Rudna obsługiwana jest przez siedmiu operatorów: Długie Rozmowy S.A., Exatel S.A., Netia S.A., Polska Telefonia Cyfrowa sp. z o.o., Telefonia Dialog S.A., Telekomunikacja Kolejowa sp. z o.o., Telekomunikacja Polska S.A. Dostęp do omawianej usługi na terenie gminy posiada 1463 abonentów – w tym 1326 indywidualnych oraz 137 tzw. abonentów biznesowych według danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej (stan na 4.11.2011 r.). Natomiast w zakresie telefonii komórkowej na terenie gminy zlokalizowane są stacje bazowe trzech operatorów: T-Mobile, Orange i Plus. Stacje operatorów zlokalizowane są w Rudnej, Orsku, Olszanach, Górzynie, Chobieni oraz Toszowicach.

Stacjonarny dostęp szerokopasmowy do Internetu na obszarze gminy posiada 544 abonentów, w tym 520 odbiorców indywidualnych oraz 24 abonentów biznesowych (stan na 4.11.2011 r.). Operatorami świadczącymi omawianą usługę są: Netia S.A., Polska Telefonia Komórkowa Centertel Sp. z o.o., Telefonia DIALOG S.A., Telekomunikacja Kolejowa sp. z o.o. oraz Telekomunikacja Polska S.A.

Na obszarze gminy Rudna nie ma sieci telewizji kablowej.

15.5. Infrastruktura techniczna KGHM Polska Miedź S.A.

Na obszarze gminy Rudna zlokalizowane są następujące obiekty związane z prowadzeniem działalności górniczej przez KGHM Polska Miedź S.A.:

1) obiekt unieszkodliwia odpadów wydobywczych „Żelazny Most”;
2) huta miedzi „Cedynia”;
3) szyb górniczy L-VI (o funkcji wentylacyjnej; przedsiębiorca górniczy planuje dla niego funkcję materiałowo-zjazdową).

Z wymienionymi powyżej obiektami związane są elementy infrastruktury technicznej, wśród których można wymienić między innymi: linie światłowodowe, rurociągi wody przemysłowej, rurociągi wody pitnej, rurociągi szlamów, sieci teletechniczne i telekomunikacyjne, elektroenergetyczne linie kablowe i napowietrzne, stacje elektroenergetyczne 110/20/6 kV (przy Zakładzie Hydrotechnicznym) i 110/6 kV (przy hucie „Cedynia”), gazociągi, w tym, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150 relacji Kopalnia Gazu Aleksandrówka – Huta Miedzi „Cedynia”,

stację redukcyjno-pomiarową, przepompownię „Kalinówka”. W związku z planowaną rozbudową obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” zachodzi konieczność przeniesienia części istniejących urządzeń i sieci infrastruktury technicznej. Częściowego przełożenia wymagać będą między innymi istniejące linie energetyczne wysokiego napięcia 110 kV, wraz z liniami 20 kV oraz wybudowane zostaną linie SN i NN wraz z infrastrukturą teletechniczną. Ponadto planowana jest przebudowa i budowa infrastruktury przemysłowej biegnącej wzdłuż zapór obiektu, budowa ujęcia wody nadosadowej, zmiana lokalizacji przepompowni wód filtracyjnych Kalinówka oraz budowa stacji energetycznej.

15.6. Uwarunkowania wynikające z istniejącego wyposażenia w systemy infrastruktury technicznej – podsumowanie.

1. Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę odbywa się za pomocą 11 „lokalnych” systemów wodociągowych, które obsługują wszystkie wsie gminy. Systemy te zasilane są z 9 gminnych ujęć wody oraz w dwóch przypadkach z ujęć Energetyki sp. z o.o.

2. Całkowita długość czynnej, rozdzielczej sieci wodociągowej na obszarze gminy Rudna wynosiła w 2010 r. 103,1 km; w 2010 r. z sieci wodociągowej w gminie korzystało 97,6% mieszkańców.

3. Jednostkowe zużycie wody w gospodarstwach domowych gminy Rudna wynosiło w 2010 r. 27,7 m³ na korzystającego (odbiorcę) z sieci wodociągowej; wskaźnik zużycia wody w gospodarstwach domowych na jednego odbiorcę w 2010 r. w gminie był niższy od tego w innych analizowanych jednostkach terytorialnych (powiatu lubińskiego i województwa dolnośląskiego).

4. Całkowita długość sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze gminy Rudna wynosiła w 2010 r. 170 km; w 2010 r. z sieci kanalizacyjnej w gminie korzystało 91,4% mieszkańców.

5. Ścieki z sieci kanalizacji sanitarnej odprowadzane są do siedmiu oczyszczalni zlokalizowanych w różnych częściach gminy. Liczba przyłączy budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania do sieci kanalizacji sanitarnej wyniosła w 2010 r. 1745, natomiast liczba przyłączy do sieci wodociągowej – 1780. Oznacza to, że niewielka część ścieków bytowych trafia do „szamb”. Natomiast ścieki przemysłowe trafiają do pobliskich cieków lub bezpośrednio do gruntu, zanieczyszczając środowisko.

6. Gospodarka odpadami w gminie prowadzona powinna być w oparciu o regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, dostosowany do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

7. Odpady komunalne z obszaru gminy Rudna wywożone są od stycznia 2013 r. do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) zlokalizowanych poza granicami gminy Rudna.

8. Składowisko odpadów w Rudnej pełni rolę instalacji zastępczej dla RIPOK.

9. Od stycznia 2012 r. na gminy został nałożony obowiązek objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi.

10. Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów, które zostają poddane recyklingowi.

11. Należy dążyć do rozbudowy systemu selektywnego zbierania odpadów i zmniejszania ilości odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania.

12. W północno-wschodniej części gminy znajduje się fragment obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" należącego do KGHM Polska Miedź S.A. Na początku 2013 roku jego pojemność wynosiła 508 mln m^3, a rzędna korony zapór sięgała 175-177,5 m n.p.m. Planowana jest nadbudowa i rozbudowa obiektu do maksymalnej rzędnej korony zapór 195 m n.p.m. i docelowej objętości 1 mld m^3.

13. Gmina Rudna zaopatrywana jest w energię elektryczną poprzez system dystrybucyjny, składający się z linii o wysokim, średnim i niskim napięciu. W związku z planowaną rozbudową obiektu unieszkodliwiana odpadów wydobywczych „Żelazny Most" planowana jest przebudowa systemu elektroenergetycznego.

14. Jako jeden z wariantów przebiegu rozważa się budowę na terenie gminy Rudna fragmentu nowej napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej o napięciu 2x400 kV relacji Czarna-Polkowice.

15. Sieć gazowa, o łącznej długości 146,3 km (w 2010 r., według GUS), doprowadzona jest do większości miejscowości gminy. W 2010 r. korzystało z niej ponad 81,7% jej

mieszkańców, przy czym w około 75% gospodarstw domowych posiadających podłączenie do sieci, gaz był wykorzystywany w celach grzewczych.

16. Zaopatrzenie w ciepło ma w gminie Rudna charakter indywidualny; obecnie nie planuje się budowy gminnej sieci cieplnej.

17. Obszar gminy Rudna jest obsługiwany w zakresie telefonii stacjonarnej przez siedmiu operatorów; dostęp do tej usługi posiadało (w listopadzie 2011 r.) 1463 abonentów; w zakresie telefonii komórkowej obszar gminy znajduje się w zasięgu prawdopodobnie większości polskich operatorów tych sieci.

18. Na obszarze gminy Rudna szerokopasmowy dostęp do internetu posiadało (w listopadzie 2011 r.) 544 abonentów. Usługa ta jest dostarczana przez pięciu operatorów.

19. Gmina Rudna posiada duże zasoby uzbrojonych terenów, które mogą zostać przeznaczone pod działalność gospodarczą, czy pod budownictwo mieszkaniowe.

DZIAŁ IV.
BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Niniejszy dział określa uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Rudna w zakresie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zawarto w nim wyciąg ze sporządzonego na potrzeby Zmiany studium Nr 2 dokumentu pt.: „Gmina Rudna. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę". Ponadto w rozdziale IV.3. zawarto wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, uwzględniające ustalenia Zmiany studium Nr 2.

IV.1. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy.

Niniejszy rozdział stanowi wyciąg ze sporządzonego na potrzeby Zmiany studium Nr 2 dokumentu pt.: „Gmina Rudna. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę", określając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Rudna w zakresie potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:

a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
b) prognozy demograficzne,
c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.

Z analiz tych wynika m.in., że:

1) Gmina Rudna leży w terenie, o urozmaiconej rzeźbie terenu, tworzącej malowniczy krajobraz. Stanowi to potencjał dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych, które obecnie są stosunkowo słabo reprezentowane. Duży potencjał posiada w tym zakresie dolina Odry.
2) Większość obszaru gminy (za wyjątkiem jej północnego, wschodniego i północno-wschodniego fragmentu) nie podlega ograniczeniom w zagospodarowaniu wynikającym z utworzenia obszarowych form ochrony przyrody.
3) Sieci infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie są dobrze rozbudowane. Poziom wyposażenia gminy w te rodzaje infrastruktury technicznej należy określić jako wysoki (zwłaszcza sieci kanalizacyjnej na tle powiatu lubińskiego i województwa dolnośląskiego). Nowe tereny osadnicze warto planować w sąsiedztwie istniejących, większych układów osadniczych, wyposażonych w media, by zminimalizować koszty i czas realizacji nowych sieci (przyłączy).
4) Przy planowaniu nowych terenów osadniczych pożądane jest zmierzać do utrzymania zwartych układów osadniczych, w tym poprzez ich rewitalizację i rozbudowę.
5) Ze względu na dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji liczba mieszkańców gminy sukcesywnie wzrasta. Populacja gminy jest dość młoda, chociaż można uznać, że wchodzi już w fazę dojrzałości (pod względem wieku). Takie cechy biologiczne

pozwalają na co najmniej utrzymanie liczebności populacji na stabilnym poziomie, pod warunkiem zahamowania emigracji (by nie doszło do gwałtownego odpływu ludności z gminy).

6) Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców gminy następuje stały rozwój zasobów i standardów mieszkaniowych, przy czym standardy powierzchniowe są obecnie jednymi z najniższych w gminach wiejskich województwa i powiatu (niski wskaźnik powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na jednego mieszkańca – 26,55 m^2 oraz niska średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania – 88,21 m^2 w 2015 r).
7) Założono, że w długoletniej perspektywie standardy mieszkaniowe będą ulegały poprawie, a prezentujące je wskaźniki będą zbliżały się średniej ogólnokrajowej, a w dalszej perspektywie do średniej zachodnioeuropejskiej.
8) Najbardziej zróżnicowaną i rozbudowaną ofertę obiektów infrastruktury społecznej oferują Rudna i Chobienia.
9) W większości miejscowości brakuje przestrzeni dostępnych publicznie, w których koncentrowałyby się obiekty usługowe, zarówno o charakterze publicznym, jaki i prywatne, co służyłoby większemu wykorzystaniu tych obiektów (co ułatwiłoby bądź nawet umożliwiłoby ich dalsze funkcjonowanie), a jednocześnie integrowałoby lokalne społeczności.
10) Obecnie największy ruch budowlany obserwuje się w: Koźlicach, Chobieni, Toszowicach, Gwizdanowie i w Rudnej. To te rejony gminy powinny w dalszej perspektywie stanowić obszary rozwoju struktury mieszkaniowej. Z rozwoju osadnictwa powinny być wykluczone: tereny położone w bezpośrednim zasięgu zagrożenia ze strony OUOW „Żelazny Most", tereny zagrożone powodzią, tereny leśne, dna dolin rzek, obszary o niekorzystnych uwarunkowaniach gruntowo-wodnych, tereny potencjalnych rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych, a także obszary, na których obecna, bądź perspektywiczna działalność górnicza byłaby w kolizji z osadnictwem.
11) Na terenie gminy występuje niekorzystna struktura branżowa gospodarki, z dużym udziałem usług na potrzeby rynku wewnętrznego i znacznie niższym niż średnio w województwie czy podregionie legnicko-głogowskim udziałem branży przemysłu i budownictwa, podatna na okresowe wahania koniunktury.
12) Według danych GUS na koniec 2015 r. na terenie gminy Rudna było zarejestrowanych 245 osób pozostających bez pracy, co stanowiło 4,7% ludności w wieku produkcyjnym. Bezrobocie dotyczyło głównie kobiet. Z danych GUS wynika, że w latach 2005-2015

nastąpiła znaczna poprawa na rynku pracy – udział zarejestrowanych bezrobotnych spadł o około 50%.

13) Występowanie na obszarze gminy udokumentowanych złóż kopalin, w tym zwłaszcza rud miedzi, stanowi szanse do dalszego rozwoju na jej obszarze działalności górniczej, a co za tym idzie rozwoju bazy ekonomicznej gminy.
14) Szansą na pobudzenie gospodarki lokalnej jest rozwój sektora turystycznego, głównie za sprawą zróżnicowanego ukształtowania terenu i położenia gminy w dolinie Odry.
15) W kolejnych latach inwestycje stanowiące zadania własne gminy związane z siecią komunikacyjną, infrastrukturą techniczną oraz infrastrukturą społeczną będą finansowane z różnych dostępnych źródeł. Zakłada się, że inwestycje te wciąż będą częściowo finansowane przy pomocy środków finansowych z programów Unii Europejskiej.
16) W kolejnych latach przewidziane są inwestycje związane z rozbudową infrastruktury turystycznej. Dalsza rozbudowa oferty turystycznej w gminie może się odbywać przy współudziale środków finansowych zarówno prywatnych, jak i publicznych, w tym pochodzących ze źródeł zewnętrznych (np. unijnych). Dotyczy to przykładowo budowy przystani kajakowej w Chobieni.
17) Rozwój zabudowy mieszkaniowej w gminie może wiązać się z przyrostem liczby mieszkańców, jednakże przyrost ten nie powinien wpłynąć na konieczność budowy nowych placówek oświatowych, kulturalnych czy ochrony zdrowia. W przyszłości niezbędna będzie natomiast rozbudowa cmentarza lub budowa nowych tego typu obiektów w niektórych miejscowościach. Nie wyklucza się także budowy gminnych domów opieki społecznej itp. obiektów, służących ludziom starszym.
18) W latach 2006-2016 w gminie przybyło 346 mieszkańców (wzrost o 4,6%). Długofalowe prognozy demograficzne GUS i IRT wskazują, że faza przyrostu liczebności populacji gminy ma charakter sukcesywny i przejawiać się może dalszym wzroście zaludnienia. Prognozy te bazują na analizie dotychczasowych zmian przyrostu naturalnego, jak i salda migracji.

IV.2. Najważniejsze założenia przyjęte do obliczeń bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Sporządzając bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę przyjęto następujące założenia:

1) **wszystkie obszary:**
   a) obecnie zainwestowane tereny pozostaną zainwestowane w dotychczasowy sposób;
   b) zachowane zostaną dotychczasowe zasoby przy zmianie wskaźnika ich zagęszczenia

– w odniesieniu do zabudowy mieszkaniowo-usługowej i ewentualnej zmianie tkanki budowlanej na nową, realizowaną na dotychczas zainwestowanych obszarach;

c) za tereny niechłonne uznano między innymi:
   – zabudowane lub w inny sposób zainwestowane użytki budowlane oraz przyległe do nich użytki rolne, których sposób zagospodarowania wskazywał, że są one wykorzystywane jako ogródki lub podwórka przydomowe,
   – obszary, których kształt lub wielkość uniemożliwiają lub znacznie utrudniają realizację zabudowy o danej funkcji;

d) określając zapotrzebowanie na nową zabudowę wzięto pod uwagę perspektywę 30-letnią do 2047 r. oraz niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%;

e) przyjmuje się perspektywiczną liczbę mieszkańców wg prognoz GUS dla wsi powiatu lubińskiego - 9960 osób (wzrost o 29,37% w stosunku do roku 2014);

2) <u>zabudowa mieszkaniowo-usługowa, w tym zagrodowa:</u>

a) przez zabudowę mieszkaniowo-usługową rozumie się np.: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, zabudowę zagrodową, zabudowę drobnej działalności gospodarczej (usługowej i produkcyjnej), zabudowę służącą działalności handlowej, wytwórczej, kulturalnej, świadczeń zdrowotnych, zabudowę usług oświaty, zabudowę sakralną (z wyłączeniem tej na cmentarzach); zakłada się, że w obrębie przyszłych terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej 10% zajęte będzie przez obszary zabudowane zabudową przemysłową, produkcyjną lub usługową, w obrębie których intensywność zabudowy będzie zbliżona do średniej intensywności zabudowy mieszkaniowej;

b) na niezabudowanych obszarach osadniczych 95% nowej zabudowy mieszkaniowej będzie realizowane wyłącznie jako zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna; pozostałe 5% będzie realizowane jako zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna;

c) na 1 budynek w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej będzie przypadało 1700 m² powierzchni terenu osadniczego brutto, a na 1 mieszkanie w zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej będzie przypadało 250 m^2 powierzchni terenu osadniczego brutto; w terenie osadniczym brutto będą się zawierały tereny mieszkaniowe, tereny zieleni, tereny podstawowych urządzeń wypoczynkowych i infrastrukturalnych, ewentualnie tereny komunikacyjne;

d) wskaźnik powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 mieszkańca będzie

docelowo wynosił 45 m^2;

e) średnia powierzchnia nowo budowanych mieszkań w 30-letniej perspektywie wyniesie 140 m^2;

f) nowe budynki gospodarcze i garażowe będą towarzyszyły zabudowie o funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej; przyjęto, że na 300 m^2 powierzchni użytkowej budynków o funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej będzie przypadało 50 m^2 powierzchni użytkowej budynków gospodarczych i garażowych; powierzchnia terenu potrzebna do zrealizowania tych budynków będzie ujęta w zapotrzebowaniu na powierzchnię terenu brutto pod budynki o funkcji mieszkaniowo-usługowej;

3) <u>zabudowa produkcyjna, przemysłowa, składowa i usługowa:</u>

a) przez zabudowę produkcyjną, przemysłową, składową i usługową rozumie się: zabudowę o funkcji produkcyjnej, przemysłowej, usługowej, naprawczej, bazy, składy i magazyny, budynki służące produkcji rolnej, a także budynki o funkcji garaży i parkingów, stacji paliw oraz budynki służące produkcji rolnej, bez budynków służących działalności górniczej odkrywkowej i podziemnej;

b) nowe tereny zabudowy o funkcji produkcyjnej, przemysłowej, składowej i usługowej o znaczeniu ponadlokalnym będą wyznaczane głównie z myślą o możliwości rozwoju dużych działalności gospodarczych głównie w sąsiedztwie: planowanego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 323, linii kolejowych w okolicach miejscowości Rudna, Huty Miedzi „Cedynia” oraz w rejonie dawnego ośrodka hodowlanego PGR w obrębie Stara Rudna; ponadto na terenie gminy występują mniejsze tereny zlokalizowane w obrębie jednostek osadniczych lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie głównie dla realizacji zabudowy o funkcji produkcyjnej, przemysłowej, składowej i usługowej o znaczeniu lokalnym;

c) zapotrzebowanie na zabudowę o charakterze produkcyjnym, przemysłowym, składowym i usługowym będzie wynikało z potrzeb utworzenia miejsc pracy dla wszystkich bezrobotnych mieszkańców gminy (245 osób wg danych GUS z 2015 r.) oraz dla przyszłych aktywnych ekonomicznie nowych mieszkańców gminy (1248);

d) przyjęto, że na każdy nowy 1 ha terenu będzie przypadało 1100 m^2 powierzchni użytkowej budynków związanych z działalnością produkcyjną, przemysłową, składowa i usługową (na podstawie obecnego stopnia zagęszczenia omawianego typu zabudowy na obszarze gminy);

4) zabudowa związana z szybem górniczym:

a) przyjęto, że na każdy nowy 1 ha terenu będzie przypadało 2 800 m^2 powierzchni użytkowej budynków związanych z szybem górniczym;

b) maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę związaną z szybem górniczym będzie zależało od potrzeb przedsiębiorcy górniczego;

5) zabudowa związana z podziemną działalnością górniczą i z hutnictwem, bez zabudowy związanej z szybem górniczym oraz z obsługą i funkcjonowaniem obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych:

a) przez zabudowę związaną z podziemną działalnością górniczą rozumie się zabudowę służącą podziemnej eksploatacji surowców mineralnych oraz hutnictwu, bez zabudowy związanej z szybem górniczym oraz z obsługą i funkcjonowaniem obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych;

b) przyjęto, że na każdy nowy 1 ha terenu będzie przypadało 570 m^2 powierzchni użytkowej budynków związanych z podziemną działalnością górniczą (na podstawie obecnego stopnia zagęszczenia omawianego typu zabudowy na obszarze gminy);

c) maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę służącą prowadzeniu podziemnej działalności górniczej będzie zależało od potrzeb przedsiębiorcy prowadzącego eksploatację surowca na terenie gminy;

6) zabudowa związana z obsługą i funkcjonowaniem obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych:

a) nowe tereny zabudowy o funkcji związanej z obsługą i funkcjonowaniem obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) będą wyznaczane z myślą o możliwości rozbudowy OUOW „Żelazny Most”;

b) przyjęto, że na każdy nowy 1 ha terenu będzie przypadało 8 m^2 powierzchni użytkowej budynków związanych z obsługą i funkcjonowaniem OUOW (na podstawie stopnia zagęszczenia tego typu zabudowy na terenie gminy) oraz przygotowywanych zmian w funkcjonowaniu tego obiektu;

c) maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę oraz na zajętość terenową są obecnie wyrażone w obowiązujących gminny dokumentach planistycznych, w których przewidziano rozbudowę OUOW „Żelazny Most” oraz budowę infrastruktury obsługującej obiekt;

7) zabudowa związana z powierzchniową działalnością górniczą:

a) przez zabudowę związaną z powierzchniową działalnością górniczą rozumie się zabudowę służącą powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych;

b) nowe tereny zabudowy o funkcji związanej z powierzchniową działalnością górniczą będą wyznaczane z myślą o możliwości eksploatacji odkrywkowej wszystkich dotychczas udokumentowanych złóż kopalin na obszarze gminy (tych, które można eksploatować metodą odkrywkową);

c) przyjęto, że na każdy nowy 1 ha terenu będzie przypadało 45 m^2 powierzchni użytkowej budynków związanych z powierzchniową działalnością górniczą (na podstawie obecnego stopnia zagęszczenia omawianego typu zabudowy na obszarze gminy);

d) maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę służącą prowadzeniu powierzchniowej działalności górniczej będzie zależało od zapotrzebowania na kopaliny wydobywane w kopalniach odkrywkowych;

8) <u>zabudowa infrastrukturalna:</u>

a) przyjmuje się wskaźnik rozbudowy terenów i budynków o charakterze infrastrukturalnym adekwatny do planowanego przyrostu terenów zainwestowanych (30 m^2 powierzchni użytkowej budynków infrastrukturalnych na każde 10 ha nowych terenów zainwestowanych; 240 m^2 powierzchni użytkowej budynków służących infrastrukturze na 1 ha terenów infrastrukturalnych);

b) zakłada się, że 50% powierzchni użytkowej budynków o funkcji infrastrukturalnej zostanie zrealizowanych w obrębie terenów zabudowy o funkcji mieszkaniowo-usługowej (patrz pkt 2) oraz produkcyjnej, przemysłowej, składowej i usługowej (patrz pkt 3); powierzchnia terenu potrzebna do zrealizowania tych budynków będzie ujęta w zapotrzebowaniu na powierzchnię terenu brutto pod budynki o funkcji mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, składowej i produkcyjnej;

c) zakłada się, że 50% powierzchni użytkowej budynków o funkcji infrastrukturalnej zostanie zrealizowanych poza istniejącymi i planowanymi terenami osadniczymi oraz terenami aktywności gospodarczej – w zasięgu specjalnie wyznaczonych jednostek terenowych;

<u>9) zabudowa turystyczna, sportowa, rekreacyjna:</u>

a) zakłada się dalsze funkcjonowanie, w tym rozbudowę, na obszarze gminy obiektów służących turystyce, sportowi i rekreacji oraz budowę nowych tego typu obiektów;

b) przyjmuje się, że na 1 ha terenu będzie przypadało 240 m^2 powierzchni użytkowej budynków służących turystyce/sportowi/rekreacji (na podstawie obecnego stopnia zagęszczenia omawianego typu zabudowy na obszarze gminy);

<u>10) zabudowa ogrodów działkowych:</u>

a) zapotrzebowanie na nową zabudowę ogrodów działkowych będzie wynikało z przewidywanej liczby mieszkań w zabudowie wielorodzinnej w gminie (szacuje się, że w 2047 r. będzie to 113 mieszkań) przy czym przyjęto, że 70% tego typu gospodarstw domowych będzie zainteresowanych posiadaniem ogródka;
b) 1 ogródek działkowy będzie zajmował 690 m^2 powierzchni, a w obrębie każdego ogródka działkowego powstanie 1 budynek/altana o powierzchni użytkowej 45 m^2 (na podstawie obecnego stopnia zagęszczenia omawianego typu zabudowy na obszarze gminy); w tą powierzchnię użytkową będą wliczone ewentualnie powstające budynki usługowe towarzyszące funkcji rekreacyjnej;
c) w obliczeniach uwzględniono, że istniejący ogród działkowy posiada chłonność dla lokalizowania nowej zabudowy;

11) zabudowa cmentarna:

a) zapotrzebowanie na nowe tereny cmentarne szacuje się na podstawie następujących wskaźników: powierzchnię grzebalną oblicza się mnożąc średnioroczną liczbę zgonów z ostatnich 16 lat (72) przez 4,5 m^2, przy czym powierzchnia grzebalna zajmuje 50% powierzchni całego cmentarza;
b) założono, że na 1 ha terenu będzie przypadało 45 m^2 powierzchni użytkowej budynku (na podstawie obecnego stopnia zagęszczenia omawianego typu zabudowy na obszarze gminy);

12) zabudowa służącą prowadzeniu gospodarki leśnej:

a) zapotrzebowanie na nową zabudowę służącą prowadzeniu gospodarki leśnej zostało oszacowane na podstawie powierzchni terenów leśnych w gminie;
b) docelowo zapotrzebowanie na nową zabudowę służącą prowadzeniu gospodarki leśnej może zostać powiększone w związku z przeznaczaniem terenów pod zalesienie w gminie;
c) przyjęto, że na każde 100 ha zalesień może powstać 15 m^2 powierzchni użytkowej budynków związanych z gospodarką leśną (na podstawie obecnego stopnia zagęszczenia omawianego typu zabudowy na obszarze gminy);
d) powierzchnia gruntów leśnych w gminie w 2015 r. wynosiła 8110,23 ha (według danych GUS).

IV.3. Wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę i ich stosowanie.

Wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę przedstawiono w tabeli IV.3.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę poszczególnych funkcji (kolumna

3 tabeli) przekracza sumę powierzchni użytkowej możliwej do realizacji na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę (kolumna 6 tabeli). Istnieje zatem możliwość lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami „chłonnymi", maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu (kolumny 7 i 8). Przy czym w kolumnie 8 tabeli zawarto dane powierzchniowe (w ha), określające jaką powierzchnię terenów przeznaczonych pod zabudowę można wyznaczyć w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w ramach uzupełnienia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Dane te mają charakter poglądowy. Wyznaczając w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nowe tereny dla zabudowy poszczególnych funkcji należy posługiwać się powierzchnią podaną w kolumnie 7.

W przypadku realizacji nowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w graniach jednostki osadniczej, nie przewiduje się potrzeby realizacji zadań własnych gminy z zakresu realizacji sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej. Obszary te bowiem są wyposażone już w podstawową infrastrukturę, niezbędną dla realizacji na nich nowej zabudowy. „Uzbrojonych" w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną jest także część z terenów przeznaczonych dla realizacji zabudowy o różnych funkcjach w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Potrzeb inwestycyjnych gminy wynikających z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy wg maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania (zgodnie z wynikami bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę) nie sposób obecnie jednoznacznie określić. Bowiem potrzeba (lub nie) wyposażenia nowych terenów inwestycyjnych w odpowiednią infrastrukturę, będzie zależała m.in. od ich położenia względem istniejących terenów osadniczych i aktywności gospodarczych. Można jednak założyć, że w przypadku nowych terenów dla osadnictwa czy działalności gospodarczych, położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, konieczna może okazać się budowa nowych dróg (niezbędnych dla skomunikowania tych terenów z resztą terenów zainwestowanych w gminie oraz regionie) oraz co najmniej sieci wodociągowych.

Na podstawie analiz budżetu gminy i dotychczasowych rzeczywistych wydatków na realizację inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, można przypuszczać, że potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych w związku z lokalizacją nowej zabudowy w ilości wynikającej z bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, nie przekroczą możliwości finansowania wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy. Nie ma zatem potrzeby dokonania zmian w

celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.

Tabela IV.3.1. Wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

	Funkcja zabudowy	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę [powierzchnia użytkowa w m^2]	Chłonność obszarów [powierzchnia użytkowa w m^2]			Możliwość uzupełnienia bilansu i lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami chłonnymi w jednostce osadniczej i mpzp		Ile wykorzystano w Zmianie Studium Nr 2 poza obszarami chłonnymi w jednostce osadniczej i mpzp		Ile pozostało do wykorzystania w przyszłości		Symbole jednostek terenowych wyznaczonych w Zmianie Studium Nr 2
			o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej	przeznaczonych pod zabudowę w mpzp	razem	powierzchnia użytkowa [m^2]	powierzchnia [ha]	powierzchnia użytkowa [m^2]	powierzchnia [ha]	powierzchnia użytkowa [m^2]	powierzchnia [ha]	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	*Mieszkaniowa jednorodzinna*	301100,41	75673,94	201949,16	277623,10	23477,31	28,51	0,00	0,00	23477,31	28,51	-
2.	*Mieszkaniowa wielorodzinna*	15847,39	3982,84	10628,90	14611,74	1235,65	0,22	0,00	0,00	1235,65	0,22	-
3.	*Przemysłowa, produkcyjna i usługowa w obrębie terenów mieszkaniowych*	31694,78	7965,68	21257,81	29223,48	2471,30	2,87	0,00	0,00	2471,30	2,87	-
4.	*Budynki gospodarcze i garażowe towarzyszące zabudowie o funkcji mieszkaniowej i usługowej*	58107,10	13939,94	38972,65	52912,58	5194,52	-	0,00	0,00	5194,52	-	-
5.	Razem zabudowa mieszkaniowo-usługowa (pozycje 1-4)						31,60	0,00	0,00		31,60	-
6.	Produkcyjna, przemysłowa, składowa i usługowa (inna niż związana z podziemną i powierzchniową działalnością górniczą) poza terenami osadniczymi	194090,00	0,00	92279,00	92279,00	295901,00	269,00	0,00	0,00	295901,00	269,00	-
7.	Związana z szybem górniczym	22349,60	0,00	0,00	0,00	22349,60	-	16345,43	-	6004,17	-	PK
8.	Związana z podziemną działalnością górniczą i z hutnictwem, bez zabudowy związanej z szybem górniczym i z obsługą i funkcjonowaniem obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych	33633,99	0,00	0,00	0,00	33633,99	-	0,00	-	33633,99	-	-
9.	Związana z obsługą i funkcjonowaniem obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych	2669,84	0,00	2669,84	2669,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-

	Funkcja zabudowy	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę [powierzchnia użytkowa w m^2]	Chłonność obszarów [powierzchnia użytkowa w m^2]			Możliwość uzupełnienia bilansu i lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami chłonnymi w jednostce osadniczej i mpzp		Ile wykorzystano w Zmianie Studium Nr 2 poza obszarami chłonnymi w jednostce osadniczej i mpzp		Ile pozostało do wykorzystania w przyszłości		Symbole jednostek terenowych wyznaczonych w Zmianie Studium Nr 2
			o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej	przeznaczonych pod zabudowę w mpzp	razem	powierzchnia użytkowa [m^2]	powierzchnia [ha]	powierzchnia użytkowa [m^2]	powierzchnia [ha]	powierzchnia użytkowa [m^2]	powierzchnia [ha]	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
10.	Związana z powierzchniową działalnością górniczą	58,50	0,00	18,04	18,04	Liczone według wskaźnika 45 m^2 na każdy 1 ha terenów służących powierzchniowej działalności górniczej	-	0,00	0,00	Liczone według wskaźnika 45 m^2 na każdy 1 ha terenów służących powierzchniowej działalności górniczej	-	-
11.	Infrastrukturalna	2389,12	0,00	2076,00	2076,00	313,12	0,65	0,00	0,00	313,12	0,65	-
12.	Turystyczna, sportowa, rekreacyjna	8557,59	33,60	2234,40	2268,00	6289,59	26,21	0,00	0,00	6289,59	26,21	-
13.	Ogrodów działkowych	642060,24	0,00	0,00	0,00	642060,24	4,19	0,00	0,00	642060,24	4,19	-
14.	Cmentarna	113,92	0,00	73,02	73,02	40,89	0,91	0,00	0,00	40,89	0,91	-
15.	Służąca prowadzeniu gospodarki leśnej	Liczone według wskaźnika 15 m^2 na każde 100 ha lasów	-	-	-	Liczone według wskaźnika 15 m^2 na każde 100 ha lasów i dolesień	-	0,00	0,00	Liczone według wskaźnika 15 m^2 na każde 100 ha lasów i dolesień	-	-

CZĘŚĆ C.

KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY RUDNA

16. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW.

1. Zakłada się dalszy rozwój przestrzenny zainwestowania, w tym zabudowy mieszkaniowej i obiektów aktywności gospodarczej, zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 17. Zakłada się kontynuację dotychczasowych trendów rozwojowych gminy w kierunku rozbudowy miejscowości Gwizdanów, Chobienia, Toszowice, Koźlice i Rudna.

2. Przyrost terenów osadniczych o charakterze mieszkaniowym powinien polegać przede wszystkim (i w pierwszej kolejności) na dopełnianiu i intensyfikacji zagospodarowania istniejących układów, a następnie na dodawaniu nowych terenów zainwestowanych w bezpośrednim sąsiedztwie granic istniejących terenów osadniczych. Niedopuszczalne jest rozpraszanie nowej zabudowy poza skupione układy osadnicze. Na nowo wyznaczonych terenach dla zabudowy przyrost zabudowy powinien również mieć charakter sukcesywny (ciągły), a nie rozproszony.

3. Dla rozwoju funkcji turystycznej gminy wyznacza się tereny o charakterze usługowo-rekreacyjno-wypoczynkowym, tereny dla lokalizacji przystani na Odrze oraz system szlaków turystycznych.

4. Dla rozwoju drobnej działalności gospodarczej dopuszcza się jej lokalizowanie w granicach większości jednostek osadniczych – zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 17.

5. Dla rozwoju aktywności gospodarczej o charakterze ponadlokalnym (z wyjątkiem związanej z eksploatacją złóż surowców) wyznacza się strefy rozwoju funkcji przemysłowo-usługowych:
   - w sąsiedztwie planowanego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 323, na północ od miejscowości Rudna – po obu stronach drogi gminnej do Bytkowa;
   - w sąsiedztwie Huty Miedzi „Cedynia”;
   - w sąsiedztwie linii kolejowych w okolicach miejscowości Rudna;
   - w obrębie Stara Rudna, w rejonie dawnego ośrodka hodowlanego PGR.

6. W związku z rozwojem przestrzennym gminy, w tym: osadnictwa, terenów aktywności gospodarczych, terenów komunikacyjnych, terenów związanych z infrastrukturą techniczną, a także zalesień, zmniejszy się dotychczasowa powierzchnia przestrzeni rolniczej.

7. Zakłada się rozbudowę obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” w granicach oznaczonych na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” terenów kategorii PZ, na zasadach określonych w rozdziałach 17.3 i 21.

8. Wprowadza się ograniczenia zabudowy kubaturowej w granicach strefy zagrożenia zalaniem w wyniku awarii OUOW „Żelazny Most” oraz na obszarach zagrożenia powodziowego, a także w sąsiedztwie linii kolejowych oraz dróg publicznych klasy zbiorczej i wyższych, z wyjątkiem terenów położonych w zasięgu Zmiany studium Nr 2.

9. Zakłada się wprowadzenie zmian w układzie komunikacyjnym obejmujących między innymi modernizacje i budowę nowych odcinków dróg, modernizację linii kolejowych oraz rozbudowę systemu tras turystycznych, zgodnie z ustaleniami rozdziału 20.

10. Przewiduje się dalszy rozwój sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w tym wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowej, telekomunikacyjnej i przemysłowej, na zasadach określonych w rozdziale 21.

11. Zakłada się objęcie ochroną nowych obszarów o dużych walorach przyrodniczych i kulturowych.

17. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW.

17.1. Ogólne kierunki i zasady zagospodarowania terenów.

1. W rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy zaleca się preferować rozwiązania w maksymalnym stopniu podkreślające walory środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz krajobrazu, z zachowaniem dużej dbałości o ich stan. W szczególności zaleca się stosować tę politykę na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych.

2. Zaleca się, by nowa jednorodzinna zabudowa mieszkaniowa (lub wielorodzinna o zbliżonym charakterze), mieszkaniowo-gospodarcza i mniejsza zabudowa służąca działalności gospodarczej swoją architekturą nawiązywała do tradycji regionalnych; zaleca się by wysokość takiej zabudowy nie przekraczała 2-kondygnacji nadziemnych z ewentualnie użytkowym poddaszem; zaleca się symetryczne pokrycia dachowe, o nachyleniu połaci około 45° na obszarach z istniejącą historyczną zabudową oraz w ich sąsiedztwie.

3. W zagospodarowaniu i zabudowie zaleca się stosować rozwiązania o wysokiej sprawności energetycznej i korzystanie z energii odnawialnej za pośrednictwem urządzeń i obiektów nie kolidujących z celami ochrony przyrody i środowiska oraz krajobrazu.

4. Zaleca się realizowanie budynków niskoenergetycznych.

5. Dopuszcza się dokonywanie scaleń i podziałów geodezyjnych, które nie będą utrudniały realizacji ustaleń Studium i w zgodzie z obowiązującymi przepisami.

6. W Studium nie przewiduje się lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2. Lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 400 m^2 dopuszcza się w obrębach geodezyjnych Rudna i Chobienia na terenach oznaczonych symbolami: „P”, „UP”, „MWU” i „MP”.

7. Lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 400 m^2 dopuszcza się na wszystkich terenach, na których dopuszczono funkcję usługową.

8. Nowe stacje paliw dopuszcza się wyłącznie na terenach oznaczonych symbolami „KS”, „UP”, „P”, „PK” oraz na terenie „1.UW” w Chobieni.

9. Przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizacja urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych, powinny odbywać się w sposób minimalizujący ewentualny negatywny wpływ na tereny przewidziane pod zainwestowanie oraz obszary podlegające ochronie.

10. Zaleca się by nowe sieci infrastruktury technicznej, lokowane na terenach zainwestowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie inne niż przemysłowe, składowe lub służące infrastrukturze technicznej, były realizowane wyłącznie jako podziemne.

11. Drogi (publiczne i wewnętrzne) oraz podziemne sieci infrastruktury technicznej i urządzenia towarzyszące zaleca się lokalizować na terenach przeznaczonych pod osadnictwo w sposób nie kolidujący z podstawowym przeznaczeniem i pozostałymi zasadami zagospodarowania terenu.

12. Minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej na działce budowlanej nie może wynosić mniej niż 0,1% – w przypadku działek dla obiektów infrastruktury technicznej, innych obiektów liniowych, w tym dróg, i działek położonych w zasięgu terenów kategorii PZ – oraz nie mniej niż 5% dla pozostałych działek. Na działkach z istniejącą zabudową, na których warunek ten nie może być spełniony, dopuszcza się pomniejszenie powierzchni biologicznie czynnej o 10% w stosunku do istniejącej. Zaleca się przyjmować minimalne wskaźniki udziału powierzchni biologicznie czynnej określone w rozdziale 17.3. na poszczególnych funkcjonalnych jednostkach terenowych.

13. Maksymalna powierzchnia zabudowy działki nie może przekraczać 90%. Na działkach z istniejącą zabudową, na których warunek ten nie może być spełniony, dopuszcza się powiększenie powierzchni zabudowy działki do 100%.

17.2. Funkcjonalne jednostki terenowe – ogólne zasady.

1. Cały obszar gminy dzieli się na jednostki terenowe (tereny), dla których określono **przeważające przeznaczenie** (podstawowe funkcje terenów), funkcje dopuszczalne oraz sposoby i zasady zagospodarowania. Jednostki te oznaczono na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” symbolami i wydzielono je liniami rozdzielającymi. Funkcję linii rozdzielających pełnią również przedstawione na tym rysunku drogi (w tym planowane), przemysłowa linia kolejowa oraz granice obrębów (za wyjątkiem tych odcinków granic obrębów, które biegną wzdłuż istniejących dróg i na rysunkach Studium

mają wyłącznie charakter informacyjny oraz z wyjątkiem odcinka granicy obrębów w zasięgu Zmiany studium Nr 2, która ma także wyłącznie informacyjny charakter).

2. **Przeważające przeznaczenie** terenu, wymienione w rozdziale 17.3 w zdaniach wprowadzających do poszczególnych ustępów („tereny z przewagą", „tereny dla"), oznacza takie formy zagospodarowania, które powinny zajmować więcej niż połowę wyznaczonej jednostki terenowej, z zastrzeżeniem, że regulacja ta nie ogranicza powierzchni, która może być pokryta zielenią towarzyszącą lub dotychczasowymi użytkami rolnymi, leśnymi lub zadrzewieniami i zakrzewienami. Pozostałe części jednostki terenowej mogą być zagospodarowane w sposób, który w ustaleniach określono jako dopuszczalny (dopuszczalne rodzaje przeznaczenia i sposoby zagospodarowania), z zastrzeżeniem regulacji zawartych w rozdziale 17.4.

3. W użytkowaniu i zagospodarowaniu jednostek terenowych należy – oprócz ustaleń określonych w rozdz. 17.3 - uwzględnić występowanie chronionych obiektów i obszarów, rozważyć powołanie proponowanych w Studium (w tym w części dotyczącej uwarunkowań rozwoju) tego typu obiektów i obszarów oraz respektować zasady zagospodarowania dotyczące innych wydzieleń przestrzennych określonych w niniejszym Studium oraz zasady określone w rozdziałach 18-22.

4. Pod pojęciem „usługi niekomercyjne" należy rozumieć działalność usługową nie nastawioną na osiąganie zysku, realizowaną zarówno przez podmioty publiczne, prywatne i inne. Do działalności komercyjnej (inaczej gospodarczej) – nie tylko usługowej – zalicza się natomiast takie, które nastawione są na osiąganie zysku.

5. Pod pojęciem „działalność/obiekt/funkcja nieuciążliwa" należy rozumieć taką, która nie spowoduje obniżenia standardów środowiska określonych w przepisach szczególnych poza granicami nieruchomości, do której inwestor/zarządca posiada tytuł prawny.

6. Pod pojęciem „usługi chronione" należy rozumieć usługi lokalizowane na terenach, dla których w przepisach ochrony środowiska ustalono dopuszczalne poziomy hałasu, takie jak dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub niższe, w tym w szczególności dla szpitali, domów opieki społecznej oraz budynków związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży.

7. Pod pojęciem „drobna działalność gospodarcza (produkcyjna, naprawcza lub komercyjno-usługowa)” należy rozumieć przedsiębiorstwa produkcyjne (w tym w sferze gospodarki rolnej) o zatrudnieniu do 20 osób oraz inne przedsiębiorstwa o zatrudnieniu do 50 osób.

8. Pod pojęciem „wskaźnik powierzchni zabudowy” należy rozumieć stosunek (iloraz) powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub terenu.

9. Symbole literowo-liczbowe jednostek terenowych składają się z dwóch członów oddzielonych od siebie kropkami. Drugi człon stanowi symbol literowy określający kategorię przeznaczenia terenu (np. „MP”). Przed nim znajduje się człon liczbowy określający kolejny numer terenu danej kategorii w danym obrębie geodezyjnym (np. „3.MP”). Symbole liczbowo-literowe terenów dróg składają się z dwóch członów oddzielonych kropkami. Drugi literowy człon jest symbolem danej kategorii terenu (klasy drogi), pierwszy określa kolejny numer w tej kategorii.

17.3. Funkcjonalne jednostki terenowe – szczegółowe zasady i standardy zagospodarowania.

1. **MP – Tereny z przewagą zabudowy jednorodzinnej lub zagrodowej oraz obiektów usług i produkcji nie kolidujących z funkcją mieszkaniową**, na których:
   1) dopuszcza się zabudowę wielorodzinną, jeżeli nie będzie kolidowała krajobrazowo z zabudową jednorodzinną i zagrodową;
   2) dopuszcza się bazy, składy i magazyny o powierzchni terenu nieprzekraczającej 5000 m^2 oraz o powierzchni pod budynkami nieprzekraczającej 2000 m^2;
   3) dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej (np.: warsztaty lub bazy);
   4) dopuszcza się, w tym na wydzielonych działkach lub jednostkach terenowych, zieleń urządzoną oraz obiekty i zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne;
   5) dopuszcza się obiekty małej architektury;
   6) dopuszcza się uprawy rolne i ogrodnicze (w tym pod szkłem i folią);
   7) dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych, zarówno terenowych, jak i w budynkach, z zastrzeżeniem, że jednokondygnacyjne naziemne garaże mogą być lokalizowane wyłącznie na zasadach i w miejscach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
   8) dopuszcza się przeprowadzanie dróg oraz sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom; zaleca się by nowe sieci infrastruktury technicznej były realizowane wyłącznie jako podziemne;
   9) zalecana minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek wynosi:
      a) 1500 m^2 dla nowej zabudowy zagrodowej,
      b) 800 m^2 dla nowej zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej,
      c) 600 m^2 dla nowej zabudowy jednorodzinnej bliźniaczej (na jedno mieszkanie),
      d) 300 m^2 dla nowej zabudowy jednorodzinnej szeregowej, atrialnej i innej nie wymienionej powyżej (na jedno mieszkanie),
      e) 300 m^2 terenu na mieszkanie w przypadku nowej zabudowy wielorodzinnej;
   10) wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków powinna nawiązywać do zabudowy istniejącej w otoczeniu, i nie powinna przekraczać 12 m; dopuszcza się wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 12 m, jeżeli:
      a) stanowi to odbudowę lub rekonstrukcję, w historycznej formie, zniszczonego obiektu zabytkowego,
      b) są to obiekty sakralne,

c) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy,

d) są to budynki nawiązujące wysokością i formą do znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących budynków o wysokości przekraczającej 12 m;

11) zaleca się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji nadziemnych;

12) zaleca się wskaźnik intensywności zabudowy: 0,1-1,5 w obrębach Rudna i Chobienia oraz 0,1-0,3 w pozostałych obrębach;

13) dla ograniczenia ewentualnych konfliktów należy dążyć do tworzenia enklaw (jednostek terenowych) z zainwestowaniem nie kolizyjnym względem siebie;

14) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych z zabudową mieszkaniową, zagrodową i usługową nie mniejszy niż 30% ich powierzchni, a na innych niedrogowych działkach budowlanych oraz nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 10%, z zastrzeżeniem kolejnego punktu;

15) na terenie „7.MP” w obrębie Rynarcice należy ograniczyć wprowadzanie zainwestowania, które mogłoby prowadzić do zniszczenia cennego siedliska przyrodniczego (o kodzie 6510), między innymi poprzez ograniczenie lokalizacji obiektów kubaturowych (co należy limitować poprzez linie zabudowy określone w planie miejscowym); jednocześnie udział powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych z oraz dla zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej nie może być mniejszy niż 70% powierzchni działki budowlanej;

16) na terenie „10.MP” w obrębie Rudna, w zasięgu zabytkowego folwarku nie dopuszcza się zagospodarowania, o którym mowa w pkt 2 i 6;

17) na terenach „1.MP” w obrębie Miłogoszcz oraz „3.MP” w obrębie Orsk, w zasięgu zabytkowego folwarku, lokalizację nowych budynków, wiat i silosów dopuszcza się wyłącznie w miejscach, w których te obiekty były zlokalizowane przed 1945 r.;

18) na terenie „2.MP” w obrębie Wysokie, w zasięgu zabytkowego parku, lokalizację nowych budynków dopuszcza się wyłącznie w miejscach, w których te obiekty były zlokalizowane przed 1945 r.

19) na terenie „8.MP” w obrębie Górzyn, w zasięgu działek o numerach 154, 155, 156, położonych w sąsiedztwie ruiny kościoła, lokalizację nowych budynków dopuszcza się wyłącznie w miejscach, w których te obiekty były zlokalizowane przed 1945 r.

2. **MWU – Tereny z przewagą zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usług**, na których:
   1) dopuszcza się zabudowę jednorodzinną;
   2) dopuszcza się lokalizację - w budynkach na powierzchni użytkowej nieprzekraczającej 400 m^2 - nieuciążliwej działalności gospodarczej innej niż usługowa oraz wymieniona w pkt 3;
   3) dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej (np. warsztaty lub bazy);
   4) dopuszcza się, w tym na wydzielonych działkach lub jednostkach terenowych, zieleń urządzoną oraz obiekty i zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne; dopuszcza się także obiekty małej architektury;
   5) dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych, zarówno terenowych, jak i w budynkach, z zastrzeżeniem, że jednokondygnacyjne naziemne garaże mogą być lokalizowane wyłącznie na zasadach i w miejscach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
   6) dopuszcza się przeprowadzanie dróg oraz podziemnych sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom;
   7) zaleca się by nowe obiekty należały wyłącznie do kategorii obiektów nieuciążliwych;
   8) zalecana minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek wynosi:
      a) 800 m^2 dla nowej zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej,
      b) 600 m^2 dla nowej zabudowy jednorodzinnej bliźniaczej (na jedno mieszkanie),
      c) 300 m^2 dla zabudowy jednorodzinnej szeregowej, atrialnej i innej nie wymienionej powyżej (na jedno mieszkanie),
      d) 300 m^2 terenu/mieszkanie w przypadku nowej zabudowy wielorodzinnej;
   9) wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków powinna nawiązywać do zabudowy istniejącej w otoczeniu, i nie powinna przekraczać 12 m; dopuszcza się wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 12 m, jeżeli:
      a) stanowi to odbudowę lub rekonstrukcję, w historycznej formie, zniszczonego obiektu zabytkowego,
      b) są to obiekty sakralne,
      c) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy,
      d) są to budynki nawiązujące wysokością i formą do znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących budynków o wysokości przekraczającej 12 m;

10) zaleca się zabudowę o wysokości od 2 do 3 kondygnacji;
11) zaleca się wskaźnik intensywności zabudowy: 0,1-2,0;
12) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych z zabudową mieszkaniową i usługową nie mniejszy niż 30% ich powierzchni, a na innych niedrogowych działkach budowlanych oraz nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 10%.

3. **MU – Tereny z przewagą zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług**, na których:
   1) dopuszcza się zabudowę wielorodzinną, jeżeli nie będzie kolidowała krajobrazowo z zabudową jednorodzinną;
   2) dopuszcza się lokalizację - w budynkach na powierzchni użytkowej nieprzekraczającej 400 m^2 - nieuciążliwej działalności gospodarczej innej niż usługowa oraz wymieniona w pkt 2-4;
   3) dopuszcza się – na wydzielonych działkach lub terenach - bazy, składy, magazyny i hurtownie o powierzchni gruntu nieprzekraczającej 3000 m^2 oraz o powierzchni pod budynkami nieprzekraczającej 2000 m^2, z zastrzeżeniem, że w enklawach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w których dominować będzie zabudowa mieszkaniowa dopuszcza się tylko z ww. - hurtownie i magazyny w budynkach, w których powierzchnia użytkowa wykorzystywana na składowanie nie przekracza 50 m^2;
   4) dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej (np. warsztaty lub bazy);
   5) dopuszcza się, w tym na wydzielonych działkach lub jednostkach terenowych, zieleń urządzoną oraz obiekty i zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne; dopuszcza się także obiekty małej architektury;
   6) dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych, zarówno terenowych, jak i w budynkach, z zastrzeżeniem, że jednokondygnacyjne naziemne garaże mogą być lokalizowane wyłącznie na zasadach i w miejscach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
   7) dopuszcza się przeprowadzanie dróg oraz podziemnych sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom;
   8) zaleca się by nowe obiekty należały wyłącznie do kategorii obiektów nieuciążliwych;
   9) zalecana minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek wynosi:
      a) 800 m^2 dla nowej zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej,
      b) 600 m^2 dla nowej zabudowy jednorodzinnej bliźniaczej (na jedno mieszkanie),

c) 300 m^2 dla zabudowy jednorodzinnej szeregowej, atrialnej i innej nie wymienionej powyżej (na jedno mieszkanie),
d) 300 m^2 terenu/mieszkanie w przypadku nowej zabudowy wielorodzinnej;

10) wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków powinna nawiązywać do zabudowy istniejącej w otoczeniu, i nie powinna przekraczać 12 m; dopuszcza się wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 12 m, jeżeli:
a) stanowi to odbudowę lub rekonstrukcję, w historycznej formie, zniszczonego obiektu zabytkowego,
b) są to obiekty sakralne,
c) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy,
d) są to budynki nawiązujące wysokością i formą do znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących budynków o wysokości przekraczającej 12 m;
11) zaleca się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji;
12) zaleca się wskaźnik intensywności zabudowy: 0,1-2,0 w obrębach Rudna i Chobienia oraz 0,2 - 0,5 w pozostałych obrębach;
13) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych z zabudową mieszkaniową i usługową nie mniejszy niż 30% ich powierzchni, a na innych niedrogowych działkach budowlanych oraz nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 10%;
14) zabudowę kubaturową na terenie „1.MU” w obrębie Mleczno, w zasięgu planowanego użytku ekologicznego, dopuszcza się wyłącznie w przypadku potwierdzenia braku występowania w jego zasięgu cennych walorów przyrodniczych wskazujących na celowość objęcia tego obszaru ochroną prawną.

4. **UO – Tereny z przewagą usług oświaty oraz sportu i rekreacji wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi**, na których:
1) budynki usługowe powinny wyróżniać się atrakcyjną architekturą; zalecane są także cechy symbolizujące przeznaczenie;
2) ogrodzenia i zagospodarowanie działki, w tym zielenią, powinny odznaczać się wysokimi walorami estetycznymi;
3) pożądane są obiekty małej architektury podnoszące walory estetyczne terenu;
4) dopuszcza się inne usługi publiczne lub nieuciążliwe usługi komercyjne;

5) dopuszcza się adaptację budynków szkolnych (także ich przebudowę lub modernizację) na usługi nie kolidujące z przeważającym przeznaczeniem;
6) zaleca się, by wysokość nowej zabudowy nie przekraczała 20 m;
7) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
8) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 30%.

5. **US – Tereny z przewagą usług sportu i rekreacji wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi,** na których:
   1) dopuszcza się zieleń urządzoną oraz obiekty małej architektury;
   2) dopuszcza się usługi związane z przeważającym przeznaczeniem terenu (np. hotelarskie, handlu i gastronomii) oraz lokalizowanie usług komunalnych (np. świetlic wiejskich);
   3) zaleca się, by wysokość zabudowy nie przekraczała:
      a) 20 m w przypadku budynków przeznaczonych dla usług sportu,
      b) 7 m w przypadku innych budynków;
   4) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
   5) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 30%.

6. **UW – Tereny dla obsługi komunikacji wodnej (porty rzeczne, przystanie) wraz z zielenią oraz obiektami i urządzeniami towarzyszącymi**, na których:
   1) na terenie oznaczonym symbolem „1.UW” w obrębie Chobienia dopuszcza się realizację stacji paliw;
   2) dopuszcza się pojedyncze obiekty usługowe uatrakcyjniające podstawowe zagospodarowanie terenu (np. gastronomia, sanitariaty);
   3) dopuszcza się funkcje mieszkaniowe związane z obiektem turystycznym (np.: mieszkanie właściciela pensjonatu, mieszkanie służbowe dozorcy itp.);
   4) zaleca się by budynki wyróżniały się atrakcyjną architekturą (w niektórych przypadkach pożądane są także cechy symbolizujące przeznaczenie);
   5) zaleca się by ogrodzenia i zagospodarowanie działki, w tym zielenią, odznaczały się

wysokimi walorami estetycznymi;

6) zaleca się wprowadzanie obiektów małej architektury podnoszących walory estetyczne terenu;
7) na terenie oznaczonym symbolem „1.UW” w obrębie Chełm dopuszcza się realizację pola biwakowego;
8) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
9) wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków nie powinna przekraczać 12 m; dopuszcza się wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 12 m, jeżeli:
   a) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy,
   b) są to budynki nawiązujące wysokością i formą do znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących budynków o wysokości przekraczającej 12 m,
   c) są to dopuszczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obiekty sportowe;
10) zaleca się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji;
11) zaleca się wskaźnik powierzchni zabudowy do 0,3;
12) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 30%;
13) zakazuje się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszarów Natura 2000, w zasięgu których położone są tereny kategorii UW;
14) na terenach oznaczonych symbolami „2.UW” w obrębie Chobienia oraz „1.UW” w obrębie Naroczyce zakazuje się lokalizacji zabudowy kubaturowej;
15) na terenach oznaczonych symbolami „2.UW” w obrębie Chobienia oraz „1.UW” w obrębie Naroczyce należy uwzględnić sąsiedztwo użytku ekologicznego „Naroczycki Łęg”; zasady ochrony powyższego użytku ekologicznego określa odpowiedni akt prawa miejscowego;
16) na terenie oznaczonym symbolem „1.UW” w obrębie Naroczyce nakazuje się wprowadzenie ogrodzenia, które uniemożliwi przedostawanie się turystów na teren sąsiadującego użytku ekologicznego.

7. **OS – Tereny dla obiektów sakralnych**, na których:
   1) dopuszcza się funkcje mieszkaniowe związane z obiektem usług kultu religijnego (np. plebanię, itp.);
   2) budynki powinny wyróżniać się atrakcyjną architekturą; zalecane są także cechy symbolizujące przeznaczenie;
   3) nowe budynki nie mogą pogarszać ekspozycji zabytkowego obiektu sakralnego;
   4) kompozycje zieleni, ogrodzenia, bramy, kapliczki itp. powinny cechować się wysokimi walorami estetycznymi;
   5) pożądane są obiekty małej architektury podnoszące walory estetyczne terenu;
   6) dopuszcza się przeprowadzanie dróg oraz sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
   7) obszary cmentarzy zamkniętych należy chronić przed zniszczeniem i utrzymywać jako tereny zieleni urządzonej z zachowaniem pozostałości nekropolii;
   8) wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków powinna nawiązywać do zabudowy istniejącej w otoczeniu, i nie powinna przekraczać 12 m oraz 70% wysokości zabytkowego obiektu sakralnego znajdującego się na terenie; dopuszcza się wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 12 m oraz 70% wysokości zabytkowego obiektu sakralnego, jeżeli:
      a) stanowi to odbudowę lub rekonstrukcję, w historycznej formie, zniszczonego obiektu zabytkowego,
      b) są to obiekty sakralne,
      c) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy,
      d) są to budynki nawiązujące wysokością i formą do znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących budynków o wysokości przekraczającej 12 m;
   9) na terenie „1.OS” w obrębie Stara Rudna wysokość budynków nie powinna przekraczać 9 m;
   10) zaleca się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych;
   11) zaleca się wskaźnik intensywności zabudowy: 0,1 - 0,5;
   12) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 20%.

8. **UP – Tereny dla obiektów administracji, usług innych niż chronione oraz przemysłu, baz, składów, magazynów, w tym o charakterze rolniczym,** na których:
   1) dopuszcza się funkcje mieszkaniowe związane z obiektem usługowym (np. mieszkanie właściciela zakładu usługowego, mieszkanie służbowe dozorcy itp.);
   2) dopuszcza się, w tym na wydzielonych działkach lub jednostkach terenowych, zieleń urządzoną, zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne oraz obiekty małej architektury;
   3) dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych, zarówno terenowych, jak i w budynkach, z zastrzeżeniem, że jednokondygnacyjne naziemne garaże mogą być lokalizowane wyłącznie na zasadach i w miejscach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
   4) dopuszcza się realizację stacji paliw;
   5) dopuszcza się przeprowadzanie dróg oraz podziemnych sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom;
   6) wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków powinna nawiązywać do zabudowy istniejącej w otoczeniu i nie powinna przekraczać 12 m; dopuszcza się wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 12 m, jeżeli:
      a) stanowi to odbudowę lub rekonstrukcję, w historycznej formie, zniszczonego obiektu zabytkowego,
      b) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy,
      c) są to budynki nawiązujące wysokością i formą do znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących budynków o wysokości przekraczającej 12 m,
      d) są to dopuszczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego budynki o większej wysokości;
   7) zaleca się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji;
   8) zaleca się wskaźnik powierzchni zabudowy do 0,5;
   9) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 15%;
   10) na terenach „1.UP” w obrębie Miłogoszcz oraz „3.UP” w obrębie Orsk, w zasięgu zabytkowego folwarku, lokalizację nowych budynków oraz wiat i silosów dopuszcza się wyłącznie w miejscach, w których te obiekty były zlokalizowane przed 1945 r.

9. **KS – Tereny dla stacji paliw, parkingów oraz usług towarzyszących** (naprawy i obsługi pojazdów samochodowych, handlu, gastronomii i hotelarskich), na których:
   1) dopuszcza się bazy, składy, magazyny i hurtownie o powierzchni gruntu nieprzekraczającej 5000 m^2 oraz o powierzchni pod budynkami nieprzekraczającej 2000 m^2;
   2) dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej (np.: warsztaty lub bazy);
   3) dopuszcza się zieleń urządzoną, w szczególności o charakterze izolacyjnym i osłonowym, zwłaszcza w przypadku ich sąsiedztwa z istniejącą lub planowaną zabudową mieszkaniową;
   4) dopuszcza się także obiekty małej architektury;
   5) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
   6) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 10%.

10. **O/UI – Teren dla składowania oraz zbierania i magazynowania odpadów oraz dla schroniska dla zwierząt**, w odniesieniu do którego:
   1) po zamknięciu i zrekultywowaniu składowiska teren przeznacza się dla:
   a) zbierania i magazynowania odpadów,
   b) obiektów i urządzeń służących prowadzeniu schroniska dla zwierząt;
   2) dopuszcza się zieleń urządzoną lub nieurządzoną oraz obiekty małej architektury;
   3) dopuszcza się lokalizację pomieszczeń przeznaczonych do celów socjalnych, a po zamknięciu i zrekultywowaniu składowiska także mieszkań dla pracowników schroniska;
   4) dopuszcza się przeprowadzanie dróg oraz podziemnych sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
   5) wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków nie powinna przekraczać 12 m;
   6) zaleca się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji;
   7) zaleca się wskaźnik powierzchni zabudowy do 0,5;
   8) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury

technicznej nie mniejszy niż 20%.

11. **P – Tereny z przewagą funkcji gospodarczych** – przemysłowych, usługowych, naprawczych oraz baz, składów i magazynów (tereny skoncentrowanej aktywności gospodarczej), na których:
    1) dopuszcza się obiekty stanowiące zaplecze techniczne i administracyjne niezbędnych dla funkcjonowania obiektów o funkcji gospodarczej;
    2) dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej;
    3) dopuszcza się obiekty sportowe w budynkach (np. basen pływacki, kryte korty tenisowe itp.);
    4) dopuszcza się obiekty usług niekomercyjnych w budynkach, z zastrzeżeniem pkt. 5,
    5) niedopuszczalne jest lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej, w tym zagrodowej i usług chronionych (typu szkoła, przedszkole itp.);
    6) dopuszcza się realizację stacji paliw;
    7) dopuszcza się zieleń urządzoną, w szczególności o charakterze izolacyjnym i osłonowym;
    8) dopuszcza się obiekty małej architektury;
    9) dopuszcza się obiekty związane z produkcją rolniczą (np. intensywne ogrodnictwo, lokalizacja ferm hodowlanych) wyłącznie na terenach oznaczonych symbolami „1.P” i „2.P” w obrębie Orsk oraz „1.P” w obrębie Radoszyce;
    10) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
    11) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 10%.

12. **PK – Teren dla szybu kopalni rud miedzi oraz obiektów i urządzeń niekolidujących z funkcją górniczą**, **a w zasięgu Zmiany studium Nr 2 także dla obiektów i urządzeń związanych z działalnością górniczą**, na którym:
    1) po likwidacji szybu górniczego teren może być w całości przeznaczony dla niegórniczej działalności gospodarczej;
    2) dopuszcza się zieleń urządzoną, w szczególności o charakterze izolacyjnym i osłonowym;
    3) dopuszcza się realizację stacji paliw;
    4) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację

obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;

5) niedopuszczalne jest lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej, w tym zagrodowej i usług chronionych (typu szkoła, przedszkole itp.);
6) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 10%.

13. **PZ – Tereny dla obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" wraz z sieciami, obiektami i urządzeniami towarzyszącymi**, na których:
    1) dopuszcza się zieleń izolacyjną i urządzoną;
    2) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
    3) dopuszcza się realizację instalacji i urządzeń związanych z monitoringiem i ochroną środowiska oraz bezpieczeństwem ludzi i mienia;
    4) dopuszcza się rozbudowę obiektu uzasadnioną potrzebami do rzędnej korony zapór nieprzekraczającej 195 m n.p.m., przy uwzględnieniu wymogów bezpieczeństwa i ochrony środowiska, przy czym maksymalna rzędna stożków uformowanych z odpadów wewnątrz OUOW „Żelazny Most" - w przypadku ich zagęszczania, w tym do konsystencji pasty - nie może wynosić więcej niż 212 m n.p.m. (dla „Obiektu Głównego" – części OUOW położonej w zasięgu obrębu Rudna) i 221 m n.p.m. (dla „Kwatery Południowej" – części OUOW położonej w zasięgu obrębu Rynarcice); zasady i rozmiary tej rozbudowy należy określać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
    5) po zakończeniu eksploatacji obiektu teren powinien być zrekultywowany w kierunku użytku zielonego, przez co rozumie się zatrawienie z dopuszczeniem zakrzaczeń i zadrzewień.

14. **PZO – Tereny dla obiektów oraz sieci i urządzeń związanych z eksploatacją obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most"**, na których:
    1) dopuszcza się zieleń izolacyjną i urządzoną;
    2) dopuszcza się obiekty usługowe i produkcyjne niezwiązane z eksploatacją OUOW „Żelazny Most";
    3) dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej;
    4) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;

5) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych nie mniejszy niż 10% ich powierzchni.

15. **PE – Tereny dla powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych**, na których:
    1) dopuszcza się obiekty i urządzenia towarzyszące przeważającemu przeznaczeniu terenu;
    2) dopuszcza się uprawy rolne i leśne;
    3) dopuszcza się zieleń urządzoną i nieurządzoną; dopuszcza się także obiekty małej architektury;
    4) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
    5) po zakończeniu eksploatacji, teren powinien być zrekultywowany w odpowiednim kierunku (w zależności od miejscowych uwarunkowań i/lub przyszłych potrzeb – w kierunku leśnym, rolnym, wodnym lub dla wykorzystania sportowego, rekreacyjnego lub innego); rekultywacja powinna być sukcesywnie prowadzona już w trakcie eksploatacji.

16. **ZP – Tereny z przewagą parków i innych zespołów zieleni**, na których:
    1) na terenie „7.ZP” w obrębie Rudna dopuszcza się lokalizacje ogrodów działkowych;
    2) zaleca się modernizację zabytkowych budynków oraz ich adaptację dla nowych funkcji o charakterze usługowym lub mieszkaniowym;
    3) dopuszcza się pojedyncze obiekty usługowe uatrakcyjniające podstawowe zagospodarowanie terenu (np. gastronomia, sanitariaty, świetlice wiejskie) oraz inne funkcje zapewniające właściwą opiekę nad występującymi na tych terenach budynkami zabytkowymi;
    4) dopuszcza się obiekty i zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne, z zastrzeżeniem, że na obszarach objętych wpisem do rejestru zabytków, ten rodzaj zagospodarowania nie może kolidować z występującymi na tym obszarze walorami zabytkowymi;
    5) dopuszcza się obiekty małej architektury;
    6) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom;
    7) dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych:
        a) w formie parkingów terenowych;
        b) jako wbudowane w obiekty o innym przeznaczeniu;

c) w odrębnych budynkach o powierzchni co najmniej 100 m^2, które będą nawiązywały swoją architekturą do sąsiadujących budynków, w szczególności budynków zabytkowych;

8) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 80%;
9) na terenie „1.ZP" w obrębie Orsk należy uwzględnić występowanie rezerwatu przyrody „Skarpa Storczyków"; zasady ochrony powyższego rezerwatu przyrody określa odpowiednie zarządzenie;
10) na terenie „1.ZP" w obrębie Orsk zakazuje się lokalizacji budynków;
11) na terenie „1.ZP" w obrębie Wysokie lokalizację nowych budynków dopuszcza się wyłącznie w miejscach, w których te obiekty istniały przed 1945 r.
12) na terenie „1.ZP" w obrębie Chobienia nie dopuszcza się zagospodarowania, o którym mowa w pkt 3, 4 i 7.

17. **ZD – Teren z przewagą ogrodów działkowych**, na którym:
1) dopuszcza się inne formy użytkowania ogrodniczego;
2) dopuszcza się, w tym na wydzielonych działkach lub jednostkach terenowych, zieleń urządzoną oraz obiekty i zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne;
3) dopuszcza się obiekty małej architektury;
4) dopuszcza się pojedyncze obiekty usługowe uatrakcyjniające podstawowe zagospodarowanie terenu (np. gastronomia, sanitariaty);
5) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, jeżeli sposób ich lokalizacji będzie minimalizował wpływ na tereny przewidziane pod zainwestowania oraz obszary podlegające ochronie;
6) dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych, zarówno terenowych, jak i w budynkach, z zastrzeżeniem, że jednokondygnacyjne naziemne garaże mogą być lokalizowane wyłącznie na zasadach i w miejscach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
7) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na niedrogowych działkach budowlanych oraz działkach nieprzeznaczonych wyłącznie dla obiektów infrastruktury technicznej nie mniejszy niż 80%;
8) obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu związane z położeniem w zasięgu

terenu ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych Koźlice I i II.

18. **ZC - Tereny dla cmentarzy,** na których:
    1) dopuszcza się obiekty sakralne oraz kaplice przedpogrzebowe, sanitariaty i inne obiekty obsługi cmentarza;
    2) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, jeżeli sposób ich lokalizacji będzie minimalizował wpływ na tereny przewidziane pod zainwestowania oraz obszary podlegające ochronie; zaleca się by nowe sieci infrastruktury technicznej były realizowane wyłącznie jako podziemne;
    3) wskazane jest wprowadzanie zieleni urządzonej; kompozycje zieleni, ogrodzenia, bramy, kaplice itp. powinny cechować się wysokimi walorami estetycznymi;
    4) dopuszcza się obiekty małej architektury;
    5) dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych tylko w formie parkingów terenowych,
    6) dopuszcza się zarówno pochówki urnowe jak i ziemne (tradycyjne);
    7) obszary cmentarzy zamkniętych należy chronić przed zniszczeniem i utrzymywać jako tereny zieleni urządzonej z zachowaniem pozostałości nekropolii;
    8) wokół czynnych cmentarzy obowiązują strefy sanitarne, których zasięg i sposób zagospodarowania określają właściwe przepisy.

19. **ZL - Tereny z przewagą lasów i zalesień oraz obiektów gospodarki leśnej, a także tereny zieleni objęte formami ochrony przyrody**, na których:
    1) dopuszcza się lokalizowanie obiektów i urządzeń służących wędrówkom turystycznym (ścieżki - piesze, rowerowe, konne oraz ławki, wiaty itp.);
    2) dopuszcza się, w ograniczonym zakresie, prowadzenie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
    3) przy prowadzeniu nasadzeń drzew i krzewów należy zachować 3,0 m odległości od górnej krawędzi skarp rowów i kanałów melioracji podstawowej;
    4) należy dążyć do sukcesywnej przebudowy struktury gatunkowej zadrzewień, stosownie do warunków siedliskowych;
    5) na terenach „14.ZL” i „15.ZL” w obrębie Naroczyce należy uwzględnić występowanie użytku ekologicznego „Naroczycki Łęg”; zasady ochrony powyższego użytku ekologicznego określa odpowiedni akt prawa miejscowego;

6) na terenach „11.ZL” i „12.ZL” w obrębie Orsk należy uwzględnić występowanie rezerwatu przyrody „Skarpa Storczyków”; zasady ochrony powyższego rezerwatu przyrody określa odpowiednie zarządzenie.

20. **R – Tereny z przewagą użytkowania rolniczego oraz tereny zieleni objęte formami ochrony przyrody,** na których:
    1) zakazuje się lokalizacji budynków, z zastrzeżeniem pkt 6;
    2) zaleca się zachowanie istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, jak również drzew posadzonych wzdłuż cieków i miedz oraz zbiorników wodnych;
    3) dopuszcza się zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne;
    4) dopuszcza się budowę stawów hodowlanych i dla potrzeb rolnictwa, pod warunkiem, że nie będą wpływać negatywnie na wody innych akwenów (zanieczyszczenie, eutrofizacja) oraz wywoływać innych negatywnych skutków dla stosunków gruntowo-wodnych oraz stanu środowiska przyrodniczego;
    5) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
    6) wznoszenie nowych rolniczych budowli, budynków gospodarstw rolnych bez funkcji mieszkaniowej dopuszcza się wyłącznie w odległości do 50 m od linii rozdzielającej z terenami oznaczonymi symbolami „MP”;
    7) zakazuje się niszczenia cennych siedlisk przyrodniczych, w tym poprzez ich zalesienie;
    8) na terenie „11.R” w obrębie Naroczyce należy uwzględnić występowanie użytku ekologicznego „Naroczycki Łęg”; zasady ochrony powyższego użytku ekologicznego określa odpowiedni akt prawa miejscowego.

21. **WS – Tereny dla zbiorników wodnych o funkcji hodowlanej, przeciwpowodziowej, retencyjnej, nawadniającej lub rekreacyjnej,** na których:
    1) dopuszcza się użytkowanie rolnicze;
    2) dopuszcza się zadrzewienia i zakrzewienia oraz obiekty małej architektury;
    3) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także terenowych miejsc postojowych;
    4) dopuszcza się lokalizowanie budynków wyłącznie o charakterze tymczasowym, o łącznej powierzchni zabudowy nieprzekraczającej 5% powierzchni lustra wody na terenie, z zastrzeżeniem kolejnego punktu;

5) w zasięgu terenów: „3.WS” w obrębie Rynarcice oraz „1.WS” w obrębie Kębłów dopuszcza się realizację parterowych obiektów służących prowadzeniu gospodarki rybackiej.

22. **WP - Tereny dla rzeki Odry, wraz z urządzeniami hydrotechnicznymi i sąsiadującą zielenią,** na których:
    1) dopuszcza się realizację urządzeń służących obsłudze przystani wodnych w sąsiedztwie terenów oznaczonych symbolem „UW”;
    2) dopuszcza się przeprowadzanie dróg oraz sieci infrastruktury technicznej i lokalizację urządzeń towarzyszących tym sieciom, w sposób nie kolidujący z przeznaczeniem i pozostałymi zasadami zagospodarowania terenu, w szczególności nie degradujący walorów estetycznych i krajobrazowych;
    3) dopuszcza się przebudowę koryt, w tym poprzez zajmowanie fragmentów sąsiednich terenów.

23. **W - Tereny dla urządzeń zaopatrzenia w wodę**, na których:
    1) dopuszcza się zieleń urządzoną lub nieurządzoną (o charakterze łąkowym);
    2) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych.

24. **K – Tereny dla obiektów i urządzeń gospodarki ściekowej,** na których:
    1) dopuszcza się zieleń, w szczególności o charakterze izolacyjnym i osłonowym; dopuszcza się także elementy małej architektury;
    2) dopuszcza się obiekty stanowiące zaplecze techniczne i administracyjne niezbędnych dla funkcjonowania urządzeń gospodarki ściekowej;
    3) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych.

25. **E – Tereny dla obiektów i urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną,** na których:
    1) dopuszcza się zieleń urządzoną lub nieurządzoną (o charakterze łąkowym);
    2) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych.

26. **G – Tereny dla obiektów i urządzeń zaopatrzenia w gaz**, na których:
    1) dopuszcza się zieleń urządzoną lub nieurządzoną (o charakterze łąkowym);
    2) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację

obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych.

27. **OR – Tereny dla zrekultywowanego składowiska odpadów**, który należy zagospodarować zgodnie z projektem rekultywacji.

28. **IT – Tereny z przewagą obiektów oraz sieci i urządzeń infrastruktury technicznej**, na których:
    1) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i lokalizację miejsc postojowych;
    2) dopuszcza się użytkowanie rolne lub leśne bez prawa zalesiania i wznoszenia obiektów budowlanych służących temu przeznaczeniu.

29. **EF – Tereny dla obiektów farmy fotowoltaicznej,** na których:
    1) dopuszcza się użytkowanie rolnicze;
    2) dopuszcza się zieleń urządzoną i nieurządzoną;
    3) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
    4) zakazuje się wznoszenia budynków nie związanych z funkcjonowaniem farmy fotowoltaicznej:
    5) zaleca się wskaźnik intensywności zabudowy 0-0,01;
    6) zaleca się zabudowę o wysokości 1 kondygnacji nadziemnej;
    7) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych nie mniejszy niż 50%.

30. W odniesieniu do jednostek terenowych o małej powierzchni, dla których wskazanie granic ze względu na skalę opracowania jest utrudnione, na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” wskazano ich lokalizację za pomocą symboli graficznych:
    1) W – symbol terenu dla urządzeń zaopatrzenia w wodę;
    2) K – symbol terenu dla urządzeń gospodarki ściekowej;
    3) G – symbol terenu dla urządzeń zaopatrzenia w gaz.

    Na wymienionych wyżej terenach obowiązują odpowiednio ustalenia określone dla terenów kategorii „W”, „K” i „G”.

31. **KP - Tereny z przewagą parkingów i garaży**, na których:
    1) dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej;
    2) dopuszcza się zieleń urządzoną, w szczególności o charakterze izolacyjnym i osłonowym, zwłaszcza w przypadku sąsiedztwa z istniejącą lub planowaną zabudową

mieszkaniową;

3) dopuszcza się przeprowadzanie dróg oraz sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, w sposób nie kolidujący z przeznaczeniem i pozostałymi zasadami zagospodarowania terenu;
4) jednokondygnacyjne naziemne garaże mogą być lokalizowane wyłącznie na zasadach i w miejscach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
5) zaleca się wskaźnik powierzchni zabudowy do 0,7;
6) zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych nie mniejszy niż 10%.

32. **KL – Teren dla lądowiska śmigłowców wraz z zapleczem socjalno-magazynowym, hangarem oraz stanowiskiem mieszania i dystrybucji emulsji asfaltowej**, na którym:
    1) dopuszcza się zieleń izolacyjną, urządzoną i nieurządzoną;
    2) dopuszcza się obiekty małej architektury;
    3) dopuszcza się przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
    4) dopuszcza się realizację instalacji i urządzeń związanych z monitoringiem i ochroną środowiska oraz bezpieczeństwem ludzi i mienia;
    5) wprowadza się wymóg zabezpieczenia podłoża przed zanieczyszczeniem paliwami, olejami oraz emulsją asfaltową poprzez utwardzenie terenu i stosowanie odpowiednich technologii oczyszczania.

33. **KK – Tereny dla obiektów i urządzeń służących kolei** – obejmujące także graficznie oznaczoną linię kolejową; zagospodarowanie zgodnie z potrzebami funkcji kolei i jej zarządcy oraz w zgodzie w obowiązującymi przepisami, z następującymi zastrzeżeniami:
    1) dopuszcza się przekraczanie tych terenów drogami oraz sieciami infrastruktury technicznej, przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów;
    2) w przypadku rezygnacji z wykorzystania dla potrzeb kolei, tereny można przeznaczyć na potrzeby dróg oraz ścieżek rowerowych i ciągów pieszych, a także sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej;
    3) zmiany przeznaczenia i zagospodarowania, o których mowa w pkt 2 mogą być dokonane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
    4) na terenie oznaczonym symbolem „2.KK” w obrębie Rudna dopuszcza się lokalizowanie baz, składów, magazynów oraz obiektów usługowych.

34. Jednostkami terenowymi są także oznaczone na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” drogi publiczne stanowiące główne elementy układu drogowego, dla których zasady zagospodarowania określono w rozdziale 20:
    1) drogi główne – symbol „KDG”;
    2) drogi zbiorcze – symbol „KDZ”;
    3) drogi lokalne (wybrane) – symbol „KDL”;
    4) drogi dojazdowe (wybrane) – symbol „KDD”;
    5) drogi wewnętrzne pełniące funkcję dróg dojazdowych do lądowiska śmigłowców – symbol „1.KDW” oraz do obiektów obsługujących OUOW „Żelazny Most” – symbol „2.KDW”;
    6) odcinki dróg publicznych, o których mowa w pkt 1 przebiegające przez pas technologiczny dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV.

35. **E,ZL - Tereny dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV, a także dla lasów i zalesień oraz obiektów gospodarki leśnej**, na których:
    1) zakazuje się lokalizacji budynków;
    2) poza zakazem, o którym mowa w pkt 1, nie dopuszcza się także lokalizacji obiektów budowlanych oraz zagospodarowania i użytkowania, które mogłyby utrudnić realizację i właściwe funkcjonowanie dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV;
    3) dopuszcza się, z zastrzeżeniem poprzednich dwóch punktów:
    a) lokalizowanie obiektów i urządzeń służących wędrówkom turystycznym, w tym obiektów małej architektury (ścieżki piesze, rowerowe, konne oraz ławki, wiaty itp.),
    b) prowadzenie – w ograniczonym zakresie – dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych;
    4) dopuszcza się przeprowadzenie w niezbędnym zakresie wycinki drzewostanu dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV oraz towarzyszących jej urządzeń i obiektów;
    5) zieleń wysoką dopuszcza się wyłącznie poza pasem pod dwutorową linią elektroenergetyczną 2x400 kV o szerokości 32 m (po 16 m od osi linii), z wyjątkiem odcinków w których linia elektroenergetyczną 2x400 kV zostanie wykonana w systemie nadleśnym;
    6) dopuszcza się zalesienia i zakrzaczenia śródpolne poza zasięgiem cennych siedlisk

łąkowych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej;

7) przy prowadzeniu nasadzeń drzew i krzewów – z zastrzeżeniem pkt 2, 5 i 6 – należy także zachować 3,0 m odległości od górnej krawędzi skarp rowów i kanałów melioracji podstawowej, z zastrzeżeniem poprzedniego punktu;
8) należy dążyć do sukcesywnej przebudowy struktury gatunkowej zadrzewień, stosownie do warunków siedliskowych;

36. **E,R – Tereny dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV oraz dla użytkowania rolniczego,** na których:
    1) zakazuje się lokalizacji budynków;
    2) poza zakazem, o którym mowa w pkt 1, nie dopuszcza się także lokalizacji obiektów budowlanych oraz zagospodarowania i użytkowania, które mogłyby utrudnić realizację i właściwe funkcjonowanie dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV;
    3) zaleca się zachowanie istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, jak również drzew posadzonych wzdłuż cieków i miedz oraz zbiorników wodnych, z zastrzeżeniem poprzedniego i następnego punktu;
    4) dopuszcza się przeprowadzenie w niezbędnym zakresie wycinki drzewostanu dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV oraz towarzyszących jej urządzeń i obiektów;
    5) dopuszcza się, z zastrzeżeniem punktów 1-3:
        a) przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych,
        b) budowę stawów hodowlanych i dla potrzeb rolnictwa, pod warunkiem, że nie będą wpływać negatywnie na wody innych akwenów (zanieczyszczenie, eutrofizacja) oraz wywoływać innych negatywnych skutków dla stosunków gruntowo-wodnych oraz stanu środowiska przyrodniczego
    6) należy uwzględniać możliwość występowania gatunków grzybów, roślin i zwierząt, oraz ich siedlisk podlegających ochronie na mocy ustawy o ochronie przyrody i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych;
    7) zieleń wysoką oraz hałdy i nasypy dopuszcza się – z zastrzeżeniem pkt 3 – wyłącznie poza pasem pod dwutorową linią elektroenergetyczną 2x400 kV o szerokości 32 m (po 16 m od osi linii);

37. **E,W – Teren dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV, a także dla urządzeń zaopatrzenia w wodę**, na którym:
    1) zakazuje się lokalizacji budynków;
    2) obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu wynikające z decyzji nr OS.III.6210-5/1/98 Wojewody Legnickiego z dnia 11.01.1998 r. udzielającej pozowlenie wodnoprawne na pobór wody z podziemnych studni P-7 i P-7A oraz eksploatację urządzeń wodnych;
    3) ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, o których mowa w poprzednimi punkcie odnoszą się w szczególności do zakazu użytkowania gruntów do celów nie związanych z eksploatacją wody.

38. **E,KK – Tereny dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV, a także dla obiektów i urządzeń służących kolei** – obejmujące także graficznie oznaczoną linię kolejową; zagospodarowanie zgodnie z potrzebami funkcji kolei i jej zarządcy oraz w zgodzie w obowiązującymi przepisami, z następującymi zastrzeżeniami:
    1) dopuszcza się przekraczanie tych terenów drogami oraz sieciami infrastruktury technicznej, przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów;
    2) lokalizacja dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV oraz dróg i sieci infrastruktury technicznej, o których mowa w pkt 1, nie może powodować utrudnień i zagrożeń dla właściwego funkcjonowania linii kolejowej, przy jednoczesnym uwzględnieniu następnego punktu;
    3) zagospodarowanie, o którym mowa w pkt 1 nie może powodować utrudnień i zagrożeń dla właściwego funkcjonowania dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV.

17.4. Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1. Linie rozdzielające poszczególne jednostki terenowe mogą podlegać pewnym korektom (i uściśleniu) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

2. Zgodne z ustaleniami Studium jest przyjmowanie w ustaleniach planów miejscowych bardziej rygorystycznych i zawężonych regulacji niż te, które zostały określone w niniejszym dokumencie; w szczególności dotyczy to ustaleń odnoszących się do przeznaczenia terenów. Dopuszczalny jest też podział określonych w niniejszym Studium funkcjonalnych jednostek terenowych na mniejsze, z bardziej szczegółowo ustalonymi funkcjami („węższymi") oraz sposobami zagospodarowania (bardziej szczegółowymi lub

bardziej rygorystycznymi). Strefowanie funkcji ma w szczególności służyć zapobieganiu powstawania konfliktów przestrzennych.

3. Dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujące są te ustalenia Studium – także w następnych rozdziałach - w których użyto następujących sformułowań:
   1) *przeważające przeznaczenie terenów* (zgodnie z zasadami określonymi w rozdz. 17.2 ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 5-7 niniejszego rozdziału);
   2) *dopuszcza się*;
   3) *zakazuje się, niedopuszczalne jest, nie powinno[a], nie może*;
   4) *należy, powinno[a], może [wyłącznie] stanowić...*

4. Dyspozycje sformułowane jako zalecenia – także w innych rozdziałach - nie są ustaleniami Studium.

5. Dopuszcza się – uznając za również zgodne z ustaleniami Studium – przyjmowanie w ustaleniach nowych planów miejscowych utrzymania dotychczasowego (w tym określonego w obowiązujących planach miejscowych) przeznaczenia, sposobu zagospodarowania i zabudowy lub sposobu wykorzystania, także na terenach, na których Studium przewiduje ich zmianę.

6. Szczególnym przypadkiem zasady omówionej w ust. 5 jest przyjmowanie w ustaleniach planów miejscowych na nie zabudowanych terenach rolnych i leśnych dotychczasowej formy użytkowania tych gruntów, w tym z wyłączeniem prawa zabudowy, także na terenach, na których Studium przewiduje możliwość wprowadzenia zabudowy.

7. Za zgodne z ustaleniami Studium uznaje się wykorzystywanie i przebudowę akwenów wodnych, cieków i innych urządzeń melioracyjnych, jeżeli nie stoi to w kolizji z pozostałymi ustaleniami niniejszego studium i odrębnymi przepisami.

18. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ UZDROWISK.

18.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, przyrody i krajobrazu kulturowego wynikające z prowadzonej eksploatacji złóż rud miedzi.

1. Dopuszcza się - na obszarze gminy, w tym w zasięgu Zmiany studium Nr 2 - prowadzenie eksploatacji złóż rud miedzi zgodnie z obowiązującymi koncesjami w sposób, który będzie

racjonalnie ograniczał oddziaływanie tej eksploatacji na środowisko przyrodnicze i kulturowe oraz istniejące i planowane zagospodarowanie.

2. W planach miejscowych, w zasięgu terenów górniczych utworzonych dla wydobywania rud miedzi, należy uwzględnić prognozowane wpływy podziemnej eksploatacji górniczej, określane na bieżąco przez przedsiębiorcę górniczego.

3. W zainwestowaniu terenów (w tym w zabudowie), należy przewidzieć odpowiednie rozwiązania konstrukcyjne uwzględniające prognozowane parametry wpływów górniczych w granicach terenów górniczych wyznaczonych dla złóż rud miedzi.

3a. Dla nowych obiektów budowlanych oraz rozbudowy, nadbudowy, przebudowy i modernizacji istniejących obiektów budowlanych należy przyjmować rozwiązania konstrukcyjne uwzględniające prognozowane parametry wpływów górniczych, określane na bieżąco przez przedsiębiorcę górniczego.

4. Na obszarze gminy Rudna dopuszcza się składowanie, magazynowanie lub wykorzystanie odpadów poflotacyjnych i innych powstających w wyniku działalności przemysłu miedziowego, przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów:
   1) na obiekcie unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most”;
   2) w miejscach i na zasadach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub zgodnie z obowiązującą decyzją wydaną przez kompetentny organ administracji państwowej lub samorządowej w zakresie pozwoleń na wytwarzanie i gospodarowanie odpadami.

5. Dopuszcza się zagospodarowanie mas ziemnych i skalnych powstających podczas prowadzenia działalności wydobywczej (w tym z głębienia szybu na obszarze Zmiany studium Nr 2), robót inwestycyjnych, remontowych oraz z flotacji rud miedzi w zasięgu Zmiany studium Nr 2, w sposób niestwarzający zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska, zgodnie z obowiązującym przepisami ochrony środowiska, do:
   1) utwardzania powierzchni terenów, do których przedsiębiorca górniczy lub zależne od niego podmioty posiadają tytuł prawny;
   2) wykorzystania w podziemnych technikach górniczych, przez które rozumie się wykorzystanie odpadów:
      a) jako składnika podsadzki hydraulicznej i samo zestalającej,

b) do doszczelniania zrobów, które powstały w wyniku eksploatacji prowadzonej systemem z ugięciem stropu, podsadzki hydraulicznej, podsadzki suchej i innych,
c) do profilaktyki przeciwpożarowej i budowy korków izolacyjnych,
d) do likwidacji zbędnych wyrobisk, w tym szybów,
e) do wzmocnień i stabilizacji wyrobisk górniczych,
f) do utwardzania dróg na dole kopalni;

3) budowania wałów, nasypów kolejowych i drogowych;
4) podbudowy dróg;
5) wykorzystania przy rekultywacji istniejących składowisk oraz obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych;
6) wykorzystania przy rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych i nieeksploatowanych części wyrobisk;
7) formowania zapór, pirsów oraz nasypów dociążających obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most”;
8) utworzenia barier ziemnych na obszarze Zmiany studium Nr 2.

6. W celu ograniczenia szkodliwego wpływu robót górniczych na powierzchnię ziemi dopuszcza się sposób zagospodarowania pustek poeksploatacyjnych, polegający na ich wypełnianiu masami skalnymi (skałą płonną), powstającymi w wyniku prowadzenia eksploatacji kopalin w zgodzie z obowiązującymi koncesjami.

8. W zasiegu Zmiany studium Nr 2 dopuszcza się wypełnianie podziemnych wyrobisk górniczych masami skalnymi powstałymi w wyniku eksploatacji i przerabiania materiału wydobytego na powierzchnię ziemi w ramach działalności górniczej służącej wydobywaniu rud miedzi, w zgodzie z koncesjami dla obszarów górniczych, pod następującymi warunkami:
1) wypełnienie podziemnych wyrobisk górniczych nie będzie stwarzało zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska;
2) masy skalne stanowiące wypełnienie podziemnych wyrobisk górniczych nie będą oddawały odcieków do otoczenia przekraczających parametry określone w przepisach oraz zagrażających środowisku.

18.2. Pozostałe zasady ochrony środowiska i jego zasobów, przyrody i krajobrazu kulturowego.

1. W celu ograniczenia zagrożenia powodziowego na terenie gminy i w regionie zaleca się:
   1) dna niezabudowanych dotychczas dolin wyłączać z intensywnego zagospodarowania, a w szczególności z zabudowy kubaturowej. Wskazane jest zagospodarowanie ekstensywne - łąki (najlepiej jednokośne), zieleń wypoczynkowa, tereny spacerowe oraz niezbędne przejścia infrastrukturalne i komunikacyjne, drogi i obiekty hydrotechniczne, w szczególności przeciwpowodziowe - pod warunkiem, że nie ograniczą one przekroju doliny czynnie przewodzącego wysokie wezbrania oraz nie zaburzą ciągłości i funkcji przyrodniczych doliny, jako korytarza ekologicznego;
   2) prowadzić systematyczną konserwację oraz sprawdzanie stanu technicznego istniejących wałów przeciwpowodziowych; wskazana jest budowa nowego odcinka obwałowań w Radoszycach;
   3) eliminować istniejące przeszkody, które utrudniają przepływ wód powodziowych (mosty o małym świetle, przepusty o małej wydolności);
   4) tworzyć naturalną retencję spowalniającą spływ wód tam, gdzie nie zagraża ona obiektom (poprzez realizację zadrzewień i zakrzaczeń, miedz utrudniających spływ z pól, oczek wodnych, stosowanie ażurowych powierzchni na obszarach zainwestowanych);
   5) należy przywracać odcięte od rzeki tereny zalewowe poprzez odsuwanie wałów, odtwarzanie retencji dolinowej, zachowanie i odtwarzanie terenów podmokłych, łąk nadrzecznych, lasów łęgowych, torfowisk, oczek wodnych i starorzeczy.

2. Na terenach zagrożonych powodzią, na których w niniejszym Studium dopuszczono zabudowę, zaleca się by nowo realizowane budynki spełniały następujące warunki:
   1) kształt i usytuowanie względem strug fali powodziowej oraz gabaryty obiektów powinny zapewniać minimalizowanie utrudnień w przepływie fali powodziowej;
   2) konstrukcja, fundowanie, uzbrojenie w instalacje i dobór materiałów powinny zapewniać minimalizowanie uszkodzeń, a równocześnie gwarantować bezpieczeństwo obiektu w trakcie powodzi;
   3) konstrukcja i technologia obiektów powinna minimalizować zagrożenia dla środowiska, które mogą wystąpić w trakcie powodzi;
   4) wykonanie z odpowiednich materiałów odpornych na działanie hydrodynamiczne i hydrostatyczne wody oraz umieszczanie niektórych urządzeń (klimatyzatory,

ogrzewanie elektryczne) ponad potencjalny poziom wód powodziowych.

3. Na obszarach zagrożonych podtopieniami zaleca się, przy lokalizowaniu obiektów budowlanych, stosowanie odpowiednich rozwiązań konstrukcyjnych, minimalizujących skutki podtopień.

4. Na niezainwestowanych i nie przewidzianych pod zainwestowanie terenach podmokłych zaleca się zachować naturalne cechy siedlisk.

5. Zaleca się, by przebudowa elementów systemów melioracyjnych, wynikająca z inwestowania na terenach zmeliorowanych, nie powodowała niekorzystnych zmian stosunków gruntowo-wodnych, zwłaszcza na terenach tworzących system przyrodniczy gminy; przebudowa taka wymaga uzgodnienia z właściwym zarządcą systemu melioracyjnego. Odpowiednio należy dokonywać przebudowy systemów melioracyjnych na terenach większych odkształceń powierzchni gruntów powstałych w wyniku eksploatacji górniczej.

6. Wzdłuż cieków wodnych zaleca się nowe budynki lokalizować w odległości co najmniej 5 m od górnej krawędzi ich koryt. W przypadku szczególnych okoliczności dopuszcza się w planach miejscowych stosowanie odstępstw od tej zasady. Zaleca się tę zasadę stosować także do nowych sieci infrastruktury obsługujących ww. budynki.

7. Na całym obszarze gminy dopuszcza się realizację zbiorników wodnych o funkcji przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej, retencyjnej i nawadniającej.

8. W ochronie środowiska wysoką wagę ma ochrona wód podziemnych i powierzchniowych m.in. poprzez:
   1) sukcesywne porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach zainwestowanych;
   2) wdrażanie odpowiednich (proekologicznych) kierunków produkcji rolniczej i agrotechnik (zgodnie z zasadami dobrych praktyk rolniczych);
   3) kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej według zasad określonych w rozdz. 22;
   4) uporządkowanie gospodarki odpadami;
   5) stałą kontrolę i wprowadzanie odpowiednich zabezpieczeń przed ekspansją (w środowisku gruntowo-wodnym) frontu wód zmineralizowanych z obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most”;
   6) sukcesywne porządkowanie dawnych terenów przemysłowych i kolejowych.

9. Zaleca się dążyć - także na terenach przeznaczonych dla skoncentrowanej działalności gospodarczej - do zminimalizowania uciążliwości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, m.in. poprzez wprowadzanie czystszych technologii w procesach produkcyjnych oraz różnych urządzeń zabezpieczających.

10. Zaleca się dążyć do przenoszenia uciążliwych zakładów i obiektów lub urządzeń z terenów mieszkaniowych oraz lokalizację nowych zakładów i obiektów o takim charakterze na wyodrębnionych terenach przeznaczonych dla aktywności gospodarczej (symbol „UP", „P" i „PK").

11. W dalszym rozwoju zagospodarowania terenów osadniczych istotną rolę powinna odegrać prośrodowiskowa infrastruktura techniczna o wysokim standardzie technologicznym (w tym systemy ogrzewania).

12. W ukształtowaniu zabudowy i wprowadzaniu obiektów technicznych (zwłaszcza na terenach otwartych) należy uwzględnić potrzebę zachowania walorów krajobrazowych.

13. Na obszarach objętych ochroną prawną obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów szczególnych, które należy uwzględnić przy rozpatrywaniu innych ustaleń Studium, w tym zawartych w rozdziale 17.

14. Proponuje się rozważyć możliwość objęcia ochroną przyrody poszczególnych obszarów i obiektów przywołanych w Studium za inwentaryzacjami przyrodniczymi dotyczącymi obszaru gminy Rudna.

15. Rozwiązania przyjęte w Studium odnośnie zasięgu terenów przeznaczonych pod zalesienie opierają się w większości na przebiegu granicy rolno-leśnej ustalonej w „Planie Urządzeniowo-Rolnym gminy Rudna".

16. W gospodarce leśnej (na terenach leśnych) należy dążyć do sukcesywnej przebudowy struktury gatunkowej zadrzewień, stosownie do warunków siedliskowych i presji antropogenicznej. Także przy zalesianiu nowych terenów należy uwzględnić miejscowe uwarunkowania siedliskowe. Z zalesień powinny być wyłączone wilgotne łąki i zbiorowiska roślinne na podmokłych siedliskach. Gospodarkę leśną należy prowadzić na zasadach określonych w planach urządzania lasu – zawierających opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.

17. Na całym obszarze gminy dopuszcza się lokalizowanie instalacji i urządzeń związanych z monitorowaniem i ochroną środowiska, bezpieczeństwem OUOW „Żelazny Most” oraz bezpieczeństwem ludzi i mienia.

18. W trakcie eksploatacji OUOW „Żelazny Most” należy stosować najlepsze dostępne techniki ograniczające negatywne oddziaływanie obiektu na środowisko, w szczególności na powietrzne atmosferyczne oraz wody podziemne i powierzchniowe.

19. W ramach planowanej rozbudowy OUOW „Żelazny Most” należy przewidzieć ewentualną konieczność prowadzenia działań ograniczających jego negatywne oddziaływanie oraz rozważyć potrzebę podjęcia działań kompensujących potencjalny negatywny wpływ na środowisko przedsięwzięcia.

20. Ze względu na ochronę przed hałasem tereny podanych niżej kategorii, w zależności od istniejącego i planowanego zainwestowania:
    1) „MP”, „MWU” i „MU” – można zaliczyć do: terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej, terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy zagrodowej, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych lub terenów mieszkaniowo-usługowych;
    2) „UO” – można zaliczyć do terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży;
    3) „US” i „UW” – można zaliczyć do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.

21. Ze względu na ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym:
    1) tereny kategorii „MP”, „MWU” i „MU” – można zaliczyć do terenów zabudowy mieszkaniowej;
    2) pozostałe tereny przeznaczone pod zainwestowanie osadnicze oraz tereny dróg i innych ciągów komunikacyjnych – można zaliczyć do miejsc dostępnych dla ludności.

18.3. Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1. Za zgodne z ustaleniami Studium uznaje się przyjmowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granic terenów i obszarów górniczych aktualnych w okresie sporządzania tych opracowań.

2. Za zgodne z ustaleniami Studium uznaje się przyjmowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granic obszarów chronionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody aktualnych w okresie sporządzania tych opracowań.

3. Podział na kategorie terenów ze względu na ochronę przed hałasem może zostać uszczegółowiony na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ze względu na możliwe ustalone w nich strefowanie funkcji.

4. Podział na kategorie terenów ze względu na ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym może zostać uszczegółowiony na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ze względu na możliwe ustalone w nich strefowanie funkcji.

19. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.

19.1. Obiekty i ich zespoły wpisane do rejestru zabytków.

1. Obiekty i ich zespoły wpisane do rejestru zabytków podlegają rygorom prawnym wynikającym z treści odpowiednich aktów prawnych. Przede wszystkim są one objęte ochroną konserwatorską, wynikającą z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

2. W odniesieniu do budynków wpisanych do rejestru zabytków zaleca się:
   1) zachowanie ich historycznej formy architektonicznej oraz substancji budowlanej;
   2) utrzymanie lub rewaloryzację formy otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem.

3. W odniesieniu do założeń przestrzennych wpisanych do rejestru zabytków zaleca się:
   1) zachować i konserwować zachowane elementy historycznych układów przestrzennych oraz poszczególne elementy tych układów, w szczególności historyczne ogrodzenia, bramy, drogi, ścieżki, a także zieleń;
   2) przywracać historyczne założenia przestrzenne w przypadku braku ich zachowania;
   3) zachować historycznie ukształtowane przestrzenie otwarte pomiędzy budynkami takie jak dziedzińce oraz place.

4. W zasięgu zespołów dworsko-parkowych oraz parkowych wpisanych do rejestru zabytków zaleca się:
   1) prowadzić konserwację istniejącej zieleni i przywracać zabytkowe założenia zieleni z zachowaniem pierwotnej kompozycji tych założeń;
   2) przeprowadzić cięcia pielęgnacyjne w drzewostanie, usuwając nadmiernie rozrośnięty podrost i podszyt;
   3) dążyć do aktywizacji użytkowania zespołów dworsko-parkowych;
   4) adaptację i modernizację obiektów budowlanych z zachowaniem ich pierwotnej bryły;
   5) zachowanie całego założenia o charakterze parkowym w rękach jednego właściciela;
   6) by aleje i szpalery drzew były konserwowane poprzez odtwarzanie i uzupełnianie ubytków tymi samymi gatunków drzew; zalecane jest stosowanie gatunków drzew trwałych i długowiecznych.

5. W zasięgu obszarów wpisanych do rejestru zabytków wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków nie powinna przekraczać 9 m; dopuszcza się wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 9 m, jeżeli:
   1) stanowi to odbudowę lub rekonstrukcję, w historycznej formie, zniszczonego obiektu zabytkowego,
   2) są to obiekty sakralne,
   3) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy.

19.2. Obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji zabytków.

1. Obiekty i ich zespoły wpisane do ewidencji zabytków podlegają rygorom prawnym wynikającym z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) oraz art. 39 ust. 3 ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.).

2. W odniesieniu do budynków zaleca się:
   1) utrzymać lub odtworzyć ich historyczną formę architektoniczną (wysokość, bryłę, kształt i geometrię dachu, kompozycję i wystrój elewacji, formy stolarki okiennej i drzwiowej);
   2) stosować historyczne lub nawiązujące do lokalnych tradycji materiały budowlane oraz kolorystykę; w szczególności zakazuje się stosowania paneli, sidingów i nieotynkowanych bali drewnianych;
   3) chronić, a w przypadku zniszczenia, w miarę możliwości odtwarzać historyczny detal architektoniczny;
   4) unikać umieszczania elementów technicznego wyposażenia budynków na fasadach budynku widocznych od strony ulicy (klimatyzatorów, anten satelitarnych, przewodów dymowych i wentylacyjnych, reklam niezwiązanych z prowadzoną w danym obiekcie działalnością);
   5) w przypadku zagospodarowania budynku na nowe funkcje zachować jego walory zabytkowe; pożądane jest, aby zmiana funkcji budynku wiązała się z podkreśleniem jego historycznego charakteru;
   6) nowa zabudowa realizowana w bezpośrednim sąsiedztwie tych obiektów nie powinna naruszać ich zabytkowych walorów, w szczególności poprzez swoją formę, gabaryty

czy kolorystykę;

7) w przypadku rozbiórki obiektu wpisanego do ewidencji zabytków sporządzić dokumentację konserwatorską obiektu.

3. W odniesieniu do zespołów obiektów (zespoły dworskie, folwarczne i pałacowe) zaleca się:
   1) uwzględniać zapisy wymienione w ust.2;
   2) zachować i konserwować zachowane elementy historycznych układów przestrzennych oraz poszczególne elementy tych układów tj. historyczne ogrodzenia, bramy, drogi, ścieżki, a także zieleń;
   3) zachować historycznie ukształtowane przestrzenie otwarte pomiędzy budynkami takie jak dziedzińce oraz place.

4. W odniesieniu do zabytkowych cmentarzy i miejsc pocmentarnych zaleca się, aby:
   1) jeżeli są one nadal użytkowane, zachować ich dotychczasową funkcję;
   2) miejsca pocmentarne zachować jako tereny zielone; zaleca się zaznaczać ich granice poprzez ogrodzenie ich w trwały sposób; funkcję ogrodzenia pełnić może zarówno twór sztuczny (mur, estetyczne ogrodzenie metalowe), jak i naturalny (np. żywopłot);
   3) zachować i konserwować istniejące elementy historycznych układów przestrzennych oraz ich poszczególne elementy takie, jak m.in.: historyczne ogrodzenia, bramy, ścieżki, obiekty sztuki sepulkralnej czy zieleń; zachowane nagrobki należy zabezpieczyć przed dewastacją i pozostawić na miejscu, ewentualnie tworzyć dla nich lapidaria lub zachować je w inny sposób.

5. Ochronie podlegają figurujące w ewidencji zabytków stanowiska archeologiczne – na zasadach określonych dla strefy „OW" obserwacji archeologicznej.

19.3. Strefy ochrony konserwatorskiej.

1. Do obiektów umieszczonych w rejestrze zabytków i w ewidencji zabytków, znajdujących się w strefach ochrony konserwatorskiej, dodatkowo odnoszą się ustalenia dla tych stref.

2. **W zasięgu strefy „U" ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych** zaleca się:
   1) zachowanie i rewaloryzację historycznego układu przestrzennego;
   2) dostosowanie nowych obiektów do historycznej kompozycji przestrzennej, m.in. poprzez:
      a) linię zabudowy wyznaczoną przez zachowaną zabudowę historyczną albo w sposób

zgodny z tradycyjnym sposobem zabudowy;

b) utrzymanie skali zabudowy, wytyczonej wysokością zachowanej zabudowy historycznej;

c) realizację formy i geometrii dachów nawiązującej do lokalnej tradycji;

d) stosowanie historycznych lub nawiązujących do lokalnych tradycji materiałów budowlanych oraz kolorystyki; w szczególności zakazuje się stosowania paneli, sidingów i nieotynkowanych bali drewnianych;

3) by wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków nie przekraczała 9 m; możliwe jest wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 9 m, jeżeli:

a) stanowi to odbudowę lub rekonstrukcję, w historycznej formie, zniszczonego obiektu zabytkowego,

b) są to obiekty sakralne,

c) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy.

3. **W zasięgu strefy „K" ochrony krajobrazu kulturowego** zaleca się:

1) zachowanie formy krajobrazu;

2) zharmonizowanie nowej zabudowy z historyczną kompozycją przestrzenno-architektoniczną; w szczególności zachowane powinny być, wynikające z historycznego sąsiedztwa: skala, ukształtowanie bryły, poziom posadowienia parteru oraz geometria i pokrycie dachu; stosowane materiały powinny nawiązywać do lokalnej tradycji budowlanej,

3) unikać lokalizacji obiektów o formach i kubaturze obcych w historycznie ukształtowanej przestrzeni, a także wolnostojących masztów, wież i nośników reklamowych; w przypadku konieczności ich lokalizacji w zasięgu strefy konserwatorskiej, warto by te obiekty posiadały atrakcyjną formę architektoniczną podkreślającą walory wizualne, funkcjonalne oraz kulturowe otaczającej przestrzeni;

4) by wysokość nowo wznoszonych lub modernizowanych budynków nie przekraczała 9 m; możliwe jest wznoszenie obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 9 m, jeżeli:

a) stanowi to odbudowę lub rekonstrukcję, w historycznej formie, zniszczonego obiektu zabytkowego,

b) są to obiekty sakralne,

c) są to określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dominanty układu zabudowy.

4. **W zasięgu strefy „E" ochrony ekspozycji zabytkowych obiektów** należy podejmować działania mające na celu właściwą ekspozycję zabytku. W szczególności:
   1) zaleca się zachować istniejące historyczne formy krajobrazu;
   2) dopuszcza się realizowanie nowej zabudowy, której gabaryty będą harmonizowały z zespołem zabytkowym występującym na terenie objętym strefą „E";
   3) zakazuje się lokalizować obiekty o formie i kubaturze nie nawiązujących do historycznego zagospodarowania, w tym zwłaszcza: masztów, wież, wolnostojących nośników reklamowych.

5. **W zasięgu strefy „W" archeologicznej ochrony konserwatorskiej**, obejmującej stanowiska archeologiczne o zachowanej formie krajobrazowej (wyeksponowane w terenie) zaleca się, aby:
   1) w zasięgu stanowisk archeologicznych o zachowanej formie krajobrazowej oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie działania inwestycyjne zostały ograniczone do prac porządkowych oraz prac mających na celu rewaloryzację zabytku;
   2) w planach miejscowych wyznaczyć i objąć ochroną osie oraz otwarcia widokowe na obiekt dla którego ochrony ustanowiono strefę „W".

6. **W zasięgu strefy „OW" obserwacji archeologicznej**, roboty budowlane naruszające powierzchnię ziemi mogą podlegać ograniczeniom, wynikającym z przepisów o ochronie zabytków, które są związane z koniecznością przeprowadzenia badań archeologicznych. Sposób prowadzenia ziemnych robót budowlanych winien zapewnić ochronę potencjalnie występujących w strefie zabytków archeologicznych.

7. **W zasięgu strefy ochrony zabytkowego parku i folwarku,** oznaczonej na rysunku pt. „Kierunki rozwoju przestrzennego" w miejscowości Naroczyce:
   1) zakazuje się lokalizacji budynków w zasięgu zabytkowego parku;
   2) lokalizację nowych budynków, wiat i silosów w zasięgu zabytkowego folwarku dopuszcza się wyłącznie w miejscach, w których te obiekty istniały przed 1945 r.

8. Zasięgi stref, o których mowa w ust. 2-6 określono na obu rysunkach Studium.

9. Dopuszcza się dokonywanie korekt zasięgu stref ochrony konserwatorskiej, jeżeli wynika to ze szczegółowych analiz przeprowadzonych w trakcie opracowania planów miejscowych.

19.4. Pozostałe zasady ochrony.

1. Dopuszcza się wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dodatkowych, bardziej szczegółowych zapisów służących ochronie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

2. Wykazy obiektów wpisanych do rejestru zabytków i wskazanych do ujęcia w ewidencji zabytków przedstawione w tabelach 7.2.1., 7.2.2., 7.3.1. i 7.3.2., mają charakter jedynie informacyjny i nie stanowią one ustalenia Studium. Wykaz ten jest sukcesywnie weryfikowany i aktualizowany, co oznacza, iż poszczególne obiekty mogą zarówno z niego zostać wykreślone, jak i do niego dodane.

3. Ochronie podlegają wskazane na rysunkach Studium miejsca pamięci narodowej.

20. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI.

20.1. Układ i hierarchia ważniejszych dróg, ustalenia dotyczące dróg.

1. W Studium – na rysunku pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” – określono podstawowy hierarchiczny układ dróg publicznych wyznaczając przebiegi dla dróg: głównych, zbiorczych oraz ważniejszych (istotnych dla powiązań funkcjonalnych) dróg lokalnych i dojazdowych. Drogi te wraz z pozostałymi (nieokreślonymi na rysunku Studium) drogami lokalnymi, dojazdowymi oraz drogami wewnętrznymi, mają zapewnić sprawną obsługę obecnych terenów zainwestowanych, terenów przeznaczonych pod nowe inwestycje (wyznaczonych w Studium) oraz terenów niezainwestowanych (głównie rolniczych).

2. Należy dążyć do poprawy warunków technicznych istniejących dróg i osiągnięcia przez nie parametrów właściwych dla klas określonych na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego”, rezerwując ustalone na tym rysunku tereny, odpowiadające przyjętym klasom.

3. Dla umożliwienia rozbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” należy zmodyfikować przebieg drogi wojewódzkiej nr 323, zgodnie z przebiegiem przedstawionym na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego”. Budowie tej winna towarzyszyć przebudowa układu dróg gminnych i powiatowych.

4. Zaleca się realizację, wskazanego na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego”, połączenia drogowego pomiędzy projektowanym węzłem Kaźmierzów na trasie drogi ekspresowej S3 a mostem na Odrze w Ciechanowie (w okolicach miejscowości Radoszyce) – oznaczonego na rysunku Studium symbolem „3.KDG 1/2”.

5. Zaleca się budowę obejść drogowych miejscowości, przez które obecnie jest prowadzony ruch tranzytowy. W szczególności zaleca się realizację obejść o przebiegu i standardzie technicznym wskazanym na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” dla miejscowości:
   1) Brodowice;
   2) Chobienia;
   3) Gawrony;
   4) Naroczyce;

5) Nieszczyce;
6) Rudna;
7) Rynarcice.

6. Na odcinkach dróg, które po wybudowaniu obejść, o których mowa w poprzednim ustępie, stracą dotychczasową klasę techniczną, można obniżyć klasę do klasy ustalonej w Studium.

7. We wszystkich miejscowościach, przy przejściu dróg tranzytowych przez tereny zabudowane, należy dążyć do segregacji ruchu kołowego i pieszego. Drogi zaleca się wyposażyć, zależnie od posiadanych środków w: podniesione krawężniki, obustronne lub jednostronne chodniki, kanalizację burzową. Jednocześnie zaleca się dążyć do ograniczenia uciążliwości wywołanej ruchem drogowym i zwiększenia bezpieczeństwa (np. przez izolację przyległej do jezdni zabudowy pasami zieleni, np. żywopłotami itp.).

8. Zaleca się uwzględnić następujące postulaty zarządcy dróg wojewódzkich dotyczące zagospodarowania terenów wzdłuż pasów dróg wojewódzkich:
   1) linie zabudowy w odległości co najmniej 8 m od krawędzi jezdni dróg wojewódzkich w obszarze zabudowanym, 20 m w obszarze niezabudowanym, a w przypadku występowania historycznej linii zabudowy – zgodnie z jej przebiegiem;
   2) obsługa obszarów przyległych do odcinków obecnych dróg wojewódzkich przebiegających przez gminę głównie przez istniejące skrzyżowania;
   3) dla planowanych obejść miejscowości Chobienia, Naroczyce, Rudna oraz dla planowanej drogi łączącej węzeł Kaźmierzów na trasie drogi ekspresowej S3 z mostem na Odrze w Ciechanowie (oznaczonej symbolem „3.KDG 1/2”) należy zachować pasy rezerw terenowych o szerokości co najmniej 35 m, w granicach których, do czasu budowy obejść, należy zachować dotychczasowy sposób użytkowania. Obejścia nie będą pełniły funkcji obsługi terenów przyległych. Zabudowę można realizować w odległości co najmniej 20 m od granic rezerwy terenowej pod budowę obejść.

9. Wyznacza się tereny dla miejsc obsługi podróżnych na terenach oznaczonych symbolem „KS”. Dopuszcza się realizowanie miejsc obsługi podróżnych także na terenach oznaczonych symbolami: „MP”, „UP”, „P” i „PK”, z wyjątkiem terenu „PK” w zasięgu Zmiany studium Nr 2.

10. Zaleca się zapewnić alternatywne powiązania drogowe pomiędzy odcinkami dróg prowadzących do wiaduktów kolejowych, umożliwiające organizację ruchu kołowego w przypadku awarii lub konieczności remontu tych wiaduktów kolejowych.

11. Dopuszcza się modernizację istniejących, nieokreślonych na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” dróg publicznych oraz dróg wewnętrznych.

12. Dopuszcza się budowę nie określonych na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” nowych dróg publicznych klasy zbiorczej i niższych, dróg wewnętrznych oraz nie przedstawionych na ww. rysunku nowych odcinków dróg, modyfikujących przebiegi dróg wojewódzkich.

13. Dla obsługi gospodarki rolnej zaleca się w możliwym zakresie prowadzić remonty istniejących dróg transportu rolnego oraz realizować nowe drogi transportu rolnego.

14. Zaleca się odtwarzanie i ochronę alei przydrożnych.

15. Należy dążyć do zmniejszenia uciążliwości wywoływanych ruchem kolejowym i samochodowym; dotyczy to głównie miejscowości, w których sąsiedztwie przebiega magistrala kolejowa oraz drogi wojewódzkie – poprzez budowę ekranów lub osłon. Dla innych bardziej obciążonych tras wskazana jest eliminacja ruchu tranzytowego z obszarów zabudowanych i skierowanie go drogami obwodowymi.

16. Zaleca się przebudowę skrzyżowań dróg z liniami kolejowymi na bezkolizyjne, bądź wszystkie istniejące skrzyżowania wyposażyć w odpowiednie zabezpieczenia (zapory, samoczynną sygnalizację świetlną); dotyczy to także ścieżek rowerowych.

20.2. Ustalenia dotyczące pozostałych elementów komunikacji i transportu.

1. Należy wprowadzić zasadę realizacji niezbędnej ilości miejsc postojowych dla samochodów w obrębie działek dla nowych albo przekształcanych funkcjonalnie lub architektonicznie obiektów, z dopuszczeniem lokalizacji tych miejsc w nieodległym sąsiedztwie, jako „wydzierżawionych” na obszarze innej nieruchomości; na terenach intensywnie zagospodarowanych można odstępować od ścisłego respektowania tej zasady.

2. Zaleca się modernizację linii kolejowej nr 273 państwowego znaczenia relacji: Wrocław Główny-Szczecin Główny.

3. Zaleca się modernizację i przebudowę linii kolejowej nr 289 państwowego znaczenia relacji: Legnica-Rudna Gwizdanów wraz z modernizacją stacji kolejowych celem przywrócenia ruchu pasażerskiego.

4. Ze względu na znaczenie magistrali kolejowej relacji Wrocław Główny-Szczecin Główny należy w szczególności:
   1) ograniczyć do niezbędnego minimum realizację skrzyżowań tej linii z obiektami infrastruktury technicznej, a przy ich realizacji stosować rozwiązania techniczne ograniczające zagrożenia i uciążliwości dla funkcjonowania linii kolejowej;
   2) nie prowadzić rurociągów ciśnieniowych wody lub ścieków o średnicy przekraczającej DN 150 wzdłuż linii kolejowej, w jej bliskim sąsiedztwie;
   3) ewentualne urządzenia telekomunikacyjne, w tym służące im konstrukcje wieżowe, realizować w sposób nie zagrażający ruchowi na linii kolejowej oraz związanych z nim sieci łączności;
   4) nie dopuszcza się lokalizowania nowych stawów nadpoziomowych oraz gruntowych w sąsiedztwie linii kolejowej.

5. Zaleca się wykonać i/lub oznakować oraz utrzymać we właściwym stanie wskazane na rysunku Studium pt.: „Kierunku rozwoju przestrzennego" ścieżki rowerowe, o ile umożliwiają to warunki terenowe. Ścieżki rowerowe prowadzone wzdłuż dróg klasy zbiorczej lub klas wyższych nie powinny być prowadzone po jezdni przeznaczonej dla ruchu pojazdów samochodowych.

6. Dopuszcza się wytyczanie nowych szlaków i ścieżek rowerowych, nieoznaczonych na rysunku Studium pt.: „Kierunku rozwoju przestrzennego", a także innych szlaków o charakterze turystycznym, takich jak piesze, rowerowe, konne lub narciarskie.

20.3. Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1. Oprócz wyznaczania nie określonych na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego" nowych dróg publicznych klasy zbiorczej i niższych, dróg wewnętrznych oraz nie przedstawionych na ww. rysunku nowych odcinków dróg, modyfikujących przebiegi dróg wojewódzkich za zgodne z ustaleniami Studium uznaje się także:
   1) przyjmowanie w ustaleniach nowych planów miejscowych utrzymania dotychczasowego (w tym określonego w obowiązujących planach miejscowych) przeznaczenia, sposobu zagospodarowania i zabudowy lub sposobu wykorzystania,

także na terenach, na których Studium przewiduje przebiegi nowych dróg;

2) wyznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w miejscach planowanych w Studium dróg publicznych pasów, które będą ograniczały wprowadzenie w ich zasięgu przedsięwzięć, które blokowałyby w przyszłości realizację tych dróg (które w szczególności mogą być lokalizowane na mocy decyzji administracyjnych, a nie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego);
3) dokonywanie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego drobnych odstępstw od określonych w Studium przebiegów dróg, przy zachowaniu relacji połączeń wskazanych w tym dokumencie oraz nie obniżaniu ustalonych w Studium klas;
4) przyjmowanie innej klasy niż określona w Studium dla całych dróg lub ich wybranych odcinków;
5) zmianę wskazanego w Studium kształtu i powierzchni terenu zajmowanego przez skrzyżowania dróg.

2. Zaleca się przyjmowanie pasów dróg publicznych o szerokościach większych niż minimalne określone w obowiązujących przepisach.

3. W przypadku projektowania dróg publicznych klasy lokalnej na terenach dotychczas nie zainwestowanych, innych niż leśne, zaleca się ustalanie szerokości pasa drogi nie mniejszej niż 15 m.

4. Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego – jeżeli obecne zagospodarowanie nie wyklucza takich standardów – zaleca się przyjmować wskaźnik co najmniej 5 miejsc postojowych dla samochodów na 10 mieszkańców na terenach przeznaczonych dla zabudowy mieszkaniowej oraz 1 miejsce postojowe na 2 miejsca pracy w obiektach usługowych lub produkcyjnych – na terenach usługowych lub produkcyjnych.

21. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.

21.1. Zasady wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej.

1. Dla zapewnienia warunków harmonijnego rozwoju gminy należy zapewnić możliwość przyłączania nowych odbiorców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz podejmować niezbędne inwestycje służące rozbudowie i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

2. Zaleca się podejmować niezbędne działania i inwestycje służące zapewnieniu wysokiej niezawodności dostaw wody pitnej o dobrych parametrach jakościowych, w tym poprzez:
   1) skuteczną ochronę ujęć wody przed zanieczyszczeniami;
   2) dbałość o właściwe parametry techniczne sieci i urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę;
   3) zabezpieczenie rurociągów i innych urządzeń gospodarki wodnej przed szkodliwym oddziaływaniem eksploatacji górniczej.

3. Gospodarowanie w zasięgu terenów ochrony bezpośredniej ujęć wody podlega rygorom wynikającym z odpowiednich aktów prawnych (w tym przede wszystkim art. 53 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.).

4. Gospodarowanie w zasięgu terenu ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych Koźlice I i II podlega rygorom wynikającym z odpowiednich aktów prawnych (w tym przede wszystkim z *Rozporządzenia Nr 3/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych Koźlice I i II, na terenie gminy Lubin i Rudna, powiat lubiński, województwo dolnośląskie).*

5. Dopuszcza się - w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych oraz potrzeb – podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej systemów obsługujących tereny leżące poza granicami gminy.

6. Obiekty przemysłu miedziowego mogą być podłączone do komunalnych sieci infrastruktury technicznej (w tym wodnych, kanalizacyjnych i gazowych), jeżeli nie będzie to w konflikcie z potrzebami innych użytkowników tych sieci oraz za zgodą i na warunkach określonych przez zarządców tych sieci.

7. Należy podejmować działania, które doprowadzą do sytuacji, że wszystkie wytworzone na terenie gminy ścieki będą odpowiednio oczyszczone przed zrzutem do odbiornika (wód lub gruntu).

8. Zaleca się uregulować gospodarkę wodami opadowymi, w szczególności na terenach o intensywnym zainwestowaniu powierzchni ziemi oraz na obszarach zabudowanych zagrożonych podtopieniami.

9. Dopuszcza się indywidualne rozwiązania w postaci małych oczyszczalni bez stałej obsługi (np. typu glebowo-korzeniowego) dla pojedynczych posesji lub niewielkich ich zespołów, położonych z dala od obszarów zurbanizowanych.

10. Dopuszcza się budowę nowych oraz rozbudowę i przebudowę istniejących sieci kanalizacyjnych i wodociągowych oraz budowę nowych ujęć wody.

11. Gospodarkę odpadami należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami powszechnymi i miejscowymi oraz systemem gospodarki odpadami przyjętym w województwie i gminie; należy podejmować dalsze skuteczne działania administracyjne skłaniające do utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

12. Należy objąć systemem odbioru i wywozu odpadów wszystkie gospodarstwa domowe i wszystkie inne podmioty wytwarzające odpady.

13. Zaleca się kompostowanie przydomowe frakcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, celem ograniczenia odpadów komunalnych ulegających biodegracji przekazywanych do składowania.

14. Należy rozwijać systemy selektywnej zbiórki odpadów oraz lokalizować punkty selektywnego zbierania i magazynowania odpadów komunalnych. Zakłada się włączenie gospodarki odpadami gminy Rudna do systemu ponadgminnego.

15. Zaleca się lokalizowanie punktów selektywnego zbierania i magazynowania odpadów na terenach kategorii: „O/UI”, „P”, „UP”, „MP”, „PK”, z wyłączeniem terenu „PK” w zasięgu Zmiany studium Nr 2, oraz na terenach przeznaczonych dla obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.

16. Przewiduje się budowę kompostowni osadów ściekowych na terenie gminy (np. przy oczyszczalni ścieków w Rudnej).

17. Nie przewiduje się lokalizowania nowego składowiska odpadów komunalnych na terenie gminy.

18. W zagospodarowaniu należy uwzględniać wymagania wynikające z przepisów w sprawie ochrony przeciwpożarowej, odnoszące się m.in. do dróg pożarowych – ich parametrów, ilości, lokalizacji oraz do zaopatrzenia w wodę, w tym do rodzaju i sposobu rozmieszczenia zewnętrznych hydrantów przeciwpożarowych na sieci wodociągowej.

19. Inwestycje w zakresie telekomunikacji i zaopatrzenia w energię elektryczną powinny stwarzać warunki dla harmonijnego rozwoju gminy.

20. Dopuszcza się budowę nowych napowietrznych i kablowych linii elektroenergetycznych (w tym nie zdefiniowanych w niniejszym Studium) oraz modernizację i przebudowę na linie dwutorowe istniejących napowietrznych elektroenergetycznych linii 110 kV, jeżeli sposób ich lokalizacji nie będzie konfliktowy względem terenów przewidzianych pod zainwestowania oraz obszarów podlegających ochronie.

20a. Na obszarze Zmiany studium Nr 2 dopuszcza się budowe nowej stacj elektroenergetycznej WN/SN dla potrzeb zasilania szybu L-VI.

21. W odniesieniu do linii elektroenergetycznych zaleca się pas technologiczny o szerokości:
    1) po 15 m od skrajnych przewodów linii – dla napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5;
    2) po 10 m od skrajnych przewodów linii – dla napowietrznej linii elektroenergetycznej 20 kV;
    3) po 3 m od skrajnych przewodów linii – dla napowietrznej linii elektroenergetycznej 0,4 kV;
    4) 20 m od osi – dla napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV, prowadzącej przez obszar Zmiany studium Nr 2;
    5) 5 m od osi – dla podziemnej skablowanej linii elektroenergetycznej 110 kV prowadzącej przez obszar Zmiany studium Nr 2.

22. Dopuszcza się realizację nowej napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej o napięciu 2x400 kV relacji Czarna-Polkowice. Wzdłuż linii ustanawia się pas technologiczny o szerokości 70 m – po 35 m z każdej strony od osi linii, w zasięgu którego mogą występować ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu.

23. W obrębie pasów technologicznych napowietrznych linii elektroenergetycznych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów, między innymi dla lokalizowania budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi, kolizyjnego z tymi liniami tworzenia hałd i nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej.

23 a. W zasięgu Zmiany Studium Nr 1, przy realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV relacji Czarna-Polkowice, która stanowi główny cel tej zmiany, zaleca się ograniczenie ingerencji w ujęte w studium siedliska przyrodnicze wymienione w *Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.UE.L92.206.7, Dz.U.UE-sp.15-2-102 z późn. zm.)*.

23 b. W zasięgu Zmiany Studium Nr 1 przy realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV zaleca się wykorzystywanie w miarę możliwości słupów nadleśnych.

23 c. W zasięgu Zmiany Studium Nr 1 po zrealizowaniu ww. linii elektroenergetycznej 2x400 kV, a także w odniesieniu do innych istniejących i projektowanych sieci elektroenergetycznych, dopuszcza się ich rozbudowę, przebudowę, nadbudowę i modernizację, a także ewentualną rozbiórkę i odbudowę.

23 d. W zasięgu Zmiany Studium Nr 1 przy przekraczaniu dróg publicznych (w tym drogi wojewódzkiej nr 323 oraz planowanego w jej ciągu obejścia wsi Rynarcice, a także drogi powiatowej nr 1220D) linią elektroenergetyczną 2x400 kV, a także lokalizowaniu obiektów i urządzeń związanych z tą linią w pasach ww. dróg lub na terenach sąsiadujących z tymi pasami, należy uwzględnić tytuły prawne zarządców oraz odpowiednie przepisy odrębne.

23 e. W zasięgu Zmiany Studium Nr 1 sposób zagospodarowania i użytkowania gruntów, w tym lokalizowanie sieci, obiektów i urządzeń infrastrukturalnych nie może utrudniać osiągnięcia celów środowiskowych przez następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) znajdujących się w zasięgu Zmiany Studium Nr 1:

a) Rudna od źródła do Moskorzynki o kodzie PLRW60001815259, która stanowi część scalonej części wód Rudna ze zb. Żelazny Most włącznie (SO1112),
b) Przychowska Struga o kodzie PLRW60002313949, która stanowi część scalonej części wód Odra od Wałów Śląskich do Kanału Wschodniego (SO1108).

23 f. Z zasięgu Zmiany Studium Nr 1 przy lokalizacji sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej należy uwzględnić potencjalne zagrożenia związane z wystąpieniami wód i podtopieniami z lokalnych cieków wodnych.

24. Zaleca się sukcesywne przekształcanie dotychczasowych systemów zaopatrzenia w ciepło w bardziej ekologiczne - wykorzystujące paliwa ekologiczne lub źródła odnawialne.

25. Zaleca się rozbudowę i modernizację istniejącej sieci gazowej; dopuszcza się możliwość budowy sieci i urządzeń służących zaopatrzeniu w gaz sieciowy oraz związanych z jego przesyłem, magazynowaniem i dystrybucją, w tym o znaczeniu ponadlokalnym.

26. W zasięgu stref kontrolowanych gazociągów należy uwzględnić obowiązujące ograniczenia w zagospodarowaniu.

27. Zaleca się zachęcać właścicieli i użytkowników nieruchomości do korzystania z proekologicznych źródeł ciepła; na obszarach zgazyfikowanych warto zachęcać przyszłych odbiorców do wykorzystywania gazu w celach grzewczych.

28. Dopuszcza się lokalizowanie na terenie gminy urządzeń oraz ich zespołów służących do produkcji energii z odnawialnych źródeł o łącznej mocy do 100 kW.

29. W zakresie realizacji urządzeń oraz ich zespołów służących do produkcji energii z odnawialnych źródeł o łącznej mocy przekraczającej 100 kW:
    1) zakazuje się lokalizacji elektrowni wiatrowych;
    2) dopuszcza się lokalizację ogniw fotowoltaicznych na terenach kategorii: „EF”, „UP”, „PZ”, „PZO”, „P” i „PK”;
    3) realizację nie wymienionych w pkt 1 i 2 instalacji wytwarzających energię z odnawialnych źródeł dopuszcza się na terenach kategorii „P” (z wyłączeniem terenu 1.P w Radoszycach) i „PK”;
    4) w uzupełnieniu dopuszczeń wymienionych w pkt 2 i 3 dopuszcza się realizację instalacji wytwarzających energię z odnawialnych źródeł, takich jak: systemy

fotowoltaiczne, słoneczne systemy grzewcze, czy pompy ciepła na wszystkich terenach, na których dopuszczono zabudowę, pod warunkiem, że instalacje te nie będą powodować przekroczenia standardów jakości środowiska ani wprowadzać ograniczeń w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu na innych nieruchomościach niż te, na których zostały usytuowane, z zastrzeżeniem pkt 1.

30. Strefy ochronne dla obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW ustala się następująco:
    1) dla ogniw fotowoltaicznych lokalizowanych na terenach kategorii: „EF”, „UP”, „PZ”, „PZO”, „P” i „PK” – w zasięgu terenów, na których te ogniwa będą lokalizowane;
    2) dla instalacji wytwarzających energię z odnawialnych źródeł, takich jak biogaz, biomasa oraz biopaliwa, lokalizowanych na terenach kategorii „P” i „PK” – w odległości 300 m od granic działki budowlanej, na której te obiekty będą lokalizowane;
    3) dla instalacji wytwarzających energię z odnawialnych źródeł, takich jak: systemy fotowoltaiczne, słoneczne systemy grzewcze, czy pompy ciepła lokalizowanych na wszystkich terenach, na których dopuszczono zabudowę,– w zasięgu działki budowlanej, na której te obiekty będą lokalizowane.

31. Zaleca się, by lokalizowane na obszarze gminy panele fotowoltaiczne charakteryzowały się wysokim poziomem absorpcji promieni słonecznych.

32. Dopuszcza się na obszarze gminy lokalizację obiektów i urządzeń telekomunikacyjnych, z zachowaniem przepisów szczególnych. Przy lokalizacji zaleca się:
    1) ograniczyć (do niezbędnych) lokalizację widocznych w przestrzeni obiektów i urządzeń telekomunikacyjnych na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz strefami ochrony konserwatorskiej;
    2) ograniczyć (do niezbędnych) lokalizowanie widocznych w przestrzeni anten, masztów i wież na terenach mieszkaniowych (oznaczonych symbolami: „MU” i „MP”) i usługowych (oznaczonych symbolami: „UO” i „US”); nie dotyczy to Lokalnych Stacji Alarmowania OUOW „Żelazny Most”;
    3) by obiekty i urządzenia telekomunikacyjne lokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych nie naruszały walorów zabytkowych i kulturowych oraz nie konkurowały z zabytkami wysokością; dotyczy to także obiektów i urządzeń

telekomunikacyjnych położonych w zasięgu stref, o których mowa w pkt 1;

4) w razie potrzeby anteny na terenach, o których mowa w pkt 2 zaleca się lokalizować przede wszystkim na obiektach budowlanych pełniących nie tylko funkcje łączności (np.: na wysokich budynkach, wieżach widokowych czy innych wysokich obiektach, takich jak m.in. silony, kominy i inne konstrukcje przemysłowe);
5) w kształtowaniu i lokalizowaniu obiektów telekomunikacyjnych, które ze względu na wymagania techniczne muszą być lokalizowane powyżej sąsiadującej z nim zabudowy lub na terenach otwartych (w tym zwłaszcza masztów, wież i innych nośników anten), zaleca się uwzględniać potrzebę zachowania walorów krajobrazowych; zasada ta nie dotyczy obiektów i urządzeń telekomunikacyjnych lokalizowanych na wyodrębnionych terenach przeznaczonych dla aktywności gospodarczych (oznaczonych symbolem „P") oraz terenach dla przemysłu miedziowego.

33. Telefonizacja i zapewnianie innych usług telekomunikacyjnych o wysokim standardzie (zarówno w zakresie systemów przewodowych, jak i bezprzewodowych) powinno być prowadzone zgodnie z uwarunkowaniami rynkowymi; zaleca się sprzyjać konkurencji na rynku usług telekomunikacyjnych.

34. Dopuszcza się budowę nowych oraz rozbudowę, przebudowę i modernizację istniejących sieci teletechnicznych i telekomunikacyjnych, w tym związanych z przemysłem miedziowym.

35. Zaleca się by przebieg nieokreślonych w Studium sieci infrastruktury technicznej był jak najmniej kolizyjny z istniejącym i planowanym zagospodarowaniem.

36. Zaleca się przeprowadzanie sieci infrastruktury technicznej (w szczególności magistralnych) w istniejących korytarzach infrastruktury technicznej, w korytarzach infrastruktury technicznej (oznaczonych symbolem IT) wyznaczonych na rysunku Studium oraz w pasach dróg publicznych.

37. Dopuszcza się budowę nowych oraz rozbudowę, przebudowę i modernizację istniejących sieci i urządzeń infrastruktury technicznej związanych z przemysłem miedziowym.

38. Dopuszcza się realizację instalacji i urządzeń związanych z monitoringiem i ochroną środowiska, bezpieczeństwem ludzi i mienia oraz bezpieczeństwem obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

39. Przewiduje się rozbudowę obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” w granicach terenów kategorii PZ określonych na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego”.

40. W granicach oznaczonej na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” strefy ochrony OUOW „Żelazny Most” dopuszcza się budowę nasypów dociążających oraz innych obiektów budowlanych mających służyć funkcjonowaniu i obsłudze obiektu lub zapewnieniu bezpieczeństwa jego użytkowania.

41. W granicach oznaczonej na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” strefy ochrony OUOW „Żelazny Most” obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów budowlanych niezwiązanych z funkcjonowaniem przemysłu miedziowego (w tym tego obiektu); ograniczenie nie dotyczy dróg i innych obiektów związanych z transportem drogowym (m.in. miejsc postojowych, dróg transportu rolnego) oraz sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.

42. W związku z funkcjonowaniem obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” na terenie gminy występuje zagrożenie zalaniem płynnymi osadami gromadzonymi w obiekcie unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” w przypadku przerwania zapory południowej lub wschodniej. Granicę strefy zagrożenia zalaniem w wyniku awarii OUOW „Żelazny Most” wskazano na obu rysunkach Studium.

43. W granicach strefy zagrożenia zalaniem w wyniku awarii OUOW „Żelazny Most” zaleca się ograniczać lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej.

44. Dopuszcza się możliwość wykorzystywania granulowanego żużla pomiedziowego do budowy drenaży OUOW „Żelazny Most” oraz gruzu betonowego pochodzącego z rozbiórek i remontów do utwardzania powierzchni gruntów przemysłowych i dróg wewnętrznych służących obsłudze OUOW „Żelazny Most”.

21.2. Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1. Przedstawione na rysunku Studium p.t.: „Kierunki rozwoju przestrzennego” przebiegi sieci infrastruktury technicznej - istniejących i projektowanych - nie stanowią ustaleń Studium; dopuszcza się możliwość przeprowadzenia tych sieci w inny sposób (w tym przełożenie istniejących), przy czym zaleca się, by ich przebieg był jak najmniej kolizyjny z istniejącym i planowanym zagospodarowaniem.

2. Przy planowaniu i realizacji zmian w zagospodarowaniu i zabudowie należy uwzględniać ograniczenia w sąsiedztwie istniejących sieci i urządzeń infrastruktury technicznej wynikające z obowiązujących przepisów; w szczególności dotyczy to sąsiedztwa sieci elektroenergetycznych wyższych napięć, sieci gazowych wysokiego ciśnienia i obiektów oraz urządzeń telekomunikacyjnych powodujących większe oddziaływania.

3. W odniesieniu do ujęć wód podziemnych, dla których na rysunku studium, ze względu na skalę rysunku, nie możliwe było wyznaczenie stref ochronnych, należy je wyznaczyć na etapie planu miejscowego.

4. Dopuszcza się wyznaczanie w planach miejscowych korytarzy technologicznych dla istniejących i planowanych sieci infrastruktury technicznej.

22. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.

1. Należy chronić, a także wprowadzać nowe zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne w formie kęp/enklaw oraz pasów/rzędów/szpalerów (w tym o funkcji wiatrochronnej), zwłaszcza wzdłuż dróg gminnych i polnych oraz koryt większych cieków – na obszarach gruntów rolnych, poza zasięgiem terenów, na których przewiduje się realizowanie nowych inwestycji, z którymi zadrzewienia i zakrzewienia mogą kolidować.

2. W celu ochrony gruntów przed erozją wodną i wietrzną należy stosować odpowiednie zabiegi agrotechniczne, biologiczne i techniczne. Zaleca się wykorzystanie ochronnych właściwości roślin polowych, trwałych użytków zielonych, plantacji trwałych oraz zakrzewień, zadrzewień i zalesień. Wskazane jest prowadzenie zabiegów polegających m.in. na wprowadzaniu fitomelioracji (pasów zadrzewień prostopadle do kierunku przeważających wiatrów), oraniu gruntów prostopadle do kierunku spływu wód, przywracaniu pierwotnego użytkowania zaoranych łąk i pastwisk oraz stosowaniu odpowiednich zabiegów agrotechnicznych.

3. Dla ograniczenia zagrożenia powodziowego na terenie gminy należy tworzyć naturalną retencję spowalniającą spływ wód w sposób niezagrażający istniejącym obiektom, poprzez realizację zadrzewień i zakrzaczeń oraz miedz utrudniających spływ z pól.

4. W strukturze użytkowania gruntów rolnych zaleca się co najmniej utrzymać dotychczasowy udział trwałych użytków zielonych, zwłaszcza łąk na wilgotnych siedliskach.

5. Zaleca się modernizację i odbudowę istniejącego w gminie systemu melioracji szczegółowej.

6. Wzdłuż cieków powierzchniowych przepływających przez pola orne należy zachować (po obu stronach koryta) pas szerokości minimum 7 m dla umożliwienia stworzenia biofiltra (np. w formie zadrzewień, zakrzewień lub nienawożonych łąk), ograniczającego napływ biogenów do wód z uprawianych pól.

7. W celu zwiększenia możliwości retencyjnych należy dążyć do utrzymania istniejących oczek wodnych oraz w przypadku złego stanu technicznego, ich odbudowy.

8. Dopuszcza się zakładanie stawów hodowlanych tylko w przypadku, jeśli nie naruszą istotnie bilansu wodnego (nie spowodują deficytu wodnego) w zlewni oraz nie spowodują zanieczyszczenia wód w innych akwenach.

9. Zaleca się poprawę stanu technicznego dróg transportu rolnego dla poprawy efektywności gospodarowania gruntami rolnymi.

10. Lokalizację zabudowy kubaturowej związanej z produkcją rolniczą dopuszcza się na terenach oznaczonych na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego" symbolami: „1.P" w Radoszycach, „1.P" i „2.P" w Orsku, „UP", „MP" oraz na terenach oznaczonych symbolem „R" w odległości do 50 m od linii rozdzielającej z terenami oznaczonymi symbolami „MP".

11. Należy przeciwdziałać fragmentacji przestrzeni rolniczej, także w wyniku przeprowadzenia liniowych elementów zainwestowania technicznego (zwłaszcza dróg). Zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze należy ograniczyć do terenów wyznaczonych w Studium pod nowe zainwestowanie.

12. Zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne należy ograniczyć tylko do przypadków niezbędnego przeprowadzenia dróg lub poszerzenia istniejących pasów drogowych, przeprowadzenia liniowych elementów infrastruktury technicznej, a także do rozbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" oraz innych potrzeb określonych w Studium, z uwzględnieniem kolejnego punktu.

12a. W szczególności zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wymaga fragment obszaru Zmiany studium Nr 2.

13. Przy zalesieniach gruntów rolnych zaleca się dążyć do wyrównania granicy rolno-leśnej i łączenia izolowanych enklaw leśnych (łączenia ich w większe zwarte kompleksy). Przy zalesianiu uwzględniać należy jednak ograniczenia, wynikające z planowanego na obszarze gminy zainwestowania.

14. Zaleca się wyłączyć z gospodarki leśnej lasy łęgowe lub ograniczyć gospodarcze wykorzystanie tych siedliskowych typów lasów (m.in. poprzez minimalizowanie rębności).

15. Należy dążyć do sukcesywnej przebudowy struktury gatunkowej zadrzewień, stosownie do warunków siedliskowych.

16. Ewentualne nasadzenia drzew w sąsiedztwie linii kolejowej należy realizować w sposób nie zagrażający ruchowi pociągów.

17. W zagospodarowaniu terenów położonych w rejonie granicy rolno-leśnej (istniejącej i planowanej) zaleca się stworzyć odpowiednie warunki dla kształtowania się strefy ekotonowej lasu i właściwej (ekologicznie) krawędzi lasu. W szczególności lokalizowanie zabudowy zaleca się ograniczać w strefie minimum 10 m od granicy lasu.

18. Dopuszcza się eksploatowanie złóż kruszyw naturalnych wskazanych na rysunkach Studium.

23. OBSZARY LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 roku nie zawiera programów służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym dla terenów objętych studium. Ponadto inwestycje celu publicznego – zarówno o znaczeniu lokalnym, jak i ponadlokalnym – nie zostały do niniejszego Studium zgłoszone. Zasygnalizowano jednak potrzebę ujęcia w studium budowy drogi wiążącej planowany węzeł Kaźmierzów na trasie drogi ekspresowej S-3 z mostem na Odrze w Ciechanowie (w okolicach miejscowości Radoszyce), przebudowę drogi wojewódzkiej nr 323 pomiędzy miejscowościami Rudna i Rynarcice oraz budowę obejść miejscowości na trasie drogi 323 w kierunku mostu na Odrze. W Studium stworzono więc warunki umożliwiające lokalizację takich inwestycji wskazując tereny o określonym przeznaczeniu i zasadach zagospodarowania (rozdział 17). Przyjmuje się, zatem, że takie inwestycje mogą być rozmieszczane – zgodnie z innymi ustaleniami Studium oraz obowiązującymi przepisami – na obszarze całej gminy.

23a. OBSZARY LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO W ZASIĘGU ZMIANY STUDIUM NR 2.

W „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego. Perspektywa 2020” przyjętym Uchwałą Nr XLVIII/1622/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r. (opublikowanym w Dz. Urz. Województwa Dolnośląskieg z dnia 22 maja 2014 r. poz. 2448), nie przewidziano lokalizacji inwestycji celu publicznego w zasięgu obszaru Zmiany studium Nr 2. Inwestycję celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim - budowę dróg dojazdowych do mostu na Odrze w m. Ciechanów na odcinku Lubin, Głogów-Ciechanów - przewidziano natomiast w sąsiedztwie obszaru Zmiany studium Nr 2.

24. FILARY OCHRONNE.

1. Na obszarze gminy Rudna planowana jest podziemna eksploatacja złóż surowców mineralnych (rud miedzi). W związku z powyższym wskazuje się następujące obszary i obiekty (określone na rysunku pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego”), dla których wyznacza się w złożach rud miedzi filary ochronne:
   1) obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” (w części wskazanej na rysunku pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego”);
   2) „Kwaterę Południową” obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny

Most”;

3) obszar obejmujący szyb górniczy L-VI wraz z obiektami przyszybowymi, zlokalizowany na terenie oznaczonym symbolem „1.PK”, położony w południowo-zachodniej części gminy, w obrębie Koźlice, przy drodze wojewódzkiej nr 323.

2. Szczegółowy przebieg granic obszarów obejmowanych ochroną poprzez ustanowienie filara ochronnego należy określać w planach miejscowych w oparciu o granice wyznaczone w Studium, przy czym zasięg tych granic:
   1) dla obiektu wymienionego w ust. 1 pkt 1 i 2 musi być zgodny z określonym na rysunku studium lub być od niego większy;
   2) dla obiektu wymienionego w ust. 1 pkt 3 musi być zgodny z określonym na rysunku studium do czasu likwidacji szybu; w przypadku likwidacji szybu górniczego dopuszcza się zlikwidować obszar chroniony, dla którego wyznacza się filar ochronny.

25. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREFY OCHRONNE.

Na obszarze gminy Rudna nie występują pomniki zagłady, które wymagałyby ustanowienia obszarów i ich stref ochronnych.

26. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ I OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH.

1. **Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią**, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145, z późn. zm.), są na terenie gminy Rudna tereny międzywala rzeki Odry. W ich zasięgu obowiązują ograniczenia dla zabudowy i zagospodarowania wynikające z przepisów ustawy Prawo wodne.

2. Na obszarze gminy Rudna nie ma formalnie wyznaczonych - na mocy przepisów ustawy Prawo wodne – **obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.** Obszary te mogą zostać jednak wyznaczone dla rzek stanowiących zagrożenie powodziowe na obszarze gminy, w tym dla Odry i Rudnej.

3. Na obu rysunkach Studium wskazano prawdopodobny zasięg wielkiej powodzi z lipca 1997 r. oraz zasięg stref zagrożenia powodziowego Q1% i Q10%, jako informacje o potencjalnym zagrożeniu. Na tych obszarach przed wprowadzeniem nowych obiektów budowlanych należy rozważyć ich lokalizację w innych niezagrożonych podtopieniem miejscach; dotyczy to w szczególności przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

4. Na obu rysunkach Studium wskazano obszary zagrożone podtopieniami, przedstawiające maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień w rejonie doliny Odry.

5. Na obszarze gminy Rudna nie występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych wpisane do rejestru prowadzonego przez Starostę Lubińskiego. Na obszarze gminy występuje natomiast zagrożenie wskazane w rozdziale 31, związane z awarią zapór obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most”.

27. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI BĄDŹ REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE.

1. Do rekultywacji wskazuje się wszystkie wyrobiska poeksploatacyjne pozostałe po wydobywaniu kopalin metodą odkrywkową. Kierunki i zasady rekultywacji poszczególnych wyrobisk (leśny, rolniczy, rekreacyjny, wodny, sportowy, usługowy lub inny) należy określać indywidualnie (m.in. w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego).

2. Po zakończeniu eksploatacji do rekultywacji wskazuje się obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" w kierunku użytku zielonego, przez co rozumie się zatrawienie z dopuszczeniem zakrzaczeń i zadrzewień.

3. Zaleca się poddanie rehabilitacji, modernizacji oraz adaptacji dla nowych funkcji majątku trwałego pozostawionego po uspołecznionych gospodarstwach rolnych (w tym obiektów zabudowy mieszkaniowej).

4. Zaleca się poddanie rehabilitacji, modernizacji oraz adaptacji dla nowych funkcji zabytkowych zespołów dworsko-parkowych. Należy prowadzić konserwację istniejącej zieleni i przywracać zabytkowe założenia zieleni w granicach historycznych z zachowaniem pierwotnej kompozycji tych założeń. Zaleca się adaptację i modernizację obiektów budowlanych z zachowaniem ich pierwotnej bryły. Należy w miarę możliwości zachować całe założenia o charakterze parkowym w rękach jednego właściciela.

5. Obszar objęty Zmianą studium Nr 2 nie wymaga remediacji, nie jest obszarem zdegradowanym wymagającym wyprowadzenia ze stanu kryzysowego. W związku z powyższym nie określa się terenu objętego Zmianą studium Nr 2, jako terenu charakteryzującego się cechami obszaru zdegradowanego oraz jako obszaru rewitalizacji.

28. TERENY ZAMKNIĘTE I ICH STREFY OCHRONNE.

W gminie Rudna wyznaczono tereny zamknięte dla terenów przez które przebiegają linie kolejowe nr 273 oraz 289. Tereny zamknięte zostały określone na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego". Dla tych terenów ustala się granice stref ochronnych w odległości 20 m od granic terenów zamkniętych. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się powiększenie zasięgu stref ochronnych dla terenów zamkniętych linii kolejowych.

29. UZDROWISKA.

Na obszarze gminy Rudna nie wyznaczono obszaru uzdrowiska, obszaru ochrony uzdrowiskowej, ani ich stref ochronnych. Brak też uwarunkowań dla powstania i rozwoju funkcji uzdrowiskowych.

30. TERENY, NA KTÓRYCH PRZEWIDUJE SIĘ LOKALIZACJĘ OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 m^2 ORAZ POWYŻEJ 400 m^2.

Na obszarze gminy Rudna nie przewiduje się lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2. Lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 400 m^2 dopuszcza się w obrębach geodezyjnych Rudna i Chobienia na terenach oznaczonych symbolami: „P", „UP", „MWU" i „MP".

31. OBSZARY PROBLEMOWE I OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM.

Za obszary problemowe na terenie gminy Rudna uznaje się:

1. Rejon obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) „Żelazny Most" w zakresie występującego zagrożenia zalaniem w przypadku przerwania zapory obiektu oraz w zakresie negatywnego oddziaływania obiektu na składniki środowiska przyrodniczego oraz na ludzi. Dla ograniczenia funkcjonalno-przestrzennych konfliktów w rejonie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" wprowadza się strefę z zakazem lokalizacji obiektów budowlanych niezwiązanych z funkcjonowaniem przemysłu miedziowego (w tym tego obiektu); ograniczenie to nie dotyczy dróg i innych obiektów związanych z transportem drogowym (m.in. miejsc postojowych, dróg transportu rolnego) oraz sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej. Na rysunku Studium pt.: „Kierunki rozwoju przestrzennego" strefę tę określa się jako „strefę ochrony OUOW „Żelazny Most". Jednocześnie dla ograniczenia ewentualnego ryzyka związanego z zagrożeniem powodziowym mogącym wystąpić w wyniku przerwania zapory OUOW, w Studium zalecono ograniczenie możliwości realizowania budynków o funkcji mieszkaniowej w granicach „strefy zagrożenia zalaniem w wyniku awarii OUOW „Żelazny Most", wskazanej na obu rysunkach Studium.

2. Obszary położone wzdłuż dróg wojewódzkich na odcinkach, na których te drogi przebiegają przez obszary zabudowane (w szczególności w strefie uciążliwości komunikacyjnych).

3. Obszary położone wzdłuż Odry (w zasięgu pokazanych na obu rysunkach Studium stref zagrożenia powodziowego Q1% i Q10% oraz prawdopodobnego zasięgu wielkiej powodzi z lipca 1997 r.).

4. Dla obszaru objętego Zmianą studium Nr 2 nie wyznacza się obszaru funkcjonalnego o znaczeniu lokalnym.

32. NARZĘDZIA REALIZACJI STUDIUM.

32.1. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze gminy Rudna obowiązuje 66 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Łącznie zajmują one około 6230 ha, co stanowi około 29% powierzchni gminy. Znaczna część tych planów została sporządzona w trybie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139, z późn. zm.). Są to jednak w większości plany miejscowe obejmujące małe obszary – zwykle dla pojedynczych działek. Pozostałe plany miejscowe sporządzono w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.). Największymi obszarowo planami miejscowymi są:

1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębów: Juszowice, Koźlice, Rynarcice oraz terenów górniczych położonych na terenie Gminy Rudna (Uchwała Nr V/38/07) – obejmujący powierzchnię około 2450 ha;
2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębów Mleczno i Toszowice oraz terenów górniczych położonych w obrębie Mleczno (Uchwała Nr XXII/140/04) – obejmujący powierzchnię około 1640 ha;
3) Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Rudna w zakresie rozbudowy zbiornika „Żelazny Most" (Uchwała Nr X/58/2003) – obejmujący powierzchnię około 930 ha.

Wszystkie trzy wymienione wyżej plany miejscowe obejmują obszary położone w zachodniej części gminy, gdzie tym samym występuje największe pokrycie gruntów planami miejscowymi.

Plan miejscowy wymieniony w punkcie 1 jest planem miejscowym obejmującym w całości tereny górnicze wyznaczone na terenie gminy dla wydobycia złóż rud miedzi. Zestawienie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawiera tabela 32.1.1.

Tabela 32.1.1. Zestawienie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Lp.	Data uchwalenia	Numer uchwały	Dziennik Urzędowy	Nazwa obrębu geodezyjnego	Nazwa planu miejscowego
1.	1997.09.15	XXX/189/97	Woj. Legn. 1997.27.275	Chełm	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalnej we wsi Chełm (część działki nr 112/2).
2.	1997.09.15	XXX/190/97	Woj. Legn. 1997.27.276	Chełm	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Chełm (część działki nr 90).
3.	1997.09.15	XXX/193/97	Woj. Legn. 1997.27.279	Ciechłowice	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalnej we wsi Ciechłowice (część działki nr 132/4).
4.	1997.09.15	XXX/194/97	Woj. Legn. 1997.27.280	Ciechłowice	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Ciechłowice (część działki nr 100).
5.	1997.09.15	XXX/195/97	Woj. Legn. 1997.27.281	Ciechłowice	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Ciechłowice (działka nr 114).
6.	1997.09.15	XXX/196/97	Woj. Legn. 1997.27.282	Ciechłowice	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Ciechłowice (działka nr 121).
7.	1997.09.15	XXX/197/97	Woj. Legn. 1997.27.283	Ciechłowice	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Ciechłowice (działka nr 123/2).
8.	1997.09.15	XXX/198/97	Woj. Legn. 1997.27.284	Gwizdanów	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Gwizdanów (część działki nr 15/1).
9.	1997.09.15	XXX/200/97	Woj. Legn. 1997.27.286	Kliszów	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalnej we wsi Kliszów (działka nr 142/2).
10.	1997.09.15	XXX/203/97	Woj. Legn. 1997.27.289	Naroczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Naroczyce (część działki nr 140).
11.	1997.09.15	XXX/206/97	Woj. Legn. 1997.27.292	Naroczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalnej we wsi Naroczyce (działka nr 263).
12.	1997.09.15	XXX/208/97	Woj. Legn. 1997.27.294	Olszany	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu rekreacyjno - sportowego we wsi Olszany (działki nr 358/2 i 358/4).
13.	1997.09.15	XXX/209/97	Woj. Legn. 1997.27.295	Radomiłów	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa i usług we wsi Radomiłów (działka nr 112).
14.	1997.09.15	XXX/210/97	Woj. Legn. 1997.27.296	Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy zagrodowej we wsi Rudna (część działki nr 250).
15.	1997.09.15	XXX/214/97	Woj. Legn. 1997.27.300	Stara Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu rekreacyjno-sportowego we wsi Stara Rudna (działka nr 99).
16.	1997.09.15	XXX/216/97	Woj. Legn. 1997.27.301	Wądroże	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu rekreacyjno-sportowego we wsi Wądroże (działki nr 236 i 279).
17.	1997.09.15	XXX/217/97	Woj. Legn.	Wysokie	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu rekreacyjno-sportowego we wsi

Lp.	Data uchwalenia	Numer uchwały	Dziennik Urzędowy	Nazwa obrębu geodezyjnego	Nazwa planu miejscowego
			1997.27.303		Wysokie (działka nr 28).
18.	1998.03.20	XXXIV/253/98	Woj. Legn. 1998.7.68	Stara Rudna, Brodów	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rozwojowych Rudnej; działki nr 137/1, 137/2, 137/3, 137/4, 137/5, 1/186, 2/12, 2/11, 135, 134/3, 132, 129/2, 129/4 i 130 z obrębu Stara Rudna oraz nr 133, 136/1, 136/2, 323/2 – 323/6, 323/9, 323/16 – 323/20, 323/30, 323/32, 323/34, 323/35 z obrębu Brodów.
19.	1998.03.20	XXXIV/254/98	Woj. Legn. 1998.7.69	Chełm	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wysypiska odpadów komunalnych i przemysłowych dla Gminy Rudna i Huty Miedzi „Cedynia" w Orsku.
20.	1998.03.31	XXXIV/252/98	Woj. Legn. 1998.7.67	Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego historycznego zespołu staromiejskiego ośrodka gminnego Rudna.
21.	1998.12.31	V/26/98	Woj. Doln. 1999.8.349	Ciechłowice	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa we wsi Ciechłowice (część działki nr 66).
22.	1998.12.31	V/29/98	Woj. Doln. 1999.8.352	Naroczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Naroczyce (działka nr 2).
23.	1998.12.31	V/30/98	Woj. Doln. 1999.8.353	Nieszczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 91/9 we wsi Nieszczyce.
24.	1998.12.31	V/31/98	Woj. Doln. 1999.8.354	Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru strefy ochronnej zbiornika „Żelazny Most".
25.	1998.12.31	V/32/98	Woj. Doln. 1999.8.355	Wądroże	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu leśnego we wsi Wądroże (działka nr 24/1).
26.	2000.06.30	XXI/155/2000	Woj. Doln. 2000.51.786	Chełm	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu wału przeciwpowodziowego we wsi Chełm.
27.	2000.06.30	XXI/159/2000	Woj. Doln. 2000.51.789	Naroczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zieleni publicznej we wsi Naroczyce (działka nr 209).
28.	2000.06.30	XXI/160/2000	Woj. Doln. 2000.51.790	Nieszczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalno-usługowej we wsi Nieszczyce (działka nr 91/4).
29.	2000.06.30	XXI/161/2000	Woj. Doln. 2000.51.791	Nieszczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zbiornika przeciwpożarowego z zielenią towarzyszącą we wsi Nieszczyce (działka nr 110/2).
30.	2000.06.30	XXI/162/2000	Woj. Doln. 2000.51.792	Studzionki	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej we wsi Studzionki (działka nr 93).
31.	2000.06.30	XXI/163/2000	Woj. Doln. 2000.51.793	Studzionki	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zbiornika przeciwpożarowego z zielenią towarzyszącą we wsi Studzionki (działka nr 169/8).
32.	2000.06.30	XXI/164/2000	Woj. Doln. 2000.51.794	Wysokie	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej we wsi Wysokie (część działki nr 247).
33.	2000.12.28	XXVII/209/2000	Woj. Doln.	Naroczyce	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie

Lp.	Data uchwalenia	Numer uchwały	Dziennik Urzędowy	Nazwa obrębu geodezyjnego	Nazwa planu miejscowego
			2001.17.172		Naroczyce.
34.	2000.12.28	XXVII/210/2000	Woj. Doln. 2001.17.173	Brodów	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Brodów.
35.	2000.12.28	XXVII/212/2000	Woj. Doln. 2001.18.188	Gawrony	Zmiana miejscowego plan zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Gawrony.
36.	2000.12.28	XXVII/213/2000	Woj. Doln. 2001.18.189	Górzyn	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Górzyn.
37.	2000.12.28	XXVII/214/2000	Woj. Doln. 2001.18.190	Gwizdanów	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Gwizdanów.
38.	2000.12.28	XXVII/215/2000	Woj. Doln. 2001.24.248	Gwizdanów	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Gwizdanów.
39.	2000.12.28	XXVII/216/2000	Woj. Doln. 2001.18.191	Kębłów	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Kębłów.
40.	2000.12.28	XXVII/219/2000	Woj. Doln. 2001.24.249	Nieszczyce	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Nieszczyce.
41.	2000.12.28	XXVII/220/2000	Woj. Doln. 2001.24.250	Radoszyce	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Radoszyce.
42.	2000.12.28	XXVII/221/2000	Woj. Doln. 2001.18.194	Radoszyce	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Radoszyce.
43.	2000.12.28	XXVII/222/2000	Woj. Doln. 2001.18.195	Rudna	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Rudna.
44.	2000.12.28	XXVII/223/2000	Woj. Doln. 2001.18.196	Stara Rudna	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębie Stara Rudna.
45.	2000.12.28	XXVII/224/2000	Woj. Doln. 2001.18.197	Naroczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru szczególnej ochrony przyrody „Naroczycki Łęg”.
46.	2001.12.19	XXXV/308/2001	Woj. Doln. 2002.20.515	Naroczyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 64 część we wsi Naroczyce, gmina Rudna.
47.	2001.12.19	XXXV/309/2001	Woj. Doln. 2002.20.516	Radomiłów	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 123/3 we wsi Radomiłów, gmina Rudna.
48.	2001.12.19	XXXV/310/2001	Woj. Doln. 2002.26.675	Radoszyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 57/5 we wsi Radoszyce, gmina Rudna.
49.	2001.12.19	XXXV/311/2001	Woj. Doln. 2002.26.676	Radoszyce	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 415/1, 413/1, 400, 402, 393/1, 393/2, 393/4. 394/1 we wsi Radoszyce, gmina Rudna.
50.	2001.12.19	XXXV/312/2001	Woj. Doln.	Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 8/1. 8/3, 9/1, 15/2, 15/3, we

Lp.	Data uchwalenia	Numer uchwały	Dziennik Urzędowy	Nazwa obrębu geodezyjnego	Nazwa planu miejscowego
			2002.26.677		wsi Rudna, gmina Rudna.
51.	2001.12.19	XXXV/313/2001	Woj. Doln. 2002.20.517	Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 717/9 część we wsi Rudna, gmina Rudna.
52.	2001.12.19	XXXV/314/2001	Woj. Doln. 2002.20.518	Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 240/1, 240/2 we wsi Rudna, gmina Rudna.
53.	2001.12.19	XXXV/315/2001	Woj. Doln. 2002.26.678	Stara Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 13 część we wsi Stara Rudna, gmina Rudna.
54.	2001.12.19	XXXV/317/2001	Woj. Doln. 2002.20.520	Stara Rudna, Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 143/1 we wsi Stara Rudna i działki nr 786 we wsi Rudna, gmina Rudna.
55.	2001.12.19	XXXV/319/2001	Woj. Doln. 2002.20.521	Brodów, Górzyn, Ciechłowice, Radomiłów, Miłogoszcz	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu dróg publicznych Brodów - Górzyn oraz Górzyn - Ciechłowice.
56.	2002.12.30	IV/24/2002	Woj. Doln. 2003.18.514	Chobienia, Ciechłowice, Gwizdanów , Juszowice, Kliszów, Koźlice, Mleczno, Naroczyce, Nieszczyce, Radoszyce, Rudna, Rynarcice, Toszowice	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna w obrębach Chobienia, Ciechłowice, Gwizdanów, Juszowice, Kliszów, Koźlice, Mleczno, Naroczyce, Nieszczyce, Radoszyce, Rudna, Rynarcice i Toszowice.
57.	2003.05.16	X/58/2003	Woj. Doln. 2003.86.1788	Rudna, Rynarcice	Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Rudna w zakresie rozbudowy zbiornika „Żelazny Most”.
58.	2004.06.30	XXII/140/04	Woj. Doln. 2004.145.2497	Mleczno, Toszowice	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębów Mleczno i Toszowice oraz terenów górniczych położonych w obrębie Mleczno.
59.	2004.06.30	XXII/141/04	Woj. Doln. 2004.156.2753	Chobienia, Ciechłowice, Gwizdanów, Juszowice, Kębłów, Koźlice, Nieszczyce, Naroczyce, Olszany, Orsk, Radoszyce, Rudna, Rynarcice, Studzionki, Wysokie	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Rudna w obrębach: Chobienia, Ciechłowice, Gwizdanów, Juszowice, Kębłów, Koźlice, Nieszczyce, Naroczyce, Olszany, Orsk, Radoszyce, Rudna, Rynarcice, Studzionki i Wysokie.
60.	2004.12.17	XXVII/180/04	Woj. Doln. 2005.13.343	Rudna, Wysokie, Chobienia	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wybranych terenów z obrębów: Rudna, Wysokie, Chobienia w gminie Rudna.
61.	2007.03.29	V/38/07	Woj. Doln. 2007.154.1995	Juszowice, Koźlice, Rynarcice oraz fragment obrębu Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębów: Juszowice, Koźlice, Rynarcice oraz terenów górniczych położonych na terenie Gminy Rudna.
62.	2009.06.18	XXVIII/204/09	Woj. Doln. 2009.158.2975	Rudna	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działek nr: 300, 301/1, 301/2, 301/3, 717/4, 717/9, 486 w obrębie Rudna na terenie gminy Rudna.
63.	2009.08.28	XXIX/212/2009	Woj. Doln. 2009.169.3085	Rudna	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki nr 769 w obrębie Rudna, gmina Rudna.
64.	2011.10.27	VIII/66/2011	Woj. Doln. 2012.31	Rudna	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego historycznego zespołu staromiejskiego, ośrodka gminnego Rudna.

Lp.	Data uchwalenia	Numer uchwały	Dziennik Urzędowy	Nazwa obrębu geodezyjnego	Nazwa planu miejscowego
65.	2012.12.03	XIII/142/2012	Woj. Doln. 2012.4424	Rudna, Rynarcice	Plan i zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wyznaczonych terenów w miejscowości Rudna i Rynarcice na terenie Gminy Rudna. *[Skarga Wojewody Dolnośląskiego NK-N13.4131.644.2012.JT1-2 z dnia 26 listopada 2012 r. do WSA we Wrocławiu, Wyrok Nr sygn. akt IISA/WR 890/12 Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 27 lutego 2013 r. – unieważniający część ustaleń planu miejscowego]*.
66.	2012.12.28	XVI/165/2012	Woj. Doln. 2013.4402	Chobienia	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Chobienia w gminie Rudna *[Skarga Wojewody Dolnośląskiego N.4131.117.5.2013.JT z dnia 17 lipca 2013 r. do WSA we Wrocławiu]*.
67.	2015.11.02	XI/84/2015	Woj. Doln. 2015.4978	Juszowice, Koźlice, Rynarcice	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu Juszowice oraz fragmentów obrębów Koźlice i Rynarcice, położonych częściowo w granicach terenu górniczego w gminie Rudna.

32.2. Obszary, w stosunku do których podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, a ich procedury nie zostały jeszcze zakończone.

Gmina Rudna przystąpiła do sporządzania pięciu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Rudna pod planowane farmy wiatrowe w obrębach: Rudna, Gawrony, Kębłów, Naroczyce, Górzyn, Olszany, Radomiłów, Brodów i Studzionki na terenie Gminy Rudna (Uchwała Nr XXXIII/244/10 z dnia 5 marca 2010 r.);
2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych „Lubin I" i „Małomice I", w rejonie strefy ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych „Koźlice I i II" w gminie Rudna (Uchwała Nr IX/81/2011 z dnia 28 grudnia 2011 roku);
3) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu Juszowice oraz fragmentów obrębów Koźlice i Rynarcice, położonych częściowo w granicach terenu górniczego „Lubin I" w gminie Rudna (Uchwała Nr IX/82/2011 z dnia 28 grudnia 2011 roku);
4) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla rozbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" w granicach administracyjnych gminy Rudna (Uchwała Nr IX/83/2011 z dnia 28 grudnia 2011 roku);
5) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrębów Mleczno i Toszowice oraz terenów górniczych położonych w obrębie Mleczno, uchwalonego uchwałą Nr XXII/140/04 Rady Gminy Rudna z dnia 30 czerwca 2004 roku dla działki Nr 134 w obrębie Toszowice na terenie Gminy Rudna (Uchwała Nr X/101/2012 z dnia 28 marca 2012 roku).

32.2.1. Obszary w zasięgu Zmiany Studium Nr 1, w stosunku do których podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, a ich procedury nie zostały jeszcze zakończone.

Uchwała Nr XXVII/266/2014 Rady Gminy Rudna z dnia 18 czerwca 2014 r., o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla linii 2x400 kV relacji Czarna - Polkowice w gminie Rudna.

32.2.2. Obszary w zasięgu Zmiany studium Nr 2, w stosunku do których podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, a ich procedury nie zostały jeszcze zakończone.

Przystąpiono do sporządzania następujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla rejonu szybu L-VI obejmującego fragmenty obrębów Koźlice i Rynarcice w gminie Rudna (Uchwała Nr XVI/143/2016 Rady Gminy Rudna z dnia 17 czerwca 2016 r.);
2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu Juszowice oraz fragmentów obrębów Koźlice i Rynarcice położonych częściowo w granicach terenu górniczego w gminie Rudna (Uchwała Nr XVI/144/2016 Rady Gminy Rudna z dnia 17 czerwca 2016 r.).

32.3. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.) konieczne jest sporządzenie planów miejscowych dla:

1) obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości – nie wyznaczono w Studium;
2) innych obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym:
   a) obejmujących grunty rolne i leśne wymagające zmiany przeznaczenia na podstawie zgody, o której mowa w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych – w miarę potrzeb;
   b) objętych planami miejscowymi, których potrzeba zmiany wynika z art. 75 ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. Nr 106, poz. 675, z późn. zm.) – w przypadku stwierdzenia naruszeń ww. ustawy.

32.4. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Gmina Rudna w chwili obecnej prowadzi prace nad sporządzaniem pięciu planów miejscowych, obejmujących najbardziej strategiczne rejony gminy. Ponadto, w związku z ubieganiem się przez przedsiębiorcę górniczego o wydanie nowej koncesji na wydobycie rud miedzi ze złóż: „Lubin-Małomice” i „Rudna” istnieje prawdopodobieństwo przystąpienia do aktualizacji w przyszłości – na mocy art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze

– miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych wyznaczonych w przyszłych koncesjach dla złóż: „Rudna” oraz „Lubin-Małomice”, dla uwzględnienia aktualnych wówczas wpływów działalności górniczej na środowisko i zainwestowanie.

32.5. Ogólne zalecenia dotyczące przystępowania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W procesie rozwoju gminy plany miejscowe są podstawowym narzędziem tworzenia reguł zagospodarowania oraz przygotowania terenów dla różnych nowych zamierzeń inwestycyjnych. Jednocześnie są narzędziem, które w świetle obecnego prawa może nakładać na gminę szereg zobowiązań o charakterze finansowym i inwestycyjnym. W tym celu określa się poniżej zalecane zasady polityki, odnoszące się do przystępowania do sporządzania miejscowych planów:

1) Najbardziej pożądane jest przystępowanie do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach komunalnych, których wartość w wyniku uchwalenia planu znacząco wzrośnie. Dzięki podniesieniu w ten sposób wartości tych gruntów i ich sprzedaży lub dzierżawy, gmina dysponowałaby środkami, np. na ich uzbrojenie.
2) Celowe jest przystępowanie do planu miejscowego, gdy zagrożone są (zamierzeniami inwestycyjnymi różnych podmiotów) szczególne interesy gminy, np. zablokowanie terenów przydatnych dla realizacji przedsięwzięć gminnych, dla których brak jest alternatywnych lokalizacji. Z takimi sytuacjami mamy do czynienia przede wszystkim w odniesieniu do podstawowych elementów układu drogowego.
3) Warto obejmować planami miejscowymi obszary, dla których uprzednio przygotowano atrakcyjną lub choćby akceptowalną koncepcję zagospodarowania oraz istnieje zainteresowany jej realizacją wiarygodny inwestor. W takich sytuacjach plan miejscowy będzie narzędziem, które dopasuje zamierzenia inwestora do interesów gminy i uzasadnionych potrzeb sąsiadów.
4) Wskazane jest przystępowanie do planów miejscowych na obszarach o potencjalnie korzystnej lokalizacji dla nowych, atrakcyjnych inwestycji, ale które nie mogą być odpowiednio zagospodarowane ze względu na niewłaściwą wewnętrzną strukturę przestrzenną (np. brak ulic) lub niekorzystną strukturę własnościową (np. niedogodny dla przyszłego zainwestowania układ działek). Formalne przystąpienie do planu miejscowego powinno być jednak poprzedzone odpowiednimi uzgodnieniami (umowami) z dysponentami nieruchomości, a uchwalenie planu powiązane z decyzjami w zakresie gospodarki gruntami.

5) Wskazane jest przystępowanie do planów miejscowych na obszarach, na których będzie to jedyna skuteczna metoda ochrony określonych walorów; przykładowo, może to dotyczyć zespołów o walorach kulturowych, w szczególności tych, które nie są wpisane do rejestru zabytków. Plany miejscowe warto również sporządzać dla obszarów otwartych, które warto zabezpieczyć przed wkraczaniem zainwestowania, w tym dla ochrony walorów krajobrazowych. Należy mieć jednak świadomość, że wprowadzenie rygorów ochronnych może spotkać się niekiedy ze sprzeciwami właścicieli i władających gruntami.
6) Warto przystępować do planu miejscowego dla umożliwienia realizacji urządzeń i obiektów wynikających z rozstrzygnięć przyjętych w niniejszym Studium, których wykonanie wymaga uprzednio zmiany przeznaczenia gruntów.
7) W przypadku planu miejscowego – w wyniku którego nastąpi zmiana przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne – grunty wymagające zmiany takiego przeznaczenia w całości winny znajdować się w granicach jednego lub większej liczby obszarów określonych w poniższy sposób:

– obszar obejmujący całą – wyznaczona w niniejszym Studium – jednostkę terenową w liniach rozdzielających lub
– obszar obejmujący część jednostki terenowej, która nie została dotychczas objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (wyznaczona przez granicę planu miejscowego/planów miejscowych i granicę jednostki terenowej wyznaczonej w Studium), lub
– obszar obejmujący wszystkie części jednostki terenowej, które nie zostały objęte dotychczas miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, lub
– obszar obejmujący część jednostki terenowej o powierzchni co najmniej 10 ha, na której w Studium przewiduje się możliwość wznoszenia budynków, lub
– obszar obejmujący część jednostki terenowej o powierzchni co najmniej 20 ha, na której w Studium nie przewiduje się możliwości wznoszenia budynków, lub
– obszar obejmujący całą jednostkę terenową wyznaczoną liniami rozdzielającymi i w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, lub
– obszar obejmujący dowolną część terenów kolejowych, lub
– obszar obejmujący dowolną część terenu istniejącej lub planowanej drogi, lub
– dowolna część obszaru niezbędnego dla realizacji sieci lub urządzeń infrastruktury technicznej, lub

– obszar objęty uchwałą o przystąpieniu do sporządzenia lub zmiany planu miejscowego, wymienioną w rozdziale 32.2.

32.6. Wnioski do ponadgminnych działań i opracowań planistycznych lub wykonywanych w sąsiednich gminach.

1. Określenie zasięgu zagrożeń powodziowych oraz modernizacja i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych i innych elementów hydrotechnicznych.

2. Modernizacja systemów melioracji gruntów użytkowanych rolniczo; odbudowa i budowa urządzeń małej retencji.

3. Wyposażenie zlewni cieków wpływających na teren gminy Rudna w skuteczne rozwiązania zabezpieczające przed zanieczyszczeniem wód.

4. Wspieranie działań służących zwiększaniu lesistości na terenie gminy Rudna oraz koordynacja polityki zalesień na obszarach sąsiadujących z gminą.

5. Wprowadzanie rozwiązań ograniczających uciążliwości i zagrożenia wywołane przez funkcjonowanie przemysłu miedziowego, w tym przez obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most”; dotyczy to zarówno ochrony osadnictwa i środowiska przyrodniczego, jak i elementów infrastruktury technicznej i komunikacji, w tym w szczególności magistrali kolejowej relacji „Wrocław Główny – Szczecin Główny”.

6. Prowadzenie stałego, niezależnego od KGHM Polska Miedź S.A., systemu monitoringu wokół obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most” i na terenach oddziaływania eksploatacji górniczej.

7. Zwiększenie liczby miejsc pracy w sąsiadujących ośrodkach miejskich, głównie w Lubinie, Głogowie i Polkowicach.

8. Modernizacja magistrali kolejowej państwowego znaczenia nr 273 (relacji: Wrocław Główny – Szczecin Główny) wraz z ograniczeniem jej uciążliwości i budową bezkolizyjnych dwupoziomowych skrzyżowań z drogami.

9. Przywrócenie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 289 relacji Legnica – Rudna Gwizdanów – po jej modernizacji i rozbudowie.

10. Budowa drogi, o postulowanej klasie drogi głównej, wiążącej węzeł Kaźmierzów w Polkowicach na planowanej drodze S-3 z mostem na Odrze w Ciechanowie (w okolicach miejscowości Radoszyce).

11. Budowa obejść drogowych na trasie drogi wojewódzkiej nr 323 wraz ze zmianą przebiegu odcinka trasy pomiędzy miejscowościami Rudna i Rynarcice.

12. Modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych dla uzyskania przez nie parametrów określonych w niniejszym Studium.

13. Realizacja powiatowego, a w miarę możliwości także regionalnego systemu dróg rowerowych, z uwzględnieniem tras określonych w niniejszym Studium.

14. Koordynacja działań mających na celu zwiększenie znaczenia Odry jako szlaku wodnego, w tym o charakterze turystycznym, między innymi poprzez realizację sieci miejsc obsługi turystyki wodnej.

15. Rozbudowa systemu zaopatrzenia w gaz sieciowy.

16. Stworzenie systemu odbioru i unieszkodliwiania odpadów przemysłowych specjalnych i niebezpiecznych, w tym pochodzących z gospodarstw domowych.

17. Uwzględnienie gminy Rudna w ponadlokalnych programach, w tym m.in. w zakresie współpracy międzynarodowej, rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców w tym niepełnosprawnych.

33. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM WRAZ Z UZASADNIENIEM OBJAŚNIAJĄCYM PRZYJĘTE ROZWIĄZANIA.

Studium opracowano głównie w celu uporządkowania stanu planistycznego w gminie, rozumianego jako uzyskanie zgodności pomiędzy faktycznym stanem zainwestowania, a kierunkami rozwoju przestrzennego zawartymi w Studium, a także w celu poprawy warunków zamieszkiwania ludności – przy jednoczesnym wykorzystaniu, ale i ochronie, lokalnych zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Ponadto Studium sporządzono dla umożliwienia rozbudowy i nadbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (OUOW) „Żelazny Most" i wprowadzenia związanych z tą rozbudową zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy. Wspomniana rozbudowa obiektu, zlokalizowanego w zachodniej części gminy, ma umożliwić dalsze prowadzenie eksploatacji rud miedzi przez KGHM Polska Miedź S.A. po 2016 r.,

a zatem i dalsze funkcjonowania przemysłu miedziowego zarówno na obszarze gminy Rudna, jak i w całym regionie legnicko-głogowskim.

Dotychczasową strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru gminy Rudna ocenić można jako zgodną z generalnymi uwarunkowaniami (predyspozycjami) przyrodniczymi, tj. racjonalnie wykorzystującą walory i zasoby przyrodnicze. Układy osadnicze cechuje względny ład przestrzenny wyrażający się w architektonicznej jakości zabudowy i jej rozplanowaniu (występuje stosunkowo niewiele współczesnych realizacji, które by rażąco dysharmonizowały z otoczeniem), sposobach zagospodarowania większości posesji oraz w zachowaniu najcenniejszych walorów przyrodniczych i kulturowych.

Z kolei niekorzystnych cech zagospodarowania przestrzeni i przejawów degradacji oraz dysfunkcji jest stosunkowo niewiele i występują one lokalnie. Wymienić tu można zwłaszcza upadający majątek trwały po byłych uspołecznionych gospodarstwach rolnych (np. PGR).

W określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego dążono do utrzymania pozytywnych cech dotychczasowego zagospodarowania przy usprawnieniu funkcjonowania układów, możliwości ich rozwoju przestrzennego oraz stworzeniu warunków dla sukcesywnej eliminacji lokalnie niekorzystnych przejawów tego zagospodarowania, w szczególności w środowisku przyrodniczym i krajobrazie. W rozwiązaniach funkcjonalno-przestrzennych przyjęto podstawową zasadę nie rozpraszania zabudowy (tak pojedynczych obiektów, jak i większych ich zespołów) poza ukształtowane skupione zespoły osadnicze. Dalszy rozwój przestrzenny osadnictwa polegać ma głównie na dopełnieniu (lub intensyfikacji) istniejących terenów zabudowanych lub na dodawaniu nowych terenów bezpośrednio przylegających do granic układów osadniczych (utrzymanie kontinuum tych układów). Najwięcej nowych terenów pod rozwój osadnictwa (zabudowy mieszkaniowej z drobną nieuciążliwą działalnością gospodarczą) wyznaczono w miejscowościach Rynarcice i Rudna. W mniejszym zakresie tereny dla rozwoju przestrzeni osadniczej przewidziano we wszystkich pozostałych jednostkach osadniczych gminy.

Większe nowe tereny dla rozwoju różnych aktywności gospodarczych wskazano przede wszystkim w sąsiedztwie planowanego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 323, na północ od miejscowości Rudna – po obu stronach drogi gminnej do Bytkowa, w sąsiedztwie Huty Miedzi „Cedynia", w sąsiedztwie linii kolejowych w okolicach miejscowości Rudna oraz w obrębie Stara Rudna, w rejonie dawnego ośrodka hodowlanego PGR.

Z uwagi na potrzebę rozbudowy i nadbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" wskazano też tereny związane z tą rozbudową. Dla rozbudowywanego i nadbudowywanego obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" w Studium ustalono maksymalną rzędną korony zapór na 195 m n.p.m.

W obrębie wszystkich miejscowości wyznaczono tereny przeznaczone dla obiektów sportowo-rekreacyjnych (tereny US) lub umożliwiono realizację tego typu obiektów w obrębie części osadniczych wsi (tereny MP). W projekcie Studium wskazano ponadto obszary, na których będą mogły być realizowane wielkopowierzchniowe obiekty handlowe (z wyłączeniem obiektów o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m^2, których zakazano na terenie gminy). Lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 400 m^2 dopuszcza się w obrębach geodezyjnych Rudna i Chobienia na terenach oznaczonych symbolami: „P", „UP", „MWU" i „MP". Nowe stacje paliw dopuszczono wyłącznie na terenach oznaczonych symbolami „KS", „UP", „P", „PK" oraz na terenie „1.UW" w Chobieni.

Na całym obszarze gminy dopuszczono lokalizację urządzeń oraz ich zespołów służących do produkcji energii z odnawialnych źródeł o łącznej mocy do 100 kW. Natomiast lokalizację urządzeń o łącznej mocy przekraczającej 100 kW dopuszczono na wybranych terenach, głównie o charakterze przemysłowym, przy czym zakazano lokalizacji urządzeń o wspomnianej mocy, wytwarzających energię z wiatru.

W strukturze docelowych jednostek terenowych wyróżniono następujące ich typy funkcjonalne (przeważające przeznaczenie):

- tereny zabudowy osadniczej: z przewagą zabudowy jednorodzinnej lub zagrodowej oraz obiektów usług i produkcji niekolidujących z funkcją mieszkaniową (symbol MP), z przewagą zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz usług (symbol MWU), z przewagą zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług (symbol MU);
- tereny z przewagą usług oświaty oraz sportu i rekreacji (UO), tereny usług sportu i rekreacji (symbol US), tereny obsługi komunikacji wodnej (UW), tereny dla obiektów sakralnych (OS);
- tereny dla skoncentrowanej aktywności gospodarczej (symbole UP i P);
- tereny dla stacji paliw, parkingów oraz usług towarzyszących (symbol KS);
- teren dla składowania oraz zbierania i magazynowania odpadów oraz dla schroniska dla zwierząt (symbol O/UI);
- tereny dla szybu kopalni rud miedzi (symbol PK);
- tereny dla obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz sieci, obiektów i urządzeń towarzyszących (symbol PZ);
- tereny dla obiektów oraz sieci i urządzeń towarzyszących, służących obsłudze obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (symbol PZO);
- tereny dla powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych (symbol PE);

- tereny zieleni urządzonej (w tym parki – symbol ZP), ogrodów działkowych (symbol ZD), grzebowiska zwierząt (symbol ZG), cmentarzy (symbol ZC);
- tereny otwarte – rolne (symbol R) i leśne (symbol ZL) oraz zbiorników wodnych (symbol WS) i dla rzeki Odry (symbol WP);
- tereny infrastruktury technicznej (symbole: W, K, E, G, OR, IT, EF – dla obiektów farmy fotowoltaicznej);
- tereny dróg i elementów układu komunikacyjnego (symbole: KDG, KDZ, KDL, KDD, KDW i KP) i linii kolejowej (symbol KK);
- teren dla lądowiska śmigłowców (symbol KL);

Znaczna część nowych terenów wyznaczonych pod zainwestowanie przewidziana była już w dotychczasowych dokumentach planistycznych – w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dla poprawy warunków i bezpieczeństwa ruchu samochodowego oraz usprawnienia powiązań komunikacyjnych gminy (zewnętrznych i wewnętrznych) określono odpowiednie klasy techniczne ważniejszych dróg oraz wskazano (do wybudowania) nowe odcinki dróg. Dla umożliwienia rozbudowy obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Żelazny Most" przewidziano przełożenie przebiegu drogi wojewódzkiej nr 323. Budowie tej winna towarzyszyć przebudowa układu dróg gminnych i powiatowych. Ponadto w Studium przewidziano budowę obejść drogowych miejscowości, przez które obecnie jest prowadzony ruch tranzytowy: Brodowice, Chobienia, Gawrony, Naroczyce, Nieszczyce, Rudna i Rynarcice. W Studium wyznaczono ponadto przebieg nowego połączenia drogowego pomiędzy projektowanym węzłem Kaźmierzów na trasie drogi ekspresowej S-3 w gminie Polkowice a mostem na Odrze w okolicach Ciechanowa.

Założono ponadto udostępnienie linii kolejowej dla ruchu pasażerskiego, wyznaczając w tym celu trzy miejsca lokalizacji stacji pasażerskich.

W zakresie elementów infrastruktury technicznej założono pełny standard wyposażenia terenów zainwestowanych w zakresie infrastruktury technicznej. Ustalono również szereg działań z zakresu modernizacji i rozbudowy systemów infrastruktury technicznej.

Dla zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych wskazano istniejące oraz postulowane do objęcia ochroną obiekty i tereny. Przy projektowaniu nowych elementów zagospodarowania uwzględniono natomiast występowanie cennych pod względem przyrodniczym obiektów i obszarów, aby w możliwie najmniejszym stopniu naruszyć wartościowe elementy

środowiska przyrodniczego.

34. SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM NR 1 WRAZ Z UZASADNIENIEM OBJAŚNIAJĄCYM PRZYJĘTE ROZWIĄZANIA.

Opracowanie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV relacji Czarna – Polkowice w gminie Rudna (Zmiana Studium Nr 1) wynikało głównie z konieczności dostosowania dokumentów planistycznych obowiązujących w gminie do potrzeb związanych z zamiarem realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV relacji Czarna-Polkowice. Inwestycja ta została uwzględniona w uchwalonym w 2013 r. Studium jedynie na podstawie wstępnych założeń, które potem zostały częściowo zweryfikowane. Na etapie sporządzania projektu wykonawczego przebieg linii elektroenergetycznej został zmieniony w stosunku do pierwotnego, co pociągnęło za sobą konieczność dokonania zmiany w studium, aby umożliwić jej realizację.

W obszarze Zmiany Studium Nr 1 znajduje się pas terenu (na większości przebiegu o szerokości 70 m), niezbędny dla realizacji linii elektroenergetycznej 2x400 kV i późniejszego jej funkcjonowania. Obszar zmiany studium położony jest poza terenami istniejącej zabudowy.

W obszarze zmiany studium wyznaczono tereny dla realizacji linii elektroenergetycznej 2x400 kV, przy czym w zakresie, w którym nie kolidowało to z budową i funkcjonowaniem tej linii, zachowano dotychczasowe kierunki przeznaczenia. Dodatkowo wprowadzono pewne ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów położonych w zasięgu pasa technologicznego linii, dotyczące głównie lokalizacji zabudowy i innych obiektów, w tym np.: wprowadzania hałd i nasypów o wysokość powyżej 3 m, a także wyżej wyrastającej zieleni. Te ograniczenia wysokości obowiązują w pasie 32 m (po 16 m od osi linii elektroenergetycznej 2x400 kV) i odnoszą się głównie do terenów rolnych lub przewidzianych do zalesienia a także terenów dla infrastruktury drogowej i kolejowej. W zasięgu istniejących lasów linia elektroenergetyczna będzie prowadzona na słupach nadleśnych, co sprawi, że ograniczenia dla dotychczasowego przeznaczenia i sposobów zagospodarowania będą znacznie mniejsze.

W obszarze Zmiany Studium Nr 1 wyznaczono następujące kategorie przeznaczenia terenów:

- dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV, a także dla lasów i zalesień oraz obiektów gospodarki leśnej (symbol E,ZL);
- dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV oraz dla użytkowania rolniczego (symbol E,R).

- dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV, a także dla urządzeń zaopatrzenia w wodę (symbol E,W);
- dla realizacji dwutorowej linii elektroenergetycznej 2x400 kV, a także dla obiektów i urządzeń służących kolei (symbol E,KK).

35. SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM NR 2 WRAZ Z UZASADNIENIEM OBJAŚNIAJĄCYM PRZYJĘTE ROZWIĄZANIA.

Opracowanie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudna dla rejonu szybu L-VI obejmującego fragmenty obrębów Koźlice i Rynarcice (Zmiana studium Nr 2) wynikało z potrzeby umożliwienia realizacji inwestycji związanych ze zmianą funkcji szybu górniczego L-VI, położonego w południowo-zachodniej części gminy Rudna. W obszarze Zmiany studium nr 2 wyznaczono teren, oznaczony symbolem „PK" - dla szybu kopalni rud miedzi, obiektów i urządzeń niekolidujących z funkcją górniczą**,** a także dla obiektów i urządzeń związanych z działalnością górniczą.

W dziale dotyczącym kierunków rozwoju przestrzennego wprowadzono także zmiany wynikające z konieczności dostosowania obligatoryjnego zakresu ustaleń Zmiany Studium Nr 2 do obowiązujących obecnie przepisów.

Oprócz wprowadzanych zmian ustaleń Studium w zakresie kierunków rozwoju przestrzennego została zaktualizowana także - wybiórczo, gdyż wyłącznie w odniesieniu do bytów zidentyfikowanych w obszarze Zmiany studium Nr 2 - treść uwarunkowań rozwoju przestrzennego. W oparciu o dostępne materiały dokonano zmian polegających na aktualizacji informacji dotyczących udokumentowanych złóż surowców mineralnych oraz obszarów i terenów górniczych, a także aktualizacji treści dotyczących prognozowanych oddziaływań górniczych dotyczących obszaru Zmiany studium Nr 2. Ponadto skorygowano treści odnoszące się do elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej na omawianym obszarze.

Część tekstową Zmiany studium Nr 2 uzupełniono także o wyciąg ze sporządzonego na potrzeby Zmiany studium Nr 2 dokumentu pt.: „Gmina Rudna. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę". Ponadto wyciąg ten uzupełniono o wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, uwzględniające ustalenia Zmiany studium Nr 2.